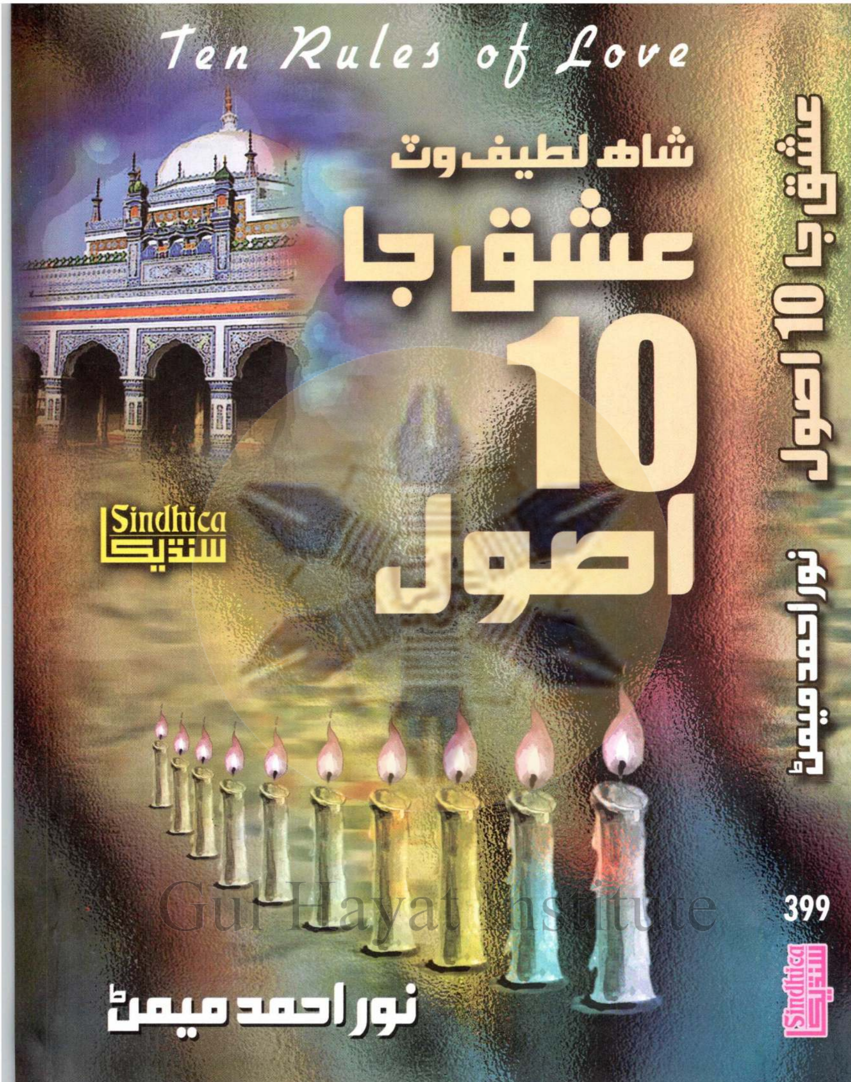

Gul Hayat Institute

شاهه لطيف وٽ

عشق جا 10 اصول

(سُر ڪلياڻ ۽ سُر يمن جي روشنيءَ ۾)

نور احمد ميمڻ

Gul Hayat Institute

Sindhica
سنڌيڪا

کتاب نمبر

399

ڇپائيندڙ جا حق ۽ واسطا محفوظ

کتاب جو نالو: عشق جا 10 اصول

ليکڪ: نور احمد ميمڻ

پهريون ڇاپو: 2015ع

ڇپيندڙ: ذکي سنز، ڪراچي

ڇپائيندڙ: سنڌيڪا اڪيڊمي ڪراچي

قيمت: 300 رپيا

ISBN 978-969-9866-58-6

"ISHQ JAA DAH USOOL"
(10 Rules of Love)
By: Noor Ahmed Memon
Published by: Sindhica Academy,
B-24, National Auto Plaza, Marston Road, Karachi-74400

استاڪسٽ

سنڌيڪا اڪيڊمي B_24 ، نيشنل آٽو پلازه مارسٽن روڊ ڪراچي74400. فون: 021_32737290
سنڌيڪا بوڪ شاپ: شاپ نمبر5، ميزنائين فلور، حيدرآباد ٽريڊ سينٽر، حيدر چوڪ، 03133692150-
سنڌيڪا بوڪ شاپ، 19 بلديه پلازه گھنٽا گھر چوڪ سکر فون: 03352233803 -03013431537
العماد بوڪ سيلرز، اردو بازار، ڪراچي فون: 0212214521، 0300_343115
ڪاٺياواڙ بوڪ اسٽور اردو بازار ڪراچي - ڪتاب مرڪز فريئر روڊ، عزيز ڪتاب گھر بئراج روڊ، بخاري ڪتاب گھر، قادري بوڪ اسٽور، مهراڻ بوڪ اسٽور، مجاهد بوڪ اسٽور نيم جي چاڙهي سکر - سلمان ڪتاب گھر پنوعاقل - ٻيٽائي بوڪ هائوس حيدرآباد03223011560 - سنڌي ادبي بورڊ بوڪ شاپ، تلڪ چاڙهي حيدرآباد - شاهه لطيف بوڪ شاپ، ڀٽ شاهه - عثمانيه لائبريري، چنيهاڻي ڪنڊيارو، - نيشنل بوڪ اسٽور، نوراني بوڪ ڊپو بندر روڊ، رابيل ڪتاب گھر اسٽيشن روڊ، رهبر بوڪ اڪيڊمي رابعا سينٽر بندر روڊ لاڙڪاڻو - مدني اسلامي ڪتبخانو، نئون چوڪ دادو - حافظ بوڪ اسٽور، خيرپور بوڪ اسٽور مسجد روڊ، خيرپور ميرس - مشعل ڪتاب گھر پڊعيدن 03063291657 - المهراڻ ڪتاب گھر، زاهد بوڪ ڊپو، سانگھڙ - سيد ماس ميگا اسٽور، جيڪب آباد - ميمڻ بوڪ اسٽور، شاهي بازار نوشهروفيروز - حافظ اينڊ ڪمپني، لياقت مارڪيٽ، نواب شاهه - ديدار بوڪ ڊپو، ٽنڊوالهيار - رفعت بوڪ هائوس، ماتلي - مرچو لال پريمي، بدين - مڪتبه يوسفيه، ميرپورخاص. فون. 0300-3319565، عطار ڪتاب گھر، بدين، مهراڻ ڪتاب گھر، عمرڪوٽ، حافظ ڪتاب گھر، ڪپرو، سنڌ ڪتاب گھر، مورو، وسيم ڪتاب گھر لکي در. سعيد بوڪ اسٽور، شڪارپور. سومرا بوڪ اسٽور ميهڙ، ساحر ڪتاب گھر، ڪوندي ميهڙ 0346-8948535 ، مڪتبه امام العصر گھوٽڪي، 03033695037

لکپڙهه لاءِ

سنڌيڪا اڪيڊمي

B-24، نيشنل آٽو پلازه مارسٽن روڊ ڪراچي 74400
فون: 021-32737290 ، ويب سائيٽ: www.sindhica.org
اي ميل: sindhicaacademy@gmail.com

Gul Hayat Institute

فهرست

پيش لفظ 7

وحدانيت زندگيءَ جو بنياد آهي 9

10 اصول

1. عشق ۾ فنائيت جي مقام تي پهچڻ 35

2. پنهنجي "مان" کي ڪڏهن قتو ڪرڻ 49

3. مقصد لاءِ سچائي جو هئڻ 65

4. جان جي قربانيءَ لاءِ تيار رهڻ 85

5. محبوب سان نج ۽ نبار عشق ڪرڻ 99

6. تلاش ۽ تڙپ 117

7. پنهنجو پاڻ حوالي ڪري ڇڏڻ 135

8. هر حال ۾ وفاداري 147

9. رسمي ۽ ظاهري طريقن کان بچڻ 159

10. حسد ۽ نفس جي غلامي کان بچڻ 173

Gul Hayat Institute

انتساب

پنهنجي موپي پٽ
فضل الرحمان ميمڻ
جي نالي
جنهن سنڌيڪا جي
انتظامي معاملن کي سنڀالي
مون کي لکڻ پڙهڻ جي ڪم
جي ڪجهه فرصت
ڪڍي ڏني آهي.

Gul Hayat Institute

پيش لفظ

مون 1991ع ۾ سنڌيڪا اڪيڊميءَ جي شروعات ڪئي ته ان جو پهريون ڪتاب ”نوان رستا نيون راهون“ ڇاپيو جيڪو سنڌ جي نوجوانن جي لاءِ ڪيريئر پلاننگ جي تفصيل تي آڌاريل هو. نوجوانن ڪي سنڌيت سان نينهن لڳائي رکڻ لاءِ مون پيو ڪتاب ڪرشن ڪتواڻيءَ جو ناول ”منهنجي منٺڙي سنڌ“ ڇاپيو ۽ پوءِ سلسلو هلندو رهيو. ڇاپڻ لاءِ ڪتابن جي چونڊ ۾ اها ڳالهه هميشه سامهون رکي پئي وئي ته ڪتاب علمي ۽ شعوري ضرورتن کي پورو ڪندڙ موضوعن تي ڇاپيا وڃن. ان ۾ لطيفيات جي موضوع تي اسان ايچ ٽي سورلي جا ٻه اهم ڪتاب ”ڀٽ جو شاهه“ (Shah Abdul Latif of Bhitt)۽ ”سرتاج شاعر“ (Musa Pervagans) ترجمو ڪرائي ڇپرايا ۽ ”شاهه جي رسالي جي ڏسڻي الف ب وار“ رسالي سميت، شاهواڻيءَ جو رسالو نئين صورتخطيءَ سان، ”شاهه لطيف بحيثيت مفڪر“ ۽ ”شاهه لطيف جو تصور ڪائنات“ شامل هئا. ان کان علاوه جيڪي ٻه ڪتاب ڇپيا، انهن ۾ سنڌي شاگردن ۽ نوجوانن جي تعليمي ۽ تربيتي ضرورتن کي پورو ڪندڙ ڪتابن جو وڏو تعداد هو. اهي ڪتاب اسان صرف ڇپايا ئي نه پئي پر ڪتابن کي ڦهلائڻ اسان جو اصل ٽاسڪ هو ۽ ڪيترا ڪتاب سبسيڊائيز ڪري وڏي محنت ۽ خرچ سان وري وري ڇاپي سنڌ جي ڪنڊڪڙڇ ۾ پهچاياسون پئي. انهن محنتن ۽ خرچن جا ٽڪ تڏهن لهي پوندا هئا جڏهن شاگرد ۽ استاد، پڙهيل ۽ ڪڙهيل، عهدن ۽ مرتبن وارا شخص ملندا هئا ۽ هي ٻڌائيندا هئا ته اسان اوهان جي ڪتابن کي پڙهي اڳتي وڌيا آهيون. پنهنجي عملي زندگيءَ ۾ بهتر مقام حاصل ڪندڙ ڪيترن شاگردن ۽ نوجوانن جا لکيل خط ۽ ميسج پڙهي، انهن جي سنڌيڪا لاءِ جذبن ۽ احسانمندين جي سٽن کي پڙهندي اکين ۾ ڳوڙها

Gul Hayat Institute

اچي ويندا هئا ۽ اها رات آئون خدا جي، حضور ۾ شڪر جا نفل پڙهي پوءِ سمهندو هوس.

مان شاگرديءَ جي زماني کان سياسي ورڪر رهيو هوس. سنڌ ۽ سنڌين جي ڀلي لاءِ ان وقت کان چڱين سوچن جي اُٿت ڪئي هئي پر سنڌيڪا جي عملي ميدان ۾ اهڙي ڪم ڪرڻ جا چڱڙا موقعا ميسر ٿيا. اشاعت جي ڪم کان هڪ قدم اڳتي وڌندي 2010ع ۾ مون نج پنهنجي وسيلن تي احسن آباد ۾ سنڌيڪا انسٽيٽيوٽ فار اٽڪس ۽ سوشل ريفارمس قائم ڪيو جتي 2013ع جي ڊسمبر ۾ شاهه جي رسالي جا ڪلاس هلائڻ شروع ڪيا. انهن ڪلاسن لاءِ لطيفيات جي مختلف ڄاڻوئن کي سڏيو پئي ويو ۽ شاهه جي رسالي ۾ منڊ وارن ٻن ٽِرن سُرڪلياڻ ۽ سُريمن جا ڪلاس مون پاڻ پئي ورتا. انهن ڪلاسن جي لاءِ نوٽس تيار ڪندو هوس ۽ اهي ٻئي سُر جڏهن پورا ٿيا تہ انهن کي هڪ ڪتاب جي ترتيب ۾ آڻي مون هي ڪتاب تيار ڪري ورتو آهي.

آءٌ ڪو شاهه لطيف جو وڏو پارکو ناهيان ۽ نہ وري منهنجي ان حوالي سان ڪا ڊگري ورتل آهي. پر مان هر هڪ پڙهيل سنڌي وانگر شاهه جو پاڙهو ضرور آهيان. منهنجي لاءِ البتہ هي اعزاز جي ڳالهہ آهي تہ مان قرآن مجيد کي ترجمي ۽ سمجهہ سان وري وري پڙهيو آهي ۽ مثنوي روميءَ ۽ تصوف جي ڪتابن کي بہ اٿلايو اٿم. انهيءَ ڪري شاهه لطيف جي ڪلام کي پڙهندي، ان جي آفاقي سطح کي سمجهڻ ۽ بيان ڪرڻ ۾ سولائي ٿي آهي.

مون شاهه لطيف جي پيغام کي پنهنجي وس آهر اُن جي روح پٽاندڙ اڄ جي نوجوان نسل تائين پهچائڻ جي هڪ موچاري ڪوشش ڪئي آهي. سرڪلياڻ ۽ يمن سان تہ جڻ موجوده نسلن جي شناسائي ۽ نسبت ٿي ڏنڌلاٽبي پئي وڃي ۽ مون فقط ان نسبت کي روشن ڪرڻ جي ابتدا ڪئي آهي. شاهه جي هنن ٻن سُرن لاءِ منهنجي هيءَ سمجهاڻي آهي، اها حرف بہ حرف معنيٰ ڪونهي. ان سمجهاڻيءَ ۾ ڪٿي جديد فڪر ڇانيل بہ محسوس ٿي سگهي ٿو، ان لاءِ مان رڳو ايتري گذارش ڪندس تہ شاهه لطيف دنيا جي سيني ذهين ۽ ڏاهن ماڻهن وانگر پنهنجي دؤر کي جديد دؤر ڏانهن ڇال ڏياريندڙ شخص هئو. انسانيت جي ڀلي لاءِ جيئندڙ هر ماڻهوءَ کي قدرت ايمان واري فراست عطا

ڪندي آهي ۽ هو اُن فراست سان پنهنجي ڌرتي ۽ قوم لاءِ مستقبل بيني ڪندو آهي. انهيءَ ڪري هُن سنڌ اندر مستقبل جي انسانن لاءِ شاندار ڪردارن جي تخليق ڪئي. اُهي ڪردار اسان کي سنڌ ۾ پيدا ڪرڻا آهن. جاڳائڻا آهن ۽ سنڌ ۽ سنڌين سان عشق جي واٽ تي هلائڻا آهن. انهيءَ ڪري منهنجي هن ڪتاب ۾ روايتي طرح هلندڙ تشريحن کان مختلف ڳالهه ملي ته اُن کي مٿي بيان ڪيل پسمنظر ۾ ڏسڻ جي ڪوشش ڪئي وڃي. آئون چوان ٿو ته ايندڙ دور ۾ انساني علمن ۽ قومي تعمير جي ترقي ٿيندي ته شاهه لطيف جو شعور ۽ فلسفو اڃا به وڌيڪ ترقي يافته شڪلين ۾ اسان جي سامهون نروار ٿيندو ويندو. شاهه لطيف پيغمبرن، سڌارڪن، فلاسافرن جي آفاقي ڏاهپ، سوچ ۽ فڪر جو تسلسل هو، انهيءَ ڪري اسان ڪيس اُن تسلسل کان ڪٽي پنهنجي مرضي ۽ خواهش جي قالب ۾ فٽ نه ٿا ڪري سگهون ۽ نه وري اُن کان بغير ڪيس ڄاڻي ۽ سمجهي سگهون ٿا. مان ان آفاقي ڏاهپ جي تسلسل ۾ شاهه کي بيان ڪرڻ جي ئي ڪوشش ڪئي آهي، جنهن سان اسان جي نوجوانن ۾ ٻين سيني ماڻهن لاءِ ڄاڻ ۽ سمجهه جون کي قدر نيون وٿون ضرور نروار ٿينديون.

هن ڪتاب ۾ سُر ڪلياڻ ۽ يمن جا سمورا بيت ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي جوڙيل شاهه جي رسالي تان ورتل آهن. ڊاڪٽر بلوچ شاهه جي رسالي جو مستند متن تيار ڪرڻ لاءِ پنهنجو نور نچوئيو هو۽ هُن شاهه جي سُرن ۾ جيڪا ربط ۽ ترتيب رکي آهي سا وڌيڪ تحقيق سان سامهون آئي آهي. مان بيحد ٿورائتو آهيان محترم سائين ڊاڪٽر عبدالغفار سومري جو جنهن هن ڪتاب کي نظر مان ڪڍي ضروري اصلاح لاءِ تجويزون پڻ ڏنيون. ساڳي وقت سنڌيڪا سٿ نديم احمد سولنگي، مجيب الرحمان ميمڻ، مسافر ابڙو، امان الله پٽي، عبيدالله ميمڻ ۽ سنجي ڪمار جو پڻ ٿورائتو آهيان جن هن ڪتاب کي بهتر ۽ جلد تيار ڪرڻ ۾ منهنجو هٿ ونڊايو.

نور احمد ميمڻ
چيئرمين
سنڌيڪا اڪيڊمي
03352233801

Gul Hayat Institute

باسمه تعالیٰ

وحدانيت زندگيءَ جو بنياد آهي

انساني تاريخ ۾ جيترا بہ مذهب، نظريا ۽ افڪار پيش ٿيا آهن، انهن ۾ انسان دوستي ئي اهڙو آدرش آهي جيڪو سڀ کان اُتم آهي. مذهبن ۾ جنهن مذهب خداپرستي ۽ انسان دوستيءَ جو سگهارو ۽ پريڪٽيڪل تصور ڏنو آهي، ان مذهب انسانيت جي سک ۽ سلامتيءَ لاءِ وڏيڪ خدمتون آڇيون آهن. خداپرستي ۽ انسان دوستيءَ ڪنهن بہ مذهب جي تعليم ۾ تڏهن سگهاري ۽ عملي ليکبي آهي. جڏهن ان جي تعليم وحدانيت جي اصول تي پڪي هجي. اهو وحدانيت جو تصور انساني آزادين، وقار ۽ اعليٰ انساني قدرن جي تحفظ ۽ طاقتور هئڻ جو ضامن هوندو آهي. ٻين لفظن ۾ توحيد جو فڪر بنيادي طور تي انساني آزادين جو فڪر آهي. توحيد جو آغاز ئي نفيءَ سان آهي. لاالله جي نفي سيني انساني غلامين جو انڪار آهي. انسان جي پنهنجي داخلي يا نفس جي غلامي، نفس جي خواهشن جي غلامي، هيچ، مفادپرستي ۽ غرضن جي پوڄاري واري غلامي ان جو بہ انڪار آهي تہ فردن جي مٿان فردن جي غلاميءَ جو انڪار بہ آهي. طبقن مٿان طبقن جي غلاميءَ جو انڪار بہ آهي تہ وري قومن جي مٿان قومن جي غلاميءَ جو انڪار بہ آهي. غلاميءَ جي سيني قسمن جي انڪار سان هڪ الله جي عبديت ۾ اچڻ ئي وحدانيت جو نالو آهي. وحدانيت جو اهو عقيدو ماڻهوءَ ۾ شخصي ڪمال ۽ ڳُڻ پيدا ڪري ٿو. هُن ۾ وحدت فڪر پيدا ٿئي ٿي. جيئن هو لازمي طرح پنهنجي خلقڻهار ۽ پالڻهار کي اڪيلو ۽ واحد ٿو مڃي، تيئن هو لازمي طرح ان جي پيدا ڪيل مخلوق کي بہ واحد ۽ ساڳي طرح ٿو مڃي. هو خدا جي سڄي مخلوق لاءِ سمجهي ٿو تہ اها سندس خلقڻهاريءَ جو شان آهي ۽ خدا جو روح، رنگ ۽ قدرت هر وجود ۾

Gul Hayat Institute

موجود آهي. وحدت الوجود جو فڪر بہ اهائي ڳالھ آهي. ماڻهن ۾ جيئن تہ تخليقي وحدت آهي، ان ڪري سڀ ماڻهو الله جو ڪٽنب آهن. اها ڳالھ سيني ڪان اڳ ۾ پيغمبرن ٻڌائي. سڄي انسانيت جي محسن پيغمبر حضرت محمدﷺ بہ اهوئي چيو تہ: اَلْخَلْقُ عِيَالُ اللّٰهِ يعني ماڻهو الله جو ڪٽنب آهن. هاڻي وحدانيت مڃيندڙ ماڻهوءَ جا سڀ رويا ۽ عمل انهيءَ سوچ هيٺ جڙندا آهن تہ جنهن خلق کي رنجايو تنهن خدا کي رنجايو. مذهبن هي تعليم ڏني تہ پنهنجي خلقڻهار جي رضا ان جي خلق ۾ ڳوليو. حضرت محمدﷺ چيو تہ:

”اوهان مان ڀلا ماڻهو اهي آهن جيڪي انسانن سان ڀلايون ڪن ٿا ۽ انساني نفعي بخشي ڪن ٿا.“ (حديث)

حضرت عيسيٰ عليہ السلام چيو تہ: ” جيڪڏهن اوهان منهنجا پيروڪار آهيو تہ ماڻهن سان محبت ڪيو. (انجيل يوحنا 13:35)

وري پيغمبرن جي لکين پيروڪارن، سڌارڪن ۽ صوفين ان تعليم کي اڳتي وڌايو. جين مت ۾ چيو ويو آهي تہ:

” اڄايل جي اڄ اڃهايو، بکايل کي کاڌو کارايو، ڏکايل ماڻهوءَ سان ڏک ۾ شريڪ بڻجو ۽ غريب تي رحم ڪيو. اهي ٺي ڳالهيون نيڪيءَ جو سرچشمو آهن.“ (ڪداڪندا پان جو ستوڪايا 137)

گرو نانڪ چيو هو تہ:

Gul Hayat Institute

”اهي جيڪي خدا جي محبت سان سرشار آهن هر هڪ سان محبت ڪندا آهن. ٻڌو! مان هي اوهان کي يقين سان ٿو چوان تہ جيڪو محبتي ماڻهو هوندو، اهوئي خدا تائين رسائي حاصل ڪري سگهندو.“ (آدي گرنٿ صاحب، وار رنگ، ص: 557)

انسان دوستيءَ جي اها تعليم. وحدانيت جو مڃيندڙ پنهنجي زندگيءَ جو عملي دستور ٿو بڻائي ڇڏي ۽ پوءِ سڄي انسانيت ان مان سلامتيءَ ۽ اطمينان جو سُک حاصل ڪري ٿي.

هن جهان اندر انساني زندگيءَ ۾ ماڻهوءَ جي غيرمتوازن (Unbalanced) شخصيت جو وڏو ڪارڻ ماڻهوءَ جو ”پاڻ پڻو“ يا ”انا“ هوندي

آهي، وحدانيت جو جذبو يا توحيد پرستي ماڻهوءَ جي انهيءَ جبلت يا قيد جي ٻه ڀاڱا پٽي ٿي ڇڏي. وحدانيت جو ميجيندڙ خدا جي محبت ۽ عشق ۾ ان تان هٽ ڪٽي ويندو آهي.

وحدانيت پسند ماڻهو خدا جي صفتن کي پنهنجي لاءِ هدايت ۽ عمل جو نمونو ڪري ڄاڻندو آهي ۽ انهن صفتن ۾ ٻئي ڪنهن کي ٻه شريڪ نه بڻائيندو آهي. هو سمجهندو آهي ته جيڪڏهن خدا واحد جي صفتن ۽ قوتن جو مالڪ ڪنهن ٻي مخلوق کي بڻايو وڃي ته اهو شرڪ چئبو، اها ٻيائي چئبي. شاهه سائين هڪ سچي وحدانيت پرست انسان جي حيثيت ۾ ان شرڪ ۽ ٻيائيءَ کان بچڻ جو چوي ٿو. اهڙي طرح هو پاٽپٽي، آپي ۽ انانيت کي سڀ کان وڏو شرڪ ٿو سڏي. هو وحدانيت جي رستي ۾ پاٽپٽي ۽ ماڻهوءَ جي ذاتي مفادن کي وڏ ۾ وڏ رڪاوٽ سمجهي ٿو. ان ڪري چئي ٿو ته:

"آئون" اوريان جهل تون، ڇڏيم "پاڻ" پچار،
شرڪ ساڻ ستار، گهڻا گهاريم ڏينهڙا. *(سُر آسا)*

شاهه سائين نصيحت ٿو ڪري ته:

"تون اڪيلي الله جو حضور ۾ عرض ڪر ته اي منهنجا مالڪ! هن منهنجي آپي ۽ انانيت کي مون کان پري ڪري جهل. مون پنهنجي پاٽپٽي جي پچر ئي ڦٽي ڪئي. اي سڀاجها ستار! هاڻي مون تي اها مهر ڪر جو منهنجو ماضي مون کان وساراءِ. مون پاٽپٽي ۽ دوئيءَ سان گهڻائي ڏينهن گڏ گذاريا آهن، منهنجي دامن کي هاڻي ان کان پناهه ۾ رک."

شرڪ سادو مسئلو ڪونهي، قرآن ان کي ظلم عظيم قرار ڏنو آهي. ڇو ته شرڪ جي ڪري ماڻهو وحدانيت کان جڏهن ڪٽجي ٿو وڃي، هيڪڙائي کان پري پئي ٿو ته پوءِ شخصيت جي وحدت ۽ هيڪڙائي مجروح ٿي پويس ٿي. ان صورت ۾ ننگي، غرض، مفاد، لالچ، هيچ ماڻهوءَ ۾ واسو ڪري ٿا ويهن. پوءِ ماڻهو ذات پات، نسل مذهب، تهذيب ۽ ثقافت جي موجود اختلافن تي وڙهندڙ ٽولن ۾ ورهائجي ٿو وڃي. سڀ کان وڏو ماڻهوءَ جو نقصان هي ٿئي ٿو ته هو پاڻ کان گهٽ مخلوق آڏو ڪنڌ جهڪائي انهن کي الوهيت جو درجو ڏئي پاڻ

کي پست مخلوق بڻائي ڇڏي. انهن جو خوف ۽ انهن جي پوڄا ۽ انهن کي راضي رکڻ جي چنتا سبب پاڻ کي هڪ طرف انيڪ وهمن ۽ ڳڻتين ۾ ڌڪي ڇڏي ٿو ۽ ٻئي طرف پنهنجي انساني شرف کي نقصان پهچائي ٿو. جڏهن دل ۽ دماغ جي دنيا خداپرستي ۽ انسان دوستيءَ کان خالي ٿي ويئي ٿي ته اتي ڏوڪڙ جي هوس، معتبر ٿيڻ جي لونجهه ۽ جنسي حيوانيت جهڙيون سفلي خواهشون مٿس ايترو سوار ٿي وڃن ٿيون جو انهن کي معبود بڻائي پنهنجي تخليقي مقصد کي به يڪسر فراموش ڪري ڇڏي ٿو. ان صورت ۾ هو ڪڏهن به باغي نٿو بڻجي سگهي. سندس قوم کي ڪو غلام بڻائي کڻي به پست حالت ۾ ڪٽي وڃي، دولتمند ۽ وڏيرا ماڻهن جو پورهيو ۽ وسيلا ڦٻائڻ لاءِ کڻي به ظلم ۽ ڏاڍ ڪندا رهن ۽ ڪوڙا ٺڳ مذهبي پيشوا کڻي به انڌوڪار ڪندا رهن، هي ان ظلم ۽ ڏاڍ خلاف بغاوت ڪرڻ بدران، پنهنجي مجبوري، بي وسي ۽ ڪم علميءَ سبب سندن غلامي اختيار ڪندو آهي. تنهن ڪري شرڪ کي ٽن منهن وارو خدا قرار ڏنو ويو آهي، يعني فرعون (حاڪم مطلق)، قارون (سرمائيدار يا پيداواري ذريعن تي قبضو ڪندڙ) ۽ بلعم باعور يا هامان (مذهبي پيشوا)- جيڪو سماج انهيءَ ٽمورتيءَ جو شڪار ٿيندو آهي اهو مشرڪ سماج بڻجي پوندو آهي.

اهڙي طرح شڪ ۽ شرڪ هڪ اهڙي منفي قوت آهي جو ڪو به ماڻهو پنهنجي ذهن ۾ شڪ يا غيريقينيءَ کي جڳهه ڏئي ٿو ته پوءِ ان جو ذهن پنهنجي غيريقيني لاءِ ڪيترائي سبب ڳولهي وٺندو آهي. شڪ ۽ غيريقينيءَ جي سبب ماڻهوءَ جو لاشعور ته پهرين سٽ ۾ ناڪام ٿي ويندو پر ان جو شعور به سندس ساٿ ڏئي نه سگهندو. جو ته هو شڪ سبب ٻن ٻيڙين جو سوار بڻجي وڃي ٿو ۽ ٻن ٻيڙين جا سوار منزل تي رسڻ کان رهجي ويندا آهن. انهيءَ ڪري هي پڪ ڄاڻجي ته سوچ ۾ شڪ هوندو ته نتيجو ناڪامي هوندو ۽ يقين پختو هوندو ته نتيجو ڪاميابي هوندو. پر ڪو ماڻهو پنهنجي شڪ جو آغاز ئي پنهنجي خدا کان ٿو ڪري ته ان جا بڻايل ايمانداري، همت ۽ مسلسل محنت وارا قانون سندس ساٿ ڏيندا الائي نه؟! پيلا مان پيا در به واجهائي ڏسان، مان درگاهون پير ۽ مرشد پيٽي ڏسان ته پوءِ هو نه صرف شڪ جو شڪار ٿئي ٿو پر پنهنجي

Gul Hayat Institute

خلقڻهار جو گستاخ ۽ بي ادب بہ ٿئي ٿو. هو جڏهن پنهنجي خدا کي ۽ ان جي بڻايل قانونن کي پنهنجي ڪاميابين ماڻڻ ۽ پيڙائن جي خاتمي لاءِ اڻپورو ٿو سمجهي تہ ان صورت ۾ هو ان جي قدرت کي ۽ ان جي ڪاملتا کي نٿو مڃي. هاڻي ان جو قدرت سان احترام جو رشتو ۽ عبديت جو رشتو ڪمزور ٿو پئجي وڃي. پوءِ هو خدائي راهہ کان ڀٽڪي اهڙو ڇورو ڇنو بڻجي ٿو وڃي جو هر طرف کان پريشانين جي ڀنور ۾ ڦاسي پوي ٿو. اهڙي طرح سندس ڀٽڪڻ جو جيڪو سلسلو هلي ٿو پوي ان جو ڪو انت ئي نٿو هجي. انهيءَ ڪري شاهہ اهڙي خساري ۽ محروميءَ کان بچائي ٿو. شاهہ سائين صاف لفظن ۾ چوي ٿو:

وَحدہٗ لَاشريڪ لہٗ، هي هيڪڙائي حق،
ٻيائيءَ کي ٻَڪُ، جن وڌو سي وِرِسيا. (سُر ڪلياڻ)

”اللہ تعالى هڪ آهي ۽ ڪو بہ قدرت ۽ ڪارسازيءَ ۾ ساڻس شريڪ ڪونهي. توحيد جي انهيءَ عقيدي جو حق ئي اهو آهي تہ ان جي هيڪڙائي مڃجي. جيڪي دوئيءَ کي چنبڙي پيا ۽ انهن ٻين مان ڀلائيءَ جو ويساهہ رکيو ۽ شرڪ اختيار ڪيو سي حق ۽ ڀلائيءَ واري واٽ کان ڀُليا ۽ گمراهہ ٿيا. هاڻي جيڪو حق ۽ ڀلائي واري خدائي راهہ کان ڀٽڪيو، ان لاءِ ٻيو ڪو بہ هادي ڪو نہ بڻبو. جيڪو ان کي ڀٽڪڻ کان بچائي سگهي.“

مشرڪاڻي زندگيءَ ۾ فرد جي روحاني، نفسياتي ۽ سماجي پاسن تي جيڪي اثر پوندا آهن انهن کي نفسيات جي اصطلاح ۾ ذاتي ويڳاڻپ (Self Alienation) چئبو آهي. هي اها ڪيفيت آهي جنهن ۾ فرد پنهنجي محنت کان، پنهنجي محنت سان ناهيل شين کان، پنهنجي سماجي لڳ لاڳاپن کان ۽ ڪنهن بہ اتل پتل کان ويڳاڻو ٿي ويندو آهي، جنهن سان انسان جي ذات ۽ اعلى قدرن جي تذليل، زندگيءَ جي بي وقعتي، ڪم چوري، انسانن کان نفرت، اڳرائي، تشدد، خانداني رشتن جي تباهي، پاڙيوارن جي حقن کان لاپرواهي، جنسي بي راهہ روي، شراب نوشي جي گهٽائي، تنگ نظري ۽ ذات پات جي تصورن جي گرفت ۽ انسان دوستيءَ جي جذبن جي ڪميابي ماڻهوءَ جو مقدر بڻجي ويندي آهي.

Gul Hayat Institute

قديم شرڪ ۽ جديد شرڪ

هن دنيا ۾ انسان جي لاءِ زندگيءَ جا ٻه رستا آهن. هڪ سڌو رستو ۽ ٻيو وڙ وڪڙن وارو ڀٽڪائيندڙ رستو. سڌو رستو هي آهي ته ماڻهو پنهنجي خلقڻهار کي مجي ان کي ئي پنهنجو سڀ ڪجهه ٻڌائي. ڀٽڪڻ جو رستو هي آهي ته ماڻهو مخلوق ۾ ئي گُتل رهي ۽ پنهنجي زندگيءَ جي نقشي تي مخلوق کي ئي حاوي رکي. پهرين طريقي جو نالو توحيد آهي ۽ ٻئي طريقي جو نالو شرڪ آهي.

قديم دور ۾ شرڪ جي قديم صورت نيچر پرستي هئي. قديم زماني جي انسان نيچر کي معبود جو درجو ڏنو ۽ فطرتي مظهرن سج، چنڊ، پاڻي ۽ پٿر جي پوڄا شروع ڪئي. پر موجوده زماني ۾ به اهو شرڪ پنهنجي پوري طاقت سان موجود آهي. اڄ جو انسان به اهو ئي ڪري رهيو آهي ته هو خالق جي بجاءِ مخلوق کي پنهنجو سڀ ڪجهه (Supreme Concern) ٻڌائي ويٺو آهي. فرق رڳو هي آهي ته قديم انسان نيچر کي پنهنجي پوڄا جو موضوع ٻڌايو هو ۽ جديد انسان نيچر کي تفريح جو موضوع (Object of entertainment) ٻڌائي ورتو آهي. ٻنهي جو مرڪز پهريان به مخلوقات هئي ۽ هاڻي به ٻنهي جو مرڪز ساڳي مخلوقات آهي.

موجوده زماني جي ماڻهوءَ جو نظريو هي آهي ته پنهنجي اڄ (Now) ۾ خوش رهي، سڀاڻي جو فڪر ڇڏي ڏي. ان لاءِ هو شين ۾ گتل رهي، مفادن جي ڪڍ رهي، خواهشن ۾ گم رهي ۽ انهن ٺُهي شين جي ڪڍ رهي انهن کي زندگيءَ جو اصل مقصد ٻڌائي ڇڏي ٿو. شاهه لطيف کي ماڻهوءَ جو اهو نقشو ۽ اها شڪل قبول ڪونهي. انهيءَ ڪري هو ٻڌائي ٿو ته وحدانيت واري سڌي رستي تي هلڻ وارا ماڻهو ئي تخليق جي اصل منزل مقصود تي سلامتيءَ سان پهچن ٿا:

اَوتَڙِ ڪَنهِ نہ اولِئا، سُتَڙِ وِئا سالِمَ
هيڪان ئِي هيڪُ ٿِئا، اَحَدَ سِين عالِمَ
بي ٻَها بالمَ، آڳي ڪِئا اڳِهين. *(سُرڪلياڻ)*

”اهي ڪنهن خطري واري اٽانگي جاءِ ڏانهن ٿيلهجي ڪين ويا پر سنئين

راهہ تي هلڻ وارا منزل مقصود تي سلامتيءَ سان پهتا. اهي توحيد واري ايمان، عرفان ۽ سڃاڻ سان هر قسم جي ذهني نفسي ۽ سماجي غلامين کان آزاد ٿيا ۽ خود رخي زندگي ڇڏي خدا رخي زندگيءَ ۾ هيڪان هيڪ ٿيا. اهڙي خود حوالگيءَ جي ڪري خلقٹهار وٽ انهن بي بها ٻلارن انسانن لاءِ ازلئون آسانيون لکيل آهن. اهي خدا جي عطا ڪيل ضابطن واري فطري زندگي هيٺ هن حياتيءَ ۾ بہ سک ۽ سلامتيءَ سان گذارين ٿا ۽ مرڻ کان پوءِ جي زندگي ۾ بہ انهن لاءِ مهربانين جو بندوبست آهي.“

شاهہ لطيف زندگيءَ جي بي ثباتي ۽ بي مقصد زندگيءَ گذارڻ جي روش کان روڪيندي پنهنجي هڪ وائيءَ ۾ هيئن چوي ٿو:

وِساريج مَ وينءَ، آهي جويَنُ بہ ٽِري ڏِينهَڙا
١. لُوٽِيون سَهَنِ لوڪَ جا، وِهاڻِيءَ ٽِيون وينءَ
٢. اَصُلِ اَسارِينِ جا، سُتي وِٺَڙا سينءَ
٣. جيڏِيُون! جي مان وِسَهو، نِنڊ مَ هيرئو نينءَ
٤. راتِڙِيُون جاڳِنِ جي، سي آءٌ ڪَندَڙِي سينءَ. (سُريمن ڪلياڻ)

”منهنجا هي نصيحت ڀريا گفتا نہ وسار! جُواني جا جوڀن ۽ البيلائي وارا ڏينهن ڪي ٿورڙائي آهن. جيڪي بي مقصد زندگيءَ جي ٻيڇرن جا ڇڙواڳ راهي رهيا آهن سي عملي زندگيءَ جي وقت هٿان نکري وڃڻ بعد هميشہ لاءِ پيا جڳ جا طعنا سهن. اصل کان وٺي اهو دستور آهي تہ جيڪي غافل ٿي ننڊ ۾ ستل هوندا آهن تن جا سڄڻ ڪانئن جدا ٿي ويندا آهن. اي اديون! جيڪڏهن منهنجي غفلت سببان مون جيڪي ڀوڳيو آهي تنهن ڳالهہ تي اعتبار ڪريو تہ پنهنجين اکين کي ننڊ تي نہ هيرايو ۽ پنهنجي زندگيءَ جو هر لمحو ساري سنڀاري محبتي مايا سان انسان دوستيءَ ۾ گذاريو. آءٌ پنهنجو سڄڻ ۽ سائين انهن کي ٿي ڪنديس جيڪي راتيون جاڳي هوشمندي ۽ فڪرمنديءَ ۾ گذارين ٿا ۽ صبح جو روزانو پنهنجي پالڻهار سان الستي عشق ورجائي انساني ٻلاين جي واٽ تي هلي پون ٿا.“

Gul Hayat Institute

عشق پائڻ مقصود ڪونهي پر ذريعو آهي:

اسان وٽ سنڌي ٻوليءَ ۾ محبت ۽ عشق ٻئي هم معنيٰ لفظ آهن پر عشق ۾ واڌاري معنويت آهي. پنهنجي مقصود سان عشق ذريعي اتصال ڪجي. شاهه سائين وٽ ماڻهو جو مقصود الله تعاليٰ جي ذات آهي ۽ الله تعاليٰ جي هن مشيت تہ مان زمين تي انسان کي خليفو بڻايان ٿو، سان هم آهنگ ٿي، ماڻهو ان جي رضا ۽ محبوبيت حاصل ڪري. هن زندگيءَ ۾ ان مقصود کي پائڻ جي ڪوشش ڪري. انهيءَ ڪري هينئر ڪنهن بہ ماڻهوءَ کي ان حق ذات جي رضا ۽ محبوبيت جو مقصد حاصل ڪرڻو آهي تہ هُو پنهنجي ڌرتيءَ تي انسانن سان پنهنجي روين ۽ تعلق ۾ ان کي ذريعو بڻائي.

شاهه وٽ خدا، انسان ۽ ڌرتي جو ٽڪندو آهي. جيڪڏهن انسان جي عمل ۽ روين ۾ انسان ۽ ڌرتيءَ عشق کان خارج آهي تہ ماڻهوءَ جي خدا سان عشق جي دعويٰ بہ قابل قبول ڪونهي. ڇو تہ انسان دوستي خداپرستيءَ جو لازمي نتيجو آهي.

ڀٽائي چوي ٿو:

پاڻ ئي پسي پاڻ کي، پاڻ ئي محبوب،
پاڻ ئي خلقي خوب، پاڻ ئي طالب تن جو. *(سُر ڪلياڻ)*

انهيءَ ڪري الله تعاليٰ انسان کي ڌرتيءَ مٿان پنهنجي رضا ۽ محبوبيت جا لقاءَ ۽ طريقا، جن جو محور خود انسان آهي، انساني حقن ۽ فرضن جي صورت ۾ پنهنجي موڪليل ڪتابن جي ذريعي ٻڌايا آهن. ايمان ۽ يقين وارو انسان پنهنجي سيني سگهن سان، جن ۾ عشق سيني کان مٿاهين سگهه آهي، آسماني هدايت جي انهن حڪمن ۽ ضابطن جي بجاآوري ڪري الله جي رضا سان سرفراز ٿئي ٿو. پر جيئن تہ خدا کان وڌيڪ ٻي ڪا بہ شيءِ حسين ۽ مڪمل ناهي ان ڪري ڪنهن بہ ماڻهوءَ کي ٻي شيءِ مان اهو لطف حاصل نٿو ٿئي جيڪو عشق الاهيءَ مان حاصل ٿئي ٿو. انهيءَ ڪري ان کي ئي پنهنجو مقصود ٿو بڻائي.

Gul Hayat Institute

خدا ڏي ماڻهوءَ جي جڏهن عشق جي نسبت ٿئي ٿي ته پوءِ خدا چوي ٿو ته ”مان ماڻهن سان انهن جي جانين ۽ مالن جو سودو ڪري ڇڏيو آهي ۽ ان جي بدلي ۾ انهن کي ابدي آرام، سلامتي ۽ راحتون عطا ڪندس.“ شاهه لطيف الاهي عاشقن کي پنهنجي ميخاني تي ان سودي نڀائڻ جي جابجا تلقين ٿو ڪري.

عشق نه آهي راند، نه ڪي ڪَنس ڳيرو،
جيءَ جُسي ۽ جان جي، پيچي جو هيڪاند،
سِسي نيزي پاند، اڇل ته اَده ٿئي. *(سُريمن ڪلياڻ)*

”عشق ڪا ٻاراڻي راند ناهي جو ڇوڪرا ان کي راند ڪري ڪيڏن. عشق ته اهو آهي جيڪو ساهه، بت ۽ جياپي جي يڪجائيءَ کي ٽوڙي ٿو. سو اي سچا عاشق! جي اها منزل ماڻڻ ٿو گهرين ته پوءِ پنهنجي سر کي نيزي جي چوٽيءَ تي اڇلي چاڙهه ته سِرَ جو ۽ عشق جو حق ادا ٿئي.“

عشق ۾ جهد جاکوڙ زندگيءَ جو لڳاتار سفر آهي ۽ اتي به تڪليفون، ولوڙ ۽ قربانيون آهن. پر سچا عاشق ڪهڙي به پنڌ تي پنهنجي وَسئون ڪو نه ٿا گهٽائن.

شاهه سائين سسئي کي چئي ٿو ته:

تون ڪيئن پاتو پاند، پلئه پرديسين سين؟
متيون موڙهيئي سسئي، ڪيئي ڪوهيارو ڪانڌ،
رُلي پائني راند، پانيڻ عشق پروچ جو. *(سُرحسيني)*

خداپرستي يا عشق الاهي، اهو ماڻهوءَ جي خمير ۾ آهي. ماڻهوءَ جو روح ڇاڪاڻ ته الست بربڪم جي جواب ۾ قابلوابليٰ چئي چڪو آهي، انهيءَ ڪري انسان جي روح کي هر وقت ان سان اهو عهد نڀائڻ جي لڇ پڇ آهي. ابن عربي چوي ٿو ته: ”هر بلند نور کي هيٺين نور تي غلبو ۽ اقتدار حاصل آهي ۽ هيٺيون نور مٿئين نور سان محبت رکي ٿو ۽ ان سان ملڻ جا جتن ڪري ٿو ۽ انهيءَ ڪشش ۽ رغبت سان هن جهان جو انتظامي وجود قائم آهي.

Gul Hayat Institute

اهڙي طرح هاڻي هيءَ ڳالهه فزڪس ۾ چوي ٿي ته سڄي ڪائنات جو نظام ڪشش ۽ ڇڪ Attraction and Repulsion تي ٻڌل آهي. يعني شيون پنهنجي مدار جي چوڌاري ڦرن ٿيون. هي سيارا هي ڪهڪشائون هي ڪائنات جو وشال منڊل سڀ ڪشش ۽ ڇڪ جي نظام سان هلي ٿو. جيڪڏهن ڪو به سيارو يا ستارو انهيءَ ڪشش ۽ ڇڪ جي حدن کان ٻاهر نڪري وڃي ته سندس وجود انهيءَ پل ۾ ختم ٿي ويندو.

عربي چوڻيءَ ۾ انهيءَ ڳالهه کي كُلَّ شَيءٍ يَرْجِعُ اِلىٰ اَصْلِهٖ چيو ويو آهي ۽ رومي انهيءَ لاءِ چوي ٿو ته ”سڄي ڪائنات انهيءَ ڪري ارتقا ڏي مائل آهي، جو هو خدا ڏي عود ڪرڻ گهري ٿي.“

انساني تاريخ ۾ جاڪوڙي ماڻهو پيغمبر، صديق، شهيد ۽ صالح انسان انهيءَ درجي بنديءَ سان پنهنجي خدا ڏانهن رجوع ۾ اڳرا رهيا آهن. صوفي هجڻ ان عشق جو چوٿون درجو آهي پر چوٿين ايجا اڳتي آهي. رفعت ايجا اڳتي آهي. صوفي هجڻ تلاش جو اهڙو ڏاڪو آهي. جنهن ۾ جلڻ آهي پچڻ ۽ پچرڻ آهي. پر عشق جي رفعت ۽ چوٽي ته لڇڻ ۽ لوچڻ ۾ آهي ۽ اهڙو لڇڻ ۽ لوچڻ جنهن جي انتها نه هجي. اهڙي تن ۾ تونس پرينءَ جي هجي جنهن جي هن دنيا ۾ ڪڏهن به پيان ۽ ڍاپان نه هجي، جنهن ۾ سمونڊ سڄو پي وڃجي تڏهن به سرڪيائي محسوس نه ٿئي.

انسان سان عشق جي حقيقت:

الله تعالىٰ آدم کي پيدا ڪري ملائڪن ۽ جنن کي حڪم ڪيو ته کيس سجدو ڪيو. جنهن به الله جي حڪم کي مڃيو ۽ آدم کي تعظيم جو سجدو ڪيو انهيءَ الله جي رضا ۽ محبوبيت حاصل ڪئي ۽ جنهن اهو حڪم نه مڃيو سو شيطان لعنتي بڻيو. اُهو غائب ۾ جيڪو آدم کي سجدو ڪرايو ويو، هن ڌرتيءَ تي انسان کي حاضر ۾ پنهنجي انسان دوستيءَ ۽ نيڪ عملين ذريعي اهڙو سجدو ثابت ڪرڻو آهي. هتي به ماڻهو ڪامياب تڏهن ٿيندو جڏهن حڪم ۽ ضابطا پنهنجي خلقٺهار جا مڃيندو ۽ تعظيم انسان جي ڪندو. ماڻهن جو احترام، ليکي لهڻي جي حق ادائي، غلطيءَ تي معافي ۽ پنهنجي چوڌاري يا ذميواريءَ ۾ آيل ماڻهن جي حقن جي ادائگي نياهيندو ته ماڻهو ڪامياب ٿيو. هن

Gul Hayat Institute

ڏرتيءَ تي ماڻهوءَ جو اصل امتحان آهي ئي اهو. خدا جا حڪم ۽ ضابطا مڃڻ، اهي هُن لاءِ حقوق الله آهن ۽ اها هُن جي خداپرستي آهي. ماڻهوءَ جي تعظيم ۽ حقن جي ادائگي اها هُن لاءِ حقوق العباد آهي ۽ اها ماڻهوءَ جي انسان دوستي آهي. انسان دوستي عاشق جي خداپرستيءَ جو لازمي نتيجو آهي. هُن جي خدا ڪيس ايئن ڪرڻ لاءِ چيو آهي، ان ڪيس پنهنجي رضا ۽ محبوبيت جو اهو ذريعو ٻڌايو آهي، ان ڪري هو هر نفس ۾ ۽ هر انساني رشتي ۾، تعظيم ۽ حقن جي ادائگيءَ سان الله جي رضا ۽ محبوبيت ڪي تلاشي ٿو.

پنهنجي اولاد جي پرورش ۽ پالنا ۾ پنهنجون ذميواريون بيحد انس، خوبي ۽ حسن سان نڀائي ٿو، اِهو هُن جو اولاد سان عشق آهي. پنهنجي گهرواريءَ جي حقن جي ادائگي ڪري ان سان انس ۽ الفت جو نڀاءُ ڪري ۽ ان ڪي برابر جو پارٽنر ٻڌائي سڻي خاندان جي تشڪيل ڪري ماڻهو پنهنجو عشق اظهاري ته ان ۾ عظمت آهي. پنهنجي استاد ۽ رهبر سان نسبت جوڙي ٿو ۽ پنهنجي ابي امان جي بيحد عقيدت ۽ پابوهہ سان خدمت ڪري ٿو، اِهو هُن جو استاد ۽ ابي امان سان عشق آهي. پنهنجي عزيزن ۽ پاڙيوارن جي حق ادائي ڪري ٿو، پنهنجي شاگردن ڪي تعليم ۽ تربيت ذريعي هڪ ذميوار انسان ٻڻائي ٿو، پنهنجي ڌرتيءَ واسين ڪي استحصال ۽ ظلم جي نظام مان ڪڍڻ لاءِ جهد ۽ جاکوڙ ڪري ٿو ۽ سڄي انسانيت لاءِ چڱاين جو اُلڪو ۽ عملي اظهار رکي ٿو ته اهي سڀ ڳالهيون انسان سان سندس محبت ۽ عشق جو عملي اظهار آهن. انهن عملي طريقن ڪانسواءِ عشق جي ٻي ڪا بہ مجرد شڪل پاڻ سان بہ ٺڳي آهي ۽ انسانن سان بہ دوکو آهي.

مڪمل وابستگي ۽ ڪميٽمنٽ سان عشق جي هن منزل ۽ مقام ڪي پائڻ لاءِ وحدانيت پرستي هر حال ۾ ماڻهوءَ جي سگهہ آهي، انهيءَ ڪري شاهہ لطيف وحدانيت پرستيءَ ڪي پنهنجي فڪر ۾ بنيادي جڳهہ ڏني آهي. ان ڪي زندگيءَ جو بنياد ٻڻايو آهي. شاهہ لطيف سُر ڪلياڻ داستان پهرين ۾ وحدانيت جي بيتن ۽ واين ڪي اِجهو هيئن بيان ڪري ٿو:

Gul Hayat Institute

اَوَل اَللّٰهُ عَلِيمُ، اَعليٰ عالَمَ جو ڌَڻِي
قادِرُ پَنهنجِي قُدرَتَ سِين قائِمُ آهِ قَدِيمُ
والِيَ واحِدُ وَحدَهٗ رازِقُ رَبُ رَحِيمُ
سو ساراهِ سچو ڌَڻِي، چَئِي حَمدَ حَڪِيمُ
ڪَري پاڻُ ڪَرِيمُ، جوڙَڻُون جوڙَ جَهانَ جِي.

سڀ کان اول الله جو نالو، جيڪو حمد ۽ تعريف جو لائق آهي. جيڪو سدا جاڻڻهار، مڙني کان مٿانهون ۽ سڄي جڳ جهان جو مالڪ آهي. اهو هر شيءِ تي قدرت رکندڙ قادر آهي، جيڪو پاڻ پنهنجي قدرت ۽ طاقت سان ازلئون محڪم ۽ موجود آهي. اهو اڪيلو ئي ڪائنات جا ضابطا ۽ قانون جوڙيندڙ والي ۽ ڪارساز آهي. هڪ ئي هڪ هر شيءِ کي روزي رسائيندڙ، درجي به درجي پالڻهاري عطا ڪندڙ ۽ سدا ٻاجهارو آهي. جيڪو ايڏي قدرت ۽ مهربانيءَ واري ذات آهي. تون انهي سچي ڌڻي، سدا حڪمت جي سائينءَ جي تعريف ڪري سندس ٻانهپ ۾ اچ ۽ ان جا ضابطا قبول ڪر. انهيءَ سدا نوازيندڙ سائينءَ، پنهنجي قدرت سان جهان جي اهڙي سهڻي جوڙ ڻاهي آهي جو ڪائنات جو هيڏو نرالو نظام خوبيءَ سان هلي رهيو آهي. انهيءَ ڪري تنهنجي زندگي ۾ به ان جا جوڙيل ضابطا اچي ويا ته ان ۾ به اها ترتيب ۽ خوبي پيدا ٿيندي.

وَحدَهٗ لاشَرِيڪَ لَهٗ، اِيءُ وهائِجِ وِيءُ
ڪَتِين جي هارائِيين، هَنڌُ تُنهنجو هِيءُ
پاڻان چوندءِ پِيءُ، يَري جامُ جَنَتَ جو.

الله تعاليٰ هڪ آهي، ٻيو ڪو به قدرت، حاڪميت ۽ ڪارسازيءَ ۾ ساڻس شريڪ ڪونهي. تون اهو توحيد، حق، يقين ۽ ايمان وارو حقيقي وکر ۽ خزانو حاصل ڪج. ان وات تي هلندين ته نفعو، ۽ نه هلندين ته نقصان، اهو سڀ هن جهان ۾ ئي طئي ٿيڻو آهي. جي تو هت توحيد ۽ الله جي هيڪڙائي تي ايمان ۽ يقين رکيو ۽ ان جي ٻڌايل ضابطن واري زندگي گذاري ته توکي ايندڙ زندگي ۾ ان جو ئي صلو

ملندو. اتي تنهنجا استقبالي الله تعاليٰ جي طرفان توکي سڌي جنت جي پاڪ شربت جو پيالو پري پيئڻ لاءِ ڇوندا.

وَحــدَهُ لاشَــرِيڪَ لَــهُ، هِــي هيڪَڙائِــيءَ حَــقُ
ٻِيــائِيءَ کَــي ٻَــڪُ، جَــنِ وِڌو ســي وِرِسِــيا.

الله تعاليٰ هڪ آهي ۽ ڪوبہ قدرت ۽ ڪارسازيءَ ۾ ساڻس شريڪ ڪونهي. توحيد جي عقيدي جو حق ئي اهو آهي تہ ان جي هيڪڙائي مڃجي. جيڪي ”دوئيءَ“ کي ڇنبڙي ڀيا ۽ انهن ۾ين مان هدايت ۽ ڀلائيءَ جو ويساهہ رکيو ۽ شرڪ اختيار ڪيو سي حق ۽ ڀلائي واري واٽ کان ڀليا ۽ گمراهہ ٿيا. هاڻي جيڪو حق ۽ ڀلائيءَ واري خدائي راهہ کان ڀٽڪيو، ان لاءِ ٻيو ڪوبہ هادي ڪونہ بڻبو جيڪو ان کي ڀٽڪڻ کان بچائي سگهي.

وَحــدَهُ لاشَــرِيڪَ لَــهُ، ٻُــڌءِ نــہ ٻــوڙا
ڪِ تــو ڪَنــين نــہ سُــئا، گهَــٽَ اَنــدَرِ گهــوڙا
ڳاڙِيندين ڳوڙها، جِتِ شاهِدَ ٿِيندَءِ سامُهان.

الله تعاليٰ هڪ آهي، ٻيو ڪوبہ قدرت ۽ ڪارسازيءَ ۾ ساڻس شريڪ ڪونهي. اي ٻوڙا، اهو توحيد ۽ حق وارو آواز تو نہ ٻڌو جيڪو هزارين سالن کان لکين پيغمبرن ۽ سڌارڪن انسانيت کي ڏنو. يا تو پنهنجي اندر ۾ پنهنجي ضمير ۽ قلب جا قالوا بليٰ وارا جا آواز نہ ٻڌا يا؟! انحراف تي اپاريندڙ پنهنجي نفساني خواهشن جي واڄٽن کي نہ سمجهيو. تون ڀلي هتي خدا جي آواز ۽ ضمير جي خلش کي نظرانداز ڪري انحراف واري واٽ وٺ، پر هي ياد رک تہ حساب ڪتاب واري ڏينهن جڏهن پڪا شاهد تنهنجي عملن جو رڪارڊ ڪٽي روبرو ٿيندا تڏهن انحراف ۽ نافرماني وارن ڪمن تي گهڻو رئندين ۽ پڇتائيندين.

Gul Hayat Institute

وَحــدَہُ لاشـريکَ لَــہُ، جــان تــوچَئِين اِيــئَن
مَــجُ مُحَمـدُ کــارَڻِي، نِرتَڻُــون مَنجهان نيــنهَن
تــان تُــون وِجئــو کِيــئَن، نــائِين سِــرُ پِــئَنِ کــي.

جڏهن تون ”وحده لاشريک له“ چئي شهادت جو ڪلمو ٿو پڙهين ۽ الله تعاليٰ کي پنهنجو رب ۽ مالڪ مڃي ان جي وحدانيت جو اقرار ٿو ڪرين ته پوءِ مثالي رهبر محمد ﷺ کي نينهن جو ناتو لڳائي، دلئون دلبر مڃي ان کي پنهنجو رهبر، رهنما ۽ پرجهلو ڪري مڃ. محسنِ انسانيت جي اهڙي مثالي رهبري ۽ رهنمائي جي هوندي تون ڪيئن وڃي ٿو ٻين جي رهبرين آڏو پنهنجو مٿو ٽيڪين. انسانيت جا اعليٰ اصول ۽ اعليٰ قدر ان ذات کان وڌيڪ توکي ٻئي جي درئون ڪونه ملندا.

وَحــدَہُ لاشَــرِيکَ لَــہُ، جَــڏِهن چيــو جَــنِ
تَــنِ مڃيــو مَحمدَ کــارَڻِي، هِيجان سانُ هِنيَنِ
تَــڏِهن منجهــان تَــنِ، اَوَتَــرُ ڪونــہ اوِلئــو.

جن ماڻهن جڏهن ”وحده لاشريک له“ چئي، پوري يقين سان الله جي وحدانيت تي ايمان آندو. تن وڏي خوشي ۽ دل جان سان محمد ﷺ کي پنهنجو رهبر ۽ رهنما ڪري قبوليو. تڏهن اهڙي پڪي يقين سان اسوه محمدي پٽاندڙ وحدانيت واري عملي زندگي گذارڻ وارن انسانن مان ڪوبہ بي راهہ تي ڪونہ پليو ۽ سڀ ڪو سلامتي واري منزل مقصود تي پهتو.

وَحــدَہُ لاشَــريکَ لَــہُ، جَــنِ اُتــو سِــين ايمــانَ
تَــنِ مَڃيــو مُحَمــدُ کــارَڻِي، قَلَــبَ ســانُ لِســانَ
اُوءِ فــائِقَ ۾ فَرمــانَ، اَوَتَــرِ ڪَنــهِ نــہ اوِلئــا.

جن ماڻهن ”وحده لاشريک له“ چئي الله جي وحدانيت جو سچو اقرار

Gul Hayat Institute

ڪيو. تن دل ۽ زبان يعني پنهنجي قول ۽ عمل ٻنهي سان، محمد (ﷺ) ڪي پڻ رهبر ۽ رهنما ڪري مڃيو. اهي پنهنجي اعليٰ فڪر ۽ عملي زندگيءَ واري الاهي فرمانبرداريءَ ۾ ٻين کان وڌيڪ مٿاهان آهن ۽ انهيءَ ڪري اهي زندگيءَ جي سفر ۾ ڀٽڪڻ کان اڻ بچي وڃن ٿا جيئن چاڙهو ناڪئا پنهنجي ٻيڙي سان ڪنهن اٽانگي تڙ ڏانهن ٽيلهجڻ کان بچي ويندا آهن.

اَوتَــڙ ڪَنــهِ نــه اولِئــا، سُــتَڙ وِئــا ســالِمَ
هيڪــان ئِــي هيــڪُ ٽِئــا، اَحَــدَ سِــين عــالِمَ
بِـــي بَهـــا بـــالِمَ، آگـــي ڪِئـــا اُگِهـــين.

اهي ڪنهن خطري واري اٽانگي جاءِ ڏانهن ٽيلهجي ڪين ويا پر سنئين راهه تي هلڻ وارا منزل مقصود تي سلامتيءَ سان پهتا. اهي توحيد واري ايمان، عرفان ۽ ساڃهه سان هر قسم جي ذهني نفسي ۽ سماجي غلامين کان آزاد ٿيا ۽ خود رخي زندگي ڇڏي خدا رخي زندگيءَ ۾ هيڪان هيڪ ٿيا يعني موحد انسان بڻيا. اهڙي خود حوالگيءَ جي ڪري خلقڻهار وٽ انهن بي بها پيارن انسانن لاءِ ازلئون آسانيون لکيل آهن. اهي خدا جي عطا ڪيل ضابطن واري فطري زندگي هيٺ هي زندگي به سک ۽ سلامتيءَ سان گذارين ٿا ۽ مرڻ کان پوءِ جي زندگي ۾ به انهن لاءِ مهربانين جو بندوبست آهي.

Gul Hayat Institute

آگـــي ڪِئـــا اُگِهـــين نِســـورو ئِـــي نُـــورُ
لاَخَوفُ عَلَيهِمر وَلاَ هُمر يَحزَنُونَ، سَچَن ڪـونهي سُورُ
مَـــولي ڪِئـــو مـــامُورُ، اَنـــگُ اَزَلَ ۾ اِنِ جـــو.

انهن خود حوالگي ۽ فرمانبرداري ڪندڙ شخصن لاءِ ازلئون آسانين جو روشن ۽ سگهارو نظام جڙيل آهي. اهڙن سچن انسانن کي خوف خطري ۽ ڳڻتين ڳاراڻن ۽ اهنج ايذاءَ واري زندگيءَ بجاءِ سلامتيءَ جي زندگي ملي ٿي. ازل کان ئي ڏٿي تعاليٰ اهڙا ٺوس ضابطا ۽ قانون جوڙي مامور ڪري ڇڏيا آهن

جو نيڪوڪارن ۽ ڀلايون ڪندڙن کي ڀلاين جو پورو پورو بدلو ملي.

وَحــدَهُ جــي وَڏِئــا، ’اِلاَاللّهُ‘ اَڏَ ڪِئـا
”مُحَمَّـدُ رَسُـولُ اللّهِ“ چَئِـي، مُسـلمانَ ٿِئـا
عاشِـقَ، عبـداللطيفُ چئـي، اِنَهـنَ پَـهِ پِئـا
جـيلاهِ ڏَٺـيءَ ڏُٺـا، تـي وِئـا وَحـدَتَ ڳـڏِجي.

هڪ الله جي رضا ۽ طلب جن کي گهائل ڪري ڇڏيو ۽ جيڪي رڳو هڪ الله جي پچار ۽ ان جي رضا جي حاصلات واري جستجوءَ ۾ ڪٺل رهيا، سي محمد ﷺ کي مثالي نمونوءِ رهبر بڻائي حقيقي معنيٰ ۾ مسلمان ٿيا. اهي سچا عاشق عبداللطيف ٿو چوي ته انهيءَ عبديت ۽ اطاعت واري گس تي رهيا. سندن تلاش ۽ تڙپ جي نتيجي ۾ الله ڪين چاهيو، چوندبيو ۽ اُجاريو. ته هو الله جي صفتن کي اپنائي وحدت ۾ رَلجي هڪ ٿي ويا! انهن الله جي منشا کي پورو ڪيو ۽ پنهنجي عبديت ۾ الله ڪان راضي رهيا ۽ الله وري پنهنجي عطا ۽ رضا ۾ انهن کان راضي رهيو.

وَحــدَهُ جــي وَڏِئــا، ڪِئـا ’اِلاَاللّهُ‘ اَڏَ
ســي ڏڙَ پِـسِـي سَـڏَ، ڪَنـه اِيَـا ڳِي نـه ٽِيـي.

Gul Hayat Institute

هڪ الله جي رضا ۽ طلب جن کي گهائل ڪري ڇڏيو سي بس هڪ الله جي پچار ۽ ان جي رضا جي حاصلات واري جستجوءَ ۾ ڪٺل رهيا. سندن اهڙي ديوانگيءَ واري ’حال‘ ۽ ’منزل‘ کي ڏسڻ پسڻ ڪان پوءِ، اهو ڪو بي نصيب ئي هوندو جنهن کي اهڙي ’حال‘ ۽ ’منزل‘ کي پهچڻ جي سِڪ ۽ سڌ نه ٿيندي!

”وَحــدَهُ جــي وَڍِئــا، ”اِلاَاللّٰهُ“ سِــينَ اورِيــنِ
هِنيُــونِ حَقِيقَـــتَ گَــڏِئو، طَرِيقَـــتَ تـــورِينِ
مَعرِفَــتَ جِــي مــاٺِ سِــين ڏِسَ اَنــدَرِ ڏورِيــنِ
کُلهَنِـئُــون کــورِينِ، عاشِـقَ عبـداللطيفُ چَئـي.

هڪ الله جي رضا جي ديوانگيءَ جن کي گهائل ڪري ڇڏيو، سي دل جي پوري حضور سان خدا رخي زندگي جيئن ٿا. اهي وڏي خوشيءَ سان دل لائي حق واري حقيقت اختيار ڪن ٿا. پنهنجي پوري شعور سان توري تڪي طريقا هلن ٿا. هو معرفت جو خود خدا جو پڌايل شعور حاصل ڪن ٿا ۽ ان شعور سان پنهنجي اوسر ۽ انساني ترقيءَ جي درجن کي پنهنجي عملي زندگيءَ سان ڳولين ٿا. عبداللطيف چوي ٿو ته انهن جي عشق ۽ ديوانگيءَ جي حد اها آهي جو ان واٽ تي جهد ۽ قربانيءَ ۾ پنهنجو سر ڪلهنئون ڪاٽي ٿا ڏين، يعني وڏي ۾ وڏي قرباني ڏيڻ کان نٿا ڪيٻائين.

سِرُ ڏِيُــنديان ڌَڙُ نـہ لَهان، ڌَڙُ ڏِيُــنديان سِرُ نانهہ
هَٿَ، ڪَرايُــون، آڱِريُــون، وِيــا ڪَپِجِي ڪانـہِ
وَحــدَتَ جِــي وِهانــہِ، جــي وِئــا ســي وَڍِئــا.

سندن جدوجهد ۾ پاڻ کي قربان ڪرڻ جي حالت اها آهي جو بظاهر سر سلامت اٿن پر پنهنجي وجود/ڌڙ جون آسائشون تياڳي ڇڏيون اٿن. ذاتي زندگي جا عيش قربان ڪري ڇڏيا اٿن. هو اهڙي حالت ۾ ٿا گذارين جو ڪين پنهنجي وجود يا عضون جي سالميت جو ڪو فڪر يا احساس ڪونهي. هو انهن کان بي خبر آهن. پوءِ هٿ، ڪرايون، آڱريون ۽ وجود جي ٻين حصن جو الڳ ڪو به انهن لاءِ ڪا حيثيت ڪو نہ ٿو رکي. جيڪي وحدت جي رنگ سان رنگجي وصال حاصل ڪري ان مرتبي کي رسن ٿا تن جي قربانيءَ جي ڇا ڳالهہ ڪجي!

Gul Hayat Institute

تـــون چئُـ اَللهُ هيڪـــڙو، وائـــي ٻـــي وِســـارِ
تَـــنَ ۾ تَنـــدُ تنـــوارِ، سَـــدا سُـــپيرينِ جِـــي.

تون پڪي ايمان ۽ عقيدي سان ڪلي زبان سان اهوئي اقرار ڪر ته الله هڪ آهي. پوءِ ٻين جي ڪارسازي ۽ چوٽڪاري جي عقيدي کي دل ۾ نه آڻ. تنهنجي ساهه پساهه ۾، هر سوچ ۾، ۽ تنهنجي هر عمل ۾ سدائين ان پالڻهار جا مقرر ڪيل ضابطا مدِنظر هئڻ گهرجن. هميشه اُن جي تند تنوار هجي. ان جي پچار هجي ۽ ان جي مخلوق سان ڀلائين جي عملي زندگي هجي.

تـــون چئُـ اَللهُ هيڪـــڙو، ٻـــي وارِج مَ وائِـــي
جيڪـــا مُـــڪِـــي سَـــڄَڻين سَـــڪِجُ تـــون سـائِي
اوڙَڪَ اِهـــائِي، ڳـــولي لَهِـــجُ ڳـــالَهڙي.

تون پڪي ايمان ۽ عقيدي طور ڪلي زبان سان اهوئي اقرار ڪر ته: ”الله هڪ آهي“، ان عقيدي کان سواءِ ٻي ڪابه ڳالهه زبان تي نه آڻج. تون اهائي ڳالهه سکي ياد ڪج جيڪا مخلوق جي سڀ کان وڏي خيرخواهه الله تعاليٰ اسان لاءِ هدايت جو پروانو ڪري موڪلي آهي. تون ان هدايت ذريعي پنهنجي ايمان، علم ۽ فڪر کي وحدانيت وارو بڻاءِ ۽ پوءِ انهيءَ وحدانيت واري حقيقت کي پنهنجي زندگيءَ جي عملن ۾ رهنما طور پروڙي وٺ.

Gul Hayat Institute

تـــون چئُـ اللهُ هيڪـــڙو، ٻـــي وائـــي وِســـاري ڇَڏِ
تَـــنُ هِنيـــين سِـــين گَـــڏِ، سَـــڄَڻُ سـاهَ پَسـاهَ ۾.

تون پڪي ايمان ۽ عقيدي طور ڪلي زبان سان اهوئي اقرار ڪر ته ”الله هڪ آهي“، ٻيو ڪو به غير خيال ۽ عقيدو دل تي نه آڻ. ايمان ۽ اطاعت جي جيڪا ڳالهه تنهنجي قلب مجي آهي، سڄڻ جي ان ڳالهه کي حياتيءَ جي هر

لحظي ۾ پنهنجي ساهه پساهه، هر سوچ ۽ هر عمل ۾ ظاهر ڪر. تان جو تنهنجي قول ۽ فعل ۾ ڪو به تضاد نه رهي.

وَحْدَتان ڪَثْرتَ ٿِي، ڪَثْرتَ وَحْدَتَ ڪُلُ
حَقُ حَقِيْقِيَ هيڪَڙو، ٻولِي ٻِيءَ مَ ڀُلُ
هُو هُلاچو هُلُ، ٻِاللهِ سَندو سَڄڻين.

ڪائنات ۾ ان اڪيلي ذات مان ئي هي گهڻائي ٿي آهي پر اها ”هيڪڙائي“ توڙي ”گهڻائي“ يعني جهان جو جملي جنسار اصل وجود جي لحاظ سان ساڳي هڪ حقيقت آهي. انهيءَ حقيقت ڪانسواءِ ٻيون جيڪي به ڳالهيون ۽ نظريا آهن، سي ڀلائيندڙ آهن. سڄي ڪل ڪائنات ۾ هر قسم جو چوٻول، صدا ۽ پڙلاءُ، الله جو قسم ته، انهيءَ حقيقي محبوب جي خلقڻهاريءَ جو شاهڪار آهي.

پاڻهين جَل جَلالُهُ، پاڻهين جانِ جَمالُ
پاڻهين صُورت پِرينءَ جي، پاڻهين حُسَنُ ڪَمالُ
پاڻهين پِيرُ مُرِيدُ ٿِئي، پاڻهين پاڻَ خِيالُ
سَڀُ سَيوئِي حالُ، مَنجهان ئِي مَعلومُ ٿِيي.

سمجهاڻي: ان وحدت مان ڪثرت يعني اڪيلي ذات مان گهڻائي جا رنگ ڏسو جو الله جو جيڏو پاڻ پنهنجو شان شوڪت ۽ جلال آهي تيڏو پاڻ ئي پنهنجي خليفي انسان کي جمال عطا ڪيو اٿائين ۽ سندس وجود کي نسورو سونهن سان احسن تقويم ڪري ٺاهيو اٿائين. ان ۾ روح ڦوڪي پاڻ ئي پرينءَ جي صورت ڏئي، ڪمال جو حسن عطا ڪيو اٿائين. ان کي خيال ۽ آزاد راءِ جي چونڊ جو پاڻ ئي اهڙو حق ڏنو اٿائين جو ماڻهو ڪٿي پاڻ ئي رهبري ڪندڙ پير ته ڪٿي وري پاڻ ئي پوئلڳي ڪندڙ مريد بڻجي ٿو. اهو سڄو حال ۽ ان جي حقيقت، انسان کي پنهنجي نرالي تخليق ۽

Gul Hayat Institute

تلخيق جي مقصدن تي غور ۽ فڪر ڪرڻ مان ئي حاصل ٿيندي.

پـاڻِهين پَسـي پـاڻَ ڪـي، پـاڻِهين ئِـي مَحبُـوبُ
پـاڻِهين خَلَقـي خُـوبُ، پـاڻِهين طالِـبُ تَنـهِ جـو.

هو انسان جي تخليق ۾ پنهنجي پرتوي (صفتن) ڪي پسي ٿو ۽ پاڻ ئي پنهنجي ڦوڪيل روح سان سرجايل ان شاهڪار تخليق ڪي محبوب بڻائي ٿو. هن پاڻ ئي پنهنجي صفتن سان انسان ڪي خوب ۽ نرالو خلقي پاڻ ئي ان جي اعليٰ عبديت ڪي پنهنجي رضا ۽ پسنديدگي بڻايو آهي.

عاشِـقُ چَئُـ مَ اُنَ ڪـي، مَ ڪِـين چَئُـ مَعشُـوقُ
خـالِقُ چَئُـ مَ خـامَ تـون، مَ ڪِـين چَئُـ مَخلُـوقُ
سَـلِج تَنـه سُـلُوڪُ، جـو نـاقِصـيَان نِـڱَئُـو.

عارف الاهي عشق جو اولڙو يا عڪس آهي. انهن عارفن ڪي فقط عاشق ۽ معشوق نہ سمجهہ ۽ نہ وري انهن ڪي خالق ۽ مخلوق جي نسبت سان ياد ڪر. هي معرفت وارو راز ۽ خدا جي صفتن جو شعور فقط انهيءَ سان بيان ڪج، جيڪو ناقصي، اڻ ڄاڻائي ۽ بي خبري واري حالت مان نڪري ٻاهر ٿيو هجي ۽ الله ۽ سندس عبد جي تعلق ۾ ڪمال معرفت واري درجي ڪي رسيو هجي.

Gul Hayat Institute

’اَحـدُ‘ ’اَحمَـدُ‘ پـاڻَ ۾، وِچـان ’مِـيمَ‘ فَـرَقُ
تِـئا مُـســتَغَرَقُ، عـــالِمَ اِنهِــين ڳالهِــ ۾.

(الله ۽ انسان) ”احد“ ۽ ”احمد“ جي ان تعلق ۾ فرق فقط ”م“ جو آهي. سڀ پڙهيا لکيا ۽ داناءَ انسان انهيءَ فرق واري هن نازڪ نُڪتي ڪي سمجهڻ ۾ غرق ۽ آتا آهن تہ انسان پنهنجي خلقڻهار سان ڪيڏو ويجهو ۽ قريب آهي، جنهن

ماڻهوءَ خدا جي صفتن کي اپنائي ان جي رنگ ۾ رنگجي انسان دوستيءَ جي ريت کي نباهيو سو پنهنجي منزل مقصود کي پهتو.

شاهه جا شارح مٿين ٻن بيتن کي حقيقت محمدي جي سڃاڻ ڏي ٻه ورائن ٿا. ان تشريح موجب پوئين بيت ۾ ٻي سٽ جو مطلب ٿيندو ته ”تون حقيقت محمديءَ جي هن نڪتي کي ڄاڻي وٺ ته ان عظيم انسان جي ڪري انسانيت جو ڪيڏو وڏو درجو آهي.“ اهڙي طرح مٿئين بيت ۾ ”احد“ ۽ ”احمد“ جي نسبت حقيقت محمدي ڏانهن ڇڪيل آهي ته پوءِ دنيا ۾ خدا پرستيءَ جو حصول پيغمبر جي اطاعت سان وابسته آهي. يعني جيڪو پيغمبر جي ٻڌايل طريقن تي هليو ته ان خدا جي رضا حاصل ڪري ورتي.

اَحَدان اَڳِي جا هُئِي، سُوڌِي سا صِفَتَ
اَپَرِ اِشارَتَ، پَرَ سِڌَنِ ڪِي سُڌِي.

”ذات حق“ جون جيڪي به صفتون آهن سي سڀ ازلئون برحق ”ذات حق“ ۾ ”ذاتي طور“ سمايل هيون. يعني ”ذات حق“ کان ”جملي صفتون“ جدا نه هيون. عام لاءِ اها هڪ ڳوڙهي ڳجهارت آهي پر ذات حق جي صفتن جو رنگ اپنائيندڙ صحيح عقيدي ۽ سليم فڪر وارن سالڪن لاءِ اها خدا پرستي ۽ ان جي لازمي نتيجي طور انسان دوستي جي نسبت سمجهڻ ۾ سولي آهي.

Gul Hayat Institute

’صِفَتَ‘ سَنگُ ’اَحَدَ‘ سين، اَحَدُ صِفَتَ‘ ري ناهِ
’اُو‘ اُن هي تُون آهِ، پَرِ ٻِيءَ ٻِيائِي ٿِيا.

خدائي صفتن جو اصل ڳانڍاپو ته احد سان آهي پر احد چاهي پيو ته منهنجي صفتن جو انسان جي ذريعي ظهور ٿئي. اهي صفتون جيڪي تون ڏسين ٿو، اهي انهيءَ ذاتِ حق منجهان ئي آهن پر اهي صفتون تو ڪي انسان اندر ٻيءَ حالت ۾ محدود درجي تي ۽ هڪ ٻئي کان الڳ نظر اچن ٿيون.

’هُو‘ پُڻ آهي ’هِنَ‘ سِين، ’هِيءُ‘ نہ ’هُنتَّان‘ ڌارَ
اَلانسانُ سِرِي وَاَنَا سِرهُ، پَرُوڙِج پَچارَ
ڪَندا وِئا تَنوارَ، عالِمَ عارِفَ اِهڙِي.

هن ڪائنات جي ظاهري حقيقت جيڪا نظر اچي ٿي اها ”ذات حق“ يا ”وجود حقيقي“ سان لاڳاپيل ۽ قائم آهي. ظاهري وجود يا حقيقتون جيڪي نظر اچن ٿيون اهي بہ ”هُن“ يعني ذات حقيقي جي وجود کان الڳ نہ آهن. ”انسان منهنجو ڳجهہ آهي ۽ آئون انسان جو راز آهيان“ ۾ اهو ئي فڪر سمايل آهي. صحيح علم ۽ فڪر وارا توڙي معرفت جا صاحب بہ اهائي ڳالهہ ڪندا ويا آهن.

سُڃاڻي تہ صُورَتَ ري، ’صُورَتَ‘ هَڏِ مَ سوجهِہ
تِيءُ ٻاراڻي ٻوجهہ، وڃائي وُجُودَ ڪي.

الله جي ذات، ايئن ڪنهن بہ شڪل صورت سان سڃاڻڻ کان مٿي آهي. ان کي ايئن صورت ۽ جسماني شڪل سان معلوم ڪرڻ جي بنهہ ڪوشش نہ ڪر. ان ذات کي سولي ٻاراڻي سمجهہ سان بہ سمجهي وينديں جڏهن تون پنهنجي وجود کي وڃائي ان جي صفتن واري رنگ ۾ پاڻ رڱيندين. جيستائين تون ان جون صفتون ۽ اخلاق نہ اپنائيندين، تون ان کي پائي نہ سگهندين.

Gul Hayat Institute

صورتَ سوجهہ مَ تَنہ جِي، ڄاڻي ٻُجهين جو
اِيءُ سُخُنُ آهي سو، جو مُنہَ مُقابِلِ نہ ٿِيي.

ان الله جي ذات ايئن دليلن ۽ صورت سان سڃاڻڻ جو ويچار ۽ پچار نہ ڪر. جيڪڏهن تون پنهنجي وجود جي نرالي تخليق ۽ وجود کان ٻاهر چوڌاري ڪائنات ۾ ان جي نشانين ذريعي يقين جي روشنيءَ کي ڏسين ۽ پسين ته تہ اهو ئي الله جي

ذات جو سڀ کان وڏو دليل آهي. هيءَ تہ اهڙو سخن آهي جو آمهون سامهون جي دليل بازين ذريعي ان کي نبيري نٿو سگهجي.

ڪـارِي راتِ، اَڇــو ڏينـهُ اِيءُ صِـفَتَان نُـورُ
جِتي پِرينءَ حُضُورُ، اُتي رَنگُ نہ رُوپُ ڪو.

رات "ڪاري" آهي ۽ ڏينهن "اڇو" آهي: هن دنيا اندر انهيءَ قير گهير ۽ شين جي ضدن ۾ بہ ان جون صفتون ۽ قانون محرڪ آهن جنهن سان ڪائنات جو چرخو هلي ٿو. پر جتي پرين پاڻ حاضر آهي اتي تہ سدائين سهائي آهي، اتي رات جي ڪاراڻ ۽ ڏينهن جي اڇاڻ جو ڪو سندو ئي ڪونهي.

سـو 'هِـيءُ' سـو 'هُـو' سـو "اَجَـلُ" سـو 'اَللهُ'
سو 'پِرِينُ' سو 'پَساهُ'، سو 'ويرِيُ' سو 'واهِرُو'.

هيءَ شيءِ يا خود پاڻ بندو، توڙي هو شيءِ يا خود پاڻ ڏٽي ۽ ان جي جوڙيل تقدير سڀ حقيقت ۾ هڪ ذات جو ئي اظهار آهن. ماڻهو جي ساهہ پساهہ ۾ بہ ساڳيو پرين موجود آهي. برائيءَ جي نتيجي جو بدلو چڪائيندڙ ويري بہ اهو ئي آهي ۽ نيڪين جي جزا ڏيندڙ واهرو بہ اهو ئي آهي.

Gul Hayat Institute

ڪوڙيين ڪاياڻُون تُنهنجيُون، لَکَنَ لَکَ هَزارَ
جِـيءُ سَـيَڪَنهِ جِـيءَ سِـين، دَرَسَـنُ ڏارو ڏارَ
پِرِيَمِ تُنهنجا پارَ، کِهڙا چَئِـي ڪِـئَن چُئَان.

اي منهنجا ڏٽي! تنهنجي قدرت جون ڪروڙين صورتون ۽ تنهنجي خالقيت، مصوري، ڪاريگري ۽ صفتن جا رنگ لک هزار- ساهہ هر ڪنهن جو ساڳيو ئي آهي پر صورت هر هڪ جي جدا جدا آهي. اي منهنجا محبوب سائين، تنهنجا نشان

۽ پار پتا ايترا تہ گهٽا ۽ انيڪ آهن جو انهن مان آئون کهڙا چوندي ۽ انهن کي ڪيئن بيان ڪريان.

پــڙاڏو ســو ’سَــڏُ‘، وَرُ وائِــيءَ جــو جــي لَهِــين
هُـئــا اَڳِهــيــن گَـــڏُ، ٻُـــڌَڻَ ۾ ٻـــ تِـئَـــا.

هي جيڪو ”پڙاڏو“ آهي سو ئي ”سڏ“ آهي. پڙاڏو اصل سڏ جي موٽ آهي پر جيڪڏهن تون ان اصل آواز جي حقيقت کي پروڙي سگهين. حقيقت ۾ اهو اصل آواز يا سڏ ۽ ان جو پڙاڏو ٻئي هڪ هئا پر رڳو ٻڌڻ ۾ وتي پوڻ سببان اهي ٻڌڻ ۾ ٻہ ٿا لڳن.

ايــڪُ قَصَــرُ دَرَ لَــکَ، کــوڙِيــن ڪَــڙِسِ ڪِڙِکِيُــون
جــاڏي ڪَرِيــان پَــرَکَ، تــاڏي صــاحبُ سامُهُون.

هيءَ جهان هڪ ئي محلات وانگر آهي جنهن کي ڪيئي دروازا ۽ دريون آهن. فطرت جو هر ذرو نرالو دروازو ۽ دري کوليو بيٺو آهي. ان ۾ جيڏانهن بہ پرک ۽ نظر ڪريان ٿو تہ ان ئي خلقٽهار جي ذات جو حسن، جلوو ۽ جمال نظر اچي ٿو جنهن ۾ صاحب پنهنجي سونهن پاڻ پسائي ٿو.

Gul Hayat Institute

جَــنِ کــي جِـئــائِين، پَــرِينِ پــاڻُ پَسَــائِيو
تَـــنِ کــي تِـئــائِين، لِيــا پــائِـنُ آئـيــا.

جن کي محبوب خلقٽهار پنهنجي ڪنهن بہ خلقٽهاري ۽ ڪارسازيءَ سان فطرت جي حسن ذريعي جلوو ڏيکاريو يا انساني نفعي بخشيءَ وارن جي ڪمن ذريعي پنهنجي رضا ۽ اطمينان جي مايا عطا ڪئي، تن کي ان وات تي هلندي پرين پسڻ جي آرزو اڃا بہ وڌندي وئي ۽ انهن جو اشتياق اڃان بہ وڌندو رهيو.

سَيَڪَنهِين ڏانهَ سامُهُون، ڪو هَنڌُ خالِي نانهِ
اَحدان جي اَرڳ ٿِئا، سي ڪانهرَ ڪِبَا ڪانهِ
مُحِبُ مَنجِهين مَنَ مانهِ، مُون اَجاڻَندِي اُجِهڳو.

هو سيني جو سائين هر شيءِ جي آڏو موجود آهي. هُن جي رضا جا اسباب بہ چوڦير آهن ۽ ڪو هنڌ خالي ڪونهي. جيڪي ان اڪيلي ڪارساز جي عبديت ۽ رضا کان محروم ۽ الڳ ٿيا ۽ ان جي رضا کان ويسلا بڻجي انساني ذميوارين نباهڻ کان پنيرا رهيا سي نڪما ڪهڙي ڪم جا. منهنجو محبوب منهنجي پنهنجي ئي من ۾ انسانيت لاءِ جيئڻ جي آدرشن سان موجود آهي، پر آءٌ ان پاسئون غفلت ۽ اڻڄاڻائيءَ سببان سندس ڳولا ۾ ٻاهر پئي ڀٽڪيس.

سَيَڪَنهِين ڏانهَ سامُهُون، ڪو هَنڌُ خالِي ناهِ
ڪُڇَڻُ ڪَڍِي لاهِ، پاهَتُ ئِي پِرِينءَ سِين.

هو سيني جو سائين هر شيءِ آڏو موجود آهي. هن جي رضا جا اسباب بہ انسان دوستيءَ جي شڪل ۾ چوڦير آهن ۽ ڪو بہ هنڌ خالي ڪونهي. ان جي رضا لاءِ ان جي ٻڌايل ضابطن کي اکين تي رک ۽ ڪڇڻ پڇڻ واري وائي ڇڏي ڏي. چو تہ پرين پالڻهار جي رضا ۽ محبوبيت کي پنهنجي عاجزي، نيازمندي ۽ اطاعت جي طريقن سان ئي ماڻي سگهندين.

Gul Hayat Institute

وائي

ڪِئَن آن لَهَندِي سي، اي يا اَللّهَ!
ڪِئَن آن لَهَندِي سي، ”وَحَدَہ“ جي وَڌِيا
١- جِتي وَحدہُ وَڌَ ٿِئي يا اللّهَ!
ڪو تِتي مُونکي ني

۲- سِسِي ڏِيان ساهَ سِين، يا اللّٰهَ!
آءٌ تَنهِ پانڊِيءَ کي

اي منهنجا الله! اي منهنجا سائين! تنهنجي رضا حاصل ڪرڻ واسطي جن پاڻ کي گهائل ڪري ڇڏيو. آءٌ ڪهڙيءَ طرح انهن کي ڳولي لهان. ان ماڳ جو مون کي ڪو ڏس ڏئي، جيڪو مون کي اتي پهچائي ته هوند پنهنجو سر، ساهه دل جان سان تنهن تان گهوري ڇڏيان.

Gul Hayat Institute

1

عشق جو پهريون اصول

Gul Hayat Institute

عشق ۾ فنائيت جي مقام تي
پهچڻ شاهه وٽ عشق جو
پهريون اصول آهي.

فنائيت هڪ ارتقائي عمل آهي. جيئن سڄي ڪائنات ارتقا ڏي مائل آهي ۽ اها ان ڪري ارتقا ڏي مائل آهي جو اها خدا ڏي عود ڪرڻ گهري ٿي، تيئن فنائيت بہ قدم بقدم ترقي ڪرائي ماڻهوءَ ڪي آخري منزل خدا جي ڪامل وصل تائين رسائي ٿي. صوفين وٽ خدا ڏي واپس موٽڻ جي عام ۽ ظاهري معنيٰ نہ پر ذات الاهي ۾ واصل ۽ ساڻس يڪ رنگ ٿيڻ آهي. خدا پاڻ چيو آهي تہ سڀني کان ڀلو رنگ خدا جو آهي، پوءِ ڪير آهي جيڪو اهو رنگ پاڻ تي اوتي. انسان لاءِ خدا جو رنگ ان جون صفتون اپنائڻ آهي. خدا جا اخلاق ۽ ان جون صفتون اپنائڻ اها ئي اصل فنائيت آهي جنهن ڪي حضرت محمدﷺ چيو هو تہ تخلقوا بااخلاق الله يعني پاڻ ڪي الله جي اخلاقن سان سينگاريو ۽ سچل سرمست ان لاءِ چيو هو تہ "ايجها ڪم ڪريجي جنهن وچ الله آپ بڻيجي". ماڻهوءَ جي عملي زندگيءَ ۾ اها فنائيت، مڪمل وابستگي يا ڪميٽمنٽ جي شڪل ۾ نظر ايندي آهي. ماڻهوءَ ڪي مذهب ۾ بہ انهيءَ مڪمل وابستگيءَ جو حڪم آهي. اُدۡخُلُوۡاِفِي السِّلۡمِ كَآفَّةً يعني پنهنجي انهيءَ سلامتيءَ واري دين ۾ مڪمل جو مڪمل داخل ٿي وڃو. شاهہ لطيف ان لاءِ چوي ٿو تہ: "منهن ۾ موسيٰ جهڙو ۽ اندر ۾ ابليس" نہ هجو ۽ "پنهنجي ڪفر سان بہ ڪوڙا نہ هجو." جتي بہ هجو تہ پڌرا ۽ کرا هجو. خدا سان هجو تہ مڪمل وحدانيت سان وابستہ هجو.

ڌرتيءَ سان هجو تہ ان جي مفادن جي مٿان پنهنجا سڀ مفاد قربان ڪري ڇڏيو. جي ڌرتي اسان جي ماءُ آهي تہ پوءِ ان جي ٿڃ جو حق ادا ڪيو. جي ڌرتي اوهان جي غلام آهي تہ ان جي آزاديءَ لاءِ وڙهو. ان جي ترقي لاءِ فڪرمند ٿيو ۽ پنهنجي هر ارادي ۽ ڪم ۾ پنهنجي وطن دوستيءَ ڪي مقدم رکو. اها اوهان جي ڌرتيءَ لاءِ فنائيت ۽ وابستگي آهي. انسان لاءِ اوهان جي فنائيت ۽ وابستگيءَ جو آغاز اوهان جي پنهنجي ذات کان هئڻ گهرجي. خودشعوري انسانذات جي امتيازي خاصيت آهي. جي اوهان ۾ اها ناهي تہ اوهان سٺا انسان بڻجي نٿا سگهو. خودشعوري ذريعي اوهان آگاهہ آهيو تہ اوهان ڪير آهيو؟ ڇو پيدا ڪيا ويا آهيو؟ ۽ اوهان جي منزل ڪهڙي آهي؟ اوهان اشرف

Gul Hayat Institute

المخلوقات آهيو، هن ڌرتيءَ تي خدا جا خليفا آهيو، هڪ امتحان ۾ آهيو ۽ اهو امتحان آهي احترام آدميت جو. اهو احترام آدميت جنهن لاءِ الله تعاليٰ آدم کي ملائڪن کان تعظيم جو سجدو ڪرائي ڌرتي تي موڪليو. هاڻي جيڪڏهن اوهان هت ڌرتيءَ تي تعظيم ۽ احترام جي ان سجدي کي سرانجام ڏيندؤ ته اوهان ڪامياب ٿيندؤ.

جڏهن اوهان کي خودشعوري حاصل آهي ته پوءِ اوهان پنهنجو پاڻ سان به محبت ڪريو ۽ سڄي انسانيت سان محبت ڪريو. محبت ڪانسواءِ انسان جو روح ڪمزور ٿي وڃي ٿو، انڪري پنهنجي روح کي ڪمزور ٿيڻ نه ڏيو جيڪو شخص روحاني سگهه ۽ توانائي وارو هوندو آهي اهو بغاوت تي مجبور هوندوآهي. محبت اوهان کي باغي بڻائي ڇڏي ٿي. محبت اوهان کي بلندين ڏانهن پرواز لاءِ پر عطا ڪري ٿي. محبت اوهان کي شين جي داخل ۾ ڏسڻ جي بصيرت بخشي ٿي. ان صورت ۾ ڪو به ماڻهو اوهان کي فريب نٿو ڏئي سگهي، توهان جو استحصال نٿو ڪري سگهي ۽ توهان تي جبر نٿو ڪري سگهي. پنهنجو پاڻ سان محبت ۽ عشق جي معنيٰ انا پرستي ۽ غرور ناهي، بلڪ عشق ته هميشه ذات Self کي تحليل ڪري ڇڏيندو آهي صوفين وٽ اها ئي فنا آهي. اها ڄاڻ معرفت، علم ۽ شعور حاصل ڪرڻ جي ڪيمياگر اسرارن ۽ رمزن مان هڪ آهي. اهي اسرار جڏهن اوهان تي کلي وڃن ٿا ته پوءِ ماڻهو شيخ اياز جي هي دعا بڻجي پوي ٿو ته يار رب! مون مان منهنجي مون ڪيي ڦٽي ڪر، رڳو تون ئي تون رهجي وڃ". مولانا روم چيو آهي ته "عاشق فنا ٿي معشوق جي اعليٰ صفتن کي پاڻ ۾ جذب ٿو ڪري." شاهه صاحب ان ڏانهن "نابوديءَ نيئي عبد کي اعليٰ ڪيو" جو اشارو ٿو ڪري. سُر ڪلياڻ جي داستان پهرين ۾ اجهو هيئن فرمايو اٿس:

صُوفِيءَ سَيرُ سيَنِ ۾، جِتَن رَڳُنِ ۾ ساهُ
سا نه ڪَري ڳالهڙي، جا پَرُوڙي پَساهُ
آهِسُ اِيءَ گُناهُ، جِتَن ڪا ڪَري پَڌَرِي.

الله تعاليٰ جي وحدانيت، ان جي صفتن جي شعور ۽ انسان جي سندس نائب هجڻ جي شعور سان جيڪو انسان پنهنجي مالڪ حقيقيءَ جي سڃاڻ ۽ معرفت

Gul Hayat Institute

ماڻي وٺي ٿو ته اهڙي صوفيءَ کي الله جي رضا ۽ محبوبيت جا اهي مقام جابجا ملي ٿا وڃن جهڙي طرح رڳن ۾ ساهه سمايل آهي. ان جي باوجود جيڪڏهن ڪنهن صوفيءَ جو فهم ۽ ادراڪ جيڪڏهن ڪا به انوکي ڳالهه، ڪائناتي حقيقت يا الاهي ڪيفيت، پنهنجي ذهن ۽ فهم جي روشني سان پسي پرجهي ٿو ته ان کي عام جي آڏو بيان نٿو ڪري. هن لاءِ اهو هڪ گناهه آهي جو انهن حڪمت وارين حقيقتن ۽ ڪيفيتن کي سياق ۽ سباق کانسواءِ عام آڏو بيان ڪندو وتي.

صُوفِي سالِمُ سي وِئا جي اَڪثَرَ سِين اَڏِيارَ
بــــازِي بازِنـــــدَن ڪَــــي آهــــي اَويســــارَ
پِريـان سِين پَهڪارَ، رِنـديءَ رَسـاڻِي ڪِئا.

اهي ئي صوفي پنهنجي خدا پرستيءَ ۽ انسانذات کي فائدو ڏيڻ جي وات تي هلندي ڪاميابي سان اعليٰ منزل کي پهتا. جيڪي گهڻن جي ياري کان پري رهيا هڪ الله کان سواءِ ٻين کان پري رهيا، غيرالله کان پري رهيا. توحيد جي ميدان جي اهڙن بلند مقام رانديگرن ۽ جاکوڙين کي سلامتيءَ سان منزل مقصود تي پهچائيندڙ اها وحدانيت واري رمز ۽ هنرمندي هميشه ياد آهي. سندن انهي رِنديءَ يعني خدا پرستي ۽ انسان دوستيءَ جي هڪ ئي اصول ۽ هڪ خيال واري سندن پڪي ارادي کين آخر وڃي محبوب جي حاضري، قرب، رضا ۽ محبوبيت واري منزل تي پهچايو.

Gul Hayat Institute

صُوفِي چائين سَدَ ڪَرين، صُوفِيءَ ايءَ نه صَلاحَ
ڪـــاتِي وِجهــــ ڪُــــلاهَ، هَــــڻُ اُجَلـــي آڳِ ۾.

تون پاڻ کي "صوفي" تو سڏائين ۽ ساڳئي وقت وري خود رخي زندگي ۽ نفساني خواهش به ٿو رکين! سچي صوفي کي ايئن ڪرڻ نه جڳائي! سچو صوفي ٿيڻو اٿئي ته پوءِ پنهنجي انهيءَ رسمي وضع قطع جي نمونن کي وڍي ٽڪرا ڪري، اجلي هڻ باهه ۾ ته پسم ٿي وڃن ۽ تون انهيءَ ظاهرداري کان آجو ٿي پوين.

ڪُلاهَ رَکين ڪَنڌَ تي، تہ صُوفِي سالِمُ ٿِيءُ
وِهَ وَٽِي هَٿِ ڪَري، پُرُ پيالو پيءُ
هَنڌُ تَنِي جو هِيءُ، جَنِي حاصُلُ ڪِئو حالَ ڪي.

جيڪڏهن تون صوفي ٿيڻ جو دعويدار آهين ۽ اهو لقب چاهين ٿو تہ پوءِ سچو صوفي ٿيءُ. ان وات تي هلڻ لاءِ انساني خيرخواهي جا دشمن طبقا تنهنجي لاءِ گهات گهڙيندا. تون اهي زهر جون وٽيون ۽ پريل پيالا پيئڻ لاءِ تيار رهہ. جيڪي صوفي ثابت قدميءَ سان ايڏيون قربانيون ڏيڻ لاءِ تيار ٿيندا تڏهن وڃي اهي پنهنجي منزل ماڻيندا.

”صُوفِي لا ڪُوفِي“ ڪونہ ياڻئيسِ ڪيرُ
مَنجهائِين مَنجهہ وڙهي، پَڌَرِ ناهِسِ پيرُ
جَنِي ساڻُسِ ويرُ، تِيي تَنِي جو واهَرُو.

سچو صوفي انانيت کان آجو انسان دوست آهي. هُن کي استحصالي طبقا تہ ڪوتہ ياڻئن پر جن جي پلائيءَ جو اونو رکي ٿو، سي بہ جيڪڏهن ڪيس ڪو نہ ٿا ياڻئن تہ ان جي باوجود پنهنجي اَنا کي دبائي، پنهنجن جون تلخيون ۽ لاابالپون برداشت ڪري ٿو ۽ پنهنجي اندر ۾ پيدا ٿيندڙ ڏک کي وجود کان ٻاهر نڪرڻ نٿو ڏئي. سندس حالت اها آهي تہ جيڪڏهن ڪي ٻيا ساڻس وير وجهن ٿا تہ بہ هو ڏکئي ۽ تڪليف واري وقت ۾ سندن مددگار ٿي بيهي ٿو.

Gul Hayat Institute

ڏِنِي ڏُکويا، اَڻَ ڏِنِي راضِي رَهيا
صُوفِي تي ٿِيا، جِئَن ڪِينَ ڪَنياڻُون پاڻَ سِين.

اصلي صوفين کي مال دولت جي حرص واري حالت ڏکوئي ٿي، ان ڪري اڻ هوند واري حالت تي قناعت ڪن ٿا ۽ راضي رهن ٿا. هو انهيءَ ڪري ئي سچي صوفيءَ واري منزل کي وڃي پهتا، جو هميشہ پاڻ سان گڏ ڪجهہ نہ ڪنياڻون.

حاصُلُ جان نہ حالُ، صُوفِي جِمَ سَڏائِيين
ڪونهي تَنِي قالُ، وَتُون جَنِ وِجائِيُون.

جيستائين خدا پرستي ۽ انسان دوستيءَ جو اهو حال ميسر نہ ٿئي تيستائين پاڻ کي ”صوفي“ متان سڏائين. اهي مال ملڪيتون، لڳ لاڳاپا ۽ دنيا جا مرتبا ڇڏيندڙ رڳو زباني دعويٰ ڪندڙ نہ هوندا آهن، پر هو پنهنجي خداپرستي ۽ انسان دوستيءَ واري فڪر ۽ عمل تي برجستا تي ۽ جاکوڙيندڙ هوندا آهن.

وَتُون جَنِ وِجائِيُون، صُوفِي سالِمُ سي
هاڻي تَنِي کي، ڏوريان ڏوريي نہ لَهان.

سچا ”صوفي“ اهي آهن جن مڙيئي مال ملڪيتون، لڳ لاڳاپا، دنيا جا مراتب پنهنجي مقصد لاءِ ڇڏيا. هنن جي ڪل حاصلات سندن جيئڻ جي اعليٰ مقصد لاءِ هئي. اهڙا اعليٰ فڪر جي لاءِ جاکوڙيندڙ ماڻهو اڳ تہ ڪي گهڻا هئا پر هاڻي تہ اهڙن سچن کي ڳوليان ۽ پڇايان پيو تہ بہ نٿا ملن.

تَعظِيمان تَرڪُ ڪِئا، واڪاڻان وِئا
وَڃِي تِت پِئا، جِتِ نِهايَتَ ناهِ ڪا.

خداپرستي ۽ انسان دوستيءَ واري وات تي هلڻ جي طلب انهن مان دنيا جي تعظيم ۽ تعريف جي ڪاڻ بہ ڪڍي ڇڏي آهي. انانيت کان آجا ٿي هو ايترو گهڻو اڳتي نڪري ويا آهن جو ڪين پنهنجي عظمت يا تعريف جي ڪا خواهش نہ رهي آهي. اهي حاصلات جي اهڙي اعليٰ منزل تي وڃي رسيا جنهن جي ڪا حد ئي ڪانهي! اتي پهچڻ ڪانپوءِ ايترين ننڍڙين خواهشن جي ڪا اهميت ڪونهي.

Gul Hayat Institute

ظَـاهِرَ ۾ ظَـانِي، فِڪـرَ مَنجهـ فَنـا ٿِئا
تَنِـي ڪـي تَعلِـيمَ جِـي ڪُـڙهـ اَنـدَرِ ڪـانِي
حَـــرَفُ حَقـــانِي، دَورُ ڪِـئـــائُون دِلِ ۾.

اهي ظاهري طرح اوهان کي جيڪو اڻ تڻ ۾ گمان واري حالت ۾ نظر اچن ٿا پر حقيقت ۾ هو زندگيءَ جي مقصد بابت غور ۽ فڪر ۾ محو آهن. انهن کي ازلئون پنهنجي خالق سان ڪيل عبديت ۽ اطاعت واري قول جي اندر ۾ اڻ تڻ آهي. انهن اهو هڪ ئي "هائو" وارو اقرار ته "تون ئي اسان جو رب آهين" جيڪو هنن حق تعاليٰ جي اڳيان ڪيو هو. پنهنجي هر لحظي ۽ عمل ۾ ان جي پچار ۽ پنهنجي دل ۾ ان کي سمائي ڇڏيائون.

عشق جا اسباب به جابجا آهن ۽ ان جا پيچرا به ڪيئي آهن. عاشق سيني اسبابن سان انهن پيچرن تي پيا هلن. هوڏانهن وري ڪي اهڙا محروم ماڻهو آهن جن جي ذري تي سئي اٽڪيو پوي. جيڪي پرجهه پروڙ کانسواءِ ڳالهين جي پٺيان پيا ڊوڙين. سڌي رستي کان ڀٽڪيل ڀانت ڀانت جي رستن جا رولاڪ تن کي سچي سون جهڙي ڳالهه به منهن نه ٿي پوي. شاهه سائين انهن لاءِ چوي ٿو:

اَڙَ ڪـي عَيـان نـه ٿِيـي، ڪـي پَـرُوڙي ڪـونَ
سَچِي جِهڙِي سونَ، مُنهِ نـه پيئي ماڙهوئين.

Gul Hayat Institute

غير موزون ۽ اڻ آزمايل ڳالهه غير فطري ۽ ميچيل اصولن جي ابتڙ هئڻ سبب سمجهه ۾ ڪا نه ايندي آهي پر پوءِ به عجب اهو آهي جو گهڻا ماڻهو سوچ سمجهه ۽ پرجهه پروڙ کانسواءِ ڳالهين جي پٺيان پيا ڊوڙن. ٻئي پاسي وري ڏسو ته جيڪا ڳالهه سون جهڙي سچي صاف ۽ سهڻي ڳالهه آهي، سا به ماڻهن پنهنجي عقل جي ڪوتاهي ۽ غور فڪر جي گهٽتائي سبب نه سڃاتي.

عِلَّتِــــيءَ آرامُ، پَسِــــي عِلَّــــتَ آئِيــــو
حُسُــنُ جــو حَــقَ جــو، خــامِي پــانِئِي خــامُ
اَچِــي ٽِئَــا اِســلامُ، ڪُفــرُ ڪــافِرُ پــاڻ ۾.

جيڪو شخص عيب نقص ۽ سببن جي علتن ۾ ڦاٿل آهي سو ٿئي ۾ عيب، نقص ۽ سبب ڏسي خوشي محسوس ڪندو (جيئن بيمار ٿئي بيمار ڪي ڏسي راحت ۾ ايندو آهي) اهڙو علتي ۽ عادتي ذات حق جي جوڙيل جوڙ، حسن ۽ خوبيءَ کي بہ خامي ڪري ڀانئين ٿو يعني قدرت جي حسن، ان جي جوڙيل ضابطن ۽ ان جي فطرت مان بہ ڪا نہ ڪا خامي پيو ڪيندو، جيڪو سندس بيمار ذهن کي ظاهر ڪري ٿو. هوڏانهن حقيقت اها آهي تہ حق ۽ حقيقت جو اهو انڪار ڪفر آهي. اهو ڪفر ۽ انڪار ڪندڙ ڪافر ٿئي ٿو ٿي اسلام ۽ مسلمانيءَ جا ڪوڙا دعويدار ٿيا آهن.

مَحــرُومَ ٿِــي مَــرِي وِئـا، مــاهِرَ ٿِــي نــہ مُئِـا
چــڙِيءَ جِــئَن ڇُهــنجَ هَٽــي لَــڏِياٿُون لُٿــا
حُبــابَ ٿِــي هُئـا، اِنهِــين وادِيءَ وِچَ ۾.

اهي بيمار ذهن پنهنجي داخلي محرومين واري حالت ۾ ٿي مري ويا. انهن جي داخلي محرومين کين خداپرستي ۽ انسان دوستيءَ جي اعليٰ انساني آدرشن جي حاصلات کان بہ محروم رکيو، جنهن سان ماڻهوءَ جو ماڻهپو، حڪمت ۽ ذهني صلاحيتون طاقتور ٿينديون آهن. نتيجي ۾ اهي سڦلائتي زندگي ۽ مهارت واري منزل ماڻي نہ مئا. جهرڪيءَ وانگر داڻي پاڻيءَ مان هڪ ڇهنب ڀري دنيا مان هليا ويا. انهن محرومن جو حال ڏسو، جڻ وهندڙ واهيءَ جي پاڻيءَ مٿان جر- ڦوٽا هئا، جيڪي پل ۾ ڦاٽي پورا ٿي ويا.

پر جن عاشقن زندگيءَ جي رازن کي پنهنجي تلاش سان پائي ورتو آهي ۽ اهي پنهنجي سڦلائتي خدا پرست انسان دوست عملي زندگي گذاري، پنهنجي

ابدي سلامتيءَ واري جهان جا باسي بڻيا آهن. شاهه لطيف انهن جي نصيب ۽ خوشقسمتيءَ کي هيئن بيان ڪري ٿو:

مَرَڻا اَڳِي جي مُئا، سي مَري ٿِيَنِ نہ ماتُ
هُوندا سي حَياتُ، جِيَڻان اَڳِي جي جِيَا.

طبعي موت جي اچڻ کان اڳ جيڪي پنهنجي زندگيءَ ۾ خدا پرستي ۽ انسان دوستيءَ جو نظريو ۽ نصبُ العين رکي پنهنجا حرص ۽ نفساني خواهشون ختم ڪري چڪا، سي ٻين وانگر عام موت وگهي هميشہ لاءِ مري ختم ٿي نٿا وڃن پر اُهي امر آهن. اهي سدائين جيئرا هوندا. جيڪي جسماني طور ظاهري جيئڻ واري هر گهڙي ۽ لمحي کان اڳ بہ پنهنجي خلقڻهار کي قالوا بليٰ واري جيءَ ڇئي چڪا آهن. ۽ مرڻ پڄاڻان بہ جيئرا آهن.

جِيَڻان اَڳِي جي جِيا، جُڳَ جُڳَ سي جِيَنِ
موتِي ڪِينَ مَرَنِ، مَرَڻان اَڳِي جي مُئا.

جيڪي جسماني طور جيئڻ واري هر گهڙي، هر دم ۽ هر لمحي کان اول، دل جي حضور سان پنهنجي خلقڻهار کي جيءُ ڇئي چڪا آهن، سي هميشہ لاءِ حيات آهن. اهي سدا حيات وري ٻيهر موت نہ ڏسندا. جيڪي جسماني موت جي اچڻ کان اڳ پنهنجي هر قسم جي خواهش کي حق جي تابع ڪري چڪا آهن. انهن جي ابدي سلامتيءَ واري اها زندگي، اڳ ۾ گهاريل هڪ سگهاري عملي زندگيءَ جو نتيجو آهي. جنهن کي شاهه لطيف هيئن بيان ڪري ٿو:

طالِبُ قَصَرُ، سُونهَ سَرُ، اِيءَ رومِيءَ جِي رُوءِ
جَنِي ڏِنِي جُوءِ، تَنِي ڪُڇيئو ڪِين ڪِين.

الله جي رضا جي جستجو ڪندڙ، ڪاهوڙي انسان هڪ شاندار محل جي

Gul Hayat Institute

مثل آهن. زمانو انهن جي آڏو عميق پاٽي سان پريل تلاءُ آهي، جنهن ۾ سندن عڪس پوي ٿو. اهائي عڪس اوتجڻ واري حقيقت رومي جي روح ۾ لقاءُ هو. يعني روميءَ به اهو ماڻي ورتو هو ۽ سندس فڪر به ان حقيقت جو اظهار آهي. جن ڪاهوڙين، سڌارڪن ۽ استادن اها حقيقت ماڻي ورتي، ۽ سماج تي پنهنجو اهو عڪس پسي ورتو، انهن زندگيءَ ۾ پنهنجي عمل ۽ حاصلات جي نتيجي ۾ الله جي محبوبيت واري اها جوءِ ڏسي ورتي سي ان وات تي هلنديءَ جن ڏکين حالتن مان به گذريا، ان تي ڪجهه ڪو نه ڪڇيائون.

طَالِبُ قَصَرُ، سُونهَ سَرُ، اَندَرِ رُومِي راءِ
جَنِي ڏِٺِي جاءِ، تَنِي ڪُڇيو ڪِين ڪِين.

”طالب قصر سونه سرُ“، ڪاهوڙي ماڻهن، سماج جي سڌارڪن ۽ استادن جو عڪس پنهنجي سماج تي نظر اچي حقيقت ۾ اهو ئي رومي جو نظريو آهي. جن پنهنجي عملي زندگيءَ سان جق ۽ حقيقت واري اها منزل ماڻي ورتي، سي اطمينان سان ان تي هلندا رهيا ۽ ڪين جيڪي به تڪليفون ان وات تي آيون ته ڪجهه به نه ڪڇيائون.

طَالِبُ قَصَرُ، سُونهَ سَرُ، رُومِي چيو آهي
تـاڙي جي لاهي، تـه مَنجِهين مُشاهدو ٿيي.

Gul Hayat Institute

الله تعاليٰ جي رضا جو طالب، ڪاهوڙي ماڻهو، سڌارڪ ۽ استاد هڪ شاندار محل جي مثل آهي. زمانو انهن جي آڏو عميق پاٽيءَ سان پريل تلاءُ آهي، جنهن ۾ سندن عڪس پوي ٿو. اهائي عڪس اوتجڻ واري حقيقت روميءَ جي آهي. جيڪو به انهيءَ حقيقت ۽ حاصلات جو طالب آهي سو زماني جا حجاب هٽائي ۽ پنهنجي نفساني خواهشن ۽ زماني جي مفادن کي پاسيرو ڪري خود حوالگي ڪري ته حاصلات جا مشاهدا پسندو ويندو.

طالِبُ قَصَرُ، سُونهَ سَرُ، ايءَ رُومِيءَ جِي رِهاڻُ
پِهرِين وِجائِڻُ پاڻُ، پَسَڻُ پوءِ پِرينءَ کي.

الله تعاليٰ جي رضا جا طالب، ڪاهوڙي ماڻهو، سڌارڪ ۽ استاد هڪ شاندار محل جي مثل آهي. زمانو انهن جي آڏو عميق پاڻيءَ سان ڀريل تلاءَ آهي، جنهن ۾ سندن عڪس پوي ٿو. اهائي عڪس اوتجڻ واري حقيقت روميءَ جي ٻڌايل آهي. جيڪو به انهيءَ حقيقت ۾ حاصلات جو طالب آهي ته پهريائين پنهنجي ”خودي“ ۽ ”هستي“ کي وڃائڻو آهي، ۽ پوءِ ئي ان کي پسڻو آهي.

طالِب قصر، سُونهَ سَرُ، ايءَ رُومِيءَ جِي راحَتَ
جَنِي ڏِٺِي سَتَ، تَنِي کُڇِئو کِين کِين.

”طالب قصر، سونه سر“، سماج جي سڌارڪن ۽ استادن جو عڪس سندن ڪوششن ۽ عمل جي صورت ۾ پنهنجي سماج تي نظر اچي، رومي جي اها ئي اطمينان ۽ خوشي واري وائي آهي. جن ان مقصدِ سان لاڳاپيل ساٿ ۽ جماعت کي ڪم ڪندي ڏٺو، هو انهن جي گڏيل جا ڪوڙ جو حصو بڻجي ويا. ۽ وات واجهائڻ انهن ڇڏي ڏني.

Gul Hayat Institute

طالِبُ قَصَرُ، سُونهَ سَرُ، ايءَ رُومِيءَ جِي اوطاقَ
پَچِين دَرِ فِراقَ، تہ مَنجهِين مشاهدو ماڻِيين.

”طالب قصر، سونه سر“، سماج جي سڌارڪن ۽ استادن جو عڪس پنهنجي سماج ۾ نظر اچي، اهائي رومي جي فڪر ۽ نظر واري منزل آهي. تو منجھ اها طلب ۽ جستجو جي هورا ڪورا پيدا ٿئي جيڪا خدا پرست انسان دوست ڪاهوڙين ۾ سندن جستجو ۽ تلاش جي نتيجي ۾ پيدا ٿيندي آهي ته جيڪر تو کي به پنهنجي چوڌاري حالتن بدلائڻ وارين رازن ۽ حڪمت عملين جو مشاهدو ٿي وڃي.

ڪَـــر طَرِيقَـــتَ تَڪِيـــو، شَـــرِيعَتَ سُـــجاڻُ
هِنيـون حَقِيقَتَ هيرِ تُـون، مـا ڳُ مَعرفَتَ ڄاڻُ
هُوئِج ثابُوتِيءَ سانِ، تہ پُسَڻَ ڪان پـالهو رَهِين.

خدا تعاليٰ جي سڃاڻ ۽ معرفت جو شعور حاصل ڪرڻ واسطي ان جي ضابطن يعني "شريعت" کي اختيار ڪر. پنهنجي اندر کي حقيقت واري بصيرت سان همڪنار ڪر ۽ انهيءَ سان خدا جي معرفت ۽ رضا کي منزل مقصود بڻاءِ. پنهنجي عملي زندگيءَ ۾ انهيءَ حاصلات تي ثابت قدم رهندين تہ پيٽڪڻ جي گناهہ واري آلاڻ کان آجو رهندين.

'پـاڻُ' پَـردو 'پـاڻَ' کـي، سُـٽِي کَـرِ سَـنيالَ
وِڇـان جـو وِصـالَ، سـو تـان هُـئَڻُ 'هِـنَ' جـو.

پنهنجي 'پاڻ پڻي' ۽ 'آءٌ' وارو خيال ئي، پنهنجي ذاتي حقيقت جي آڏو هڪ حجاب آهي. اها ڳالهہ ٻُڌي سمجهي، خبردار ٿيءُ. انسان ۽ ان جي وڏي منزل ماڻڻ جي وچ ۾ جيڪا وڏي جهل ۽ رڪاوٽ آهي سو ماڻهوءَ جو پاڻپڻو ۽ ان جي انانيت آهي. سو جيستائين پاڻ پڻي ۽ معتبريءَ جو وهم نہ نڪرندو تيستائين زندگيءَ ۾ وڏي حاصلات ممڪن ڪونهي.

'پـاڻُ' پَـردو پـاڻ کـي، طالِـبَ سُـٽِجُ تـون
نَڪـا 'هـان' نـہ 'هـون'، پَـردا سَـبِ پاسي ٿِـئا.

پنهنجي 'پاڻ پڻي' ۽ 'انانيت' وارو وهم ئي تنهنجي زندگيءَ جي اصلي منزل آڏو هڪ حجاب آهي: اي طالب! تون اها ڳالهہ سڻ ۽ سمجهہ. جيڪڏهن پنهنجي اندران "مان" واري هان ۽ هون ڪيي ڦٽي ڪرين ۽ شڪ شبهن مان

نڪري اچين ته پوءِ توکي اتم حاصلات ۽ اعليٰ انساني سچايون حاصل ٿي پون. اندر ۾ ڪو به شڪ شبهو ڪونهي ايمان پختو ۽ يقين ڪامل آهي ته پوءِ سڀ حجاب هٽي وڃن ٿا ۽ حاصلات جا دروازا کلي وڃن ٿا.

وائي

سَيَڪا پِريان ڪُون پُڇي
نِيهُ نيڻين، ڳُڻُ ڳالهِيين

١- جا چِتايمِ چِتَ ۾، سَجَڻُ سا تو بُجهي
٢- لاتِ جا لَطِيفَ جِي، سَڏُ تَنهِين جو سُڄي.

هن جهان ۾ هر شيءِ هڪ ٻئي محبوب جي تلاش ۾ آهي. هر عاشق، هڪ ٻئي محبوب جي پرستش ڪري ٿو. جتي نيڻن جو نيهن اٽڪي ۽ جتي ڳالهيون ڳڻ واريون هجن ٿيون. ايئن ماڻهو هڪ ٻئي عقيدو ۽ نظريو رکي، پانت پانت جا عقيدا ۽ نظريا رولي خواريءَ ۾ وجهندا. پوءِ وري ماڻهوءَ جو اهو نظريو سندس سوز، درد ۽ عمل ۾ سمايل نظر اچي ۽ نيڻن مان ان مقصد جي جاکوڙ ۽ حاصلات جو نينهن بکندو نظر اچي. جڏهن ماڻهو اها ريت اختيار ڪندو ته پوءِ جيڪو مقصد ۽ حاصلات هُن دل ۾ سوچي آهي، اها هن جي لاءِ آسان بڻبي وڃي ٿي. لطيف جي ٻڌايل خدا پرستي ۽ انسان دوستيءَ جي اها لات يا پڪار سچي انسانيت جو ورثو آهي ۽ ان جي جاکوڙ، پڪار ۽ سوز پري پري تائين پهتل ۽ مچيل آهي.

عشق جو سوز ۽ آواز جيڪڏهن آفاقي آهي ۽ عالمگير آهي ته ان مان حاصلات آهي به آهي. باقي جيڪڏهن عشق جي نالي تي رڳو خواهشن جي پيروي ڪرڻ آهي يا رڳو سنگت جو سڏ پرتو آهي ته ڪنهن هُل ۾ شرڪت ڪري تفريح ڪرڻي آهي ته اهو پاڻ کي به ڏوکي ۾ رکڻ آهي، پاڻ کي اطمينان ۽ سلامتي واري زندگي کان به محروم رکڻو آهي ۽ پنهنجي ڌرتيءَ وارن ٻين

Gul Hayat Institute

انسانن کي بہ ڏوکي ۾ رکڻ آهي. يا وري نالي ماتر صوفين وارو عشق بہ هڪ وڏو ڏوکو آهي تہ کنهن کي مرشد سان عشق آهي انهيءَ کري زماني جا سڀ حق ۽ فرض ڇڏي گيڙو الفي ڍڪيءَ ۾ وجهي پاڻ کي عاشقن ۾ شمار کرائيندو وتي. اها تہ پاڻ غلاميءَ جي هڪ قبيح شڪل آهي.

Gul Hayat Institute

2

عشق جو پيون اصول

پنهنجي ”مان“ کي ڪڍي
قتو ڪرڻ شاهه وٽ عشق جو
پيون اصول آهي.

Gul Hayat Institute

ماڻھوءَ جي ”مان“ ان جي اندر ۾ موجود آھي. چار وڏا جبر ۽ قيد آھن، جن ۾ ماڻھو جڪڙيل ھجي ٿو. ھڪ فطرت جو قيد، ٻيو تاريخ جو قيد، ٽيون سماج جو قيد، چوٿون ذات جو قيد. ڊاڪٽر علي شريعتي چوي ٿو تہ پھرين ٽن قيدن مان نڪرڻ ماڻھوءَ لاءِ آسان آھي جوان جا خارجي محرڪ آھن. فطرت، تاريخ ۽ سماج جو علم حاصل ڪري ماڻھو انھن قيدن مان نڪري سگھي ٿو. فطرت جا قانون ڇا آھن ۽ اھي انسان تي ڪيئن اثرانداز ٿين ٿا. اھو علم ھينئر سائنس جي نالي سان ماڻھوءَ کي فطرت جي قيد ۽ جبر مان خلاصو ڪرڻ لاءِ وڏي وٿ بڻيو آھي. سخت گرمي فطرت جو قيد ۽ جبر آھي، پر ماڻھو ٿڌ جا سائنسي ذريعا اختيار ڪري ان قيد مان نڪري اچي ٿو. اھڙي طرح تواريخ جي جبر مان ڇوٽڪاري جو ذريعو تواريخ شناسي آھي. تواريخ جي فلسفي ۽ تواريخ جو محرڪن تہ اھي ڪھڙي ريت انسان جي سوچ، فڪر ارادي، جذبن ۽ اخلاق کي متاثر ڪندا آھن تہ پوءِ ھو تواريخ جي جبر کان ڇوٽڪاري جي واٽ ڳولھي سگھي ٿو. اھڙي طرح سماجي جبر جو مسئلو آھي. سماج شناسيءَ جي علم ان مسئلي جا حل بہ ڪيئي ورتا آھن. انھن علمن جي ذريعي اجتماعي ۽ طبقاتي لاڳاپن جي حقيقت واضح ٿيندي پئي وڃي. مذھب، ملڪيتي سرشتو، خانداني اجتماعي حق ۽ فرض جن کي ماضيءَ ۾ ازلي ۽ ابدي ۽ تبديليءَ کان مٿانھون ڄاتو ويندو ھو ۽ جن کي مقدس ۽ غيب کان نازل ٿيل قانونن واري حيثيت حاصل ھئي، انسان ھاڻي انھن کي جبري حقيقت طور قبول نٿو ڪري. بلڪ ھو اھڙن معاملن تي پاڻ غور ۽ فڪر ڪري خود فيصلو ٿو ڪري. ھو سماجي ريتن رسمن ۽ عقيدن توڙي نظرين تي تنقيد ٿو ڪري، ھو انھن ۾ ترميم ۽ اصلاح ڪري سگھي ٿو ۽ ان کي بلڪل بدلائي بہ سگھي ٿو. اھي سڀ ڳالھيون ھن ڳالھ کي ثابت ڪن ٿيون تہ انسان گھٽ يا وڌ، پنھنجو پاڻ کي پنھنجي چوڌاري سماجي جبر مان آزاد ڪري چڪو آھي ۽ آھستي آھستي انھيءَ آزاديءَ ۾ اضافو ٿيندو پيو وڃي.

باقي انسان جو چوٿون قيد ھي آھي تہ ھو پنھنجي ذات جي خول ۾

Gul Hayat Institute

گهيريل آهي. ڊاڪٽر علي شريعتي چوي ٿو ته: ”هن قيد ۾ ٿي انسان وڌ ۾ وڌ عاجز ۽ مجبور ٿو ملي. چو ته هن قيدخاني جو وجود انسان کان الڳ ناهي، بلڪ ان ڪوٺڙيءَ جون ڀتيون خود سندس وجود اندر آهن. هي اهو قيدخانو آهي جيڪا داخلي حقيقت آهي. هي سندس انا جو بنديخانو آهي ۽ خوديءَ جو پيچرو آهي، جتي بنديخانو ۽ باندي هڪ آهن. مرض ۽ مريض ٻئي هڪ آهن. ان ڪري ان مرض منجهان شفا حاصل ڪرڻ سڀ کان ڏکي ڳالهه آهي. انسان ٻين ٽن بنديخانن مان علم جي ذريعي آزادي حاصل ڪري سگهي ٿو، پر ذات جي بنديخاني مان آزادي علم جي ذريعي ممڪن نه آهي. ڇاڪاڻ ته هتي حالت خود قيد جي آهي. ان ڪري انسان جيڪڏهن پنهنجي ذات جي بنديخاني مان آزادي چاهي ٿو، ته ان جو ذريعو علم نه پر عشق آهي. عشق جي سگهه مصلحتن، حسابي عقل ۽ منطقي توجيهن کان مٿانهين هوندي آهي، اها عظيم قوت انسان جي باطن ۾ هوندي آهي. جيئن ”انا“ باطن جو اُپار آهي، تيئن باطن مان ٿي اپريل عشق ان ”انا“ جو ترياق آهي. اها اندروني سگهه انسان جي نفس جي براين خلاف بغاوت ڪري ٿي. نفس جي خواهشن تي غلبو پائي ٿي.“

نفس جون خواهشون ماڻهوءَ کي الاٽي ڪٿي ڪٿي وڪڻائي ٿيون ڇڏن ۽ ڇڱن ڀلن ڏسڻ وائسن کي وڪڻائي ٿيون ڇڏن. ڪيترا ماڻهو جيڪي علمن جي ترقيءَ جي نتيجي ۾ فطرت، تاريخ ۽ سماج جي قيد مان ته پاڻ کي آجا ڪرڻ جهڙا ٿي ويا پر ذات جي قيد انهن کي پاڻ وڪڻائي ڇڏيو. ماڻهن جي ذهانتن ۽ قابليتن جي جيڪا ضرورت قومي مقصدن کي گهربل هوندي آهي، ماڻهو اها ذهانت ۽ قابليت نفساني لونجهه ۽ خواهشن هيٺ واڪن تي وڪڻندا آهن. اين جي اوز جو ڪلچر اٿيو ته سماج جي ذهين ترين ماڻهن اتان اٿندڙ واڪن تي پنهنجي پيشڪاري شروع ڪئي. پيڪيج ۾ هيترو پئسو، هيترين گاڏيون، هيترا بونس، هيترين سهولتون، اهي سڀ ڇڱن ڀلن کي ڪاٽي ويون. انهيءَ خواهشن ۾ پوئتان اهو به خيال نه رهيو ته انهن جي ديس جي ماڻهن جو ڇا ٿيندو جيڪي نسل در نسل غلاميءَ جا سور سهي آخرڪار پنهنجي سڄاڻ ۽ ذهين هم وطنن جي سوچ ۽ فڪر عمل ۽ جاکوڙ جي نتيجي ۾ حالتن بدلجڻ جا اميدوار ٻڌيا ويٺا آهن. وڪري جي وکر طور ٻڌجڻ وقت جهٽ گهڙيءَ لاءِ انهن هي به نه سوچيو ته اهڙن واڪن جي نتيجي ۾ اسان کان ڪم ڪهڙو ورتو ويندو.

اهڙي طرح ذهين ماڻهن جو هڪ وڏو تعداد ديارغير ڏانهن هليو ويو. اهو ٻاهر ويل ۽ انهن اين جي اوز ۾ کپيل ماڻهن جو ذهانتن ۽ قابليتن وارو ايڏو وڏو تعداد موجود هو جيڪو سنڌ جي نڌڻڪائيءَ ۽ پست حاليءَ جي زماني ۾ هڪ موثر جماعت بنديءَ سان ڏرتي ۽ ڌرتي واسين لاءِ مالڪي ۽ سڄڻائپ جو هڪ بهتر متبادل بڻجي پئي سگهيو، پر ان جي لاءِ جيڪا ايمان ۽ عشق تي آڌاريل پيش بندي ڪرڻي هئي ۽ جنهن ايثار ۽ قربانيءَ جي ضرورت هئي، ان جي اڻاٺ هئي. جيڪي باقي بچيل چڱا ڀلا ناليوارا ڏاها ۽ دانشور سنڌ جي سورن تي ٽڏا شوڪارا ڀريندي ٽڪبا ڪو نه هئا، پنهنجي لڪتن ۾ نهال هئا پر عملي پيشبندي انهن ۾ به ڪا ورلي نظر آئي. چڱا ڀلا ڏسڻا وائسڻا ماڻهو عهدن ۽ مراعتن جي آسري تي وڏن قومي ڪمن ۾ هٿ وجهڻ جا روادار نه هئا.

انهيءَ ڪري هي ياد رکو ته عشق خودغرضي، مفاد يا مصلحت کان مٿانهون ۽ بي نياز هوندو آهي. عشق جي معنيٰ آهي هر شيءِ کي قربان ڪري ڇڏڻ ۽ ان جي عيوض ڪنهن به شيءِ جو مطالبو نه ڪرڻ. هي اها عظيم چوند آهي جتي انسان پنهنجي ذات جي خلاف چوند تو ڪري. هي ايثار ۽ قربانيءَ جي اها منزل آهي جتي هو پنهنجي مفادن ۽ مراعتن وڃائڻ ۽ ان جي بدلي پنهنجي لاءِ ولوڙ، تڪليفن، اهنجن جي چوند ڪري ٿو ۽ ان کان اڳتي وڌي پنهنجي لاءِ موت جي چوند ٿو ڪري ته جيئن سندس قربانيءَ جي نتيجي ۾ ٻين کي زنده رهڻ جو موقعو ملي سگهي. پر جيڪڏهن زنده رهندو آهي ته سندس زندگيءَ جو هڪ ئي مقصد هوندو آهي ته هو پنهنجي آدرشن جو تحفظ ڪري.

عشق جي اها سگهه ايمان ۽ يقين سان لاڳاپيل آهي. جيڪڏهن ڪو ماڻهو ايمان ۽ يقين جي دولت کان خالي آهي ته پنهنجي اندر جي عشق کي ٻارڻ واري چڻنگ عطا ڪري نه سگهندو. ان ڪري ماڻهو ايمان ۽ عشق وسيلي پنهنجو پاڻ کي ذات جي بنديخاني مان آزاد ڪرائي، خود غرضي، مصلحت شناسي يا مفادپرستيءَ جي بدلي قرباني ۽ ايثار جو رستو اختيار ڪري پنهنجي انسانيت کي دريافت ڪري سگهي ٿو. انسانيت جي تڪميل ۽ ترقيءَ جو رستو آهي ايثار جو رستو ۽ اها آهي عشق جي منزل جيڪا مذهب ماڻهوءَ کي عطا ڪري ٿو.

شاهه لطيف انسان اندر انهيءَ ”آئون“ ۽ ”مان“ جو وجود ماڻهوءَ جي جبلت ٿو ڀانئين، بلڪ شاهه سائين سڄي ڪائنات ۾ انهيءَ جي نشاندهي ڪري

Gul Hayat Institute

ٿو ۽ چوي ٿو تہ اهو خدا جو جوڙيل پنهنجو نظام آهي تہ ان ماڻهوءَ کي اها جبلت ڏئي وري ان تي ضابطي جو بہ ڪيس ڏانءُ ڏنو آهي. حقيقت ۾ ان طريقي سان انسان کي بلند مرتبن تي پهچائڻ جو اهو مَندِ پڪيڙيل آهي. پيدا ٿيڻ وقت ماڻهوءَ کي جيئن تہ پنهنجي ٺهيل ٺڪيل شخصيت نٿي ملي، پر هُن کي اعليٰ انساني قدرن سان پنهنجي شخصيت ٺاهي جوڙي، وري پنهنجي اصليت ڏانهن رجوع ڪرڻو آهي ۽ پنهنجي مالڪ ڏي عود ڪرڻو آهي. انسان "مان" تي ڪنٽرول ڪري پنهنجي ايمان ۽ عشق سان (عشق ايمان جي عملي سرگرمي آهي) پنهنجي منزل مقصود تي خوبيءَ سان پهچي سگهي ٿو. شاهہ سائين سر ڪلياڻ جي هن داستان 3 ۾ اجهو هيئن فرمائين ٿا:

عالَمُ 'آئُون' ساڻُ، پَرِئُو ٿو پيرَ ڪَري
'پاڻُ' نہ آهي ڄاڻُ، مانڊيءَ منڊُ پَکيڙِئُو.

"مان" يا "انانيت" سڄي جهان جو مسئلو آهي ۽ جتي ڪٿي ماڻهن منجهہ پيريل واهن وانگر ٿي وهي. اها ماڻهوءَ ۾ ٻاهران يا خارج کان نٿي اوتجي پر اهو ماڻهو جي پنهنجي اندران ٿئي ان جي نفس جو ڪو منڊ منڊيل آهي ۽ ماڻهو "پاڻ" جي اُن ڄار ۾ اهڙو تہ وڪوڙجي ويو آهي جو پنهنجي هن حقيقت کي ڄاڻڻ بہ ڀلجي ويو آهي تہ مان ڪير آهيان، ڇو پيدا ڪيو ويو آهيان ۽ منهنجي منزل ڇا آهي؟

Gul Hayat Institute

ڪِيئن مائيندا مَنَ ۾، 'خودي' ۽ خُدا
ٻِنِ تَرارِنِ جا، ڪا آهي هِڪَ مِياڻَ ۾!

پنهنجي هستي جو "آءٌ ئي آهيان" وارو غرور، ۽ "الله جي عبديت" وارو عقيدو، يعني خود رخي ۽ خدا رخي رويا ساڳئي وقت ڪيئن دل ۾ جائگير ٿي سگهندا. اهو تہ ايئن ئي آهي جيئن ڪو شخص هڪ مياڻ ۾ هڪ ئي وقت ٻن ترارن کي ماپائڻ جي لاحاصل ڪوشش ڪري. وري جيڪڏهن سڄي زندگي ماڻهو اهڙي ڪوشش ڪندو رهي تہ ان کان وڌيڪ بيوقوفي ڪهڙي ٿيندي؟!

’آئُون‘ سِين اَن پارِ، ڪَڏَهِن تان ڪونہ پُئو
اِنَ اللهَ وِترُ يُحِبُ الوِترَ، نيئِي پيائِي پارِ
هيڪَڙائِيءَ وَٽِ هارِ، هَنجهُون جي ’هُئَڻ‘ جُون.

پنهنجي پاٽپٽي جو غرور پاڻ سان گڏ کڻي هُن پار يعني منزل مقصود تائين ڪو بہ نہ پهتو آهي. پاڻ الله تعاليٰ جيئن واحد ۽ هيڪائي هڪ آهي تيئن پاڻ بہ هيڪڙائيءَ کي پسند ڪري ٿو. انهيءَ ڪري دوئي ۽ ساڻس شراڪت کي ساڙي ٻاري ڇڏ ۽ ان کان بلڪل آجو ٿيءُ. جيڪڏهن تو وٽ پاٽپٽي ۽ دوئيءَ جي ڪا ڪار آهي تہ پوءِ توبهہ تائب ٿيءُ ۽ پنهنجي خلقڻهار اڪيلي الله جي حضور ۾ وڃي پنهنجي هستيءَ وارا ڳوڙها ڳاڙ ۽ پنهنجي هستيءَ کي هيڪڙائيءَ جي آڏو وڃي ڪيرائي پاٽپٽي ۽ دوئيءَ کي ختم ڪري ڇڏ.

’آئُون‘ اوريان جَهلِ تون، ڇَڏيمِ ’پاڻُ‘ پَچارَ
شِرڪَ ساڻُ سَتارَ، گهٽا گهارِيمِ ڏينهَڙا.

اڪيلي الله جي حضور ۾ عرض ڪر تہ اي منهنجا مالڪ! هن منهنجي ’آپي‘ ۽ انانيت کي مون کان پري ڪري جهل. مون پنهنجي ’پاٽپٽي‘ جي پچر ئي ڪٿي ڪئي. اي سياجها ستار! هاڻي مون تي اها مهر ڪر، جو منهنجو ماضي مون کان وساراءِ. مون پاٽپٽي ۽ دوئي سان گهڻائي ڏينهن گڏ گذاريا آهن، منهنجي دامن کي هاڻي ان کان پناهہ ۾ رک.

ٻَنِ ٻيائِي سُپرين، ’پاڻان‘ اُتي پَلِ،
’آئُونَ‘ اوري جَهلِ، تہ توکي رسي تو ڏَٽي.

ٻن پوي دوئي ۽ شرڪ اي منهنجا پيارا سڄڻ! اهو عزم ڪري تون اتي پئہ پنهنجو پاڻ کي پنهنجي ’آپي‘ ۽ ’انانيت‘ کان پري ڪري جهل. ’آپو‘ ۽ ’پاٽپٽو‘ پاڻ کان هٽائي پري ڪر، پنهنجي نفس کي انهيءَ غلاميءَ مان آجو

Gul Hayat Institute

ڪر تہ تنهنجو حقيقي مالڪ ۽ محبوبِ اڇي توساڻ ملي ۽ تنهنجي نڌڻڪائي ختم ٿئي.

تــو ڪي رَسـي تـو ڏٺـي، جُملــو ئــي جَمــالُ
ڪـونهي ٻِئو خيـالُ، جي شارِڪَ شَڪُ وِجائيين.

پاڻپڻو، دوئي ۽ شرڪ ڇڏڻ جي نتيجي ۾ جيڪڏهن تنهنجو مالڪ حقيقي محبوب توکي ملي وڃي ۽ ان جي رنگ سان تون رنگجي وڃين تہ نسورو ئي جمال ۽ سونهن توکي پلئہ پئجي وڃي. جمال ۽ ڪمال پسڻ جو انهيءَ ڪانسواءِ ٻيو ڪو خيال ۽ صورت ئي ڪونهي. جيڪڏهن تون هيڏانهن هوڏانهن ڀٽڪڻ جو پنهنجو شڪ ۽ گمان ڦٽو ڪري ڇڏين تہ پوءِ ڳالهہ پڪ سان اها ئي اٿئي.

’مُـون‘ مُـونهين ۾ سَـپجي، مُـون ڪـي مُـون جُڳـاءِ
مُـونهِين جِـي سـاڃاءِ، مُـونهِين منجهان مُـون ٿيي.

پاڻپڻي ۽ آئون آهيان وارو خيال، منهنجي پنهنجي اندر مان ئي سَرجي ۽ وجود وٺي ٿو. برابر هو جبلي طرح منهنجي اوسر سان سَرجي ۽ وڌي ٿو پر ساڳي وقت مون کي پنهنجي خود شعوري ۽ پاڻ سڃاڻڻ واري تميز بہ منهنجي پنهنجي اندر سمايل ۽ عطا ٿيل آهي. جنهن جي تقاضا آهي تہ منهنجي مان ۽ پاڻپڻو دٻجي. اهوئي تہ هن دنيا ۾ ماڻهوءَ جو امتحان آهي.

اهو انسان ئي آهي جنهن کي الله تعاليٰ ٽن وڏين امتيازي خاصيتن سان پيدا ڪيو آهي. هڪ هي تہ هن کي راهِ ۽ چونڊ جو حق مليل آهي، ٻيو هي تہ ماڻهوءَ کي خودشعوري حاصل آهي تہ هو ڪير آهي ۽ سندس منزل ڇا آهي؟ ٽيون هي تہ کيس تخليقي صلاحيت بہ حاصل آهي. انهن ٽنهي صلاحيتن جي موجودگيءَ ۾ پنهنجي جبلتن تي ضابطو رکڻ اهوئي هن دنيا ۾ ماڻهوءَ جو امتحان آهي. جيڪو ماڻهو هن دنيا ۾ پاڻ کي امتحان جي حالت ۾ سمجهي ٿو

Gul Hayat Institute

۽ ڇاڻي ته ان امتحان جي نتيجي ۾ ئي منهنجي زندگيءَ کي حتمي ۽ دائمي سلامتيٰ ۽ خدا جي رضا ۽ محبوبيت واري زندگي ملڻي آهي ته پوءِ انهيءَ کي جبلتن ۽ عملن ۾ بظاهر نظر ايندڙ تضاد به انهيءَ خلقڻهار جا رنگيءَ وارا رنگ لڳن ٿا. پوءِ اهڙو ماڻهو ڪائنات جي هزارين رنگن جي وچ ۾ هئڻ جي باوجود يڪ رنگ رهي ٿو.

'ڏِسَڻُ' ڏِسين جي، تہ هَمہَ ڪي حَقَ ڇَئِين
شـارِڪَ شـڪُ مَ نـي، اَنـدَا اِنهِـين ڳالهِـہ ۾.

هي ظاهري اک کي جيڪي شين جا ضد نظر اچن ٿا، تون جيڪڏهن رڳو ظاهري 'اک' سان نہ، پر جي صحيح فهم ۽ ادراڪ واري نظر سان ڏسين تہ پوءِ شڪ ۽ اضِداد آهي ئي ڪانہ. تون جيڪر دانائيءَ جي ان شعور سان ڏسين تہ سڀ کي اصل حق جو جلوو ڪري ڄاڻين. هي سڀ ان جي حڪمت جي جوڙ آهي. هي انساني جبلتن جا ضد بہ ان جي آزمائش واري حڪمت جي جوڙ آهن. اي شرڪ ڪندڙ دل جا انڌا! تون انهيءَ ڳالهہ ۾ بالڪل شڪ ئي نہ آڻ.

وڏي تـــان اَن واٽَ ۾ ٻيلَـــپَ 'ٻيـــائِي'
آهـــي اُونـــداهِيءَ جـــو شِـــرڪُ سَـــهائِي
ڇِتـــي ڇِتـــائي، اَلـــفَ جـــي عَينَـــڪَ ۾.

سچ ۽ حق جي واٽ تي هلڻ ۾ يڪ رنگي بيحد ضروري آهي. ٻين سيني فڪرن ۽ رستن کي ٻيلپ ٻيائي ڄاڻي ان جو انڪار ڪبو. ان انڪارٰ سان ئي اقرار ۽ اثبات اهڙي حقيقت آهي جيئن اونداهيءَ جي نفيءَ سان روشنائيءَ جي حقيقت جو اعتراف. جنهن پنهنجي اکين تي الف جي عينڪ چاڙهي، توحيد ۽ هيڪڙائيءَ کي پنهنجو فڪري سرچشمو بڻايو، ان جي سامهون اهي حقيقتون ڇتيون ٿي وڃن ٿيون، ڪا بہ ڳالهہ منجهيل نٿيٰ رهي. پوءِ اهڙو انسان ذهني

Gul Hayat Institute

غلامين، فڪري غلامين ۽ هر قسم جي سماجي غلامين مان پاڻ کي آسانيءَ سان آجو ڪري وٺي ٿو.

بي شِرڪُ پائِين پاڻَ کي، عينُ شِرڪَ اِيءُ
وِجائي وُجُودَ کي پاڻان پاسي ٿيءُ
هَڏَهن ڪونهي 'هِيءُ'، 'هُو' پُڻُ ڪونهي 'هِن' ري.

ظاهر ۾ تہ تون پاڻ کي شرڪ کان خالي ٿو پائين. حقيقت ۾ شرڪ ٿي اهو آهي تہ تون پنهنجي وجود کي پاٽپٽي، غرضن ۽ مفادن جي هستي بڻائي ڇڏيو آهي پر دعويٰ ٿو ڪرين بي شرڪ هئڻ جي. ان ڪري تون خود رخي زندگيءَ جي لاڙن ۽ پاٽپٽي واري ڪرت کان آجو ٿيءُ، پوءِ هي يقيني ڳالھ آهي تہ تنهنجو هي شرڪ رتو ظاهر، تنهنجي اقرار ڪيل باطن کان ڪٽيل ڪونهي. ۽ نہ هو وري هِن کان ڪٽيل آهي ان ڪري جيستائين پاڻ کي هر قسم جي شرڪ کان آجو نٿو ڪرين، تيستائين مالڪ حقيقي جي رحمت کان پري رهندين ۽ ايئن زندگيءَ جي اصل حاصلات کان تنهنجي محرومي قائم رهندي.

Gul Hayat Institute

آڏو جو اِثبات کي سو شِرڪُ لاهي شَڪُ
هُئي جَنه ۾ حَقَ، تَنه 'نَفِي' جهڙو ناه ڪِين.

حق جي اثبات يعني ثابتي ڏيڻ ۽ ايمان آڻڻ لاءِ اول ناحق ۽ باطل جي نفي بيحد ضروري آهي. نفي ۽ انڪار سان شرڪ ۽ شڪ ٽوڙي نهوڙجي ٿو. اهڙي طرح نفي جيئن پنهنجي مفادن ۽ غرضن جي ٿيندي تيئن ان ڏاڍ ۽ جبر جي بہ ٿيندي جيڪو فردن، طبقن ۽ قومن کي غلام بڻائي ويٺو آهي. انهن سڀني غلامين جي نفي ۽ انڪار حقيقت پسندي آهي، جيستائين اهو انڪار نہ ٿيندو تيستائين اثبات يعني آزاديون ماڻي نہ سگھبيون. اهڙو 'نَفِي' ۽ اهڙو 'انڪار'

جيڪو حق تي هجي ۽ حق لاءِ اياريندڙ هجي سو وڏي وٿ آهي ۽ تنهن جو ڪو مٽ ئي ڪونهي.

اِنَ پَرِ نہ اِيمانُ، جِئَن ڪَلِمي-گو ڪوٺائيين
دَغــا تنهنجــي دِلَ ۾، شِــرڪَ ۽ شــيطانُ
مُنــهَ ۾ مُســلِمانُ، اَنــدَرِ آزَرُ آهِيــن.

سچو ۽ مڪمل ايمان ائين ناهي جيئن تون پاڻ کي ظاهري طور ڪلمو پڙهندڙ ٿو سڏائين ۽ ايمان وارو هجڻ جي دعويٰ ٿو ڪرين. پر تنهنجي اندر ۾ مفاد پرستيون، تہ پتايون ۽ دغابازيون، ٻيائي ۽ شيطان ويٺل آهن جيڪي تنهنجي ماڻهپي جا دشمن آهن. تون رڳو چوڻ ۽ ڏسڻ ۾ ’مسلمان‘ پيو سڏجين پر اندر ۾ آزر وانگر مفادن ۽ غرضن جا بت جوڙي ويٺو آهين، انهن جو رکوالو ٿيو ويٺو آهين.

ڪُــوڙو تــون ڪُفــرَ سِــين ڪــافرُ مَ ڪوٺــاءِ
هِنــدو هَــڏِ نــہ آهيــين، جَڻيــو تــو نــہ جُڳــاءِ
تِلڪُ تَنِــي ڪي لاءِ، سَچاجــي شِرڪَ سِــين.

اي ڪفر کي مڃيندڙ ڪافر! جڏهن تون پنهنجي ’ڪفر‘ واري عقيدي ۾ بہ سچو نہ آهين ۽ اتي بہ منافقتون ڪندو وتين ٿو تہ پوءِ پاڻ کي ’ڪافر نہ سڏاءِ‘. شاهہ سائين هندوءَ لاءِ چوي ٿو تہ اي هندو! جيڪڏهن تون سچو هندو نہ آهين تہ پوءِ توکي هندو ڌرم وارو جڻيو پائڻ نٿو جڳائي. ماڻهو جتي بہ هجي اتي خالص ۽ پڌرو هجي. ڇاڪاڻ جو عقيدي جي منافقت ۽ ٻنگي بہ ماڻهوءَ کي سٺو انسان بنجڻ نہ ڏيندي آهي. هندن وارو ’تلڪ‘ بہ انهن کي لڳائڻ جڳائي جيڪي ’شرڪ‘ سان سچا آهن.

Gul Hayat Institute

كافرُ ٿيءُ تہ اُبِهين باب شَرَعَ جا ڇڏِ
مَنُ مُشرِڪَنِ گَڏِ، تہ ويجهو ٿِئين وِصالَ کي.

تون هي ٻن ٻيڙين جي سواري ڇڏ. جي توحيد ۾ هيڪڙائي تي تون يڪ رنگ نٿو بيهين تہ پوءِ پڌرو ’ڪافر‘ ٿيءُ تہ اتي توکي پڌرائي ملي. تون نڪاح، جنازي ۾ اٿي وينيءَ جون اسلامي شريعت جون ڳالهيون ڇڏ. جي خدا وحده لاشريڪ لهُ جي اصل توحيد واري حاصلات تو وٽ ناهين تہ پوءِ رسمي مسلماني تو لاءِ ڪهڙي ڪم جي. نہ هِتان جون ڀلايون تنهنجي ڪم اينديون ۽ نہ آخرت جون، تنهن ڪري تون پنهنجو من، نيت ۽ عقيدو پوريءَ طرح مشرڪن سان ملاءِ، تہ پوءِ جيڪو تنهنجو پنهنجي مرضي ۽ مفادن لاءِ جيئڻ جو پنهنجو محبوب مقصد آهي، تنهن کي پورو ڪري سگهين. هيئن منافقت جي زندگي جيئڻ تہ تنهنجي انسانيت جو ڪوس آهي.

مُنہُ آهيريان اُجِرو، قَلبَ ۾ ڪارو
ٻَهران زيبُ زِبانَ سِين، دِلِ ۾ هَچارو
اِنَ پَرِ ويچارو، ويجهو ناهہ وِصالَ کي!

خود رخي زندگي گهاريندڙ ماڻهو ظاهري طور تي سٺو ۽ ڏيک ويک ۾ ڀلو نظر ايندو آهي پر هُن جي اندر جو حال سندس صورت جي ابتڙ هوندو آهي. ظاهر ۾ آرسيءَ کان وڌيڪ صاف نظر ايندو پر اندر پليتائي ۽ دغا جي ڪاراڻ ڀريل هوندس. سندس زبان تي سهڻيون ۽ مٺيون ڳالهيون هونديون پر اندران ٺي اندران دغا خور ۽ نقصان رسائيندڙ آهي. پنهنجي ان مطلبي زندگيءَ جي نتيجي ۾ منڍئون محروميون حاصل ڪري پنهنجون بدبختيون پاڻ سان گهمائيندو وتندو آهي. اهڙن افعالن وارو اهو ڀتڪيل ۽ ڀليل، جيئن انسانيت جي قدرن کان پري آهي تيئن الاهي قرب ۽ مالڪ جي محبوبيت کان بہ گهڻو پري آهي.

Gul Hayat Institute

مُنــهُ تــہ مُوســيٰ جهــڙو، اَنــدرِ ۾ اِبلــيسُ
اهــڙو خــامُ خَبيــثُ، ڪَـدِي ڪــوهَ نــہ ڇَڏيين.

اهڙن ماڻهن ۾ ڪو تہ وري ڏسڻ ۾ نيڪ نوراني صورت وارو، پر اندر ۾ شيطان هوندو آهي. جيئن شيطان انسان جي تعظيم، ان جي حق ادائي ۽ نفعي بخشيءَ جو اتي بہ انڪار ڪيو هو تيئن هتي بہ شيطان جي پوئلڳيءَ ۾ سندس ساڳي روش هوندي. اهڙي بيڪار بڇڙي شيطاني روش تي هلندڙ پنهنجي منافق نفس کي ڇو نٿو تڙي پاڻ کان پري ڪري ڇڏين!

مُنــهُ تــہ مُوســيٰ جهــڙو، سِــيرَتَ شَــيطاني
بــازِي بيرانِــي، ڪَــدِي ڪــوهُ نــہ ڇَــڏيين.

ڏسڻ ۾ صورت نوراني ۽ ڇڱن ڪمن جون فنڪاريون پر ارادا، افعال ۽ سيرت شيطان واري. يعني انسان جي تعظيم، ان جي حق ادائي ۽ نفعي بخشيءَ کان خالي، ماڻهن کي ڏوکي ۾ وجهندڙ، کين پريشان ۽ برباد ڪندڙ. اي پرمتڙيا! اهڙي اٽڪل بازي ڇو نٿو ڪڏهين ڦٽي ڪرين!

Gul Hayat Institute

سِرُ نــايو سَجِدا ڪَــرِين، تَنُ تَواضع تــو نَــہ
هُــو جــو مَڻِڪــو مَنَ جــو سُــوڏو سورِين ســو نَــہ
ڪُــوڙا ڏِينــدُءِ ڪونــہ، ڦُــوڪيِي ڏوهــي فائــدو.

ظاهري طور تون پنهنجو مٿو جهڪائي سجدا پيو ڪرين پر تون پنهنجي من کي تواضع ۽ جهڪاڻ جي ريت نہ ورتي آهي. تنهنجي طريقن مان عبديت اظهارجي ئي ڪونہ ٿي. تون خدا جي رضا کي ان جي بندن سان ڀلايون ڪرڻ ۾ ڳولهين ڪو نہ ٿو. تنهنجي هر گهڙي، ساهہ پساهہ ۾ من جو مڻڪو صحيح خدائي طريقي سان سُري ئي ڪو نہ ٿيو. اي ٻاهريون ۽ ظاهري رسمون پوريون ڪندڙ ڪوڙا! انهيءَ ٻاهرين وضع قطع ۽ رسمن جي ريت سان ڪو فائدو ڪو نہ

ٿيندئي. تنهنجي شخصيت جڙي ڪو نہ سگھندي ۽ مولا جي رضا ماڻي ڪو نہ سگھندين.

جانَ جانَ پَسِين پاڻَ کي، تان تان ناهِ سُجُودُ
وِڃائي وُجُودُ، تِهان پوءِ تکبِير چَئُ.

جيستائين جو تنهنجي نظر پنهنجو 'پاڻ' تي آهي. پنهنجي مفادن جي زندگي جيئين ٿو ۽ خدا رخي زندگيءَ جي بجاءِ خود رخي زندگيءَ جي ريت تي هلندو رهين ٿو، تيستائين تنهنجو 'سجدو' حقيقي معنيٰ ۾ سجدو ئي ناهي (ڌڻي وٽ قبول ئي ڪونهي.) پهريائين پنهنجي "پاڻ" وارو خيال ۽ پنهنجي ذاتي مفادن لاءِ جيئڻ جو رويو ختم ڪر، پوءِ نماز جي نيت ٻڌ ۽ "الله اڪبر" جي تڪبير هڻ تہ تنهنجو 'سجدو' ثابت رهي ۽ قبول پوي.

جان جان پَسِين پاڻ کي، تان تان ناهِ نمازَ
سَڀُ وِڃائي سازَ، تِهان پوءِ تَکبِيرَ چَئُ.

جيستائين جو تنهنجي نظر پنهنجو 'پاڻ' تي آهي، تون پاڻ کي ئي سڀ ڪجھ سمجھين ٿو، پنهنجي مفادن جي زندگي جيئين ٿو ۽ خدا رخي زندگي بجاءِ خود رخي زندگي جي ريت تي هلندو رهين ٿو، تيستائين تنهنجي 'نماز' حقيقي معنيٰ ۾ ڌڻي وٽ مقبول ئي ناهي. پهريائين ٻيا سڀ رسمي ديندارين ۽ مفادپرستين جا آواز ۽ ڍونگ بند ڪر. "لا" جي ترار سان ٻاهريان ساز، وسيلا ۽ واسطا ختم ڪري پوءِ "الاالله" جي اقرار سان نماز جي نيت ٻڌُ ۽ "الله اڪبر" جي تڪبير جو وحدانيت وارو آواز بلند ڪر تہ تنهنجي نماز ٿئي.

Gul Hayat Institute

جَن وِڃايو وُجُودُ، ’فاني‘ ٿِئَا ’في الله‘ سان
نـ تَـنِ قِيـامُ، نـ قَعَـدو، نَكـو كَـنِ سُجُودُ
جـيلاه ٿئَـا نَـابُودُ، تـيلاه رَسِـئَا بُـودَ كـي.

جن پنهنجو ”پاڻ“ ڦٽو ڪري ۽ پنهنجي خود رخي زندگي ترڪ ڪري خدا رخي زندگي اختيار ڪئي ۽ خدا جي ضابطن کي پنهنجي زندگيءَ جو دستور بڻايو سي رسمي دينداري جي قيام، قعدي ۽ سجدن جي ڏيکاءَ واري ريت کان پري آهن. پر اهي خدا جي رضا ۽ حڪمن جا پوئلڳ بڻجي عبديت ۽ ذميواريءَ جي احساس سان جيئڻ ٿا. جڏهن هنن خدائي مقصدن جي لاءِ انسان دوستيءَ جي ڪرت سان پنهنجي هيءَ زندگي تياڳي ڇڏي، تڏهن ئي دائمي بقا جي اصل مقصد کي پهچي ويا.

’اَنَا عَبَدُ‘، ’مَعبُودُ‘ تون، اِتِ شِرڪُ نَڪو شَڪُ
پَچـــارُون پـــرِينِ جـــون مَحَبَتـــينِ مَـــرڪُ
سـو سَـيوئِي حَـقُ، جَنـهِ ۾ پَسَـڻُ پـرينءَ جـو.

زندگيءَ ۾ ماڻهوءَ جي اصل حاصلات اها آهي جو ڪيس هي خود آگاهي حاصل ٿئي تـ آءٌ عبد آهيان ۽ تون الله منهنجو معبود ۽ ڪارساز آهين. اها ئي حقيقي حاصلات آهي جنهن ۾ نڪو شرڪ آهي نڪو شڪ شبهو آهي. جنهن کي اها الله جي محبوبيت واري مايا ملي پوندي آهي تـ اهڙن محبتين جو مرڪ پنهنجي پرين ۽ مهربان مالڪ جون هر گهڙي پچارون هونديون آهن. هر وقت وحدانيت جي وائي ۽ انساني ڀلاين جي ڪم جي ديوانگي هوندي آهي. ماڻهوءَ جڏهن انهيءَ ديوانگيءَ کي پهتو تـ لايو سڄايو ٿيو ۽ انهيءَ وٽ سان ئي پرين جو حقيقي پسڻ ٿئي ٿو.

Gul Hayat Institute

نــابُودي نِيئِــي عَبۡـدَ کــي اَعَلــيٰ ڪِئــو
مُــورَتَ ۾ مَخفِــي ٿِئــا، صُــورَتِ پُــڻ سِــيئِي
ڪَبِي اِتِ ڪِيهِي، ڳالهه پِريان جي ڳُجهَه جي.

مالڪ ۽ خالق آڏو پنهنجي هستي وڃائڻ واري ڪيفيت عبد کي اعليٰ درجي تي پهچائي ٿي ڇڏي. ماڻهوءَ جي وجود ۾ الله تعاليٰ جي صفتن جو اوتيل رنگ مخفي آهي، اهي صفاتي ڪم انسان هن ڌرتيءَ تي ڪري وجهي ته اشرف المخلوقات آهي. خدا پنهنجي صفتن جو ظهور ماڻهوءَ کان ڪرائڻ ۾ جيڪو ڳجهه سمايو آهي، انهيءَ راز کي بيان ڪري نٿو سگهجي.

نَڪــا اِبتَــدا عَبــدَ جِــي، نَڪــا انتِهــا
جَــنِ سُــڄاتو سُــپِرين، ســي وَڃَــڻَ کــي وِئــا.

الله جي فرمانبردار ٻانهي جو درجو ايڏو ته وڏو آهي ۽ ان جو مرتبو ايترو بلند ۽ اعليٰ شان وارو آهي جو نڪو ان جي شروعات ڪٿي سگهجي ٿي ۽ نه وري ان جو انت، ڇيه ۽ سَندو آهي، پر اهي ٻانها جن پنهنجي شخصي روين ۽ عملن ۾ ان مالڪ حقيقيءَ جي صفتن جو رنگ اوتي انسانن سان ڀلايون ۽ ڀال ڪيا سي ان جي محبوبيت ۽ مهربانيون ماڻيندا ويا ۽ ان ۾ مٿاهين منزلن کي رسيا. جن ٻانهن پنهنجي حقيقي محبوب ۽ مالڪ کي سڃاتو، سي (سندس وصال لاءِ اڳتي وڌيا) اڃا اڳتي... اڃا به اڳتي وڌندا ويا.

Gul Hayat Institute

وائي

وَڃَهَ مَنجهه خَلِيلُ، اَندَرِ آزَرُ آهِيين

١. سَڏَ مَ ڪَرِ صِحَتَ جِي، اِڃا تون عَلِيلُ

٢. مُنهَ ۾ مُسلمانُ تون، قَلبُ تان ڪَلِيلُ

٣. نالو ناهِ نفاقَ جو، جتي رَب جَلِيلُ
٤. وِتُرِ جي وِصالَ ۾، ڏُوئِي ناهِ دَلِيلُ.

تون ٻاهران صورت ۾ سهڻو پر اندر ۾ آذر جيان گمراه آهين. تون شرڪ جي بيماري مان صحتياب ٿيڻ جي خواهش نہ ڪر، جو اجا تو پنهنجي بيماريءَ جا سبب ئي ختم نہ ڪيا آهن. تون ظاهري طور ايمان وارو مسلمان ٿو چوائين پر اطاعت کان وانجهو تنهنجو قلب ڪٽيل ۽ قريل آهي. يعني تنهنجي زندگيءَ جي عملن ۽ طريقن ۾ خدا رب جليل جي ضابطن جي پابندي ۽ لحاظ آهي ئي ڪو نہ، رڳو نالي ۾ مسلمانيءَ جي منافقت آهي. جي، تنهنجي حالت مان ظاهر آهي تہ تون اجا شرڪ ۾ قاتل ۽ توحيد کان پري آهين، ڇاڪاڻ جو جتي پاڻ ڏٺي آهي اتي نفاق، شڪ شرڪ آهي ئي ڪونہ. اِڪائي واري هڪ الله تائين پهچڻ ۽ ملڻ واسطي اهو دوئيءَ جو دليل يعني ٻين جي ٻڌايل دستگيري ۽ ضابطا هرگز رهبر ٿي نٿا سگهن.

Gul Hayat Institute

3

عشق جو ٽيون اصول

Gul Hayat Institute

مقصد لاءِ سچائي جو هئڻ
شاهه وٽ عشق جو
ٽيون اصول آهي

جنھن انسان ۾ عشق جو جذبو جاڳندو آھي تہ ھو ذات جي گھيري کان ٻاھر اچي زندگيءَ جي ھڪ نئين سطح کي دريافت ڪندو آھي. ھي قرباني ۽ ايثار جي سطح آھي جتي انسان پنھنجو سڀ ڪجھ قربان ٿو ڪري ڇڏي. انھن اعليٰ قدرن جي لاءِ ۽ اُنھن آدرشن لاءِ جن سان ھو محبت ڪري ٿو، انھن کي زندگيءَ جو ڀرپور مقصد ٿو بڻائي. سندس زندگيءَ جو ھر عمل ان مقصد جي تڪميل لاءِ وڌندڙ وک طور ھوندو آھي. ھن جون سرگرميون، ھن جون قربانيون، ھن جو جيئڻ ۽ مرڻ سڀ ان مقصد جي لاءِ ھوندا آھن. اھو مقصد ئي ھن لاءِ ڪل ڪائنات بڻجي ويندو آھي. حضرت ابراھيم عليہ السلام جڏھن سچ کي پاتو تہ ھو بيتاب ٿيو تہ سندس چوڌاري ماڻھو ان سچ کان پري ڇو آھن. انھن ماڻھن جي شڪ ۽ شرڪ ۾ وڪوڙيل داخلي ٽوٽي خارجي دنيا مضطرب ڏسي پاڻ بہ مضطرب ٿي پيو. ھن ڏٺو تہ اھو شڪ ۽ شرڪ ماڻھن جي مٿان مسلط ٿيل آھي ۽ پوءِ وقت جي نمرود حاڪمن کي چيلينج ڪيو. ان ڪانپوءِ توحيد تي ٻڌل انساني وقار ۽ سلامتيءَ جو معاشرو اڏڻ لاءِ ھن کي وطن ڇڏي سوين ميل ڪھي، اڻ ڳڻين آزمائشن مان گذري ھڪ مرڪز تاھڻو پيو جيڪو لاالله جي بنياد تي ھر قسم جي انساني غلامين جي خاتمي ۽ الاالله جي بنياد تي انساني آزادين ۽ وحدانيت جو محور بڻيو.

اھڙي طرح اوھان پيغمبرن، سڌارڪن، سائنسدانن ۽ انقلابين جون زندگيون پڙھي ڏسو تہ انھن جي سچائي جا مقامات اوھان کي معلوم ٿين. ڪيپلر، گليلو ۽ نيوٽن علم حرڪت ۽ علم طبعي جي بنيادي قائدن کي ڳولھڻ لاءِ زندگيءَ جا ڪيئي قيمتي سال ان جستجو ۾ تنھائي جو اڪيلو عذاب پيو ڀوڳيو. چون ٿا تہ نيوٽن سائنسدان شادي ويھن سالن جي عمر ۾ ڪري ورتي ھئي، پر چاليھن سالن جي عمر تائين ھو ڪشش ثقل، حرڪت جا قائدا، روشنيءَ جي ماھيت ۽ رياضيءَ ۾ ڪلڪيولس جي حقيقت جھڙن ڪمن ۾ اڪيلو رُڌو پيو ھوندو ھو. ان ڪري چاليھن سالن جي عمر تائين پنھنجي سڄي زال سان جماع بہ فقط ھڪ دفعو ڪري سگھيو ھئو! انھيءَ ڳالھ ۾ ڪو بہ شڪ ڪونھي تہ جن

Gul Hayat Institute

ماڻهن ۾ نظرياتي سائنس، عملي سائنس، فلسفي ۽ اهڙن ٻين علمن جي ميدان ۾ ڪم ڪيو آهي آهي ديوانا ماڻهو هئا، اندر جي اٿل پٿل هنن کي آرام سان ويهڻ کو نہ ڏيندي هئي. ڇاڪاڻ تہ معاشري ۾ موجود ۽ مروج علم ۽ رواجن مان هو مطمئن ڪو نہ هئا. هنن وڏيڪ سچائي ۽ حقيقت جي ڳولا کي ضرورت سمجهيو ۽ پنهنجو وقت اهڙين ڳالهين جي پٺيان لڳائي تحقيق ڪئي ۽ سچائي ڳولهي لڌي. پوءِ جيڪا ترقي اوهان ڏسو ٿا اها بہ اهڙن ماڻهن جي ڪري آهي. انهيءَ جي نتيجي ۾ ڪين وڏيون رڪاوٽون بہ پيش آيون، انهن کي بہ هنن منهن ڏنو. مذهبي قدامت پسندن بہ ڪين وڏا عذاب ڏنا جيڪي پڻ هنن سٺا ۽ اهڙيءَ طرح انساني علم منجهہ واڌارو ٿيو.

عشق تہ وري هڪ اهڙي دريافت آهي جنهن سان ماڻهوءَ کي پنهنجي اندر ۾ هڪ قسم جو پڇڻ پڇرڻ محسوس ٿيندو آهي. ڀٽائي وٽ اها ڪيفيت ڪامڻ، پڇڻ، پڇرڻ، لڇڻ ۽ لوڇڻ جي صورت ۾ موجود آهي. معنيٰ تہ اوهان طلب ۾ رڳو جلندؤ ۽ پڇرندؤ نہ پر ان ڪان اڳ ۾ اوهان ڪامندؤ. ناانصافين تي، ظلم تي، استحصال تي، غلاميءَ جي صورتحال تي، انسانن جي بي حرمتين تي، حقن جي پائمالي تي، اوهان جو شعور اوهان جي ذهن کي ۽ ضمير کي بيدار ڪندو. بيداريءَ جي اها ڪيفيت اوهان جو پڇڻ ۽ پڇرڻ آهي. اوهان جي عشق جو انت ان پڇڻ ۽ پڇرڻ تي نہ ٿيندو پر اوهان لڇڻ ۽ لوڇڻ ٿيندو ۽ ان ۾ اوهان کي اهڙي ديوانگي گهربل آهي. طلب ۽ تات جون اهي سڀ ڪيفيتون ديوانگيءَ جو ڪمال آهن. هاڻي ان ديوانگيءَ جا صاحب پنهنجي خدا جي محبوبيت ۽ رضا کي پنهنجي ڌرتي ۽ ان تي رهندڙ انسانن جي سک ۽ سلامتيءَ واري ولوڙ ۾ پيا تلاشين. ڇاڪاڻ تہ انهن جي خدا انهن کي ايئن ڪرڻ لاءِ چيو آهي. انهن جي خدا کين ٻڌايو آهي تہ مان ڌرتيءَ جي مٿان انسانن کي پنهنجو خليفو بڻايو آهي. اشرف انسان بڻايو آهي. انسان کي تڪريم عطا ڪئي آهي. انهن عطائن ۽ انهن آدرشن جي سنڀال ڪيو، اهوئي منهنجي عشق جو اظهار آهي.

عشق جو ذڪر جڏهن ڀٽائي رحمت الله عليہ ڪري ٿو تہ ان جي شاعريءَ ۾ خدا، انسان ۽ ڌرتيءَ جو هڪ ٽڪنڊو جڙي سامهون اچي ٿو. اتي عشق هڪ ماڻهوءَ لاءِ پريڪٽيڪل حقيقت بڻيل نظر اچي ٿو. ايئن رڳو عشق مجرد شيءِ آهي. شاهہ لطيف حضرت محمد ﷺ جي انهيءَ مشن جو تسلسل هو تہ ڌرتيءَ

Gul Hayat Institute

تي انسانن لاءِ آزادين ۽ سک ۽ سلامتيءَ وارو توحيدي ۽ فلاحي معاشرو خدا جي مشيت آهي. ان ڪري انساني آزادين ۽ انساني ترقيءَ جون جون سيئي صورتون ۽ ان جي لاءِ جاکوڙ خدا جي مشيت آهي ۽ اهوئي خدا سان عشق جو پلي ۾ پلو عملي اظهار آهي. ڪلياڻ جي داستان 4 ۾ ان جي اپٽار ڪئي اٿائين:

عاشِـــقَنِ اَللهَ جِـــي مَحَبَـــتَ رَکِـــي مَـــنِ
سَـــندِي سِـــکَ پِـــرِينِ، تَـــنِ ۾ آهـــي تَـــنِ کـــي.

جيڪي الله جا سچا مڃيندڙ آهن ۽ ان سان محبت ڪن ٿا، تن ان جي محبت پنهنجي مَنَ ۾ سانديي رکي آهي. اهي رڳو محبت جو زباني اقرار نٿا ڪن پر ان جي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ لاءِ ان جي ٻڌايل ضابطن تي زندگي گهارين ٿا. اهي خدا ترسيءَ جي زندگي جيئن ٿا، جيڪو به ڪم ڪن ٿا ته پنهنجي اندر ۾ ان جي رضا جي طلب ۽ تانگهه رکي ڪن ٿا.

عِشـــقَ جِـــي اســـبابَ کـــي پَـــرِ ۾ پُڇيـــائُون
دارُون هِــــنَ دَردَ جـــو، ڏاڍو ڏَســـــيائُون
"آخِـــرُ وَالعَصـــر جـــو" اِيَهـــين اُتـــائُون
تِهـــان پـــوءِ آئُـــون، سِـــکان تِـــي سَـــلامَ کـــي.

Gul Hayat Institute

مالڪ حقيقي سان محبت ۽ خود سپردگي واري متين مقام جا ڏس پتا پڇيا. تڏهن هنن هدايت واري ڪتاب موجب هن درد جو ۽ عشق جي انتها جو علاج به عجب جهڙو خاص ۽ خاطر خواهه ٻڌايو. ايئن چيائون ته ان درد جي دوا والعصر جي آخري آيت آهي. يعني حق جو ساٿ ڏيڻ ۽ ان تي استقامت سان جمي بيهڻ. جڏهن ڪان مون کي اهو راز مليو آهي تڏهن ڪان آءٌ ان مالڪ جي مهربانين ۽ سلامتيءَ واري نظام جي تڙپ ۽ سک ۾ آهيان.

عاشِـــقَن اَللهَ جـــي سَـــدا وائِـــي واتِ
"فَـاذكُـرنِي اَذكُـركُـم"، تَـنِ ۾ اهـا تـاتِ
اُنِـي كـي كَـنهِ ساتِ، سَـڄَڻُ ويـلُ نـہ وِسَـري.

سچن عاشقن کي سدائين الله جي پچار ۽ وائي زبان تي آهي ۽ ان جي رضا ۽ هن دنيا ۾ ان جي مشيت جي تڪميل لاءِ ان جي تات ۽ جستجو ۾ رهن ٿا. هنن وٽ خدا جو اهو قانون پهتل آهي ته اوهان منهنجي پچار ۽ ذڪر ۾ رهو ته مان توهان جي پچار ۽ حفاظت ڪريان. ان ڪري انهن سچن عاشقن کان ڪنهن به گهڙي مالڪ جي پچار، ان جي محبت ۽ ان جا ٻڌايل عمل جا ضابطا ڪو نه ٿا وسرن.

عاشِـــقَنِ اَللهُ، ويـــرو تـــارَ وُجُـــودَ ۾
آهَ ڪَرِيـنـدي سـاهُ ڪَـڏِهن ويـنـدُنِ نِڪَـري.

جن عاشقن پنهنجي رب کي سڃاتو آهي، ان جي مشيت، حڪمت ۽ رضا کي پروڙيو آهي، انهن عاشقن جي وجود ۾ اها پچار ويران وير چڙهندڙ آهي. سندن خود حوالگي کان ڪو پل خالي ڪونهي. ان جي رضا جي حاصلات لاءِ اهي خدائي ۽ انساني ڪمن ۾ پاڻ کي نهايت جنبيل رکندا آهن ۽ انهن ڪمن ۾ ڏوريندي ڏوريندي آهه ڪندي ٿي سندن دم پرواز ڪري ويندو آهي.

Gul Hayat Institute

عاشِـــقَنِ اَللهَ جِـــي وائِـــي نَقـــد وَڻِـــي
سـائِي ڳالهہ سُـڻِي، سو گهِـي رَکـيـائون سـاهَ سـين.

سچن عاشقن جن کي الله سان اڻ مَٽَي محبت ۽ اٿاهه عشق آهي انهن کي الله جي پچار ۽ ان جي دعوت جي ڳالهه پختي يقين سان دل ۾ وڻي وئي آهي ۽ ان جي ٻڌڻ سان ئي اها ڳالهه پنهنجي جند سان سانڍي رکي اٿائون ۽ ان کي پنهنجي دلي يقين ۽ عقيدي جو جز بڻايائون.

عاشِقَن آرامُ، کَڏهِن تان ڪونہ ڪِئو
طَعَني ڪِئا تَمامُ حَبِيباڻي هيڪَڙي.

هاڻي اهي ماڻهو مڙئي سادا انسان ڪونهن پر رباني انسان بڻجي ويا آهن. اُهي رباني انسان ڪنهن بہ وقت ۾ ڪنهن بہ حالت ۾، سک ۾ قرار ڪونہ ڪيو. آرام طلبيءَ کي زندگيءَ جو مقصد ڪو نہ بڻايو. سدائين سجاڳ ۽ فڪرمند رهيا. ڪين پنهنجي پالڻهار جي هڪ ئي گفتي تہ "آءٌ اوهان جو رب ناهيان؟" هميشہ لاءِ بي حال ۽ بي آرام ڪري ڇڏيو. ان ڪري هميشہ ان جي ربوبيت ۽ پالڻهاريءَ جي عملي طريقن ۾ يعني ماڻهن سان ڀلائين ۽ نفعي بخشين جي ڪمن ۾ پالڻهار جي رضا ۽ محبوبيت تلاشيندا رهيا.

عاشِقَ اِيئَن نہ هُونِ، جِئَن تون سَڄي اَگَڙِين
وَڃِئو دَرِ دوسْتَنِ جي، رَتُ ڏِيهاڙِي رُونِ
بِيءَ پَرِ ڪَنهِ نہ پُونِ، ماڪُرِ مَحبُوبَنِ سِين.

عاشق، رباني انسان ان طرح تلها متارا ۽ سُڄيل نہ هوندا آهن، جهڙيءَ طرح تون سُڄيل لڳين آهين. اهي سچا رباني انسان ڏرتيءَ تي پنهنجي جهد ۽ جاکوڙ ۽ سرگرم عملي ڪردار سان پيا لوڇين ۽ وري روزانو پنهنجي محبوب جي در وڃن ٿا ۽ اتي رت جا ڳوڙها ڳاڙين ۽ پاڏائين ٿا. ڇاڪاڻ جو ڪين خبر آهي تہ هو سخت عملي زندگيءَ ڪانسواءِ ٻئي ڪنهن بہ حيلي حوالي سان پنهنجي محبوب وٽ مقبول نہ ٿي سگهندا.

انهن ازلي اقرار ڪيل سچن عاشقن جو حال اهوئي آهي. باقي جيڪي ماڻهو پنهنجي عملي زندگيءَ ۾ لوچ، جهد ۽ جاکوڙ ۾ رهڻ بجاءِ رڳو زباني طرح عشق جون دعوائون ڪن ۽ عاشقيءَ جون ڪوڙيون حجتون پيا ڪن. پٽائي انهن کي ٻڌائي ٿو هي عشق جي منزل رڳو هامَ هڻڻ سان ڪو نہ ملندي آهي،

اها رَڪَن راند تاهي پر پتنگ تي پچڻ ۾ آهي ۽ اها جيءَ، جُسي ۽ جان جو هيڪاند ختم ڪري ڇڏيندي آهي.

جانِ عاشِقَ مَتَءِ ماسُ، تان دعويٰ ڪَرِ مَ نِيهَ جِي
سائو مُنهُ، سُونه ڳِئي، لَڳَنِ ڇَڏِئو لاسُ
ڏيئِي تَنَ تپاسُ، پُڇِجُ پوءِ پِريتَڻو.

اي نالي جا عاشق! جيستائين تنهنجي بت تي گوشت پريل آهي ۽ تون ٿلهو متارو آهين، تيستائين عشق جي هام نہ هڻ، عاشقيءَ جي حجت نہ ڪر. عاشقي واري حالت اها آهي جو منهن رت ۽ رطوبت ڳاڙهاڻ کان خالي هجي ۽ عضون تي تان ماس روڙجي وڃي. هن دنيا ۾ انساني ڪمن جي ولوڙ ۽ سرگرمين ۾ پنهنجي جسم کي اهڙي تپسيا، تڪليف ۽ آزمائش ڏئي پوءِ ان عشق ۽ پريتَ جي ناتي جون پچائون ڪر.

جانِ عاشِقَ مَتي رَتُ، تان دعويٰ ڪَري مَ نِيهَ جي
سائو مُنهُ، سُونه ڳِئي، سِڪَڻ اِيءُ شَرَطُ
نہ ڪِين گوڏ ڳَرَتُ، مَتان سِرَ سودا ڪَري.

Gul Hayat Institute

جيستائين ڪنهن عاشق تي رت چڙهيل آهي (بت تي رت چاڙهيو ڳاڙهو لال ٿيو پيو گهمي)، تيستائين هو محبت جي هام نہ هڻي. پنهنجي خود حوالگي ۽ مالڪ جي محبوبيت ماڻڻ لاءِ اهو لازمي آهي تہ هو جهد ۽ جاکوڙ ۾ اهڙو ۽ ايترو ڪاهوڙي هجي جو ان جي سختي سندس چهري تي ظاهر هجي، خود حوالگيءَ جو اهو شرط آهي. سچي عاشق جي اها نشاني آهي تہ جي هڙ ۾ پيو ڪي نہ هجيس، تہ پنهنجو سِر ڏيئي محبت جا سودا چڪائي.

اجـا تـو منجهـاءِ، ڪَـڪَ ڇُـتـي رَتُ نِڪَـري
مُنـهَ ۾ معشُـوقَنِ جـا ڪِـيَئَن جَهلِـينـدين گهـاءَ
سو تون ڪُڄاڙاءَ، سِڪَڻَ جـونَ سَڏُون ڪـرين.

اي سڏڙيا عاشق! اجا تہ تون اهڙو نازڪ آهين جو رڳو ڪک جي ڇُهڻ سان بہ تنهنجي جسم مان رت ٿو وهي، تہ پوءِ مالڪ جي محبوبيت ماڻڻ واري جهد ۾ جاکوڙ جون آڏو ايندڙ تڪليفون ڪيئن سهي سگهندين. جڏهن تون پاڻ اهڙو نازڪ ۽ نفيس آهين تہ پوءِ اهڙي حال سان، تون ڇا لاءِ ٿو عشق جون سڏون ڪرين!

مَحبَـتَ جـي ميـدان ۾، عاشِـقَ تـيءَ آڇـامُ
سـامُهان سَلِ، سَـيدُ چَئـي، ڪنـدءِ تِيـرُ تَمـامُ
ڪَهجُ ڪـو مَ ڪَلامُ، جِمَ دوستَنئُون دُورِ ٿيين.

عشق جي آزمائش واري ميدان ۾ سرخرو ٿيڻ لاءِ پهريان پاڻ ڇتو نشانو ٿي بيهہ. ان ميدان ۾ اول تہ هر ڪنهن جا توکي تير ڪاٽا پوندا. مقصد هيءُ تہ اول پنهنجو پاڻ ڪي قربانيءَ لاءِ پيش ڪر. لطيف توکي انهيءَ آزمائش جي خبر ڏئي ٿو تہ پنهنجن پراون جي، الزامن ۽ ايذائن جا سنوان سڌا سڀ تير توکي لڳندا، جنهن سان تنهنجي جسم ۾ زخمن جا سوراخ توکي نِستو ڪري ڇڏيندا. عشق ۽ عمل جي ميدان جو دستور آهي تہ توکي ٻڙڪ ٻاهر ڪڍڻي ناهي، جو متان انهيءَ غلطي ۽ ڪچائيءَ سببان دوستئون دور ٿي وڃين ۽ منزل تي پهچڻ کان رهجي وڃين.

محبتَ جـي ميـدان ۾، رُڪَ جـو آهـي رَنـگُ
ڪـوڙيين مَنجهان ئِـي ڪـو، اِيءُ نباهـي نَنگُ
عِشـقُ نانـگُ نِبَـنگُ، خَبَـرَ ڪـاڏَنِ ڪـي پَـوي.

محبت جي ميدان ۾ جهد ۽ جاکوڙ واري واٽ تي رُڪ جي ترارن جي راند

آهي. اتي جاكوڙين جي سسين وڍجڻ جي ريت ۽ رنگ آهي. انهيءَ ميدان ۾ هزارن منجهان كو هڪ اهڙو هوندو جيكو ناتو نباهيندو ۽ محبت جي لڄ ركندو. عشق ڄي نانگ تي كو بہ فتح حاصل ڪري نٿو سگهي. عشق ۽ نانگ جي گهاءَ جي صحيح خبر انهن كي ئي پوي ٿي جن كي اُن ڏنگيو آهي.

محبتَ جــي ميــدان ۾، اَڃــي پيــرَ پيــاءِ
سِــرُ وَڍِڻُ، ڏڙُ ڏارُ ڏَرڻُ، اِي سِــينگارَ سَــنداءِ
ڏِينــدا مُــون ڏِٺــاءِ، مَتــا مَعَشُــوقَنِ لَئــي.

تون قربانيءَ جي جذبي سان محبت جي ميدان ۾ جڏهن اچي چكو آهين. تہ پوءِ پنهنجو سر وڍائڻ ۽ ڌڙ كي سر كان ڌار كرڻ وارا عمل تنهنجا زيبائتا ۽ ٺهكندڙ سينگار آهن. توكي ٿو ٻڌايان تہ مون سڄي انساني تاريخ ۾ سچا عاشق ايئن ئي محبوبن جي رضا خاطر سِر ڏيندي ڏٺا آهن.

محبتَ جــي مَيــدانَ ۾، كَــرِ پَــڙاڏو پَــٽُ
سِرُ سُورِيءَ، ڌڙُ كُنگرين، مَتان كُڇِين كَٽُ
عِشــقُ نانــگُ نِپَــٽُ، خَبَــرَ كــاڏَن كــي پَــوي.

Gul Hayat Institute

اي عاشق! محبت جي ميدان ۾ ايڏي آواز سان هوكو ڏي جو تنهنجي آواز سان پٽ مان بہ ان آواز جي گونج اچي ۽ چوڌس ان جو پڙاڏو ٻڌڻ ۾ اچي. توكي عملي جدوجهد جي دوران پيش ايندڙ ايذائن كان وٺي سوريءَ سيج بنجڻ تائين كيتري بہ قرباني ڏيڻي پوي تہ بہ تو كان كا ٻڙك، دانهن ۽ آهہ ٻاهر نہ نكري. جنهن كي ان عشق جي چوٽ لڳل آهي سو ئي ان جي خبر ركي ٿو ۽ وڏي كان وڏي قرباني ڏيڻ جي لاءِ تيار ٿي وڃي ٿو.

محبتَ جي ميدانَ ۾، سِرِ جو سانگُ مَ ڪَرِ
لاهي سِرَ لَطيفُ چَئي، اَڳئان دوستَنِ ڌَرِ
وَڍيين تان واهُ ٽيين سَندي دوسان دَرِ
عِشقُ نانگُ اَپَرِ، خَبَرَ ڪاڏَنِ ڪي پّوي.

محبت جي ميدان ۾ جنهن ايمان، نظريي ۽ نصب العين کي تو اپنايو آهي ۽ ان لاءِ محبت رکي آهي تہ پوءِ ان لاءِ پنهنجي سر جو سانگو لاهي ڇڏ. لطيف ٿو چوي تہ پنهنجي ساٿ ۾ پنهنجو سر قربان ڪرڻ جي حد تائين اعتماد ۽ يقين پيدا ڪر. ان جهد ۽ جاکوڙ ۾ تنهنجو سر قربان ٿيو تہ پين جي لاءِ مشعل راهہ ٿيندو ۽ پنهنجي محبوب مالڪ جي محبوبيت جو حقدار پڻ ٿيندين. پر اهو عشق جو مقام انهن کي حاصل ٿئي ٿو جيڪي پاڻ ان جا ستيل هجن. جن کي ان فدائيت جي اعليٰ حاصلات جو ادراک هجي.

محبتَ جي ميدان ۾، سِرَ جو ڪَرِ مَ سانگُ
سُوري سُپيرِنِ جي، چَڙهُ تہ ٿيين چانگُ
عِشقُ آهي نانگُ، خَبَرَ ڪاڏَنِ ڪي پَوي.

جنهن محبت جو ميدان تو پنهنجي لاءِ چونڊيو آهي اتي توکي سر جو سانگو لاهڻو پوندو. جو تہ اتي تنهنجي محبوب تو کان تنهنجي سر قربان ڪرڻ جي تقاضا ڪري ڇڏي آهي. ان ڪري محبوبن جي تو لاءِ مقدر ڪيل سوريءَ تي چڙهہ تہ ڪامياب سورهيہ سڏجين ۽ سدا حيات ٿئين. اهو مقام عشق انهن کي حاصل ٿئي ٿو جيڪي ان جا ستيل هجن. جن کي ان فدائيت جي اعليٰ حاصلات جو ادراک هجي.

محبتَ جي ميدانَ ۾، رَکَنِ ڪانهي راندِ
معشوقَنِ مهاندِ، لَکين لِيلائي مُئا.

عشق جي آزمائش واري ميدان ۾ خامَ، بي حس ۽ بي اثرن جي ويهڻ جي

Gul Hayat Institute

جاءِ ئي ڪانهي! جن پنهنجي اندر طلب ۽ عشق جي اها جستجو ۽ فدائيت ئي پيدا ڪون ڪئي تن ڪي تماشبين ٿيڻ کانسواءِ ڪجهه پلئہ نہ پيو. توڙي جو رواجي حيلا ۽ منٿون ڪيئون پر اها منزل نصيب ڪون ٿين.

محبتَ جي ميدان ۾، رَڪَنِ ناهي رانـدِ
حَبِيبَنِ هيڪاندِ، سَگهنِ ٿِيي نہ سَيدُ چئي.

عشق جي آزمائش واري ميدان ۾ خامَ، بي حس ۽ بي اثر شخص جي بيهڻ جي جاءِ ڪانهي. شاهہ سائين هڪ حقيقت بيان ڪري ٿو تہ: محبت جي ٺلهي دعويٰ ڪندڙن ۽ عيش لاءِ جيئندڙن ٺلهن متارن جي محبوبن سان گڏجاڻي ممڪن ئي ڪانهي.

عِشقُ نہ آهي رانـدِ، نہ ڪِي ڪَنسِ ٻُيَرُو
جِيءُ جُسي ۽ جان جِي، پَچي جو هيڪاندِ
سِسِـي نيـزي پانـدِ، اُچَـلِ تہ اَدَہ ٿِئي.

عشق ڪا ٻاراڻي راند ناهي جو الهڙ ان کي راند ڪري سمجهن. عشق اهو آهي جيڪو ساهہ، بت ۽ جياپي جي يڪ جائي کي ٽوڙي ٿو سو، اي سچا عاشق! جي اها منزل ماڻڻ ٿو گهرين تہ پوءِ پنهنجي سِرَ کي نيزي جي چوٽيءَ تي چاڙهہ تہ سِر جو ۽ عشق جو حق ادا ٿئي.

عاشِقَ مَعشوقَنِ جِي وَنِي ويهُہ ڳَرِي
جِمَ ورچِي پَڌيين سَندِي دوستَ دَرِي
ڏينـدَءِ ٻُڪِي ٻاجهہ جِي وينـدَءِ تَپَ تَرِي
ساجَنِ توءِ سَرِي، اَسان سَرِي نہ اُنِ ري.

اي عاشق! جيڪڏهن محبوب جي قريب ٿيڻ گهرين تہ محبوبن جي گهٽي

Gul Hayat Institute

۾ وجي وڃي. ان جي مشيت ۽ رضا کي ماڻ ۽ ان جي ٻڌايل انساني نفعي بخشيءَ واري عملي زندگيءَ جي ضابطن کي اکين تي رک ۽ ان حاصلات کي پنهنجي زندگيءَ جو سرمايو بڻاءِ. متان ٽڪجي دوستن جو در ڇڏي ڏين ۽ پنهنجي تلاش کي ماٺ ڪرين. انهيءَ عملي زندگيءَ مان توکي محبوب جي رضا ۽ پيار جي شفا بخش ڦڪي ملندي. جنهن سان تنهنجي لڇ پڇ ۽ بي چيني وارا اندريان ڦٽ ۽ زخم ٺري پوندا. انساني ڀلاين واري انهيءَ عملي زندگيءَ جي توکي ئي ضرورت آهي. محبوب جي ذات بي نياز آهي، ان جي تہ سري سگهي ٿي، پر اسان طلبيندڙن جي ان جي مهربانين ڪانسواءِ ڪا ڪار ۽ گهڙي سولي نٿي گذري سگهي.

عاشـقَ معشـوقَنِ جـو وَٺِـي ويهـجُ سـيرُ
اڄـي پُڇَنـدَئي پـاڙهين، پرَتـان پَـري پيـرُ
پَـلان سَـندو پيـرُ، رَهبَـرُ تينـدُءِ راهَـہ ۾.

اي عاشق! تون محبوبن واري انهيءَ سڌي واٽ ”صراط مستقيم“ کي جهلي صبر سان ويهي رهج. اها پرين جي عطا ڪيل هدايت واري سڌي واٽ توکي ورن وڪڙن کان بچائي ونندي. تون پاڻ صرف ان کي پختگيءَ سان جهلي وٺ. هو پاڙهي، پيار مان پير پري اچي توکان تنهنجو حال پڇندا ۽ ان جا راز پاڙهي تنهنجي مٿان کلندا ويندا. ڀلن محبوبن واري اها ڀلائي ۽ عطا توکي آزمائش واري اڻانگي پنڌ ۾ سنئين راهہ سونهائيندي.

عاشـقَ معشـوقَنِ جـو، وَٺِـي ويهـجُ دَرُ
پـرِين پُڇَنـدءِ پـاڙهين، لَهنـدَءِ سـارَ سُـيَرُ
اُنِـي جـو اَثَـرُ، رَهبَـرُ تِينـدَءِ راهَـہ ۾.

اي عاشق! محبت جي مشڪل راهہ ۾ رهبري ۽ رهنمائيءَ لاءِ انهيءَ هڪ ئي هادي ۽ حڪمت واري فقط پياري محبوب جو ئي دروازو جهلي ويهج. ان جي

Gul Hayat Institute

ٻڌايل حڪمت ۽ ضابطن ڪي تو اپنايو تہ هو ٻاجهہ ڀريو، مٺيادار سچڻ پنهنجو پاڻ اچي تنهنجي سارسنڀار لهندو ۽ تنهنجي لاءِ سڏاين ۽ سلامتيءَ جا دروازا کوليندو ويندو. سندس انهيءَ محبت ڀري سار سنڀار ۽ رهنمائيءَ جو تاثير ۽ فيض تنهنجي لاءِ عشق جي انهيءَ اڻانگي پنڌ ۾ سونهون ۽ سهارو ٿيندو.

عاشــقَ مَعشــوقَنِ جــو وَنــِـي ويهُـــ دُڪـــانُ
پَــئِجُ پــيشَ پــرِينِ جـي پُنِـيءَ وِجهـي 'پـاڻُ'
تـہ تــون تَنِــي ســاڻُ، ســدا هــوئين سُــرخُرُو.

اي عاشق! تون محبوبن يعني خدا پرستيءَ جو مرڪزي ماڳُ انسان دوستي کي سو گهو ڪري وٺ. هاڻي انسان دوستيءَ جي انهيءَ مايا ۽ حاصلات کي سڀ ڪجهہ سمجهي، پنهنجو 'آءٌ' ۽ 'پاڻپڻي' وارو خيال پوئتي ڦٽو ڪري، سندن آڏو نماڻائي سان حاضر ٿج. تنهنجي ڪاميابي ۽ سرخروئيءَ جو اهوئي راز آهي ۽ انهيءَ سان ئي مالڪ جي محبوبيت جو حقدار بڻبين ۽ ساڻس هميشہ لاءِ گڏ رهندين.

عاشــقَ معشــوقنِ جــو، ونــي ويهــجُ گهَـــٽُ
جِــمَ وِرچِــي ڇَـڏِيين مَحَبـتَ ســندو مَــٽُ
ڪَــري سِــرَ جــو سَــٽُ، پِــيج ڪِــي پِيَــالِيُون.

اي عاشق! تون محبوبن جي وصال ۽ خداپرستي ماڻڻ لاءِ ان جو انسان دوستيءَ وارو لنگهہ جهلي ويهي رهَج. انساني دوستيءَ ۾ ايثار، قرباني ۽ ڏيڻ ئي ڏيڻ آهي ۽ ان لنگهہ جي ڏيڻ واري ريت ڪان متان ڪڪ ٿي، اهو نهايت مهربان محبوب جو 'محبت سندو مٽ' هٽان وڃائين. تون پنهنجي ايثار ۽ خود حوالگي سان انهيءَ اعليٰ حاصلات جون ڪي محبت جون پيالون پيئجانءِ.

Gul Hayat Institute

عاشق مَعشوقَن جو وَتي ويهج رَند
پيارِيندءِ پاٽهين مَيخاني جو مَٽ
سِرُ اُن جو سَقَرو سُپَڪ آهي سَند
مَتان ڪَڍين ڪَند، اوڏو تِي اُن ڪي.

اي عاشق، محبوبن جي ٻڌايل سڌي واٽ جهلي استقامت سان ان رستي تي ڄميو رهج. پوءِ هو پاڻمرادو توکي پنهنجي محبت جي سرڪي پياريندا ۽ تنهنجي لاءِ ان واٽ تي هلڻ سولو ۽ سرور وارو ٿي پوندو. ان محبوب حقيقي جي محبت وارو مشروب ۽ وڏي لذت وارو آهي ۽ سندس اطاعت جا طريقا ۽ قانون پورا ٿورڙيل تڪيل ۽ سڻي جوڙ سان جڙيل آهن. متان تون ان جي الفت ۽ اطاعت مان ڪنڌ ڪڍيو آهي. تون سخت آزمائش جي باوجود سندن سامهون اچي قرب حاصل ڪج ۽ سر جو سانگو هرگز نه ڪج.

پَتَنگُ چائين پاڻَ کي، پَسي مَچُ مَ موٽُ
سَهائيءَ سُپيرين جي ڪِهڙُ ته تِيين گهوٽُ
اِجا تون اروٽُ، ڪُوري خَبَرَ نه لَهِين!

جيڪڏهن تون پاڻ کي پروانو ۽ سچو عاشق ٿو سڏائين، ته پوءِ هر قسم جي لهس ۽ هر قسم جي جاني ۽ مالي قربانيءَ لاءِ تيار ٿي وڃ. اهو آزمائش وارو مچ ڏسي ڏڇي پوئتي نه وَرُ. سپرين جي روشني ۽ شعاع ۾ اندر آءُ ته انهيءَ قربانيءَ جي نتيجي ۾ تنهنجي شخصيت پختي ٿيئي، توکي مرتبا ملن ۽ تون رَچي لال ٿئين. پر جيڪڏهن تون اڃا پڇي پڪو نه ٿيو آهين ته پوءِ اها تنهنجي محرومي آهي. افسوس آهي جو تون محبت جي آڳ ۽ آڙاهه يعني قربانين کان بي خبر آهين.

Gul Hayat Institute

پَتَنگُ چائين پاڻَ کي، تہ جيري پَوُ جاڙِي
تان تان تاڙِج تاءَ ڏي، جان آگِ نہ اُجهاڙِي
وِسِہُ وِهاڙِي، اَتُ نہ ڏِجي عَامَ کي.

جيڪڏهن تون پاڻ کي پروانو ۽ سچو عاشق ٿو سڏائين تہ پوءِ پنهنجي مقصد جي حاصلات لاءِ پکو پهه ڪري اچي پاڻ کي تڪليفن ۽ اهنجاين جي ٻرنديءَ آگِ ۾ هڻ. تيسين پيو پاڻ کي تئو ڏي ۽ تڪليفون برداشت ڪر، جيستائين باهہ وساڻي ناهي. پڪ ڪري ڄاڻ تہ اها تڪليف واري رات وهامي ويندي پر پنهنجو پاڻ کي سڄي رات ان ۾ جلائڻ ۽ آزمائش ۾ ڪامياب ٿيڻ وارو اهو راز اهڙن عام ماڻهن کي نہ ڏيڻ گهرجي جن کي عظيم مقصدن لاءِ قربانين جي لطف ۽ نهايتن جي سُڌ ئي ڪانهي.

پَتَنگُ چائين پاڻَ کي، تہ اَچِي آگِ اُجهاءِ
پَچَڻَ گهَٽا پَچائِيا، تون پَچَڻَ کَي پَچاءِ
واقِفُ تِي وِساءِ، اَتُ نہ ڏجي عامَ کي.

جيڪڏهن تون پاڻ کي پروانو ۽ سچو عاشق ٿو چوائين، تہ پوءِ پنهنجي جهد، جاکوڙ ۽ قربانين سان ۽ پنهنجي عاشقيءَ واري وجود سان ان باهہ کي وساءِ. اُڏامي اچي پاڻ کي باهہ ۾ هڻ ۽ 'باهہ' کي وساءِ. باهہ جي ان 'جلڻ' گهڻن کي جلائي ختم ڪري ڇڏيو، پر تون ان 'جلڻ' کي جلائي ختم ڪر. قرباني ۽ فدائيت جو جيڪو راز، شعور ۽ جذبو توکي حاصل آهي تون ان جو ڄاڻُو ٿي ان باهہ کي وساءِ. پر اهو پاڻ کي جلائي، 'جلائيندڙ' کي جلائي ڇڏڻ وارو راز، اهڙن عام ماڻهن کي نہ ڏجي، جن کي عظيم مقصدن لاءِ قربانين جي راز جي ڄاڻ ناهي.

Gul Hayat Institute

پُـچ پَتَـنگَنِ کـي، سَـنديُون کـامَڻَ خَبَـرُون
آڻِيـو وِجَهـنِ آڳِ ۾، جِـيءُ پنهنجـا جـي
جيـري جَنِـي جـي، لَڳـا نيـزا نِيـهَ جـا.

اي عاشق! عظيم مقصدن جي لاءِ عظيم قربانين سان جلڻ واريون ڳالهيون تون وڃي انهن پروانن کان پڇ. جيڪي انساني تاريخ ۾ پنهنجي مقصدن لاءِ ٻلهار ٿي جلندا ۽ قربان ٿيندا رهيا آهن. جيڪي انهن وڏن انساني مقصدن جي لاءِ پنهنجو پاڻ ڪي پنهنجي جان ۽ مال جي سمورين قربانين سان آڻي ٿا ٻرنديءَ باھ ۾ هڻن تہ جيئن انهيءَ باھ جو انت آڻي ڇڏجي. اها هر ڪنهن جي وس جي ۽ سَدَ جي ڳالھ ڪانهي. جن جا اندر اڏ آهن ۽ جن جي جيري تي نيزا نينهن جا لڳل آهن، سي اهڙي قربانيءَ لاءِ تيار هجن ٿا.

پُـري پَتنـگَ آئِيـا، سُـري سُـهائي جَهـلَ
ڪَنـدا ڪانـہ اُجَـلَ، مَتـو ڏِينـدا مَـڃَ ڪـي.

پتنگ پروانا پري ڪان پاڻ هلي اچي باھ جي ويجهو ٿيا آهن. هو هاڻي سِر جي سَٽ ڏيندا ۽ پنهنجا سِرَ گهوري پنهنجي محبوب مقصد کي ٻليدان ڏيندا تہ جيئن سندن قربانيءَ جي نتيجي ۾ انهن جا پنهنجا سک ۽ سلامتيءَ جي زندگي جيئن.

Gul Hayat Institute

پُـرِي پَتَنـگَ آئِيَـا، سُـرِي سَـهائي وَٽِ
ڪَنـدا ڪانـہ گهٽِ، مَتـو ڏِينـدا مَـڃَ ڪـي.

پتنگ پروانا پري ڪان پاڻ هلي اچي باھ جي ويجهو ٿيا آهن عشق جي آزمائش ۾ هو ڪابہ ڪوتاهي ڪا نہ ڪندا، ۽ اُوَس پنهنجا سر پنهنجي محبوب مقصد لاءِ قربان ڪندا.

پُرِي پَتَنگ آئِيَا، سُرِي سَهائِي ساءِ
ڪَنَدا ٻِي نہ ڪاءِ، مَتو ڏِيندا مَچَ کي.

پتنگ پروانا پري کان پهہ ڪري، پاڻ هلي اچي آڳ کي ويجها ٿيا آهن. هو محبت ۾ سر قربان ڪرڻ تي قائم رهندا ۽ بهاني واري ٻي ڪا بہ ڳالهہ ڪا نہ ڪندا ۽ پنهنجا سِرَ گهوري پنهنجي محبوب مقصد کي بقا ڏيندا.

پَتَنگَ، رَءِ رَچنگَ، آڳِ پَسِي آيا
اُهي عبدُاللطيفُ چئي، ڪُورِي ڪِپايا
جيلاهَ لَنئُ لايا، مَرَنِ موٽَنِ ڪِينڪِي.

محبت ۾ رچي راس ٿيل پتنگ پروانا، پنهنجي عمل جي ميدان کي ڏسڻ ساڻ اچي اتي پهتا. عبداللطيف ٿو چوي تہ: انهن ان مقصد لاءِ سڄي زندگي تياڳي ڇڏي، ان راهہ جي تڪليفن کين جلائي ختم ڪري ڇڏيو. ڇاڪاڻ جو هو لنءُ لڳا ۽ عشق پيا، انهيءَ ڪري اتي ئي مُئا پر پوئتي ڪونہ موٽيا. پنهنجي مقصد لاءِ سڙي سر ڏنائون پر پوئتي نہ هٽيا.

چَڙهِئو چَڪاسِنِ چاهِ، آڳِ پَرندي آئِيا
وهُسَنِ واڙِيءَ ڦُلَ جِئَن مَحَبَتِ مَچَ لاءِ
ڪَامَنَدَنِ ڪَتِئو، اُجهاٽِنِ اُونداهِ
جَنِ اَندَرَ ٻَرِي باهِ، اِيءَ سُدِ سَيَڪا اُنِ کي.

Gul Hayat Institute

پنهنجي عظيم مقصد جي لاءِ چاهہ ۽ جستجوءَ جي حد تہ ڏسو جو اهي پتنگ پروانا متي اُڏامي پاڻ پچڻ لاءِ واجهائين ٿا ۽ باهہ جي ڳولا ڪن ٿا ۽ ڪٿي بہ ڪنهن باهہ جي ٻرڻ ساڻ، اچي ٿا اتي رسن. ڇاڪاڻ تہ اهي سمجهن ٿا تہ پچڻ سان هو پختا ۽ عظمت وارا ٿيندا. اهي پنهنجي عظيم مقصد سان محبت ڪرڻ وارا پتنگ باهہ جي مچ کي ڏسڻ ۽ ان ۾ پوڻ خاطر، خوشيءَ وچان واڙيءَ جي گل وانگر ٽڙن ۽ ٽهڪن ٿا. انهن جي اندر بہ مچ آهي ۽ مچ مچ سان ملڻ جي آنڌ

مانڊ ۾ رهي ٿو. جيڪي پاڻ پچائڻ تا سي ٿي ڪتن ٿا. باقي ان جذبي کان خالي ۽ وسامي ويل دلين لاءِ اونداهي ئي اونداهي آهي. ڀٽائي رحہ تمثيل سان سمجهائي ٿو تہ جن سچن عاشقن جي اندر ۾ خدا پرستيءَ ۽ انسان دوستيءَ جو مچ ٻريل آهي تن کي ئي انهيءَ محبت يا جلڻ واري راز جي خبر آهي.

اَچِي اُجهانيو آڳ کي، پَتنگَنِ سِين پَرواز،
ڪَامِي خاڪَ ٿَيَڻَ جو اُنِي وَٽِ اَنداز،
رَمزَ پَرَوڙِيَئُون رازُ، جيري جِي جِيءَ جو.

ان پچڻ ۾ ڪين پنهنجي پختگي ۽ عظمت جو ايترو يقين ۽ اعتماد آهي تہ جيستائين شعلو ٻرندڙ آهي تيستائين پتنگن جي پرواز ڍري نٿي ٿئي، تان جو آڳ اجهامي وڃي ٿي. وٽن محبت جي مچ ۾ سڙي رک ٿيڻ واري انهيءَ راز ۽ ڳالھ جي ڳُڻَ ڳوت بہ آهي تہ سليقو ۽ انداز بہ آهي. انهن باھ جي هن ڄَر واري رمز ۽ راز کي پوريءَ طرح پرکيو پروڙيو آهي.

پَتنگَنِ پَہُ ڪري، اَچِي اُجهائِي آڳَ،
ڪِيَنئَنِ کي قُربَ جِي ڪا جا لَڳِي لاڳ،
مَرِي پِيَا سَڀ ماڳ، ڪَامِي ڪُوري وِچَ ۾.

Gul Hayat Institute

پروانن پڪو ارادو ڪري اچي پاڻ کي باھ ۾ سٽيو ۽ انهيءَ ستڪي سان باھ کي وسايو. انهن پنهنجو پاڻ کي آڳ ۾ راس ٿيڻ ۽ ريٽو رت ٿيڻ جو مرتبو ماڻيو. اها اندر جي آنڊ مانڊ آهي. ڪين محبت ۽ قرب جي اهڙي ڪا عجيب لنءُ لڳي ٿي جو سڀ اتي جو اتي محبت واري مچ ۾ سڙي جلي پيا ۽ ڪوريءَ جي وچ ۾ ڪامي پيا پر پوئتي ڪين هٽيا.

پَتنگَنِ پَہُ ڪِئو، مِڙِئا مَتي مَچَ،
پَسِي لَهَسَ نہ لِڇِئا، سَڙِئا مَتي سَچَ،
سَندا ڳِچِين ڳَچَ، ويچارَنِ وِڃائِيا.

پروانن سچن عاشقن پنهنجي محبوب مقصد تان سر گهورڻ جو پڪو ارادو ڪيو ۽ اچي مچ مٿان گڏ ٿيا. باھ جو سيڪ ۽ تڪليفون آين ته به پنهنجي اصولن، مقصدن ۽ جاڪوڙ ۾ ذري جي لچڪ به نه آين ۽ سچي محبت ۽ حاصلات جي جستجوءَ سان پنهنجي محبوب مقصد خاطر اُتي جو اُتي سڙي ويا. هنن آگ اجهائڻ جي پرعزم پتنگن پنهنجي ان جهد ۽ جاڪوڙ ۾ پنهنجين ڳچين جا ڳچ وڃائي ڇڏيا.

اَصُلِ عاشقَن جو، سِرُ نه ساندَڻُ ڪَمُ
سَئو سِسيان ئِي اڳرو، سَندو دوسان دَمُ
هِيءُ هَڏو ۽ چَمُ، پِڪَ پِريان جِيءَ نه پَڙي.

انساني تاريخ جي ڏکي سفر ۾ ڏسندؤ ته اصل کان وٺي سچن عاشقن جو اهو دستور رهيو آهي جو محبت جي ميدان ۾ پنهنجي سر جو بچاءُ ئي ڪو نه ڪن (هميشه سر گهوري قربان ٿين). هو ايئن ٿا سمجهن ته پنهنجي محبوب مالڪ خدا جي رضا ۽ ان جي نتيجي ۾ ان جي ديدار جو هڪ لمحو به سندن سوَن سِرن کان وڌيڪ قيمتي آهي. هيءُ هڏ ۽ چمڙ جسم ۽ جان پنهنجي خلقڻهار جي ڏنل عطائن ۽ ان محبت واري لقاءَ جي مقابلي ۾ ڪا به حيثيت نٿا رکن.

Gul Hayat Institute

اَصُلَ عاشقَ پانهنجيون سِسيُون نه سانڍِين
لاهيو سِرَ لَطِيفُ چَئي، ساهَ سَلهاڙِيو ڏِيسن
ڪُلَهنئُون ڪاٽِين، پُڇَنِ پسوءِ پِرِيَنُٽو.

اصل کان وٺي اها سندن ريت آهي جو سچا عاشق پنهنجن سرن جو ڪو بچاءُ ۽ سانگو ئي ڪو نه ڪن. هو پنهنجو سر وڍي، ان سان گڏ پنهنجو ساهه به سلهاڙي محبوبن آڏو نذر ٿا ڪن هو پهريائين پنهنجا سر ڪلهن وٽان ڪوري ٿا ڏين ۽ پوءِ ٿا نينهن نڀائڻ جو نالو وٺن.

وائي

دِلِ ماهي دي نال لوڪو
دلَ رانجهي ٰ دي نال لوڪو
١. مَئن رانجهن دي رانجهن مَيڏا
ٻئو سَڀ ڪُوڙو ٺوڪو.
٢. مَحبتَ جي ميدان ۾،
سِرُ وَڍي ڪو ڪو.

اي ماٽهؤ! منهنجي دل ماهي ساڻ آهي ۽ منهنجو جيئڻ مرڻ ان جي لاءِ آهي. اي لوڪو! منهنجي دل رانجهن ساڻ آهي ۽ منهنجو جيئڻ مرڻ ان جي لاءِ آهي. آءٌ رانجهن جي آهيان اها منهنجي طَلب ۽ تات آهي ۽ رانجهن منهنجو آهي ٻي سڀ شيءِ ڪوڙي آهي. محبت جي (مشڪل) ميدان ۾هر ڪنهن جي وَسَ جي ڳالهه ڪونهي پر ورِي ڪو پنهنجو سر وڍِي ڏئي ٿو.

وائي

عِشق ساجن دا لَڳا مَئن نُون مائِي!
بره ڍولڻ دا لڳا مئن نون مائي!
١. راتِيان دَردَ، ڏِينهان دَرماندِي، لوڪان ڪَلَ نہ ڪائِي
٢. مونکي مَرض ماريئو، سيڻن هَٿِ سَگهائِي
٣. دارُون هِنَ دَردَ جو، آهِيين يا اِلاهِي!

اي ماءُ! مون کي پياري پرينءَ جو عشق وڪوڙي ويو آهي! ساجن جي السٽي عشق ۾ ورتل آهيان، منهنجي ماءُ! اهو عشق برهہ جي باهہ ٻڌي ويو آهي. منهنجي ماءُ! انهيءَ ڪارڻ رات جو فڪرمندي واري درد جو سور سهان ٿو ۽ ڏينهن جو هورا ڪورا ۾ بي حال آهيان. عام ماڻهن کي منهنجي هن حال جي کهڙي خبر! مون کي (فراق جي) مرض مُئن جي مثال ڪري ڇڏيو آهي! هاڻي منهنجي چڱيلائي پيارن سڄڻن جي ئي وسَ آهي. اي الله سائين، آخر ۾ تون ئي منهنجي هن سور لاءِ علاج (شفا بخشيندڙ) آهين.

Gul Hayat Institute

4

عشق جو چوٿون اصول

Gul Hayat Institute

جان جي قربانيءَ لاءِ تيار رهڻ شاهہ وٽ عشق جو چوٿون اصول آهي.

عشق جيئن فنائيت ۽ خود حوالگيءَ جو نالو آهي، تيئن اهو جان جي قربانيءَ لاءِ عاشقن کي هر وقت تيار رکي ٿو. شاهه سائين چوي ٿو ته سِڪڻ ۽ سوري ٻئي هڪڙائي اکر آهن رڳو پڙهڻ ۾ ٻه آ. ٻنهي جي جيءَ ڏني ڪانسواءِ ڳالهه نه جڙندي آ. اهو عشق جي واٽ تي جيءَ ڏيڻ ۽ پنهنجي جندجان حوالي ڪرڻ جي معنيٰ آهي زندگيءَ جي سيني ساهن کي ۽ سيني لمحن کي ڪنهن به مقصد، ڪنهن به مشن جي اهڙي طرح حوالي ڪري ڇڏڻ جو اهو مقصد ۽ مشن ماڻهوءَ جو نصب العين بڻجي وڃي. اها عشق جي ريت نياهڻ ماڻهوءَ جي چوڏاري ميسر حالتن موجب آهي. غلاميءَ ۾ قاتل قوم کي ان حالت مان نڪرڻ لاءِ قربانيءَ جون شڪليون ۽ آزاد قوم جي ترقيءَ ۾ حصيدار بنجڻ لاءِ قربانيءَ جون صورتون. ٻنهي صورتن ۾ قرباني قدر مشترڪ آهي.

ابن خلدون چيو هو ته اوهان کي پنهنجي قوم کي متحد رکڻو آهي ته ان کي هميشه ويڙهه ۾ رجهائي رکو. هتي ويڙهه مان مراد صرف جنگ جو ميدان ناهي. ويڙهه جا ميدان مقابلي جا آهن. مقابلي جون ڪيتريون ئي صورتون ٿي سگهن ٿيون. تهذيبي ترقيءَ جو مقابلو، اقتصادي ۽ فني ترقيءَ جو مقابلو، ڪارپوريٽ ۽ سماجي ترقيءَ جو مقابلو- اهي سڀ مقابلا ڪنهن به قوم کي متحد رکڻ جو وڏو ڪم ڏئي سگهن ٿا. اهڙي طرح قومي ترقيءَ ۾ پنهنجي جند جان حوالي ڪري ڇڏڻ، پنهنجي قوم ۽ ماڻهن سان مڪمل وابستگي ۽ ڪميٽمنٽ ۾ سبقت حاصل ڪرڻ جو مقابلو ته انهيءَ عشق جو اصلي محاذ آهي. يعني اوهان ڪنهن به خوف الڪي ۽ مفاد کان آجا پنهنجو پاڻ کي قومي بقا ۽ ترقيءَ لاءِ وقف ڪري ڇڏيو ته اوهان جي لاءِ اها ئي عشق جي ريت آهي. اوهان جي ديوانگي هر حالت ۾ اوهان کي انالحق جي اعلان تي رسائيندي ۽ اهو انالحق سوريءَ کي سينگار بنائڻ جو آواز ۽ اعلان آهي.

حسين بن منصور حلاج چيو هو ته:

”جيڪڏهن اوهان ۾ حق سڃاڻڻ جي شناس ڪونهي ته پوءِ سندس اهڃاڻ ۽ علامتون سڃاڻو.

Gul Hayat Institute

مان بہ انهن جو اهڃاڻ آهيان.
انالحق
۽ اهو ان لاءِ جو مون حق کان منهن نہ موڙيو!
مون کي قتل ڪيو!
سوليءَ تي لٽڪائي ڇڏيو!
منهنجا هٿ پير ڪپي ڇڏيو!
پر مان پنهنجي حق تي هئڻ واري دعويٰ تان نہ ڦرندس."

اهو عشق رتن ماڻهن جي مٽي ۽ سرشت ۾ سمايل آهي تہ اهي قالوابليٰ جي ڪيل اقرار کي سوريءَ تي چڙهي پنهنجي عشق ۽ ديوانگيءَ کي ثابت ڪن. ان ڪري هو نيزي نروار تي ڪسڻ جو قرار حاصل ڪرڻ لاءِ بيتاب هوندا آهن. انهن عاشقن جي سڄي تلاش ۽ جستجو هستيءَ سان يڪجائيءَ لاءِ هوندي آهي. عاشقن کي دوئي ۽ علحدگي ايذائيندي آهي. انهيءَ ڪري سوريءَ چڙهڻ ۽ سيج پسڻ انهن جو مرڪ بڻجي پوندو آهي. اهي عاشق جيڪڏهن زندگيءَ ۾ ماڻهوءَ سان محبت ڪن ٿا، ڌرتيءَ سان محبت ڪن ٿا تہ ان ۾ ان هستيءَ جي هم آهنگيءَ کي ڳولهي رهيا هوندا آهن. هو ان ۾ بہ ان خلقڻهار جي رضا ۽ محبوبيت تلاشيندا آهن جو ان ئي ڪين پنهنجي رضا ۽ محبوبيت جو اتي ڏس ڏنو آهي. شاهہ سائين سُر ڪلياڻ جي داستان 5 ۾ اجهو هيئن فرمايو آهي:

سِڪَڻُ ۽ سُورِي، ٻَئِي اَکَر هيڪڙي
ويهڻُ وائَڙِيُنِ تي، ڪارڻُ ضَرُورِي
ٻِنهِينءَ جي پورِي، جِيءَ ڏِني ري نہ جُڙي.

Gul Hayat Institute

عشق ۽ سوري، ٻئي سور ۽ سختي جي لحاظ سان ساڳي ڳالهہ آهن. گهر ويٺي اهو ماڳ ملڻ محال آهي. جيئن عشق واري حالت ۾ محبوب لاءِ واٽون جهلي ويهڻ هڪ لازمي حيلو آهي تيئن خدا جي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ لاءِ ان جي ڏسيل رستي تي هلڻ جيڪو انساني عظمتن جي لاءِ ويڙهہ وڙهڻ ۽ غلام ڌرتيءَ جي آزاديءَ لاءِ جدوجهد وٽان گذري ٿو. اها واٽ وٺڻ هڪ ضروري ڪارڻ آهي. سڪڻ ۽ سوري ٻنهين جي لاءِ جند جان قربان ڪرڻ کان سواءِ پورائي نہ ٿيندي.

سُـورِيءَ سَـڏُ ٿِئـو، ڪـا هَلَنـدِي جيـڏِيُون!
وَيـڃـڻُ تَـنِ پِئـو، نـالو نِيـهَ ڳِـنهَنِ جـي.

محبوب / اعليٰ مقصد لاءِ جدوجهد جي واٽ تي سوريءَ تي چڙهڻ جو سڏ ٿيو . مون کي ته اوس وڃڻو آهي پر اي ساٿيو! اوهان مان به ڪو هلندو! جيڪي محبوب سان سچو نينهن جو ناتو رکن ٿا، تن کي پنهنجي جان ۽ مال جي قربانيءَ لاءِ ضرور وڃڻو پوي ٿو.

اُيـي عاشـقَنِ ڪـي سُـوري سَـڏَ ڪَـري:
”اَٿِـي سَـڏَ سُـرڪَ جِـي، تـه ڪَـنُـه مَ پيـرُ پَـري
سِـسِـي ڏار ڏَرِي، پُڄِـجُ پـوءِ پِرِيتَـڙَو.“

سوري عاشقن لاءِ هميشه تيار آهي، ۽ عشق جي پانڌيئڙن کي پئي سڏ ڪري ته: ”جيڪڏهن محبت واري سُرڪي پيئڻ جي سچي سِڪ اٿوَ ته پوءِ ذرو به پير پوئتي نه ڪيو ۽ اڳتي وڌي سوريءَ تي چڙهو. جيستائين اوهان کي پنهنجي هن محبوب مقصد جي لاءِ پنهنجو سر ڪاٽي جدا ڪرڻ جي همت آهي ته پوءِ عشق ۽ پريتڙي جي ڳالهه ڪيو ۽ عشق جو نالو وٺو.

Gul Hayat Institute

سُـورِي ٿِـي سِـينگارُ، اَصُـلُ عاشِـقَنِ جـو
لُـڏِئا ڪـينَ لَطِيـفُ چئـي، نيـزي ٿِئـا نِـروارُ
ڪُسَـڻَ جـو قَـرارُ، اَصُـلُ عاشِـقَنِ سِـين.

اصل کان وٺي سوري عاشقن لاءِ سونهن سينگار رهي آهي جڏهن به انسانن کي غلامين وڪوڙيو آهي ته عشق رتن پاڪباز ماڻهن انهن جي غلاميءَ جو ڳٽ لاهڻ لاءِ جهد ۽ جاکوڙ ۾ سوريءَ کي سينگار بڻايو آهي. لطيف چوي ٿو ته اهي سچا عاشق ذرو به نه هبڪيا ۽ اچي ڀالي جي سامهان ٿيا. اهو انهيءَ ڪري آهي جو انهن جي خلقيندڙ ايمان وارن انسانن سان انهن جي جانين ۽ مالن

جو سودو ڪري ڇڏيو آهي، ان ڪري اهو ڪسڻ جو قرار ڪندڙ ئي اصل عاشق ۽ ايمان وارا آهن.

سُـــورِي سِـــينگاري، اَصُـــلُ عاشِـــقَنِ ڪـــي
لُـڏِئا ڪِـينَ لَطيـفُ چئـي، تـئـا نيـزي نظـاري
ڪونـئـو ڪِنـاري، آڻِـئـو چـاڙهي اُنِ ڪـي.

اصل ڪان وٺي سور سختيون ۽ تڪليفون عاشقن لاءِ ئي سونهن سينگار آهن تہ جيئن انهن جي شخصيت جي تڪميل ٿئي ۽ خدا جي محبوبيت ڪين حاصل ٿئي. لطيف ٿو چوي تہ اهي عاشق ازلئون ڪسڻ جو قرار هڻڻ ڪري سوريءَ تي چڙهڻ کان ذرو بہ نہ هٻڪيا ۽ اچي نيزي سامهان ٿيا. انهن عاشقن کي سُوري پتنگن وانگر ڪشش ڪري ۽ نيزن ڀالن تي چاڙهي ڪسڻ جو قرار بخشي ٿي. ڪنهن شاعر ان لاءِ هينئن چيو آهي :

سور سختيون عاشقن لئہ، محب مهماني مُڪي.

سُـورِيءَ مَـتـي سـيڻَ، ڪِـهَـڙي ليڪـي سَـبَـرا:
'جو لَئِہ لَڳا نـيڻَ، تـہ سُـورِيان ئـي سيجَ ٿِـي.'

Gul Hayat Institute

اهو ڪيئن ۽ ڇاجي ڪري آهي جو پنهنجي مقصد سان سچا عاشق جڏهن سخت جهد ۽ جاکوڙ ۾ ايذائجن ٿا ۽ سوريءَ تي چڙهڻ لاءِ اچن ٿا يا سوريءَ تي چڙهيل آهن، تہ خوش پيا لڳن ۽ ٻهڪن! حقيقت هيءَ آهي تہ انهن عاشقن جون اکيون اتي ئي ان آئندي جو مشاهدو ڪن ٿيون، جيڪو سندن قربانيءَ جي نتيجي ۾ پونيرن کي نصيب ٿيندو. ان جي نتيجي ۾ پنهنجي خلقڻهار جي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ جي سڪ انهن جي اکين ۾ اوسيئڙو ڪيون ويٺي هوندي آهي. تڏهن تہ انهن کي اهنج ايذاءَ ۽ سوري بہ سيج پئي لڳندي آهي.

سُورِيءَ چڙهڻُ، سيجَ پَسَڻُ، اِيءُ ڪَمُ عاشِقَنِ
پـاهُون ڪِـين پَسَــنِ، سـائُو هَلَــنِ سـامُهَان.

سوريءَ تي چڙهڻ ۽ ان کي شادي ۽ شاماني جي سيج ڪري ماڻڻ، اهو ڪم ازلئون اقرار ڪيل عاشقن جو ئي آهي. اهي عظمت وارا انسان سانگا ۽ بهانا ڪرڻ کان سواءِ پنهنجي پوءِ جا فڪرات ڇڏي جهد ۽ جاکوڙ جي رستي تي ايذائجن ٿا ۽ سدو سوريءَ ڪي سامهان هليا اچن ٿا.

سُورِيءَ جي سَئُو وارَ، ڏِيهاڙِئُون چَنگِ چَڙهِين
جِـمَ وِرچِـي وَڃَـڏِيين، سِـڪَڻَ جِـي پَچَــارَ
پِــرِينِ پَسِــين پــارَ، نِيــهُ جِئَــائِين نِڱَــو.

عشق جي جنهن واٽ جو تون پانڌيئڙو آهين، ان واٽ تي توڙي جو روزانو سؤ ڀيرا تون سُوريءَ جي ڀالن تي ٽنگجين، تہ بہ متان بي حال ۽ هيٺو ٿي، پنهنجي پيشقدمي روڪي محبوب مقصد جي حاصلات کان مايوس يا بيگانو ٿئين. سڪ قائم رک تہ من حقيقي محبوب جي محبوبيت ماڻي، دائمي ۽ ابدي زندگيءَ ۾ هميشہ ان جو حقدار رهين ۽ اهو ماڳ ڏسين جتان محبت جو سلو انگوريو ۽ عشق جي ابتدا ٿي.

Gul Hayat Institute

سـڪَڻُ سَـيوِئِي سُـورُ، مَحبـتَ وڏو مـامِرو
’اَنَئِـي پَهَـرَ مَلُـورَ، ساعتَ نـہ سِـگهو جِـندَڙو.‘

سڪ ۽ اُڪير هر حالت ۾ درد ۽ ايذاءَ واري آهي ۽ اهو سڪڻ جڏهن وري خدا، انسان ۽ ڌرتيءَ لاءِ هجي تہ هڪ وڏو مامرو آهي، پوءِ تہ ماڻهوءَ جا اٺ ئي پهر ڏينهن رات سرگرداني ۽ ولوڙ آهي ۽ خلق خدا جي ڀلاين لاءِ پنهنجو آرام ڦٽائجي ٿو پوءِ ماڻهوءَ جو جيڪو بہ دم غافل گذري ٿو سو ڪافر هجي ٿو ۽ سندس جند جان ڪا بہ گهڙي موج ۾ ڪونهي، هردم پنهنجي مقصود جي طلب ۾ تات آهي.

سِـڪَ نـہ آهـي سُـتري، ڪَـڻُ پَـرُوڙي پيـرُ
ڪُسَـڻَ ڏاران ڪيـرُ، ڪَري سَڌَ سِڪَڻَ جِي!

سڪ (عشق) جي واٽ سولي ۽ ستري ناهي، تون ان راهہ ۾ پيش ايندڙ اهنجن، ايذائن ۽ سوريءَ کي سامهون رکي سوچي سمجهي قدم کڻ. هن رستي تي موت قبولڻ تہ هڪ عام رواجي ڳالهہ آهي، ان ڏاران پلا ڪير تہ عشق جي تمنا ڪري سگهي!

ڪَنـهِ چيئـي تـہ پـاءِ، پيـرُ پِريـان جـي پيـرَ ۾
تُون سُڪَنِ جون سَڌُون ڪَرِينَ، سيڙَنِ سُورُ سُهاءِ
اَنگهَـنِ جِـيءُ اَڙاءِ، جـان نـالو ڳِيـڙءِ نِيـہَ جـو.

اي سڌڙيا عاشق! توکي ڪنهن چيو تہ تون عشق واري واٽ ۾ قدم رک ۽ ان جي واٽ جي پانڌيئڙن جي جتيءَ ۾ پير پاءِ. تون فدائيت ۽ قربانيءَ جو اهو جهان ڄاڻوئي ڪونهي، رڳو ڀاهرين ڀنين پيو سکن جون آسون اميدون رکين، عشق جي هن جهان ۾ محبوبن کي تہ راحت ٿي پنهنجي عاشق کي درد ۽ ايذاءَ ڏيڻ ۾ تي اچي ٿي. هاڻي جڏهن عشق جي هام هڻئي اٿئي، تہ پوءِ پنهنجو پاڻ کي ڀالن تي ٽنگاءِ تہ جيئن توکي حاصلات جي حضوري ملي وڃي.

Gul Hayat Institute

سِڪَڻَ اِيءَ نـہ حَدَ، جِئَن لِڪِئو لِياڪا پائِيين
پَئـي پِريـان جـي نـہ تِيـين مَتـي اَگَـڻَ اَڌَا!
اِيءُ پُـنِ ڪُـوڙي سَـڌَ، ڪِلئـو ڪـايو سُـمَهِين.

عشق ۽ وابستگي جي دعويٰ بہ ڪرين ٿو پر پنهنجي وقت، وسيلن ۽ جان کپائڻ کان سواءِ ٺلهي وابستگي تي وقت پيو گذارين. سچي محبت ۽ سڪ جي پوري بجاآوري ۾ ايترو ڪافي ناهي. پڌرو ۽ نروار تي پنهنجو پاڻ محبوب جي پڌر ۾ پاڻ کي قربانيءَ لاءِ تيار ڪر. اها تہ تنهنجي ڪوڙي سڪ آهي جو جاڪوڙ

۽ قرباني جي واٽن تي هلڻ بجاءِ تون بنا ڪنهن فڪر فراق جي موج واري زندگي پيو گذارين ۽ خوشيءَ مان ڪايو پيئو ننڊون پيو ڪرين.

چــاڙهي ٻُجهــي جَــنِ، توسِــين سُــورَنِ سَــج ڪِــي
تُون ڪئَن سَنديون تَنِ، پَرِ سِين پَچارُون ڪرِين!

تنهنجي سمجهه ۽ ساڃهه، همت ۽ جذبي ڪي آزمائڻ خاطر توڪي سُور سَجيا، توڏانهن ئي موڪليا تہ تون خوشيءَ ۽ صبر سان سهندين پر تون ويٺو ٻين ڪي دانهون ۽ فريادون ڪرين، تن پيارن جون تون ٻين ڏارين سان کهڙيون ٿو شڪايتون ڪرين!

جيڪِــي سِــڪَڻُ سِــڪُ، نــا تــہ پَــسُ سِــڪَنديُون
پاســي تَنِــي مَرِلــڪُ، نِيــهُ نــہ سُــڃاڻَنِ جــي.

تنهنجي اندر ۾ جيڪا طلب جي تات آهي تہ تون عمل جي ميدان ۾ اهو نينهن نيائڻ جا طريقا پاڻ ئي سک يا تنهنجي چوڌاري ان واٽ جا پانڌيئڙا سڏيندڙ آهن تہ انهن جو ساٿ ڏي. باقي (اهي ٻئي ڳالهيون ڇڏي) تون اهڙن حوالين جو پاسو نہ وٺ ۽ پيروي نہ ڪر جيڪي ان عشق جي عملي اظهارن کي سمجهن ئي نہ ٿا، جن جي وڙ وڪڙن واري واٽ آهي ۽ انهن جي منزل تي پهچڻ جو آسرو ئي ڪونهي.

جي تــون سِــڪَڻُ سِــڪئو، ڪــاتِيءَ پَئِــي مَر ڪَنجُهہ
سُــپيريان جــي سُــورَ جــو، مــاڙُهنِ ڏِجــي نــہ مَنجُهہ
اَنـــدرِ اِيءَ اَهَـــنجُ، ســـانيج سُـــڪَائُون ڪَـــري.

جيڪڏهن نينهن نيائڻ لاءِ عملي ميدان ۾ لٿو آهين تہ ان واٽ تي تڪليفون، اهنج ۽ ايذاءَ اچن تہ انهن تي دپيل دانهون نہ ڪر پر صبر سان

Gul Hayat Institute

سيکجهه سَهه. وڏن خدائي ۽ انساني ڪمن ۾ مليل تڪليفن ۽ درد جو راز دانهون ڪري عام ماڻهن کي نہ ٻڌائجي. اهي تڪليفون، اهنج ۽ ايذاءَ هڪ طرف تنهنجي موجود ۽ ايندڙ نسلن لاءِ زندگي بخش هوندا ۽ ٻئي طرف تنهنجي شخصيت جا مرتبا مٿانها ڪري توکي مالڪ جي محبوبيت عطا ڪندا. تنهن ڪري انهن کي سڪائون ڪري سانڍ ۽ وڏي محبت سان انهن کي محفوظ ڪج.

جان وَڍيين تان ويهُہ، اَڻ- وَڍيو تان واٽ تِيءُ
هِيءُ تَنِي جو ڏيهُہ، ڪاتِي جَنِي هَٿَ ۾.

جيڪڏهن تون (محبت جو) گهايل آهين ۽ خدا، انسان ۽ ڌرتيءَ سان نينهن نڀائڻ جي هورا ڪورا ۽ تڙپ موجود آهي تہ پوءِ عمل جو آغاز ڪر ۽ ڪنهن وڏي جهد ۽ جاکوڙ جي واٽ تي ويهہ. پر جي اڃا تون محبت ۾ وڍيل نہ آهين تہ يڪدم پنهنجي واٽ وٺ ۽ تيءُ راهي. جاڪاڻ جو جهد ۽ جاکوڙ جي هن جهان ۽ ڏيهہ ۾ ايذاءُ ۽ موت انسانن سان هميشہ ساڻ هلندو آهي.

پهرين ڪاتِي پاءِ، پُڇج پوءِ پريَتڙُو
ڏُکُ پريان جو ڏِيلُ ۾، واڄَٽ جِئَن وَڄاءِ
سِيخُنِ ماهُ پَچاءِ، جان نالو ڳيڙُءِ نيہَ جو.

پهريائين قربانين جي لاءِ ذهني طور تي تيار ٿي وڃ، پوءِ عشق ۽ پريتڙي جون پڇائون ڪر. عظيم مقصدن جي وڏي حاصلات کي پنهنجو درد بڻاءِ ۽ ان درد کي پنهنجي جان ۾ وڏي واڃي وانگر ٻُراءِ تہ جيئن تو ۾ سور سهڻ ۽ دانهن نہ ڪرڻ جي قوت پيدا ٿئي. جڏهن تو نينهن نڀاهڻ جو عزم ڪيو آهي تہ پوءِ پنهنجي جسم جي ماس کي سيخن ۾ وجهي باهہ تي پچاءِ يعني ايڏو وڏو سور سهہ، وڏي سور سهڻ جي عادت پيدا ڪر.

Gul Hayat Institute

ڪاتِي ڪونهي ڏوهُ، ڳَڻُ وِڍِيندَڙَ هَٿَ ۾
پَسئو پَر عَجيبَ جِي، لِڇِئو وَڃي لوهُ
عاشِقَنِ اَندوهُ، سَدا مَعشوقَنِ جو.

ڪاتيءَ جو تہ ڪو ڏوھہ ڪونهي، ڇاڪاڻ تہ ڪاتيءَ جو مُنيو وڍڻ واري جي هٿ ۾ آهي. عظيم مقصدن لاءِ جيڪو قربانين جو عزم ڪري ٿو سو مالڪ جي رضا ۽ محبوبيت جي حاصلات لاءِ پاڻ پيش ڪري.ٿو. قرباني ۽ ايثار اهڙا عجيب بہ هوندا آهن جو ڪاتي پڻ نہ وهي ۽ سير واري جاءِ تان لوھہ لچڪيو وڃي، جيئن حضرت اسماعيل جي قربانيءَ وقت ٿيو هو. اها محبوب مالڪ جي ان رضا ۽ محبوبيت جي موٽ هوندي آهي جيڪو ان قرباني جي جذبي ۽ حضور کي قبول ڪري وٺي ٿو.

ڪاتي تِکيائِي مَرِ ٿِيي، مَرُ مُنيائِي هوءِ
ماَنَ وِرِمَنِ توءِ، مُون پِريان جا هَٿَڙا.

حق ۽ حقيقت جي حاصلات لاءِ جاکوڙيندڙن جي مٿان اها تڙپ مسلط تہ ٿيندي آهي پر اها انهن جي پنهنجي اندر جو اهاءُ هوندي آهي. ان ڪري حق جي واٽ تي هلندڙن لاءِ قرباني جي ريت بہ آسيس ڏيندڙ هوندي آهي. جيئن جيئن قرباني ڏيندو ويندو تيئن محبوب جي هٿن جي لمس ۽ ڇهاءُ پنهنجي مٿان محسوس ڪندو آهي. ان سرهائيءَ لاءِ چاهيندو آهي تہ شل ڪاتي تکي ٿي نہ وهي تہ جيڪا پوشيده هٿن وارو اهو مهربانين جو ڇهاءُ بہ هميشہ محسوس ڪريان.

هِڪُ جو هَٽي هَٿُ، ٻئو جو جهَلي ڳهاءُ
اِنهينَ سُورَ سَماءُ، آهي ٻِنِ ڄَڻَنِ ڪي.

هڪ اُهو محبوب جيڪو اها جهد ۽ جاکوڙ جي تڙپ ۽ جستجو پيدا ڪري هٽ هٽي ديوانگي اياري ٿو ۽ ٻيو عاشق جيڪو ايڏي وڏي ذميواري جو اهو

گھائيندڙ ڏک تو جھلي. انھيءَ گھاءَ واري ايذاءَ جي پوري خبر ٻاھرين کي کھڙي پوندي، اھا خبر تہ رڳو انھن ٻن ڄڻن کي ئي آھي.

تـو جَنـي ڄِـي تـاتَ، تَـنِ پُـڻ آھـي تُنھنجِـي
"فَـاذڪُرُونِي اَذڪُـرڪُمر" اِيءَ پَـرُوڙِج بـاتِ
ھَـٿِ ڪـاتِي ڳُـڙُ واتِ، پُڄَـڻُ پَـرِ پـرِينِ جِـي.

توھان جڏھن حق ۾ سچ جي واٽ تي جھد ۾ جاکوڙ ڪيو ٿا تہ خدا جي بندن جي غلامي ۾ انھن جا اھنج ۾ ايذاءَ دور ٿين تہ اھو خدا بہ توھان جي تات ۾ تذڪرو ۾ پڇار ڪري ٿو. اھا ڳالھہ پڪي طرح دل سان ھنڌائي ڇڏيو. قرآن ۾ صاف چئي ڇڏيو اٿائين تہ "پوءِ اوھان منھنجي پڇار ڪريو تہ آءٌ اوھان جي پڇار ڪريان." جھد ۾ جاکوڙ ۾ ھٿ ۾ ھتيار ڪٽو. پرچار سھڻن ۾ مٿن لفظن ۾ ڪيو. پنھنجي منزل ۾ پرينءَ کي پائڻ جي اھا وٽ ۾ پار آھي.

ڪـاتِي جَـنِ ڳِـرِي، مـان لَنئُـون لَڳـو تَـنِ سِـين
مَحبَـتَ جِـي مَيـدان ۾ وَڃـان پيـرَ پَـري
اَڏِيءَ سِـرُ ڏَري، مـان ڪُھَـنِمر سُـپِرين.

Gul Hayat Institute

جن جاکوڙين وٽ ھتيار ھميشہ موجود آھي، ۾ اھي خدا جي ڌرتيءَ جي مٿان خدا جي جوڙيل اشرف المخلوقات کي ڌارئي تسلط، ظالماڻي نظام ۾ استحصال مان نجات ڏيارڻ جي لاءِ سرگرم آھن، منھنجو نينھن بہ تن سان ئي لڳو آھي. آءٌ پاڻ ان جھد ۾ جاکوڙ واري محبت جي ميدان ۾ جاکوڙين وٽ ھلي وڃان تہ من منھنجي سر جي قرباني قبول ڪري مون کي پنھنجو پيارو ڪن ۾ آءٌ سندن ھٿن ۾ ساھ ڏيان.

اَڳيـــان اَڏيـــنِ وَٽِ، پـــويَنِ سِـــرَ سَـــنباهيا
ڪـاٽِ تـہ پـوءِ قَبُـولَ ۾، مَڃُـڻِ پـانيين گهَـٽِ
مَتـــا مَهـــاينِ جـــا، پئـــا نـــہ پَسِـــين پَـــٽِ
ڪَلاڙَڪـي هَـٽِ، ڪُسَـڻَ جـو ڪـوپُ وَهـي.

جهد ۽ جاکوڙ جي ميدان ۾ اڳين صفن ۾ بيٺل سچا عاشق اڳتي وڌي اڇي اَڏين کي ويجها ٿيا آهن، تہ انهن جي جذبي پوين کي بہ حوصلو بخشيو آهي ۽ انهن پويان بيٺلن پنهنجا سِرَ وڍائڻ لاءِ سنڀرايا آهن. اڳين جون قربانيون پوين لاءِ مشعل راهہ بڻجن ٿيون. اي سچا عاشق! پنهنجو سِر وڍ تہ محبوبن وٽ قبول پوي، ان ۾ متان ڪو گهٽتائيءَ وارو گمان آڻين تہ پهرين جون قربانيون ڪٿي رائيگان تہ نہ وينديون؟ وڏن وڏن جانبازن جا سِر وڍيل ۽ پٽ تي پيل نٿو ڏسين جيڪي پونئيرن جي لاءِ مشعل راهہ بڻيا آهن! هتي جهد ۽ جاکوڙ جي ميدان ۾ وڍيندڙن وٽ، رڳو وَڍ وَڍان واري ڪار آهي.

مَتـــي وَٽِ مِـــڙَنِ، تـــہ سَـــيَڪَهين سَـــڏَ ٿيـــي
سِـــر ڏِنـــي سَـــٽِ جُـــڙي، تـــہ عاشِـــقَ ايـــئَن اَڇَـــنِ
لِـــڏا تـــي لَـــيَنِ، مُـــلِ مَهانگـــا سُـــپِرِين.

سر قربان ڪرڻ جي لاءِ بہ ويڙهہ جي حڪمت عملي ۽ فدائيت جو جذبو گهرجي. جيڪڏهن رڳو ويڙهہ جي ٺالي ۾ ڪند ڪٽائڻ جي ڳالهہ آهي تہ اها خواهش ڪيترن کي ئي ٿئي ٿي. ٺلهو سر ڏيڻ سان جيڪڏهن عشق جو سؤدو ٺهي وڃي تہ هوند ڪيئي عاشق سر ڏيڻ لاءِ تيار ٿي اچن. ان ڪري ئي سچا فدائي عاشق حڪمت عمليءَ سان وڙهڻ وارا ورلي ٿا پيدا ٿين. محبوب مقصد، ايئن رڳو هرويرو جي ڪند ڪپائڻ سان بہ ڪونہ ملندو آهي. ان جيْ لاءِ پوري نظرياتي تياري بہ هجي.

Gul Hayat Institute

نـاٽِي نـاهِ ڪَڪـوهُ، ڪِينَ مُـلِ مَهـانگو مَنـڊُ
سَنِباهِيجِ، سيدُ چئـي، ڪـاڻَ ڪـارَڻِ ڪَنـڊُ
هِـيءُ تَنِـي جـو هَنـڊُ، مَـٽَنِ پـاسِ مَـرَنِ جـي.

پنهنجي پرين مالڪ حقيقيءَ جي عشق وارو سرور ناٽي تي ملڻ وارو ناهي، ان جي حاصلات جو سڪ وارو سَرو وڏي ۾ وڏي مله کان بہ وڌيڪ مهانگو آهي ۽ مله وٺي نٿو سگهجي. سيد عبداللطيف ٿو چوي تہ ان شهادتن جي سلسلي ۾ شموليت واسطي تون پنهنجو مٿو وڍڻ ۽ وڍجڻ واسطي سينگاري هلج. هيءُ محبوبن جي ميخاني وارو ماڳ مڪان انهن ئي سچن عاشقن لاءِ آهي جيڪي محبت جي شراب سان ڀريل مَٽن وٽ مرڻ لاءِ تيار آهن.

مُــلِ مَهــانگو قَطَــرو، سِــڪَڻُ سَــعادَتَ
اَســان عِبــادَتَ، نَظَــرُ نــازُ پِــرينِ جـــو.

پنهنجي پرين مالڪ حقيقي جي سچي سِڪ جي نشي واري شراب جو هڪ ڦڙو بہ ايڏو مهانگو آهي جو مله وٺي نٿو سگهجي. تنهن هوندي بہ سِڪ ۾ رهڻ وڏي سعادت ۽ خوش بختيءَ جي ڳالهہ آهي. اسان جو ڪم آهي ان جي ٻڌايل طريقي تي عبديت جو اظهار ڪيون. باقي پنهنجن عاشق ٻانهن تي شفقت ۽ ڪرم جي نظر ڪرڻ سو تہ پياري پرينءَ جو ناز آهي جيڪو ابدي زندگيءَ ۾ پنهنجي عاشق ٻانهن سان روزانو نيٹن نهار ڪري پاڻ پسائيندو ۽ انهن سان ڳالهائيندو.

وائي

سُپيريان جي سُونهَ جِي، ڳالَهِ ڪِيئَن نہ وَڃي!
١. وَڃي دَر دوستن جي، سُورِيءَ سِرُ سَرهڃي
٢. عاشِقَ اَنگُهِنِ چڙِهئا، ٻِئو سَيُڪو ڀَڃي

٣. پُڇجُ پوءِ پرِيَتَمُ، پِرين سِرُ سَنجي
٤. عاقِلَ ئِي اوجُهون ٿِئا، پورو کوهُ نہ لَڳي.

سپرين جي سونهن ۽ حسن جي هاڪ ڇو نہ هُلي، سندن سونهن جو ڇو نہ غوغاءُ ٿئي. جڏهن عشق جي انهيءَ نينهن جو آواز پهچي وڃي تہ پوءِ سچن عاشقن جو اهو مرڪ آهي تہ هلي وڃي محبوبن آڏو پنهنجي سر کي سوريءَ جو سينگار بڻائجي. دنيا جو اهو دستور رهيو آهي تہ سچا عاشق سدائين سوريءَ چڙهيا آهن ۽ باقي ٻين پڇي وڃي جان بچائي آهي. هي راز پروڙڻ وارا عاشق هاڻي تون بہ پهريائين سوريءَ لاءِ پنهنجو سِر سامهون ڪري، پوءِ عشق جي پچار ڪجانءِ. عشق جي هن راز کي سمجهڻ ۾ جڏهن وڏي عقل وارا ئي منجهي ويا تہ پوءِ ويچارو اڻ ڄاڻ ڀلا ڪيئن نہ پلجي ۽ پنهنجي ساد ڳيءَ تي پشيمان ٿئي!

Gul Hayat Institute

5

عشق جو پنجون اصول

محبوب سان نج ۽ نبار
عشق ڪجي، اهو شاهه وٽ
عشق جو پنجون اصول آهي.

Gul Hayat Institute

شاهه سائين هيڪڙائي ۽ وحدت جو پرچارڪ آهي. هو خدا سان عشق ۾ ان جي هيڪڙائي مڃڻ کي بنياد قرار ڏئي ٿو.

”وحدهٗ لاشريك لهٗ هي هيڪڙائي حق.“

پنهنجو رب، پنهنجو سڀ، پنهنجو ڪارساز ۽ پنهنجو حبيب، سڀ ڪجهه خدا جي ذات کي مڃيو. پنهنجي درد جي دوا ۽ پنهنجي پيڙائن جي شفا اُن اڪيلي خدا کان طلبيو. درد، ايذاءَ ۽ اهنجن جو لاهيندڙ ۽ انهن مان نجات جي رهنمائي ڪندڙ اهوئي الله آهي. اوهان جڏهن پنهنجي دردن، ايذائن ۽ اهنجن ۾ ان جي شفا ۽ رهنمائي نٿا طلبيو ۽ ٻين جي ڪارسازيءَ کي ڪارگر سمجهو ٿا. اوهان جڏهن ان سان ڪيل قالوابليٰ جي ان عهد کي ته ”هائو تون ئي اسان جو رب آهين ۽ تون ئي اسان جو ڪارساز آهين“، کي ٽوڙيو ٿا ته پوءِ اوهان جو عشق نج ۽ نبار نٿو رهي. ٻين جي ڪارسازي، ٻين جي دستگيري، ٻين جي رهنمائي طلبڻ کي شاهه دوئي سڏي ٿو. هو چوي ٿو ته: جيڪڏهن دوئيءَ جو ڪنڊو اکين ۾ رکبو ته پرين پسي ڪو نه سگهبو. شاهه ڪريم جو بيت آهي:

موڙڪ مام نه ٻجهٽا، هيڏانهن هوڏانهن ڪن
سي ڪين پرين پسن، ڪنڊو جن جي اک ۾.

Gul Hayat Institute

جڏهن اوهان پنهنجي شخصيت ۾ نج ۽ نبار ٿيندؤ، پنهنجي دردن جي درمان لاءِ ٻيا در واجهائڻ ڇڏي ڏيندؤ ته اوهان جي شخصيت کي استحڪام ملندو. اوهان جي اندر ۾ زندگيءَ کي هڪ نصب العين ۽ وڏي مقصد سان گذارڻ جا آواز اٿندا. اوهان جي ان لاءِ سوچ ۽ ويچار شروع ٿيندي. اوهان هزارين سالن کان هڪ وڏي مقصد ۽ نصب العين سان زندگي گذاريندڙ ماڻهن جي نقش قدم تي رشڪ ڪندؤ ۽ پنهنجي اندر ۾ امنگ پيدا ڪندؤ ته اوهان به انهيءَ قافلي جا پانڌيئڙا بڻجو. پر اهو سڀ ٿيندو تڏهن آهي جڏهن اوهان سچ ۽ حق جي واٽ تي ڄمت سان هلڻ شروع ڪندؤ. پنهنجي خلقڻهار کي پنهنجو حبيب ۽

طبيب ۽ پنهنجي دردن جي دوا سمجهندؤ ۽ ان سان وفا ۽ محبوبيت جو تعلق جوڙيندو. ان صورت عشق اوهان جي اندر مان اُڀامندو، اوهان جي سوچ بڻبو ۽ اوهان جي عملن ۾ شامل ٿيندو ويندو.

عشق هڪ مهمان وانگر هوندو آهي. اهو ماڻهوءَ ڏي ايندو ضرور آهي، ان جو اچڻ اڻٽر آهي پر اهو مهمان ايندو انهن وٽ ئي آهي جيڪي ان جي ميزبانيءَ لاءِ تيار هوندا آهن. پر جيڪڏهن اوهان ان کي سجاڻڻ لاءِ ئي تيار ناهيو تہ پوءِ ان کي پاڻ وٽ رهائي ڪيئن سگهندو؟ عشق جڏهن ايندو آهي تہ پوءِ اوهان جي صفت بڻبو آهي، اوهان جو ڪردار بڻجي ويندو آهي، اوهان جي هستي بڻجي ويندو آهي، اوهان جي روشني بڻجي ويندو آهي. بلڪل سج وانگر روشني بڻجي ويندو آهي. جيئن سج جي روشني ڪنهن خاص فرد لاءِ نہ هوندي آهي، ايئن اوهان جون وفائون اوهان جو خلوص ۽ اوهان جي فدائيت بہ ڪنهن فرد لاءِ مخصوص نہ هوندي آهي، پر اهي سڀ شيون اوهان جي چوڌاري انسانن جي امانت هونديون آهن. اوهان جنهن بہ حيثيت ۾ هوندؤ، جنهن بہ شعبي ۾ هوندؤ، جنهن بہ ڪم سان هوندؤ، اتي پنهنجي ڪميٽمينٽ، اتي پنهنجي محنت ۽ پنهنجي شخصيت جو خلوص پنهنجي ڌرتيءَ واسي ماڻهن لاءِ وقف ڪري ڇڏيندؤ. اوهان ڊاڪٽر آهيو تہ پنهنجي مريض جي درد ۽ ڪرب کي پنهنجو درد ۽ ڪرب سمجهي ان کي لاهڻ جي پٺيان هوندؤ. اوهان انجنيئر آهيو تہ توهان جي پروفيشن جو محور ۽ مرڪز انسانذات جي ڀلائي ۽ ان جو سک هوندو. اوهان استاد آهيو تہ شاگردن کي تعليمي ميدان ۾ پڙ بنائي انهن کي پنهنجي سماج لاءِ هڪ نئين قالب جو انسان تخليق ڪري ڏيندؤ. جيڪڏهن سروسز ۾ آهيو تہ اوهان جون خدمتون انسانيت جي امانت ٿي نڀائيبيون. جيڪڏهن هوند وارا آهيو تہ اوهان سڄي مخلوق کي الله جو عيال سمجهي محرومن ۽ سوالين کي انهن جو حصو ونڊيندؤ. مطلب تہ عشق اوهان کي اهڙو سچيت ۽ سپٽيو انسان بڻائي ڇڏيندو جيڪو نامي انسانن جي روش کان باغي هوندو. هو وطن جي محبت سان ٽمٽار هوندو، ان جي آزاديءَ جي هر وقت اُڪير ۽ تمنا ۾ هوندو. هو پنهنجي هم وطنن لاءِ محبت ۽ سک جا جذبا رکندو. هو خلق ۾ خدا جي رضا ڳولهيندو. هو پاڻ کي فطرت جي آخري

سرحد تي بيٺل سمجهندو. هو هيءَ ڳالهه ڄاڻي ونندو تہ هن زندگيءَ جي پڇاڙيءَ تي جيڪا ابدي زندگي ڪيس ملڻي آهي، اها اصل ۾ خدا، انسان ۽ عشق جي وچ ۾ هڪ رٿا Project ڪولڻ جي ابتدا آهي. هڪ اهڙي رٿا جيڪا نئين دنيا جي تخليق ڪرڻ جي آهي.

وطن جي محبت، ان جي آزاديءَ جي تمنا، ڌارين جي موهہ ۽ لالچن کان پاڻ آجو رکڻ ۽ پنهنجي هم وطنن لاءِ محبت ۽ سڪ جذبا رکڻ لاءِ شاهہ پنهنجي رسالي کي بيتن سان پيري ڇڏيو آهي. سُر يمن جي داستان پهرين ۾ هيئن فرمايو اٿائين:

سَدا آهي سُورَ جِي، رَنجورِنِ رُڳُ ڪَ
ڪَنہِ جَنہِ ڏُکَ ڏَسائِيا، لَتين ڪِينَ جهَٽَڪَ
اِنَ پَلارِيءَ پُٽِڪَ، هيڪَرَ حُضُوري ڪِئا.

شاهہ سائين چوي ٿو تہ محبوب مقصد لاءِ جاکوڙيندڙ عاشقن کي هر دم دردونديءَ جي ديس ۽ انهيءَ جي ماڻهن جي بيوسي ۽ بدحاليءَ تي کهڪاءُ روح ۽ جهوري آهي. اهي کنهن اهڙي وڏي درد آزاريا آهن جو سندن جهوري جهٽڪ لهي ئي ڪا نہ ٿي. ان هورا کورا ۽ لڇ پڇ جي اثرائتي درد ۽ ڪرب کين وڃي محبوب جي حضور ۾ پهچايو. هاڻي سندن جيئڻ ۽ مرڻ انهيءَ مقصد جي لاءِ آهي. انهيءَ عشق کي نياهڻ لاءِ جيڪا اندر جي سگهہ گهرجي، جيڪو يقين ۽ ويساهہ گهرجي، شاهہ لطيف ان کي هن ريت تنواري ٿو:

Gul Hayat Institute

حَبيبُ تُون، طَبِيبُ تُون، تُون دَردَ جي دَوا؛
جانِبَ مُنهنجي جيءَ ۾، آزارَ جا اَنوا
صاحِبَ! ڏِئين شِفا، مِيان! مَرِيضَن کي.

اي منهنجا خلقڻهار! سڀاجهو سڄڻ ۽ حقيقي ساٿاري تون ئي آهين، سڄڻائپ ۽ ساٿ جو توکان ئي آسرو آهي. مان جن انيڪ مرضن ۾ قاتل آهيان، انهن مرضن کي لاهيندڙ سچو طبيب پڻ تون ئي آهين. تو مون کي خلقيو آهي ان

ڪري منهنجي مرضن جي نوعيت ۽ حقيقت بہ ڄاڻين ٿو، ان ڪري منهنجي درد جي دوا بہ تون ئي آهين. اي جاني! منهنجي جيءَ ۾ ڪيئي درد ۽ سور اپريل آهن. پنهنجي ذات جا، روح جا، قلب جا، ذهن جا ۽ ضمير جا ڪهڙا ٻڌائي ڪهڙا ٻڌايان؟ اي مالڪ! اي سائين! تون ئي هر قسم جي بيمارن کي صحت بخشيندڙ آهين ۽ مون کي منهنجي اندر جي دردن کان شفا ڏيڻ بہ تنهنجي ئي وس آهي.

حَبِيبُ تون، طَبِيبُ تون، تون دَردَ جو دارُون.
دَوَا مُنهنجي دِلَ کي، تُنهنجون تَنوارون
ڪَريان تي ڪارُون، جِتَّن ٻُڪي ٻِئَنُون نہ ٿِئي.

اي منهنجا خلقڻهار! سڀاجهو ۽ حقيقي ساٿاري سڄڻ تون ئي آهين. درد، ايذاءَ ۽ اهنجن جو لاهيندڙ ۽ انهن مان خلاصگيءَ جي رهنمائي ڪندڙ سچو طبيب پڻ تون ئي آهين. هر قسم جي درد جي دوا بہ تون ئي آهين. منهنجي دل جي بي چيني ۽ اضطراب تڏهن ختم ٿئي ٿو جڏهن مان تنهنجي تنوار ۽ پچار ڪيان ٿو. ساهہ پساهہ تنهنجيون يادگيريون ۽ تنهنجا ٻڌايل زندگيءَ جا ضابطا منهنجي جيءَ ۾ موجود هر قسم جي پيڙائن جو علاج آهن. مون کان منهنجي ويسلائي هٽاءِ، مون مان منهنجو مون ڪڍي ڦٽو ڪر ۽ مون کي پنهنجي ياڪر ۾ آڻ. توکي مهر ۽ مدد لاءِ سڏ ۽ التجائون انهيءَ ڪري ٿو ڪريان جو پين وٽ منهنجي بيماري جي دوا آهي ئي ڪانہ.

حَبِيبُ تُون، طَبِيبُ تون، تون- هين دَرنَنِ ڏَبُ
تون ڏِيپِن، تون لاهِپين، تون- هين هادِي رَبُ
آهِمِ اِيءُ عَجَبُ! جِئَن وارِئو وِيڄُ وِهارِيِن!

اي منهنجا خلقڻهار! سڀاجهو سڄڻ ۽ حقيقي ساٿاري تون ئي آهين. درد، ايذاءَ ۽ اهنجن جو لاهيندڙ ۽ انهن مان جند ڇڏائڻ جي رهنمائي ڪندڙ سچو

Gul Hayat Institute

طبيب پڻ تون ئي آهين. سخت بيماريءَ ۾ مبتلا مريضن جو علاج بہ تون ئي آهين. درد ۽ فرحت، ڏک ۽ سک، اهنج ۽ سهنج جي لاءِ تنهنجا ٺوس قانون جڙيل آهن، انهن قانونن پٽاندڙ ڏين بہ تون ٿو ۽ لاهين بہ تون ٿو. پر ساڳي وقت تون هادي هدايت ڏيندڙ ۽ رب آهين. يعني جيڪو بدلجڻ گهري تہ ان کي درجي بہ درجي بدلجڻ جا اسباب مهيا ڪري ڏيندو آهين. اي منهنجا رب! مان بہ تنهنجي رهنمائي، فرمانبرداري ۽ پالڻهاري طلبيان ٿو. اهو تنهنجو عجب نظام آهي جو تون ان درد ۽ اهنج جي دفع ٿيڻ لاءِ ويڄن کي بہ واريو ويهارين ٿو يعني هٽائي ويهارين ٿو ڇاڪاڻ تہ اصل شفا ۽ هدايت ماڻڻ تہ تنهنجي ئي وس آهي.

حَبِيب تون، طَبِيبُ تُون، تون دارُون ڪيِ دَردَنِ
تون ڏِيين، تون لاهِيين، ڏاتَرَ! ڪي ڏُکَندَنِ
تَڏِ ڦَڪِيُون فرقُ ڪَنِ، جَڏِ اَمُرُ ڪَرِين اُنِ ڪي.

اي منهنجا خلقڻهار! سڀاجهو سڄڻ ۽ حقيق ساٿاري تون ئي آهين. منهنجي درد، ايذاءَ ۽ اهنج جو لاهيندڙ ۽ انهن مان جان جند ڇڏائڻ جي رهنمائي ڪندڙ سچو طبيب پڻ تون ئي آهين. اهي درد ۽ مرض تنهنجي جوڙ آهن ۽ تنهنجي جوڙيل قانونن هيٺ ئي ماڻهوءَ کي ملن ٿا. پر اهي درد ۽ مرض لاهڻ لاءِ بہ تنهنجي جوڙ جڙيل آهي ۽ تنهنجا ٺوس قانون موجود آهن. تون ڏکويلن جو ۽ مظلومن جو ڏاتار آهين ۽ انهن سان پلاين جو اونو رکين ٿو، اسان کي بہ پنهنجي پلاين جو اهو شعور عطا ڪر جو اسان انهن ڏکويلن جا ساٿاري بڻجون. اسان اهو سمجهون ٿا تہ اسان سيني جي دردن ۽ اهنجن جون دوائون ۽ ڪوششون بہ تڏهن اثر ڪنديون جڏهن تنهنجي رضا ۽ رهنمائي مطابق زندگي گهاريندا سون.

جان ڪي ڪَرِي طبيبُ، دارُون هَنَ دَردَ جا
هَٽِئو سي حَبِيبُ، اُکوڙِئو اَڏَ ڪَري.

منهنجي دردن ۽ اهنجن جو انت ئي نٿو ٿئي. مان پنهنجي درد جا جيڪي

Gul Hayat Institute

۽ درمان ڪيان ٿو انهن دردن ڪان آجي ٿيڻ لاءِ منهنجي طبيب وارا غيرفطري علاج جا طريقا ڪارگر ڪونہ ٿا ٿيڻ، ويتر هاڃيڪار ناسور بنجڻ ٿا نتيجي ۾ منهنجو پيارو پرين ان ناسور ڪان بچڻ لاءِ زخمن ۽ سورن تي پڌل لپريون ڇڪي چني ٿو ڇڏي.

پيا ٻوهي هيڪارَ، مون ڪي پُڇيو سَچَڻين
”اَلستُ بِرَبِڪُمر“، چَيائُون جَنهِ وارَ
سَندِي سورَ ڪِنارَ، تَنَ تَڏَهانڪُون نہ لَهي.

هڪ ڀيرو جڏهن منهنجي حقيقي سڄڻ پنهنجي مهر ۽ ٻاجه وچان مون سان مخاطب ٿي مون ڪان پڇيو. هو تہ: ’ڇا، آءٌ اوهان جو مالڪ ۽ پالڻهار ناهيان؟‘ ان وقت وڏي نيازمنديءَ سان منهنجي ’روح‘ اقرار ڪيو هو تہ ’هائو‘ بالڪل. تنهن ويل ڪان وٺي جڏهن مان پنهنجي رب سان ڪيل ان اقرار کي پورو نٿو ڪيان تہ منهنجي روح جي بيتابي ختم ئي نٿي ٿئي ۽ منهنجي اندر جا درد ۽ اهنج اپامندا رهن ٿا. تنهن ويل ڪان روح کي ان ذات حق ڪان ويسلائي جي درد ۽ سوز واري سختي لڳي ٿي اچي.

Gul Hayat Institute

پيا ٻوهيو پُڇَنِ، ڪِٿي هَٿُ حَبِيبَ جو
نيزي هيٺان نِيهَ جِي، پاسي پانُ نہ ڪَنِ
عاشِقَ اَجَلَ سامُهان، اُنچي ڳاتِ اَچَنِ
ڪُسَڻُ قُربُ جَنِ، مَرَڻُ تَنِ مُشاهِدو.

جنين کي قابلو بليٰ جو اقرار ياد آهي ۽ دلئون چيائون تہ ”تون اسان جو مالڪ ۽ رب آهين.“ سچا عاشق سدائين خوشي ۽ سرهائي مان اهو پيا پڇن تہ: محبوب سڄڻ جي رضا ۽ محبوبيت وارو هٿ ڪٿي آهي؟ پوءِ هو ان رضا ۽ محبوبيت جي حاصلات لاءِ موت جي منهن ۾ هميشہ سينو ساهي ٿا بيهن. اهي

سچا عاشق بنا ڪنهن ڊڄ ڊاءَ جي موت سامهون پنهنجو ڪنڌ ۽ ڪرُ متي ڪري ٿا اچن. جن عاشقن لاءِ 'ڪسڻ' محبوب ڪي ويجهو ٿيڻ برابر آهي، تن لاءِ 'موت' هڪ حبيب جو ٻئي حبيب ڏانهن وصل جو ذريعو ۽ محبوب جو دائمي ديدار آهي.

ڪـوٺي ڪُهـي سُپِرين، ڪـوٺي ڪُهَـڻَ سـانُ
نيـزي هيـٺـان نِيـه جـي، پاسـي ڪَـرِ مَ پـاڻُ
جُـلُ وِجـائي جـاڻ، عاشِـقَ اَجَـلَ سـامُهُون.

پيارو پرين پنهنجن عاشقن ڪي آزمائش ذريعي انهن جا مرتبا مٿاهان ڪرڻ واسطي پاڻ گهرائي ٿو ڪُهي يعني شهادت لاءِ سڏي ٿو. قرآن ۾ چيل آهي ته "الله ايمان وارن سان انهن جي مال ۽ جان جو سودو ڪري ڇڏيو آهي." جيڪو انهيءَ سڏ تي ڪسڻ لاءِ حاضر آهي ته پوءِ ان کي ڪسڻ شرط پنهنجي محبوبيت عطا ٿو ڪري. انهيءَ ڪري اي عاشق! تون مالڪ حقيقيءَ سان سودي نپائڻ جي لاءِ پنهنجي جاني قربانيءَ کان هرگز نه ڪيٻاءِ. اي عاشق! تون عشق جي واٽ ۾ ڏاهپ کي ڇڏي، ديوانگي اختيار ڪر ۽ محبوب مقصد جي لاءِ مرڻ سامهون وڪ وڌاءِ.

ڪــوٺَـڻُ قَــريبَـنِ جـــو، عَـــيـنُ تَــــڙَڻُ آهِ
ايءَ اُٺُـــي ڳَـالِهڙِي، ســڪُ وَرَنــدي ســاهِ
آسَــــرَ هَـــذِ مَ لاهِ، ڇِـــنَـڻُ ڳَـنَـــدَڻُ اُن جـــو.

Gul Hayat Institute

ان شانائتي محبوب جو جاني قربانين جي نتيجي ۾ ڪنهن کي سڏڻ ۽ پنهنجي حاضري ۾ آڻڻ هن دنيا جي خفتال کان تڙي آجو ڪرڻ آهي. دنيا جي سک ۽ آرام کي ڇڏائڻ واري التي ڳالهڙي جي حقيقت کي دم اندر هاٿي جو هاڻ پڇي پوريءَ طرح پروڙ. اي سچا عاشق! تون محبوب جي مهر ۽ قرب مان اميد هرگز نه لاهه. ڇاڪاڻ جو پياري پرينءَ جو ڪنهن کان جدا ڪرڻ حقيقت ۾ پنهنجي ويجهو ڪرڻ ئي آهي.

ڪُهِن تان ڪَرَ- گهُرا، ڪَرَ لَهن تان ڪُهَنِ
سيئِي مُون مُهَنِ، سيئِي راحَتَ رُوحَ جِي.

اهي سڄڻ شهادت جو رتبو بخشين ٿا تہ ڄڻ گهٽو ٿا گهرن، ڇاڪاڻ جو ان قربانيءَ جي نتيجي ۾ پنهنجي رضا ۽ محبوبيت جا دروازا کولي ٿا ڇڏين. اهو ساڳيو سڄڻ مون کي شهادت جون سختيون سهائي، ان جي بدلي جنت جي ابدي نعمتن واري زندگي عطا ڪري ٿو ۽ منهنجي لاءِ روح جي راحت ٿو بڻجي.

ڪُهي سو ڪَرَ لَهي، ڪوٺي سو ڪُهي
سوئي مُون مُهي، سوئِي راحَتَ رُوحَ جي.

حقيقت ۾ اهو سڄڻ جيڪو شهادت لاءِ سڏي ٿو، شهادت پڄاڻان سوئي حال پڇي ٿو ۽ پنهنجون قربتون عطا ڪري ٿو. مومنن سان سندن جانين ۽ مالن جي حوالگي جو سودو ڪندڙ اهوئي ساڳيو سڄڻ جيڪو مون کي شهادت جون سختيون سهائي ٿو، سو ئي ان جي بدلي منهنجي لاءِ پنهنجي ابدي نعمتن واري جنت جي زندگي عطا ڪري روح جي راحت بنجي ٿو.

Gul Hayat Institute

ڪُهي سو ڪَرَ لهي، ڪوٺي سو قَرِيبُ
اِها عادَتَ سِڪئو هَرِ زَمانِ حَبِيبُ
تَڇِي سو طبِيبُ، سوئِي راحَتَ رُوح جِي.

جيڪو سڄڻ شهادت لاءِ سڏي ٿو سو شهادت پڄاڻان پنهنجي قربت ۽ حضور ۾ حاضري بخشي ٿو. جيئن قرآن ۾ چيو ويو آهي تہ "جيڪي الله جي راه ۾ ماريا وڃن ٿا تن کي مئل نہ چئو پر اهي زنده آهن ۽ پنهنجي مالڪ وٽ کين يلو رزق عطا ڪيو وڃي ٿو." پياري سڄڻ پنهنجي عاشقن لاءِ هر وقت ۽ هميشہ لاءِ اهو ئي طور طريقو اختيار ڪيو آهي. طبيب جي وڍ ڪاٽ درد ڪان

نجات ڏياري روح کي راحت ڏيارڻ جي لاءِ ئي هوندي آهي.

ڪُهَنِ ۽ ڪوٺِينِ، اِيءَ پَر سَندِي سَجَڻِين
سُوريءَ چاڙِهئو سُپرِين، ڏَنبَ ڏِينهاٽِئو ڏِينِ
وينا وِرِهُ وَتِينِ، واڍوڙِئا! وِهاءِ تُون.

حق ۽ انصاف جي قرباني جي سچي تاريخ ۾ اهو سلسلو هلندو ٿو اچي ۽ پياري سڄڻن جو طور طريقو اهو ئي آهي جو پنهنجن سچن عاشقن مان هڪڙن کي شهادت جو رتبو پيو بخشي تہ ٻين کي شهادت لاءِ پيو سڏي. اهو سهڻو سڄڻ انسانيت جا اهنج دور ڪرڻ لاءِ فڪرمندي ڪندڙ پنهنجن عاشقن مان هڪڙن کي پيو سوريءَ تي چاڙهي ۽ ٻين کي جدوجهد ۽ جاکوڙ جي واٽ تي ڏهاڙي ڏنب ۽ تڪليفون پيو برداشت ڪرائي. اهو محبت ڀريو سڄڻ سڏائين وينو محبت ۽ درد ورهائي ۽ چوي تہ: اي گهايل ۽ محبوبيت جا طالب عاشق تون آءُ ۽ اچي پنهنجي لاءِ ان محبوبيت جي ابدي ورچ وٺي ڇڏ.

رَهِي اَچِجِي راتڙِي، تَنِ واڍوڙِين وَٽاءَ
جَنِ کي سُور سَرِير ۾، گهَٽ مَنجهارا گهاءَ
لِڪائي لوڪاءَ، پاٽِهين پَڌَنِ پَٽِيُون.

جيڪي ماڻهو جهد ۽ جاکوڙ ۾ سرگرم ۽ مصروف آهن، ڪا هڪ رات وڃي انهن سان گڏ گذاري اچجي. جيڪي عشق ۾ گهايل آهن، جن جي جند جان کي درد لڳل آهي، ۽ جن کي اندران اندر ظلم جي خاتمي جي لڇ پڇ ۽ پيڙا جا ڦٽ ۽ زخم آهن. جيڪي محبت جي راهہ تي هلندي پنهنجي تڪليفن ۽ اهنجن کي لوڪ کان لڪائي پنهنجو پاڻ پيا پنهنجيون پٽيون ٻڌن. تن سان سڪ ۽ رابطي ۾ رهڻ سان ماڻهوءَ جي عزم ۽ حوصلي کي سگهہ ملندي آهي.

Gul Hayat Institute

پــاڙِهين پَــڌَنِ پَنِيــون، پــاڙِهين ڏکَ ڏُڱَــنِ
ويڄَــنِ وِرِچِــي ڇَــڏِئا، اَڄُ ڪِ ڪالَهــ مَــرَنِ
ڪَنهِ کي ڪِينَ چَوَنِ، تــہ دَرَدُ اسان جي دِلِ ۾.

انهن جاڪوڙي انسانن جي گهائن جي ڪيفيت ئي نرالي آهي. اهي خود پاڻ ئي پنهنجن قدمن جون پٽيون پيا ٻڌن، ۽ پاڻ ئي پنهنجا زخم ۽ ڦٽ پيا صاف ڪن، ڪنهن جي آسري ۽ سهاري کان بي نياز آهن. طبيبن کان بہ انهن جو ڪم چڙهيل آهي. طبيبن انهن کي علاج کان جواب ڏيئي پاڻ کان پري ڪري ڇڏيو. سندن مرض جي حالت اها بيٺي آهي جو هو اڄ يا سڀاڻي مرن. باوجود پنهنجي نازڪ حالت جي، هو وڏي صبر سان جاڪوڙ جو راز ڍڪين ٿا ۽ پنهنجي دل جي اندر واري درد ۽ پيڙا جو چلولاين سان اظهار ڪو نہ ٿا ڪن.

سِــر جُــدا، ڌَڙَ ڌارَ، دوڳَ جَنِــي جــا ديــڳِ ۾
سي مَرُ ڪَنِ پَچارَ، هَڪيا جَنِ ڄي هَٿَ ۾.

جن جاڪوڙين جي ڪيفيت اها آهي جو اهي جهد ۽ جاڪوڙ جي واٽ تي وڌيا پيا آهن ۽ پنهنجا سر پنهنجي دڙ کان ڌار سمجهي ديوانگيءَ سان ويڙهہ جاري رکيو اچن. وفا جي راهن تي جن جي جسم جو ماس ديڳن وانگر پڪو آهي، سي پل تہ پنهنجي عظيم مقصدن جي حاصلات جون پچارون ڪن. جن جا سرتريءَ تي رکيل آهن، انهن کي اها پچار سونهين ٿي.

ديڳيين دوڳَ ڪَڙَهنِ، جِتِ ڪَٺِيءَ ڪَٺِڪو نہ لَهي
تِتِــي طَبِيــبَنِ، چــاڪَ چِڪَنــدا ڇَــڏِئا.

عشق جي آزمائش ۾ سور سختي وارو اهو ماڳ جت عاشقن جو ماس ديڳين وانگر پيو ڪڙهي ۽ مٿانهن سختين ۽ ايذائن جو ڪٺاهيءَ وانگرواڄڻ پيو پوي. انهن وڏيل چاڪن ۾ چڪيل عاشقن جا گهاءَ ايڏا تہ گهرا هئا جو طبيبن بہ انهن کي لاعلاج چئي ڇڏي ڏنو.

اَڄُ پُـڻ دانُهـو دانُـہ، وادوڙَڪِـيءَ مَنهَـينَ
ويـڄَ وَرائـي ٻانَـہَ، چـوري چـاڪَ نِهارِئـا.

محبت ۾ گهايلن جي ديري ۾ اڄ بہ اهڙا وساريل ماڻهو وڃي ڏسو جيڪي حق ۽ سچ لاءِ ڏنل قربانين ۽ سور سختين جي نتيجي ۾ مليل درد ۽ سور سببان مَنهن هيٺان ويهجي ويا آهن. طبيب آيو جنهن اچي وڏيلن جي ٻانهن کي موڙي جهلي نبض ڏٺي ۽ پڻ چڪندڙ وڏن ڦٽن کي سُوئي صاف ڪري جانچي ڏٺو تہ انهيءَ جون بہ دانهون نڪري ويون.

اَڄُ پُـڻ ڪَنجهـو ڪَنجهـَ، وادوڙَڪِـيءَ مَنهَـين
جو پُڻ پِييَن سَنجهـَ، تہ هوءِ پِنيُون هوءِ پَٽِيُون.

محبت ۾ گهايلن جي ديري ۾ اڄ بہ جهد ۽ جاکوڙ کندڙ سپوتن کي ڏسو جيڪي پنهنجي ڏنل قربانين جي سور سختين جي نتيجي ۾ مليل درد ۽ سور سببان ويهجي ويا آهن جيئن جو رات ٿڙي ٿي، ۽ سور جي سختي وڌي ٿي تہ لُڙيون ۽ پٽيون پيون ٻڌجن تہ انوقت ڪانئن درد جون آهون ۽ ڪنجهہ نڪريو وڃي.

ويچـارا وادوڙ، سَـدا شـاڪِرَ سُـورَ تـي
تـاڻِنِ مَتـي تـوڙ، اوري ڪَـنِ نہ آسَـرو.

عشق جا ماريل حقيقي محبت ۾ گهايل ويچارا سچا جاکوڙي، پنهنجي جهد ۽ جاکوڙ واري وات تي ملندڙ درد ۽ سور تي سدائين سرها آهن ۽ ڪين ڪا شڪايت يا ناشڪري آهي ئي ڪانہ. سندن ڏيان عظيم مقصد جي حاصلات آهي، جنهن سان سندن درد وندي ديس جي ماڻهن جا ڏکِ ۽ ڏوجهڙا دور ٿين ۽ ان جي نتيجي ۾ ڪين پنهنجي پالڻهار حقيقي محبوب جي رضا ۽ محبوبيت ماڻي وٺن. ان تات ۽ طلب منجهن اهڙي عظيم مقصد جي لاءِ جيئڻ ۽ مرڻ جي ديوانگي اوتي آهي. اها ئي سندن آخري منزل مقصود آهي؛ ان ڪان اورتي ڪين

Gul Hayat Institute

ٻئي ڪنهن مقصد حاصل ڪرڻ جي ڪا تمنا ۽ مراد ڪانهي.

سَـــدا آهـــي سُـــورَ جـــي وادوڙِنَ وائِـــي
جيڪـــا اَتَـــنِ مَـــنَ ۾ سـلَنِ نـــ سـائِي
اوڙَڪِ اُهـــائِي، ڳولِئـــو ڏِســـن ڳـــالھَڙِي.

حقيقي محبت ۾ گھايلن کي جهد ۽ جاکوڙ جي ميدان ۾ جيڪي سور مليا آهن انهن جي تہ ڪا پرواهہ ئي ڪونهي. انهن کي تہ هر وقت درد وندي ديس جي درد ۽ سور جي ڳالهہ زبان تي آهي، جن کي هنن عظيم مقصد بڻايو آهي. ان عظيم مقصد جي حاصلات ماڻڻ جي مراد ئي سندن سڀ ڪجهہ رهي آهي. جيڪا سندن دل ۾ آهي سا هو ٻين کي سڻائي هرگز پڌري نٿا ڪن. جڏهن تڏهن بہ ڪشالا ڪري هو ان جاکوڙ جو ميدان ۾ حڪمت عمليون ڳولي وڃي هٿ ٿا ڪن ۽ پنهنجو مقصود ماڻي ٿا وٺن.

سَگھَنِ سُڌِ نہ سُورَ جِي، تہ گھايَلِ ڪيئن گھارِينِ
پِٺَـــلَ پاسَـــو پَـــٽَ تـــان، وَڍِيـــلَ نـــ وارِيـــنِ
پَـر ۾ پَڇِي پـرينءَ کـي، هَئـي هَنجھُـون هـارِين
سَجَنُ جي سارِينِ، سي نہ رُونِ نہ ڇُونِ ڪِين.

Gul Hayat Institute

ڇگن پلن کي ان سور جي ڪل ئي ڪانهي تہ عشق ۾ گھايل انسان ڪيئن ٿا سخت سور ۾ گھڙيون ڪاٽين. اهي عشق جا گھايل جاکوڙ جي عملي ميدان جون سور سختيون سهي جڏهن پٽ تي پاسو ڪوڙيو پيا آهن، پر پوءِ بہ هنن جو جذبو ماٺو نہ ٿيو آهي. هو پنهنجي پر ۾ ئي محبوب مقصد جي حاصلات لاءِ ڪامي پچي درد پريا ڳوڙها پيا ڳاڙين. سچا عاشق جيڪي پنهنجي محبوب مقصد لاءِ جيئڻ جو اونو رکن ٿا سي ظاهريءَ طرح ٻين آڏو نڪي روئڻ جي واويلا ڪن ٿا ۽ نڪي ڪجهہ ڪڇن ٿا.

سَگهڻ سُڌ نہ سُورَ جِي، تا رُڳڪِنِ رَنجُورِ ي
پئا آهِـن پَـٽَ ۾، مَـتِنِ مامُورِي
لُڳِينِ لَنؤَ لَطِيفَ چئي، سَدا جي سُورِي
پِرتِ جَنِ پُورِي، تَنِ رويو وِهامي راتڙِي.

چڱن ڀلن کي تہ غلاميءَ جي درد، پيڙا ۽ سور جي خبر ئي ڪانهي، جيڪي ان جي درد ۽ تڪليفن جا گهايل اڳها آهن سي ئي تا ڪنجهن ۽ آهون ڪن. اهي درد وارا اڳها پٽ تي ڪريا پيا آهن ۽ متڻ درد، ڪرب ۽ محرومين جي غشي طاري آهي. لطيف ٿو چوي تہ انهن کي وساريو نہ. انهن کي غشيءَ واري حالت مان ڪڍي اچو. ڪين محبت واري لؤن لڳل آهي پر ڇا ڪن جو سدائين سور واري حالت ۾ آهن. انهن جي پريت پڪي آهي ۽ ڪين پنهنجي محبوب مقصد جي حاصلات جو درد دامنگير آهي. سندن حالت اها آهي جو رئندي رئندي سندن رات وهامي ٿي.

سَدا آهي سُورَ جي، رَنجُورِن رُڳڪَ
ڪَنہِ جَنہِ ڏُکَ ڏَسائِيا، لُتين ڪِينَ جهُڳڪَ
اِنَ پَلارِيءَ پُڙِڪَ، هيڪَرَ حُضُورِي ڪِئا.

Gul Hayat Institute

محبوب مقصد جي حاصلات لاءِ جاڪوڙيندڙ دردمندن کي هر وقت ۽ هردم دردونديءَ جي ديس ۽ انهن جي ماڻهن جي بيوسي ۽ بدحاليءَ تي ڪهڪاءُ روڄ ۽ جهوري آهي. اهي ڪنهن اهڙي وڏي درد آزاريا آهن جو سندن جهوري ۽ جهڙڪ لهي ئي ڪانہ ٿي. ان هورا ڪورا ۽ ليچ پيچ جي اثرائتي درد ۽ ڪرب کين وچي محبوب جي حضور ۾ پهچايو. هاڻي سندن جيئڻ ۽ مرڻ انهيءَ مقصدِ جي حاصلات سان ئي ٻڌجي ويو آهي.

آيَـلِ! آن نَـ وِسَـهان، هَنجُـون جـي هـارِينِ
آٽِـُـو آبُ اکِـينِ ۾، ڏيهـَ کـي ڏيکـارِينِ
سَڄَڻُ جي سارِينِ، سي نہ رُونِ نَہ چُونِ کِين.

اي ماءُ، منهنجا ديس واسي درد ۽ پيڙا جي جن عذابن مان گذرن ٿا، انهن عذابن جي مٿان ظاهري طرح ڳوڙهن تي ڳوڙها ڳاڙيندڙن جي مٿان آءٌ کهڙو ويساهہ ڪريان. اهي ائين ئي روئي اکين ۾ پاڻي آڻي سڄي ڏيهہ کي پيا ڏيکارين تہ ڪين بہ وڏو درد آهي. جيڪي سچا عاشق پنهنجي محبوب مقصد جي لاءِ جيئڻ ۽ مرن ٿا ان مقصد جي حاصلات لاءِ پنهنجي خلقٺهار سان الستي نينهن نيائڻ ڪي ياد ڪن ٿا، سي نہ ظاهر ۾ ٻين آڏو رئن ٿا ۽ نڪي ڪجهہ ڪڇن ٿا اهي تہ پنهنجي جهد ۽ جاکوڙ واري عملي زندگيءَ سان پنهنجي درد کي ثابت ڪن ٿا.

اَگهـي اگهـائِي، رَنـجُ پريـان کـي رَسـئِو
چَڪَـيمِ چَڱـائِي، سورانگهي سُورِيءَ تـان.

درد وندي‏ءَ جي ديس ۽ انهن جي ماڻهن جي بيوسيءَ ۽ بدحاليءَ تي منهنجو اضطراب، رنج ۽ جهوري مقبول پئي، منهنجي انهيءَ درد ۽ ڪرب جو حال محبوب تائين پهتو ۽ منهنجي درد جي سڄڻ تائين رسائي ٿي. ائين هڪ نصب العين لاءِ پاڻ پتوڙي، سور ۽ سختي اورانگهي هاڻي جڏهن آءٌ مرندس تہ نهايت اطمينان سان مرندس ۽ منهنجو مالڪ نيڻن نهار ڪري مون کي سڏيندو تہ منهنجي رضا واري ابدي زندگيءَ جي قبول پيل ٻانهن ۾ شامل ٿيءُ، ۽ منهنجي جنت ماڻ.

هُـو جي مَنجها هـيجَ، وَهَـمَ پريـان جي وَڍِئا
ٻُڪـي ڏيئـي تـن کـي، کـوهُ کَرِينـدا ويـچَ
نَکـا پِـچَ نـہ پـيچ، پَسَـڻُ ڏاران پِـرينءَ جـي.

اهي محبوب مقصد لاءِ جاکوڙي ۽ سچا عاشق جيڪي وڏي اتساهہ ۽ چاهہ

مان، محبوب جي رضا جو خدا پرستي ۽ انسان دوستيءَ وارو نظريو اپنائي ان کي عملي شڪل ڏيڻ واري خيال ۽ ويچار ۾ گھائجي ويا. تن کي طبيب ٻُڪي ڦڪي ڏيئي ڇا ڪندا. اتم اعليٰ انساني نظريو ملي وڃڻ ڪان پوءِ انهن کي ٻڪي ٻئڻن نہ ٿي ٿئي. پرينءَ جا حڪم، ان جا ضابطا ۽ پرينءَ جي رضا پسڻ بنا، نہ ڪائي ستي اثر ڪندي نہ ڪي ٻيا ويڻ ڪم ايندا.

وِڃي جَنِ وَڍِياسِ، وَرِي وِيجَ ئِي سي ٿِئا
پِرتِ پَڌائون پَٽِيُون، رُوح ڪَئائُون راسِ
هِنيَڙا تَنِي پاسِ، گھارِ تہ گھايَلُ نہ ٿِيين.

جن منهنجي اندر ۾ تڙپ پيدا ڪري مون کي محبوب مقصد ۽ زندگيءَ جو نصب العين عطا ڪيو، وري ان جي لاءِ جهد ۽ جاکوڙ ۾ منهنجا طبيب بہ سي ئي سڄڻ ٿيا. اعليٰ انساني قدرن جي رهنمائي ۽ انهن کي عمل ۾ آڻڻ جو شعور ۽ ڄاڻ عطا ڪري خود پاڻ پيار سان ويهي منهنجي درد تي پريت جون پٽيون ٻڌائون ۽ منهنجي روح کي پڻ پوري راحت ۾ آندائون. اي منهنجا هِيانوَ! اِي منهنجا من! تون سدائين تن محبوبن ساڻ گڏ گذار تہ هوند ڪڏهن بہ گھايل نہ رهين.

ويڄَن وِيئي ئي، دوستُ پيهي دَرِ آئيو
صِحَتَ جِي سَرِيرَ ۾ ڪَلَ ڪَڙيين پيئي
پِيڙَ پَري وِيئي، اَچَڻُ ساڻُ عجِيبَ جي.

منهنجي درد ۽ پيڙا جي ختم ڪرڻ واسطي ٻين ٻڪين ۽ ڦڪين وارا آيل طبيب ويئائي هئا جو منهنجو اصل هادي پيارو پرين پاڻ مون وٽ منهنجي گھر آيو. ان جي ٻڌايل علاج ۽ اصولن ذريعي منهنجو جسم صحتياب ٿيو زخم پرجڻ لڳا ۽ انهن جون ڪڙيون پڪيون ٿيڻ لڳيون. ان پياري پرينءَ جي ايندي ئي درد ۽ پيڙا جي سختي ختم ٿي وئي ۽ ان جا ٻڌايل ضابطا منهنجي زخمي ۽ وياڪل زندگيءَ لاءِ اڪسير بڻجي ويا.

Gul Hayat Institute

كارائِيان قَرِيبُ، وَنِين— تُون ويجهو گهَڻو
دارُون سَبَ دَردَ کي، طَبعَ جو طبيبُ
ايهي حالِ حَبِيبُ، ساهان اوڏو سُپِرِين.

مالڪ حقيقي پيارو پرين مون کي منهنجي اکين جي تارن جي ڪاراڻ کان بلڪ ماڻڪين کان بہ وڌيڪ ويجهو آهي. هو منهنجي هر درد جي دوا آهي، بلڪ هو منهنجو خلقڻهار آهي تنهن ڪري منهنجي جوڙيل جوڙ کي ڄاڻي ٿو. اها عليم ۽ ڪريم ذات مالڪ حقيقي پنهنجي جوڙيل جهان جي جوڙ ۽ پنهنجي ٻڌايل ضابطن جي ذريعي منهنجي طبعي سرشت جو طبيب آهي. اهڙي بندوبست ڪرڻ وارو اهو پيارو سڄڻ مون کي پنهنجي ساهہ کان بہ وڌيڪ ويجهو آهي. مان پنهنجي هر ساهہ پساهہ ۾ ان جي جوڙيل جوڙ مان لطف اندوز ٿيان ٿو.

وائي

وِرِسئا وِيجَ ويچارا، ٻُليا وِيجَ ويچارا
دل ۾ دَردُ پِرِين جو
منَ ۾ مَرَض پرِين جو
١. اُٿيو ويچا، مَ وِهو، وَڃو ڊِرِپَ ڳٽي
اُٿيو ويچا مَ وِهو، ڳٽو ڊِرِپَ تَمارا
٢. ٻُڪِي ڏِيندا ٻاجهَ جي، آيا سُورَ ڏٽِي
ٻُڪِي ڏيندا ٻاجهہ جي، آيا جِيءَ جِيارا.

ويچارا اڻ ڄاڻ ويڄ ۽ طبيب منهنجي درد ۽ ڪرب جو پتو لڳائڻ ان جي علاج ڪرڻ ۾ پلجي پيا. هو بدن جي ٻاهرين بيماري ڳوليندا رهيا ۽ ٻاهرين تڪليف جو علاج ڪندا رهيا، پر ڪين منهنجي اندرين عذاب ۽ ڪرب جي ڪل ئي ڪانہ پئي، مون کي حقيقت ۾ محبوب حقيقيءَ جي رضا ۽ تسليم جو اُلڪو

Gul Hayat Institute

آهي. منهنجو روح بي چين آهي، مان الست بربڪم جو قالوا بلىٰ سان اقرار ڪيو هو ۽ هاڻي جيستائين پنهنجي انسان دوستيءَ واري عملي زندگيءَ سان ان اقرار کي نہ پاڙيندس تيستائين منهنجو روح بي چين رهندو. اي طبيبو! ٻاهرين ٻڪين سان وڏيڪ نہ ويهو، اُتو ۽ ٻُڪيون ڦڪيون ڪٽي روانا ٿيو: اتو ۽ ڪٽو پنهنجون دوائون، وڏيڪ نہ ويهو! مان پنهنجو مرض ڳولهي ورتو آهي منهنجي سُور جا مالڪ پاڻ اچي ويا آهن ۽ اهي ئي مون کي پنهنجي پيار جي دوا ڏيندا: اهي جيءَ جياريندڙ ئي ان انسان دوستيءَ جو ڏانءُ ڏيندا ۽ پنهنجي حڪمن ۽ ضابطن واري ٻاجھ جي ٻُڪي ڏيندا تہ مون کي نجات ۽ چڱيلائي ملندي.

Gul Hayat Institute

6

عشق جو ڇهون اصول

تلاش ۽ تڙپ

Gul Hayat Institute

شاھ وٽ عشق جو

ڇهون اصول آهي

زندگي گوناگون آهي. ماڻهوءَ کي زندگيءَ جي انهيءَ گوناگونيءَ مان پنهنجي ڪاميابي به تلاش ڪرڻي آهي، پنهنجي لاءِ حق ۽ سچ جي تلاش به ڪرڻي آهي. دنيا ۾ سچ ۽ حق جون وري ڪيترين ڏسائون آهن ۽ ڪوڙ دعوائون آهن، اتي پنهنجي لاءِ بهتر ڪان بهتر جو انتخاب ان تلاش جو اصل حاصل آهي. شاهه صاحب ان لاءِ تلاش ۽ تڙپ کي بيحد ضروري سمجهي ٿو. پنهنجي رسالي ۾ شاهه سائين سر سسئي جا پنج سر انهيءَ تلاش ۽ تڙپ جي ضرورت، ڪيفيت، انداز ۽ ان جي صورتن کي ورائي ورائي بيان ڪيو آهي.

انهيءَ تلاش ۾ ڪيترين ئي تڪليفون برداشت ڪرڻيون پون، کهڙا به ڏونگر ڏورڻا پون پر تلاش کي ڇڏڻو ناهي.

منڍ نه منجهان تن، پسي لڪ لُڏن جي،

جا پر ڪاهوڙين، سا پر سڪي سسئي. *(سُر سسئي آبري)*

”سسئي انهن عورتن منجهان نه آهي جيڪي جبلن جا ڏکيا لڪ ڏسي ڏکي ۽ ڪنبي ويهي رهن، پر سسئي ته ڪاهوڙين وانگر سخت تڪليف ۽ مشقت ڪرڻ واري آهي. هن شروع ڪان ئي اهو طريقو سکيو آهي.“

شاهه لطيف وٽ حاصلات ڪان وڌيڪ تلاش ۽ تڙپ کي اهميت حاصل آهي. هو چوي ٿو ته مان اهڙي حاصلات کي گهوري ڇڏيان جيڪا منهنجي تلاش ۽ تڙپ کي ماٺو ڪري ڇڏي.

تلاش ۽ تڙپ هر ماڻهوءَ جي ضرورت آهي. علم جي تلاش، روزگار جي تلاش، ڪاميابين جي تلاش، مهارتن جي تلاش، سچ جي تلاش، اعليٰ انساني قدرن جي تلاش، سڪون ۽ سلامتيءَ جي تلاش، سڪون ۽ سلامتيءَ واري مذهب جي تلاش، اهي سڀ انسان جون فطري ۽ سماجي ضرورتون آهن. انهيءَ ڪري ماڻهو انهن لاءِ تلاش ۽ تڙپ به ان پيماني جي رکي. شاهه لطيف اسان جو نباض شاعر هو. هُن جتي جتي به اسان جي ڪمزورين کي ڏٺو، اتي ان جو علاج ٻڌايو. هُن اسان ۾ تلاش ۽ تڙپ جي بيحد کوٽ محسوس ڪئي، ان ڪري اوترو

Gul Hayat Institute

ئي زور ڏئي هُن سچا سارا پنج سُر تلاش ۽ تڙپ تي تخليق ڪيا.

هُن ڏنو ته اسان جا ماڻهو سخت روايت پسند ۽ نسلي طرح هلندڙ طريقن جا پابند آهن. جنهن مذهب تي وڏڙا رهيا آهن، اسان ڪي به هر حال ۾ ان تي هلڻو آهي، پوءِ ڇو نه ڊيڊ ڪائٽا پون، ڪندين ۽ ڪانئين جي آڏو اونڌو ٽيٽو پوي، انساني شرف ڪان هيٺ لهڻو پوي ۽ ماڻهن جي پيرن تي جهڪڻو پوي. صرف ان لاءِ ته اهو خانداني مرشد آهي ۽ پيڙهين ڪان هلندو پيو اچي. مرشد وٽ نه وحدانيت جي تعليم آهي نه انسان دوستيءَ جا عملي مظاهر آهن، پوءِ به پيري مريدي هلندي پئي اچي. صدين جون فرسوده ۽ مدي خارج روايتون ۽ رسمون هلنديون پيون اچن. ملان ڪيترو به پيش ور ۽ فرقيواريت جو علمبردار بڻجي، پر ان جي سماجي رتبي کي چيلينج نه ٿو ڪجي. شاهه لطيف پنهنجي فڪر ۾ انهن سيني روايتن، رسمن ۽ طريقن جو پوسٽ مارٽم ڪيو. هن نه صرف انهن خرافات کي ننديو پر ماڻهن کي ان جو باغي بڻايو ۽ انهن کي سيکاريو ته هو پنهنجي زندگيءَ جي سيني معاملن ۾ پلي طريقي ۽ پلي ڳالهه جي حاصلات لاءِ تلاش ۽ تڙپ جي روءِ تي رهن. هن سيکاريو ته تلاش ۽ تڙپ برابر تڪليف ۽ قربانيءَ جو رستو آهي پر انسان کي سچ سان نينهن نياهڻ جي لاءِ تڪليفون سهڻيون پونديون ۽ قربانيون ڏيڻون پونديون. شاهه سائين انهن تڪليفن لاءِ هڪ عورت سسئي جي ڪردار کي نمونو ڪري پيش ڪيو ۽ هي خاموش پيغام ڏنو ته هاڻي جيڪڏهن مَرد تلاش جي اهڙي ريت تي نه هلن ته پوءِ انهن جي مردانگيءَ تي حيف آهي.

اهڙي طرح ماڻهو پنهنجي اڳواڻن ۽ رهبرن جي ڪڏ هلن ٿا. سالن ۽ ڏهاڪن جي ڊگهي سفر ڪانپوءِ به قوم کي ڪا هڙ حاصل نٿي ٿئي، اهنج ۽ ايذاءَ ختم نٿا ٿين، تبديلي ۽ انقلاب نٿا اچن. ڏسجي وائسجي پيو ته نه فڪري سگهه آهي ۽ نه عملي طريقا آهن سو انقلاب اچي ته آخر ڪٿان اچي پر ماڻهو اتي به انقلاب جا سائنسي ۽ رياضياتي طريقا اختيار ڪرڻ بجاءِ روايتي رهبرن پويان پنهنجون جوانيون ۽ زندگيون پيا تلف ڪن. شاهه لطيف انهن لاءِ صاف لفظن ۾ چيو ته:

هارِئا ويــچَ! مُيـاسِ، سُـڌ نــ لَهـين سُـور جـي
پِريـان کــي چُونـدِياسِ، تَــ تَـرسُ طَبِيــبَنِ چَـڏِئو. (سُريمن)

Gul Hayat Institute

”اي نادان طبيب: آءُ تہ پنھنجي درد ۽ تنھنجن ڪوبج ۽ مدي خارج نسخن سببان مرڻ جھڙو ٿي ويو آھيان، پر تون اجان تائين منھنجي سور جو سبب نٿو سمجھين. آءُ پنھنجي پياري پرين جي بارگاھہ ۾ دانھين ٿيندس تہ يار رب! ھنن ڪوبجن پنھنجي نفساني خواھشن پٺاندڙ بي مقصد واٽن تي ھلائي اسان جو وقت وڃائيو ۽ اسان جي درد ۽ ڪرب تي ھنن ڪھل ۽ قياس ڇڏي ڏنو ھو.“

استاد جي، سڄاڻ جي، تخليقڪار جي ۽ ھڪ علم واري ماڻھوءَ جي علم جي تلاش زندگيءَ ۾ ڪڏھن بہ ماني ٿيڻ نہ گھرجي. حضرت محمد ﷺ جنھن جي فڪر جو آغاز ئي اقراء سان ٿيو ھو تہ ”پڙھو، پڙھندا رھو، خلقڻھار اوھان تي سڀ کان وڏو اڪرام ئي اھو ڪيو آھي جو اوھان کي قلم جو علم ڏنو اٿائين.“ ھن چيو تہ پڙھڻ ۽ سکڻ لاءِ اوھان جي زندگيءَ ۾ عمر جي ڪابہ سرحد ڪونھي، ”پينگھي کان وٺي قبر ۾ وڃڻ تائين سکندا رھو“، تان جو مالڪ حقيقي جي حضور ۾ پيش ٿي ڪري ٻڌايو تہ مان سکڻ ۽ سچ پائڻ جي لاءِ سچي زندگي تڙپ ۽ جستجوءَ سان گھاري ھتي پھتو آھيان.

ھي اسان جو سڀ کان وڏو الميو آھي تہ اسان رسمي ڊگريون وٺي عقل جا اڪابر ۽ آپي خان ٿا بڻجي وڃون. ھي ڊگريون تہ استعداد جو سرٽيفڪيٽ ھونديون آھن تہ ھي ماڻھو ھاڻي ھن شعبي ۾ ڪم ڪري سگھي ٿو. سکڻ جي رسوخ جو آغاز تہ ٿيندو ئي ڊگرين کان پوءِ آھي. اھڙي طرح زندگيءَ جي ٻين شعبن ۾ بہ، پوءِ اھو پورھيو ھجي، سروس ھجن، ڪاروبار ھجي، سيني ھنڌن تي اسان جو ساڳيو رويو آھي. انھيءَ ۾ بہ گھڻو ڪري موجود ۽ ميسر حالتن تي اڪتفا ڪري اسان جو گاڏو پيو گھلجي. پلان پليءَ جي تلاش ۽ ترقيءَ جي تڙپ اسان جي عشق ۽ ايمان جو حصو نہ رھي آھي. پنھنجي پنھنجي شعبن ۾ پنھنجي خدمتن ۽ پنھنجي ڪم سان عشق ۽ ان کي پنھنجي لاءِ پنھنجي چوڌاري ماڻھن جي لاءِ مفيد بنائڻ جي تڙپ ناھي تہ پوءِ ڪنھن بہ ڪم واري ماڻھوءَ کي مجرد عشق ڪھڙي حاصلات ڏيندو.

پَسِــي ڏُونگَــرَ ڏاهَ، جِــمَ هَلَــڻَ ۾ هِيٺــي وَهِــين
لانڊِـي لَـڪَ لَطِيـفُ چَئـي، پُنّـيءَ ڪيچـِينِ ڪـاهِ

پُڇــي پُـــورِج سَسُـــئِي، بَلوچـــاڻِي بـــاهِ
اِن وَڙائِـــتِ وَرَ جِـــي، آسَـــرِ هَـــڏَ مَ لاهِ
جـو اَکِينگئُـون اوڏو آهِ، سـو پِـرين پَرانهُـون مَ چَئـُ. (سُر آبري)

”اي سسئي! وڏا جبل ڏسي متان هلڻ ۾ سستي ڪرين. دل نه لاهجانءِ. تون چيلهه ڪي سندري سان ٻڌي ڪيچين جي قافلي پٺيان هلندي وڃ. اي سسئي! تون قافلي جا هر منزل تي باهه جا ڇڏيل نشان پچائيندي اڳتي وڌندي وڃ، تون ان قربائتي ڪانڌ ڪان ڪنهن به صورت ۾ نااميد نه ٿيءُ. اهو سڄڻ جيڪو اکين ڪان وڌيڪ ويجهو آهي، انهيءَ لاءِ ايئن نه سوچ ته هو ڪو تو ڪان پري آهي.“

اها تلاش ۽ جستجو پنهنجي محبوب سان وصل جي لاءِ آهي ڇو ته آخري منزل اهو وصل ئي آهي. سسئي چوي پئي ته آءٌ ويندس ۽ جبلن ۾ ڳوليندس، جتي به هوندو ان کي ڳوليندس. شاهه جي هن تعليم تي اوهان به زندگيءَ ۾ اهڙي ريت تي هلو ۽ عشق جي اثرن ۽ فائدن جو لطف وٺو. سُر يمن جي داستان 2 ۾ هيئن فرمائي ٿو:

جان جان نـاهِ ضَـرورُ، تـان تـان طَبِيبُ نـاهِ ڪـو
جُـه سـو سَـرِئو سُـورُ، تـه ڪَـرَ ويـڄُ وَرِ پِئـو.

ماڻهوءَ جي زندگي ته ايئن معمول مطابق گذري ٿي پر سوچ ۽ علم وارن انسان ڪي وري وري پنهنجي اندر جا اڌمان جاڳندا آهن ۽ اندر جو انسان بيدار ٿيندو آهي ته آخر هو ڪير آهن؟ ڇو پيدا ڪيا ويا آهن؟ ۽ سندن منزل ڪهڙي آهي؟ پوءِ سليم فطرت انسانن ۾ بامقصد زندگي گذارڻ جي تڙپ پيدا ٿيندي آهي. جيستائين اندران اها تڙپ ۽ ضرورت پيدا نه ٿيندي تيستائين ٻاهر به ان درد ۽ پيڙا جو ڪو ويڄ ۽ طبيب ڪونه ملندو. ماڻهوءَ جي اندر جو درد ۽ سور ايرندو ته پوءِ ان درد جي نجات ۽ راحت جي منزل تي رسائڻ وارا ويڄ به جهٽ ملي ويندا.

Gul Hayat Institute

سُـورُ جَنِـي کـي سَـرِئو، سَـرِي تَـنِ صِـحَتَ
مِنِـــي مُصِـــيبَتَ، آهِـــي عاشِـــقَنِ کـــي.

جن کي اندرَ جي پيڙا آهي، عشق آهي ۽ اڌمان آهن تہ ان جي نتيجي ۾ پيدا ٿيل تڙپ ۽ عملي زندگي انهن کي ئي صحت ۽ راحت عطا ڪري ٿي. انهيءَ ڪري سچن عاشقن جو اهو دستور آهي تہ سور واري سختيءَ کي پنهنجي جاکوڙ ۽ انسان دوستي واري عملي زندگيءَ سان هو حياتيءَ جو جيڪو لطف حاصل ڪن ٿا، سان انهن جي وڏي حاصلات آهي.

اُتيـــاري، اُتِـــي وِئـــا، مَنجهـــان مُـــون آزارَ
حَبيـــب ئـــي هَٽِـــي وِئـــا، پيـــڙا جـــي پَچـــارَ
طِبيـــبَنِ تـــوارَ، هَـــڏَ نـــہ وَٽَـــي هـــاڻِ مـــون.

منهنجي اندر ۾ هي درد ۽ ڪرب جو سور جاڳائي، پاڻ پرين هليا ويا. اهي پيارا محبوب ئي منهنجي اندر ۾ سليم فطرت سمائي ۽ منهنجي روح ڪان الستي اقرار وٺي نينهن نياڻ جي واٽ تي لڳائي ويا ۽ مون کي سور سختي جي جهوري لائي ويا. انِ جي نتيجي ۾ مون منجهہ جيڪا تڙپ ۽ جستجو پيدا ٿي آهي سا منهنجو سرمايو آهي. هاڻي مون کي پنهنجي چڱيلائي بابت ويڄن جي ڳالهہ ئي نٿي وڻي.

Gul Hayat Institute

اُور ڏُکَنـــدو اُو ٿِيـــي هـــادي جَنـــہِ حَبيـــبُ
تِـــرُ تَفـــاوَتُ نـــہ ڪَـــري تَنـــہِ کـــي ڪـــو طَبيـــبُ
رَهَنُمـــا رَقِيـــبُ، ســـاتِرَ آهـــي سُـــپِرِين.

اهو پاڻ وڏيڪ ڏکوئجي ٿو، جنهن جو سڄڻ ۽ سونهون خود پيارو پرين آهي. ان ڪري جو پرين ان جي اندر کي تڙپائي ٿو ۽ ان تڙپ جي نتيجي ۾ عمل جون سور سختيون سهائي ٿو. سندس پيڙا جي ڪيفيت هي آهي جو سور ۽ درد

ڪي لاهڻ ۾ بہ وري سواءِ پياري سڄڻ جي ٻئي ڪنهن بہ طبيب جو علاج ذرو بہ فرق نٿو ڪريس. انهيءَ ڪري جو ان تڙپ ۾ عمل جي وِٿن، حقيقتن ۾ زندگيءَ جي ضابطن جي رهنمائي ڪندڙ خيرخواهہ سپرين جهڙوڪر سندس ساٿاري بڻيل آهي.

سَاٿَرِ صِحَتَ سُپِرِين، آهـي نــہ آزارُ
مَجلِسَ ويـرَ مِـٺـو ٿِيـي، ڪاٽِيـنـدي ڦَهـارُ
خَنجَرُ تَنہ خُوبُ هَٿِـي، جَنہِ سين ٿئي يـارُ
ساڄَن مُون ستارُ، سوجهي رَڳُون ساهَ جُون.

جڏهن مٺو محبوب ساٿي ۾ ساٿي آهي جو ان جا ٻڌايل رهنما اصول منهنجي درد جا دارون آهن تہ پوءِ ان جي نتيجي ۾ سور يا آزار آهي ئي ڪونہ. اهو پيارو پرين ويجهڙو ٿيڻ تي مٺو مهربان ۽ غفار آهي، پر وڍڻ ۾ گهائڻ وقت بلڪل بي قياس. جنهن جو بہ هو يار ٿئي، تنهن ڪي آزمائش لاءِ تڪليفن مان پار ڪرائي ٿو. پيارو سڄڻ نهايت ٻاجهارو آهي جو پنهنجي محبوبيت جو نهايت مٿانهون مقام ڏيڻ لاءِ سوجهي ساهہ جي رڳن جي قرباني ٿو ڏياري، اها قرباني ڪيترن ئي انسانن جي ايندڙ سک ۽ سلامتيءَ واري زندگيءَ جو ذريعو بڻجي ٿي.

Gul Hayat Institute

رَڳُـون تِيـون رَبـابُ، وَڄَـنِ ويـلَ سَـيَڪَهين
لُڇَـنِ، ڪُڇَـنِ نــہ ٻئـو جانِـبَ ري جَـوابُ
سوئِي سَنڌِيندُمِ سُپِرِين، ڪِيَسِ جَنہِ ڪَبابُ
سوئِي عَـينُ عَـذابُ، سوئي راحَـتَ رُوحَ جِـي.

جڏهن ڪان مون محبوب حقيقيءَ جي رضا لاءِ ان جي ٻڌايل محبوب مقصد واسطي جيئڻ شروع ڪيو آهي منهنجون نسون رباب جون تارون ٿي

پيون آهن، جيڪي منهنجي دردونديءَ ديس جي مظلوم ماڻهن سان ٿيندڙ ناانصافين تي لڳاتار وڃن ٿيون ۽ ان سور جي سختي ڪان لرزن لڇڪن پيون پر صبر ۽ ماٺ ۾ پيون سور سهن ۽ سواءِ محبوبُ جي ٻئي ڪنهن سان ڪا پڙڪ به ڪين ٿيون ڪن. هاڻي اهو محبوب ئي منهنجو رهنما بڻبو. ان جا ٻڌايل حڪم، ضابطا ۽ قومن جي عروج ۽ زوال جا قانون رهنما بڻجي منهنجي وڪريل وجود کي سڌو ۽ سنڌائتو ڪندا. سڌاري ۽ خرابيءَ بابت فطرت جا جوڙيل قانون آهن. انهيءَ جي جوڙيل قانون جي انحراف تي افراد ۽ قومن کي عذاب ملن ٿا ۽ ان جي ٻڌايل حڪمن ۽ ضابطن جي پوئواريءَ تي ئي افراد ۽ قومن جي راحت واري زندگي مقدر بڻجي ٿي.

اَنــڌا اُونــڌا ويــجَ! ڪُــلَ ڪُجاڙِئــا ڪــانئِيينِ
اســان ڏُکنــدو ڏِيــلَ ۾، تُــون پيــارِيين پــيجَ
سُــورِي جَنِــي سيــجَ، مَــرڻُ تَــنِ مُشــاهِدو.

اي عقل جا انڌا ۽ مت جا موڙها طبيب! جڏهن تون ماڻهوءَ جي اندر جي بيمارين جي جاڻ ئي نٿو رکين ته پوءِ اجايو علاج ڪري منهنجي ڪل کي پيو ساڙين! اسان کي محبوب مقصد لاءِ اندر ۾ تڙپ ۽ لڇ، ۽ تون پيو ٻاهريون ڦڪيون ڪرين ۽ سُتيون پيارين! ان محبوب مقصد جي لاءِ جاکوڙي ۽ ويڙهاند ڪري سوري تي چڙهڻ جن جي لاءِ سيج برابر آهي، تن لاءِ موت ته هڪ عجب لقاءُ آهي.

تَــنَ طَبِيــبُ نــه تــون، سُــڌ نــه لَهِــين سُــورَ جِــي
ڏَکِ پنهنجــا ڏَرِيَــڙا، کَــڏَ کُٽِــي ۾ يُـــون
ڪانَــه گهُرجــي مــون، حَيــاتِي هــوتَنِ ري.

تون منهنجي بيتاب ۽ قالوا بليٰ جو اقرار ڪيل جندجان جي بيماريءَ جو جو ڄاڻو طبيب ئي ڪو نه آهين، (انهيءَ ڪري) مون کي جيڪو درد ۽ پيڙا آهي، تنهن ۾

ڪي تون سمجهي نٿو سگهين. تون پنهنجون هيڏانهن هوڏانهن جون دوائون ستيون جيڪي مون کي ٿو ڏئين سي موٽائي ڪڻ ۽ ڪا ڪڏ ڪٽي اُن ۾ پوري ڇڏ. منهنجو علاج محبوب جو وصال ۽ ان جي ڏسيل واٽ آهي ۽ منهنجو جيئڻ ان سان ئي آهي. باقي ٻين نظرين ۽ رمزن وارا حيلا هلائي پياري پرين کان پري نہ ٿو ڪري سگهين. انهن هوتن جي جدائي ۾ جيئڻ مون کي ڪيئي ئي ڪونہ.

هارِئـا ويـجَ! مُيـاسِ، سُـڌ نـہ لَهِـينْ سُـور جِـي
پِرِيان ڪي ڇُونـدِياسِ، تہ تَرسُ طَبِيبَنِ ڇَڏِئو.

اي نادان طبيب: آءُ تہ پنهنجي درد ۽ تنهنجن ڪويڄ ۽ مدي خارج نسخن سببان مرڻ جهڙو ٿي ويو آهيان، پر تون اڃان تائين منهنجي سور جو سبب نٿو سمجهين. آءُ پنهنجي پياري پرين جي بارگاهہ ۾ دانهين ٿيندس تہ يار رب! هنن ڪويڄن پنهنجي نفساني خواهشن پٽاندڙ بي مقصد واٽن تي هلائي اسان جو وقت وڃائيو ۽ اسان جي درد ۽ ڪرب تي هنن کهل ۽ قياس ڇڏي ڏنو هو.

ڪُتِـيَسِ ڪُـويڄِنِ، تَـنِ طَبِيـبَ نـہ گَـڏِئا
ڏيئِـي ڏَنـبَ ڏَڏَنِ، پاڙَــان ڏِيـلُ ڏُڪوئِيــو.

اڻڄاڻ ويڄن منهنجي درد ۽ ڪرب جي تشخيص ئي نہ ڪئي. ابتن علاجن سان ماري ڇڏيو: منهنجي بيمار جسم کي سچا طبيب نہ ملي سگهيا. انهن نادانن لاحاصل مقصدن جي ڪيءِ ڊوڙائي ڏنين تي ڏنب ڏيئي، ويتر منهنجي جان کي وڌيڪ جهوريو ۽ آزاريو.

ڪُوماڻــا ڪَڙيــون ڪَـرِي، چــاڪَ اُپَرِئــامِ
واري ويــجَ ڏِنــامِ، ڏَنــبَ ڏُکَنــدي ســامُهَان.

مان پنهنجي هوراکورا سان پنهنجي محبوب مقصد جي لاءِ پنهنجي وت آهر ڪوشش سان هلندو رهيس ۽ منهنجا ڦٽ اندران پرجي، مٿان ڇٽڻ واريون

ڪَڙيون ٻڌي، ڪومائجي ويا هئا. جو مٺان وريٖ اڻچاڻ ويڄن جي رهنمائي ويڳاڻپ جي ور چاڙهي ڇڏيو. تان جو منهنجا ڦٽ اڪلي پيا. انهن جي ڪويڄائي نسورو منهنجي زندگيءَ کي سور، آزار ۽ ڏنڀ ڏئي ڇڏيا.

طنبُــــو طِبيــــبَنِ، آٽــــي اڳــــڻ ڪوڙِئــــا
دارُون هِــن دَردَ ڪــي، ڦَڪِيُــون فَــرقُ نــہ ڪَــنِ
وِرِچِئــو ويــڄَ وَڃــنِ، سُڌِ نــہ پِيــنِ سُورَ جِــي.

منهنجي بيماري ۽ ليچ پيچ ڏسي ويڄن پنهنجون پنهنجون ستيون ڪٽي پنهنجا طنبو پلاٽي اچي بالڪل منهنجي صحن تي آٽي ڪوڙيا. پنهنجي ستين تي هلائڻ جا وڏا وس ڪياؤن پر سندن ڏنل ڦڪين منهنجي هن درد ۽ سور کي ذرو بہ گهٽ نہ ڪيو. تڪجي لاچار تي آخر اهي ويڄ هليا ٿا وڃن پاسيرا تي ٿا وڃن پر ڪين منهنجي درد ۽ ان جي علاج جي ڪا خبر ئي ڪانہ ٿي پوي.

ايرينــدَڙا اِيٖ، جــي مــون ڪــي ڏِنــا سَــڄَڻين
هارِئــا تَنِــي تــي، ويــڄَ وِڃــاءِ مَر ڏِيَــڙا.

طلب جي تات ۽ جستجوءَ جا اهي ڦٽ ۽ زخم جيڪي مون کي پياري پرين ڏنا آهن، سي ايرينڌڙ آهن ۽ محبوب مقصد لاءِ جاڪوڙ ۽ جهد سان اهي ضرور ورندا ۽ ڇُٽندا. اي نادان ويڄ! تون پنهنجن غيرمعياري نسخن واريون پنهنجون دوائون انهن تي ضايع نہ ڪر.

ويــڄَ وِڃــاءِ مَر ڏِيَــڙا، ڪَنــدا ڪونــہ فَــرقُ
مُون ڪِي تِئِا مَرڪُ، مُون پِريان جا ڏَڪَڙا.

اي طبيب! تون پنهنجي ڏِين جي جهڙا پسارڪا ٽوٽڪا ناهي، اهي ٻڪيون ڦڪيون ضايع نہ ڪر، جو اهي منهنجو درد گهٽائڻ ۽ مون کي صحتمند ڪرڻ

ڀر ڪو بہ ڦيرو ڪو نہ آڻيندين. منهنجي لاءِ منهنجي مانائتي پرينءَ جيڪو شفا جو فطري نسخو تجويز ڪيو آهي سو منهنجو مرڪ آهي. ان نسخي تي هلڻ سان جيڪي ڏک ۽ ڏاکڙا آهن سي بہ مون لاءِ سهڻا سيباڻا آهن.

ويــجَ وِجـائُون ڇَـڏِ، تــوکي سُـڌ نــہ سُــورَ جــي
آنڊيئِي جي اگهَنِ لَئِي، سي گورِيُون گورِين گَڏِ
سوئِي صـاحِبُ سَڏِ، جـو پَرڪَـا لَهـي پِيـڙَ جِـي.

اي طبيب! تون پنهنجون اهي اجايون حڪمت واريون ڳالهيون بند ڪر، جو توکي مرض جي اصليت ۽ سور جي سبب جي سُڌ ئي ڪانهي اهي نسخا ۽ گوريون جيڪي اگهائي ختم ڪرڻ لاءِ آنديون اٿئي پنهنجي اڳين بڌايل نسخن ۽ گورين سان رکي ڇڏ. مون يانت يانت جا نسخا ۽ علاج ڪري ڪافي ڀو ڳيو آهي. هاڻي منهنجي درد جو ڇيھ ٿئي. تنهن ڪري تون انهيءَ صاحب ۽ سائينءَ کي سڏي آڻ، جيڪو منهنجي اندر جي هن درد ۽ پيڙا کي صحيح طور سڃاڻي ٿو.

ڏارِين دُنيا ڪارَڻ ڏَرِڀِيُون، تَنَ جو تُون نہ طَبِيبُ
ايـنـدو اَڄُ عَجِيبُ، شَـادِي ڏِينـدو صِـحَتَ جِـي.

اي ويڄ! تون رڳو پنهنجي ذاتي، انائن ۽ خواهشن لاءِ اجايون ڏڀين جهڙيون دوائون ڪنيو وتين، پر حقيقت اها آهي تہ تون دلين جو اصل مرض ڄاڻين ئي ڪو نہ ٿو، ان ڪري تن جي علاج جي توکي ڪَل ئي ڪانهي. پر مان بہ روزانو اها آس ٿو رکان تہ اڄ منهنجو پيارو سڄڻ محبوب ايندو، ۽ ان جي تجويز ڪيل ضابطن ۽ نسخن سان منهنجو درد دفع ٿيندو ۽ مون کي چڱيلائي جي واڌائي ڏيندو.

Gul Hayat Institute

ويچَنِ سِين وائِيءَ پِئا، ڪِري نـہ ڪِئائُون
جي پَنـدِ پارِئـائُون، تـہ سِـگهائِي سَـگها ٿِئا.

هڪڙا ماڻهو پنهنجي مرضيءَ تي هلڻ وارا اهڙا بہ آهن جن کي پنهنجي دور ۾ درد ۽ ڪرب جا چاٽو ۽ رهنما ۽ طبيب تہ مليا پر انهن ماڻهن جي پنهنجي ويڄن سان آڏا سوال جواب ڪيا، ۽ ڏسيل رک ۽ پرهيز نہ ڪيائون. جيڪڏهن هو پنهنجي باطني بيمارين ۽ ڪڏاين بابت جيڪي انهن جي ماڻهپي کي نهوڙيندڙ هيون، طبيبن جي ٻڌايل نصيحت ۽ هدايت تي هلن ها، تہ هوند جلد ئي صحتياب ٿين ها.

ويڄَنِ سِين وائِيءَ پِئا، ڪِري ڪَنِ نـہ پاڻِ
اَگهـا اِنَ اُهيـاڻِ، پَسـو سُـورَ سِـجهائِيا.

انهن بي چَين بيمارن هڪ تہ پنهنجي مرضي ۽ خواهش کي پنهنجي مٿان حاڪم بڻائي پنهنجي طبيبن سان سوال جواب ڪيا، ۽ ٻيو هرويرو جي غفلت ۽ ڇيڳرائي ۾ ڄاڻي ٻجهي پنهنجي باطني بيمارين ۽ ڪڏاين جي رک نہ ڪيائون. سندن اهڙن افعالن جي ڪري اهي مريض ڏسو تہ دنيا ۾ هيڪلا ٻڄي ويا ۽ ڪو بہ پوڻو ٻاري نہ سگهيا. زندگيءَ جو گذران سوڙهو ٿي ويو. سور جي سختيءَ نيست ۽ هيٺا ڪري ڪيرائي ڇڏيا ۽ ڪين مرض جي آزار نهوڙي ڇڏيو.

Gul Hayat Institute

تَـڙِي طَبيـبَنِ، گهايَـلُ گهَـران ڪَـڍِئو
ڇِڪِئا چاڪَ ڇِيهُون ڪَري، ڪَڙِيُون مُورِ نـہ ڪَنِ
دوسَ دَرسَـن تُنهِنجـي، وڏو نـارُ تَـپَنِ
وِرِچِئـو ويـڄَ وَڃـنِ، آءَ پِـرين تــہ اُبهَـان.

اهڙن ماڻهن سخت درد جي پيڙا کان نجات لاءِ جڏهن بہ طبيبن ڏي رخ ڪيو تہ خود طبيبن کي پنهنجا حيلا ۽ حڪمتون ضايع نظر آيون. تنهن ڪري انهن زخميل مريض کي پنهنجي طبابت خاني مان ٻاهر ڪڍي ڦِٽو ڪيو. ڇو جو درد لاعلاج هو. وڏا ڦٽ ۽ زخم سِيرون ڇِيرون ڪري پئي ڇڪيا، ۽ ڪڙيون

ٻڌي ڇنڊڻ وارا بالڪل نہ پئي ڏيا. (اهڙي حالت ۾) اي سڄڻ! تنهنجو هڪ ئي ديدار ڏکن ۽ گهائن جي آزار کي ڏاري وڃهي ٿو. جڳن کان دنيا ۾ فردن ۽ قومن کي عطا ڪيل تنهنجي روشني ۽ رهنمائي شفاياب رهي آهي. هي دنيا جا طبيب تہ ڪڪ ٿي ڇڏي هليا ٿا وڃن، پر اي منهنجا پيارا پرين! تون پاڻ منهنجو ساٿي ٿيءُ تہ آءُ تنهنجي ڇپر ۽ ڇانءُ ۾ هن بيماري مان ڇاق ٿي اُٿان.

آهـــي گهڻـــو اڳهَـــنِ جـــو تَـــرسُ طَبِيـــبَنِ
ڪِئو وَسُ ويڄَنِ، تان ڪِريءَ ري ڪِين ٿِئي.

سڄڻ طبيب تہ بيحد مهربان آهن ۽ انهن کي تہ بيمارن جو گهڻو ئي قياس ۽ خيال آهي. هر مرض جون شافي حڪمتون مهيا ڪري سڄڻ طبيبن تہ وڏو ۽ صحيح علاج ڪيو پر ماڻهو پنهنجون خراب عادتون ۽ حرص جيستائين ترڪ نٿو ڪري تہ ان پرهيز کان سواءِ ڪو بہ فائدو ڪو نہ ٿئي ۽ ڪو نہ ٿيندو.

اڳهـا ئِـي سَـگها ٿِـئا، جـي ويـٺا وَٽ ويڄَـنِ
تـہ تَرسِـي طَبِيـبَنِ، ڇيـڻـي هُـونـدَ ڇَڱـا ڪِـئـا.

جيڪي بيمار پنهنجون عادتون ۽ حرص ترڪ ڪري ۽ نفساني خواهشن تي ڪنٽرول ڪري طبيبن وٽ علاج واسطي ويهي رهيا تہ اهي بيمار هوند ڇڱا ڀلا ٿي پيا ان ڄمي ويهڻ ۽ صبر جي نتيجي ۾ طبيبن پڻ مٿن ترس کائي سندن زخم ڌوتا ۽ پنهنجي پوري پوري حفاظتي اپائن ۽ انتظام سان ڪين صحتياب ڪيو.

پـاڙي ويـڄَ هُـئـامِ، تـان مُـونِ مُـور نـہ پُڇِـئـا
تيلاهِـــين پِـئـــامِ، موريسَـــر اڪِـــينِ ۾.

جيتوڻيڪ منهنجي قسمين قسمين جي آزارن جا طبيب منهنجي پاڙي ۾ مون کي نسورو ويجها هئا، تڏهن مون ان ايڏي هوند جو فائدو وٺي پنهنجي

Gul Hayat Institute

بيماري جي علاج بابت ڪانئن ڪڏهن ڪو نہ پڇيو. تنهن ڪري ئي تہ مون ڪي اکين ۾ پڙوارَ پيا جن منهنجي ڏسڻ ۽ سڃاڻڻ واري نظر وڃائي.

هارِئا تـو هِـرِي، ڪُـپَچُ ڪايـا سِـين ڪِئـو
ڪيَئِـي جـي ڪِـرِي، تـہ تُـون تَوانـو تِيـين.

اي مُوڙهل ۽ هرڪيل نفس! تون پنهنجي ڪڌائپ، حرص ۽ غرضن تي ضابطو نہ ڪيو ۽ هر شيءِ ڏوڪڻ ۽ هر شيءِ کائڻ تي هِرڪي، پنهنجي بدن کي اڻائو مرض لاتو. جيڪڏهن تون سڄڻ طبيبن جي ڏسيل واٽ ۽ هدايتن تي پرهيز ڪرين ها تہ هوند سگهو چاق چڱو ڀلو تي وڃين ها ۽ آزارن مان تنهنجي جان آجي تي پوي ها.

ويـجَ مَ ٻُڪـي ڏي، مَـرُ چڱيـائِي مَ ٿِيـان
سَـڄَڻُ مـانَ اَچِي، ڪَـرَ- لاهُـو تِـي ڪَـڏِهِين.

اي طبيب! تون مون کي ڪابہ دوا نہ ڏي، ڀل تہ آءُ چڱي ڀلي نہ ٿيان ۽ بيمار ئي هجان تہ من منهنجو محبوب ڪڏهن اچي، تہ منهنجي بيوسيءَ تي ڪهل کائي مون کي هن بيماريءَ جي ابدي ڇوٽڪاري جو ڏس ڏئي.

هُئين ويڄَنِ وَٽِ، تُـون ڪِـئَن جِيءُ جَـڏو ٿِيين
سِـرُ ڏيئِـي ۾ سَـٽِ، ڪـوهُ نَـہ ڪِيَئِـي ڏَريَـڙا!

اي جيئڙا! تون تہ طبيبن وٽ رهندڙ هئين، پوءِ ڪيئن اگهو ٿئين! اتي رهندي بہ تون شفايابي حاصل نہ ڪئي. تون اتي پنهنجي شفايابيءَ جا ڏس اپنائي سندن رضا ۽ خوشي خاطر پنهنجو پاڻ حوالي ڪرين ها تہ جيڪر تنهنجي حاصلات وڏي تي پوي ها.

Gul Hayat Institute

ويهڻُ ويڄَنِ وَٽِ، سِڪين تہ سَگهو ٿِيَن
اڳِين عادَتَ مَٽِ، تہ اڳها! عاجِزُ نہ ٿِيين.

(اي اڳها!) پنهنجي درد جي دفع لاءِ جيڪڏهن تون طبيبن وٽ صحتيابيءَ جي اعتقاد ۽ اطمينان سان ويهڻ سڪين تہ جيڪر چڱو ڀلو ٿي پوين. پر ان لاءِ شرط آهي تہ تون پنهنجي بي چيني، بي صبري ۽ بي شڪري واري اڳين عادت بدلاءِ تہ هوند هيٺو ۽ محتاج نہ ٿئين.

تَرِسُ طَبِيبَنَ جو، جَڏَنِ ڪِئو نہ جاتِ
جو ويڄَنِ جي واتِ، دارُونئان تَنهِ دُورِ ٿِئا.

طبيبن تہ بيمارن تي پنهنجي مهر ۽ عطا سان ڪين وڏا حيلا ۽ علاج ڏسيا پر هنن لاپرواهہ بيمارن طبيبن جي ڏسيل اُپائن جو ذرو بہ قدر ۽ يادگيرو نہ ڪيو. انهيءَ ڪري اهي اڳها انهيءَ مجرب علاج کان، جيڪو ويڄن ڪولي ڪولي چٽو ڪري ٻڌايو هو تنهن کان محروم ٿي ويا.

Gul Hayat Institute

جانِڪِي ڪِئا وِيڄَ مُون دارُونَ ۽ ڪارُوَنَ
ٻُڪيُون ڏِينديِ ٻاجهہ جُون نِهارِي نارُوَنَ
جَنِ سِڻَ لَهَنِ سارُوَنِ، تَنِ تان ڏُکَندو ڏُورِ ٿِيِي.

مهربان طبيب وڏي ڏيان سان منهنجا گهڻا ڪي علاج ۽ حيلا ڪيا، جيڪو جيڪو عرصو گذرندو رهيو انهيءَ ۾ منهنجي اصلاح جو دوا دارون ٿيندو رهيو ۽ مون ڪي هدايتون ملنديون رهيون. محبوب سڄڻ پيار سان هر لحظي جون ڪارائتيون دوائون ڏيندو، نبضون نهاريندو رهيو. پر حقيقت ۾ آزار کان اهي ئي ٿا آجا ٿين جيڪي همت ۽ استقامت سان مهربان طبيب جون ڏسيل

ڦڪيون ۽ هدايتون هنيين هنداڻن تا ۽ نتيجي ۾ انهن جون سڃڻ پاڻ سارون سنيارون ٿا لهن.

سيئِي سُورَ طَبيبَ، جَنِي سُورَنِ سَجَ ڪِي
جو لِکئو هُتِ لَطِيفُ چئِي، سوئِي ڪَنِ قَرِيبَ
جي نَوازِئا نَصِيبَ، دارُونءَ سي دُرستَ ڪِئا.

انسان جي اگهائي ۽ سگهائي جي تقدير ۽ ڪارڻ بہ ان مالڪ طبيب پاڻ جوڙيا آهن. سور جا لاهيندڙ بہ اهي ئي آهن، جن سور ڏنا آهن. لطيف ٿو چوي تہ: جيڪو انساني عملن جي چڱي ۽ بري جي نتيجن طور تقدير ۾ لکيل آهي، يعني انهيءَ جا قانون مقرر ٿيل آهن انڪري سڄڻ بہ انهن قانونن پٽاندڙ سو ئي ٿا ڪن. جيڪي چڱاين تي هلندڙ چڱا ماڻهو نصيب جا نوازيل آهن، دوائون بہ انهن ڪي ئي ٿيون صحتياب ڪن.

اَگهَنِ مِڙِي اَڄُ، ڪِئو سَڏُ صِحَتَ ڪي
ڏُورِ ڏُکَندا يَڄُ، مِهرَ مُنَہُ ڏيکارِئو.

Gul Hayat Institute

اڄ درد وندي ديس جي سيني اگهن گڏجي پنهنجي درد ۽ ڪرب کان بيحال ٿي دل جي سچائي سان پنهنجي ڪمين ۽ ڪوتاهين جو اقرار ڪري ۽ انهن کان بچڻ جو وچن ڪري پنهنجي ڏٽي ڪي سگهائي ۽ صحت لاءِ ٻاڏايو آهي. اي آزار! تون پڄي پري ٿيءُ جو مالڪ جي عطا ڪيل نجات وارن نسخن سان بخشش ۽ عطا جي مهر ٿيڻ لڳي آهي.

وائي

ويـڄَ مَر مُـون وَٽِ ويهُ

آيَا جانِي مون گهَر آيا

آيا هادِي مون گهَر آيا

١. ويڄَنِ وَڏا ئِي وَسَ ڪيا، مَرضَ مُنهنجي ڪي

٢. مَرُ چَڱِيائِي نہ ٿيان، ويڄَ مَر ٻُڪِي ڏي

٣. ڪَرَ-لاهُو تِي ڪَڏهِن اڱَڻِ شالَ اَچي

٤. ٻُڪِي ڏِيندَمِ ٻاجهہَ جِي، سندو رَحَمَتَ ري.

اي عطائي طبيب! مون تنهنجي اجاين پسارڪن وڪرن ۾ ڏسن تي وقت وڃايو. هاڻي اٿ ۽ علاج لاءِ تون مون وٽ نہ ويهہ. منهنجا پيارا پرين جيڪي منهنجي درد ۽ مرض کي خوب ڄاڻين ٿا سي ڄاڻ تہ منهنجي گهر آيا. منهنجا رهبر سچڻ اجهي تہ منهنجي گهر آيا. يانت يانت جي طبيبن منهنجي مرض جي علاج لاءِ وڏا احوال ڪيا پر مرض نہ ڇڏيو. تنهنجي حوالي نسخن ۾ ڏسن تي آءٌ پل تہ چڱو ڀلو نہ ٿيان: اي طبيب! تون مون کي ڪا بہ ٻُڪي ڦڪي نہ ڏي. مان پاڻ کي پنهنجي سڄڻ طبيب کان ويڳاڻو ڪري ڇڏيو هو، مان ان ڏانهن موٽان ٿو. شال منهنجو پيارو پرين، خبر چار لهڻ لاءِ منهنجي اڱڻ تي اچي. مون کي يقين آهي تہ اهوئي پنهنجي پيار ۾ مهر وارو علاج ڪندو ۽ الاهي رحمت سان مون کي رڳي ڇڏيندو.

Gul Hayat Institute

Gul Hayat Institute

7

عشق جو ستون اصول

Gul Hayat Institute

پنهنجو پاڻ حوالي ڪري ڇڏڻ،
شاهه وٽ عشق جو
ستون اصول آهي.

خود حوالگي يا پنهنجو پاڻ حوالي ڪري ڇڏڻ عشق جو روح آهي يا عشق جو نچوڙ آهي. ماڻهوءَ ۾ جيترو هي جذبو وڌيڪ هوندو، ان ۾ اوترو ئي وڌيڪ زندگي هوندي. ڇاڪاڻ ته ڪجهه ديوانا هوندا آهن جيڪي دنيا ۾ وڏي ڪمن، اصولن، نظرين ۽ انقلابن لاءِ پنهنجو پاڻ حوالي ڪري ڇڏيندا آهن ۽ ان جي موٽ ۾ انسانيت لاءِ سک ۽ سلامتيءَ جا موقعا پيدا ٿي پوندا آهن. ماڻهو پنهنجو مال، مرتبا ۽ وقت وڏن انساني ڪمن لاءِ حوالي ڪري ڇڏي ته اهي سڀ ماڻهوءَ جي خير ۽ سعادت ۾ شامل ٿي وڃن ٿا. پر جيڪو ماڻهو پنهنجي ذات ۽ زندگيءَ کي ان خير ۽ سعادت لاءِ وقف ڪري ڇڏي ته اها طلب ۽ اها عملي زندگي مٿانهين عشق واري آهي. جيڪو ماڻهو پنهنجي پاڻ پٽي مان آزاد ٿي وڏن مقصدن جي لاءِ ديوانگي ۽ قربانيءَ سان سرفراز ٿي ويندو آهي ته انسانيت لاءِ جيئڻ مان هو لطف وٺندو آهي. رحم ۽ ڪرم، ڀلايون ۽ ڀال سندس شخصيت جو خاصو بڻجي ويندا آهن. پوءِ هُن کان پنهنجي ذات وسري ويندي آهي.

ڊاڪٽر علي شريعتي يورپي فلاسفر نٽشي جو ذڪر ڪيو آهي ته هو پنهنجي فن جو ماهر شخص هو ۽ ڪيس علم ۽ فلسفي جي دنيا ۾ مٿاهون مقام حاصل هو. پنهنجي جوانيءَ ۾ نٽشي طاقت جي فلسفي جو علمبردار هو ۽ طاقت کي ئي حق سمجهندو هو. سندس نظر ۾ طاقت ئي سڀ کان وڏو قدر هو. هو ڪمزورن ۽ ضعيفن کي سهارو ڏيڻ لاءِ تيار نه هو. پر سندس سوچ جو اهو انداز جوانيءَ جي دور جو نشو هو جيڪو عمر جي موٽ سان گڏ لهڻ لڳو ۽ آخري عمر ۾ نسبتًا لطيف ۽ نرم خيال رکندو هو. سندس دل ۾ عشق ۽ محبت جا جذبا جاڳڻ لڳا هئا ۽ هو انسان سان انسان طور محبت ڪرڻ لڳو هو. جيڪو ماڻو جوانيءَ ۾ هي چوندو وتندو هو ته رحم ڪائڻ ڪمزوريءَ جي علامت آهيٰ ۽ ڪمزورن کي هن دنيا ۾ رهڻ جو حق ئي ڪونهي، اهو پوڙهپ ۾ هڪ جانور تي رحم ڪائي پنهنجي جان ڏئي ويٺو.

واقعو هيئن ٿيو، ته هڪ ڏينهن نٽشي رستي تان گذري رهيو هو ته هن

هڪ گهوڙي گاڏي ڏٺي، جنهن تي تمام گهڻو بار رکيل هو ۽ اهو گهوڙو جيڪو ان بار کي ڇڪي رهيو هو، تنهن جو پير هڪ گٽر ۾ ڦاسي پيو هو. گهوڙي ڏاڍي ڪوشش پئي ڪئي ته سندس پير ڪڏ منجهان ٻاهر نڪري اچي، پر گاڏيءَ تي ستيل تمام گهڻي بار جي ڪري گهوڙي لاءِ ايئن ڪرڻ ممڪن نه هو. گاڏي هلائيندڙ کي گهوڙي جي تڪليف جي ڪا به پرواهه نه هئي، سندس خواهش ته اها هئي ته جيئن به ٿي سگهي، گهوڙو پنهنجو پاڻ کي ڪڏ منجهان ٻاهر ڪڍي تيزيءَ سان رستي تي ڊوڙڻ لڳي، ته جيئن هو پنهنجي سامان کي منزل تي پهچائي پئسا وصول ڪري سگهي. ان مقصد لاءِ هو گهوڙي کي بيدرديءَ سان ماري رهيو هو.

نتشي ڏٺو ته گهوڙو مار جي خوف کان پاڻ کي ڪڏ منجهان ٻاهر ڪڍڻ جي هر ممڪن ڪوشش ڪري رهيو آهي، پر گهوڙي گاڏيءَ تي ستيل بار کيس پاڻ سنڀالڻ کان معذور بڻائي ڇڏيو آهي. ان ڪشمڪش ۾ گهوڙي کي نه رڳو تڪليف ٿي رهي هئي، بلڪ سندس پير به زخمي ۽ نيل ٿي ويو. ان عظيم فيلسوف کان گهوڙي جي اها حالت برداشت نه ٿي سگهي، کيس گاڏي هلائيندڙ جي سنگ دليءَ تي تمام گهڻي ڪاوڙ لڳي، ۽ نتشي کيس چيو ته هو گهوڙي سان ايڏي بي رحميءَ وارو سلوڪ نه ڪري، پهريائين گاڏيءَ تان بار لاهي ته جيئن گهوڙي کي اٿڻ جو موقعو ملي سگهي. گاڏي هلائيندڙ ايڏي ته ڪاوڙ ۾ هو، جو هو ان وقت ڪا به ڳالهه ٻڌڻ لاءِ تيار ئي نه هو. ان نتشي جي ڳالهه ڌانهن ڌيان ئي نه ڌريو. نتشي زبردستيءَ گاڏي هلائيندڙ کي ان تشدد کان باز رکڻ جي ڪوشش ڪئي، جنهن تي گاڏي هلائيندڙ ايڏو ته مچرجي پيو، جو هن خود نتشي کي تشدد جو نشانو بڻايو ۽ کيس ڏاڍو ماريو. ان حادثي ۾ نتشي کي ايذا ته ڏک رسيا جو انهن جي اثر جي ڪري هو ڪجهه عرصي بعد مري ويو.

ڊاڪٽر شريعتي سوال اٿاريو آهي ته معمولي جانور کي تشدد کان بچائڻ لاءِ نتشي جهڙي عظيم فلاسفر پنهنجي زندگيءَ کي داءَ تي لڳائي ڇڏيو! ڪيڏي نه اچرج جهڙي ڳالهه آهي؟! هڪڙن ماڻهن کي ته اهو احمقاڻو فعل ٿو لڳي ته ڪٿي نتشي ۽ ڪٿي معمولي گهوڙو! پر ڊاڪٽر شريعتي چوي ٿو ته: ”هيءَ اها سطح آهي جيڪا منطق کان مٿاهين آهي. هيءَ اخلاق جي سرحد آهي ۽ هيءَ عشق جي منزل آهي. ان ڪري جو هو هڪ ظالماڻي ۽ مجرماڻي

فعل کي برداشت ڪرڻ لاءِ تيار نه هو.“

انساني وقار ۽ حقن جو مسئلو ته اجا به اڳتي آهي، جتي ماڻهو اڃل ڏئي انهن حقن لاءِ پنهنجو پاڻ حوالي ڪري ٿو. اتي ماڻهو پاڻ کي فطرت جي عين مطابق بڻائي چڪو هوندو آهي. ائين عشق جي ڪوري مان پڪل ماڻهو فطرت جي گهراين مان گذرندو آخرڪار پنهنجي خدا سان اتصال ڪري ٿو. هو سچي انسانيت جي تلاش ڪري ٿو ۽ ساڳي طرح پنهنجي خدا کي به حاصل ڪري وٺي ٿو. شاهه لطيف سُر يمن جي داستان 3 ۾ انهيءَ خود حوالگيءَ کي هيئن بيان ڪيو آهي:

هَڻُ حَبيبَ هَٿُ ڪَٽِي، تيڪَ مَ، تورو لاءِ
پِريم تُنهنجي گهاءِ، مَران ته ماڻُ لَهان.

اي پيارا سڄڻ! مون تي احسان ڪر ۽ پنهنجي تقدير سان منهنجي لاءِ شهادت امر ڪر. پنهنجي محبوب هٿن سان وار ڪر ۽ ڪهل ڪري پنهنجي تلوار کي مياڻ نه موڙ. اي منهنجا پرين، تنهنجي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ لاءِ تنهنجي شهادت واري نظام جو حصو بڻجان ته جيڪر تو وٽ قبول پوان ۽ مانائتو ٿيان.

Gul Hayat Institute

هَڻُ حَبِيبَ هَٿُ ڪَٽِي، دل ۾ ڏَري دانهن
وَڍِ ته ويرَمَ نه ٿِئي، صَبُرُ آئُ نه سَهان
ڪَنهِ کي ڪِينَ چَوان، ته مون کي مارِئو سَڄڻين.

اي پيارا سڄڻ! پنهنجي تقدير سان منهنجي لاءِ شهادت امر ڪر ۽ پنهنجي محبوب هٿ سان وار ڪر، جو دانهن منهنجي دل ۾ ٿي ڏريل ۽ دٻيل آهي ۽ پڙڪ به ٻاهر ڪانه نڪرندي. ڏک هڻ ۽ سگهو منهنجو سر وڍ جيئن دير نه ٿئي، تنهنجي محبوبيت ۽ رضا جي انهيءَ راحت خاطر آءٌ وڌيڪ صبر ڪري نٿو سگهان. مرندي وقت اها ٻاف ٻاهر ڪونه ڪيندس ته مون کي منهنجي محبوب ماريو آهي.

هَــڻُ حَبِيــبَ هَــٿُ ڪَٽــي، ٻَنگــان پَــري ٻــاڻُ
مــا ڳِهنِ مُــون مِنــهُ ٿَئي، جهــولِيءَ وجهــان پــاڻُ
اِن پَــرِ ســاجَنَ ســاڻُ، مَــنَ مُقــابِلو مُــون ٿِئــي.

اي پيارا سڄڻ! پنهنجي تقدير سان منهنجي لاءِ شهادت امر ڪر. پنهنجي هٿ سان ڪَمان کي ڪَشي، ڇڪي زورائتو تير هڻ. تہ من مون لاءِ اهو ڏک ۽ زخم پڪو سبب بنجي جو پاڻ کي جهوليءَ ۾ وجهي ڪٽايان. اهڙيءَ طرح سان اي منهنجا سڄڻ تو سان روبرو ميلو ٿئي ۽ مون کي سندءِ ديدار حاصل ٿئي.

عُقابيــلَ اَکِــينِ ۾ بــارِي تــوکِي بــانَ
اُيــو اَڳِرايُــون ڪَــرين، مــاڳ هَٽيــو مَســتانَ
جانِــبَ تُــون زِيَــانَ، اَکِــينِ سِــين ايــڏا ڪَــرِين.

(اي منهنجا سهڻا سائين!) تنهنجين عقابي اکين ۾ تيز نگاهن وارا اڻ ڳسنڊڙ ۽ وڏا گهائيندڙ تير موجود آهن. جن سان تون هر وقت ايڏيون اڳرايون پيو ڪرين، جو پنهنجن واجهائيندڙ مست عاشقن کي ترت شهادتن جا جام پيو پيارين. اي منهنجا جاني! تنهنجي رضا ۽ محبوبيت جو رنگ بہ نرالو آهي جو تنهنجي ڪرم واري نظر شهادتن جا سلسلا جاري ڪري ڇڏيا آهن!

Gul Hayat Institute

عُقابيــلَ اَکِــين ۾ تــوکي تِکــا تِيــرَ
ســاجَنَ! اِنهِين سِيگَ سِين قَتِيئي گَهٽا فَقِيرَ
ٻِئو مَ مارِج مِيرَ، تُنهِنجو پهروئي پُورو ٿِئو.

(اي منهنجا سُهڻا سائين!) تنهنجين سهڻين عقابيل اکين ۾ تو وٽ تيز نگاهن وارا تير موجود آهن. اي سڄڻ سائين! تو اِنهين زوردار ڪمان سان ڪيئي پنهنجي رضا ۽ محبوبيت جا گداگر عاشق بيتاب ڪري ڇڏيا آهن. جيڪي تنهنجي فدائيت ۾ شهادتن جي ٻليدان تي چڙهندا رهن ٿا. اي صاحب! هاڻي منهنجي ٻي تقدير نہ ٻڌائجانءِ تنهنجو پهريون ئي نشانو ورتل هن شهادت جي حاصلات واري اها تقدير

منهنجي لاءِ وڏي مايا آهي.

عُقابيل اکين ۾، تير تکا توکي
ساجن انهين سُورَ جي ڪَلَ نه آ ڪَنهِ کي
مارين تو مُون کي، چاڙهيئو لوهَ لَطِيفُ چئي.

(اي منهنجا سهڻا سائين!) تنهنجين سهڻين عقابيل اکين ۾ تو وٽ تيز نگاهن وارا اڻ گسندڙ تير موجود آهن. تنهنجي محبت جي ماريل انهن عاشقن کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي انهن زخمن ۽ گهائن جي قدر ۽ منزل جي خبر ڪانهي. اهو راز ته صرف تنهنجي الفت ۽ عطا تي ڄاڻي ٿو ۽ ٻيو منهنجي فدائيت ۽ حاصلات تي ڄاڻي. لطيف تو چوي ته (اي پيارا پرين!) جڏهن تنهنجي الفت ۽ منهنجي فدائيت جو اهو انداز آهي تڏهن تون مون کي لوهه جا ڪڙا پارائي صليب تي آڻين ٿو.

عُقابيلَ اکين سين، تيرُ چَلايو تو
ٻيو مَرُ ماري سو، جَنهِ جو پَهرو پُورو نه ٿئي.

(اي منهنجا سهڻا سائين!) تو پنهنجين عقابيل اکين سان منهنجو انتخاب ڪري مون کي سچ ۽ سونهن تي فدا ٿيڻ سيکاري ڇڏيو آهي. مان انهي وات تي مطمئن آهيان، تون مون کي انهيءَ وات تي ثابت قدم رک. تنهنجي اِنهين پهرئين تير ئي مون کي پورو ڪري ڇڏيو ۽ هاڻي ٻئي جي ضرورت ئي ڪانهي. ٻيو تير پل اهو هڻي جنهن جو پهريون نشان تي پورو نه لڳي.

جي پائِن ڪانَ ڪمانَ ۾ ته سينو سَپَرَ رَکُ
مُنَهَ ۾ مَعشُوقَنِ جا، چاڪَ چِٽِڪا چَکُ
سُورِي پانءِ مَر شَڪُ، عاشِقُ تِيءَ ته اُبَهِين.

جڏهن تون محبوب مالڪ جي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ لاءِ ڏرتي ۽ انسانن جي

Gul Hayat Institute

حقن واسطي ويڙهه جي ڪنهن به محاذ تي هجين ۽ تيرن جو وسڪارو ٿئي ته تون هَٽي پاسي نه ٿيءُ، پر پنهنجو سينو آڏو سپر ڪري جهل. بلڪل سامهون سينو تاڻي بيهه ۽ پنهنجي مُنهن ۾ پياري محبوب جا گهاءَ ۽ ايذاءَ سهه. عشق جي آخري منزل سوري آهي، ان ۾ شڪ نه آڻ، بلڪ ان کي پوري يقين سان قبول ڪر. سچو عاشق ٿيءُ ته متي سوريءَ تي چڙهين ۽ فدائيت ۽ محبوبيت جي اعليٰ منزل کي رسين.

جي پائِنِ ڪَانَ ڪَمانَ ۾ ته سِينو سِپَرَ ڏِيڄ
مُنهَ ۾ مَعشُوقَنِ جا، جهالُو تِي جهَليڄ
پاهانِ پَڳَ مَ ڏِيڄ، عاشِقُ تِيءُ ته ابهِين.

جڏهن تون محبوب مالڪ جي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ لاءِ ڏرتي ۽ انسانن جي حقن واسطي ويڙهه جي ڪنهن به محاذ تي هجين ۽ تيرن جو وسڪارو ٿئي ته پنهنجي سيني کي آڏو سپر ڪري جهل. تون دل جهلي ڏاڍو تي گهٽي ۾ گهٽا گهاءَ ۽ زخم سامهان پنهنجي مُنهن ۾ جهلج. هيٺو تي پنهنجا پير پوئتي نه هٽائج: تون سچو عاشق ٿيءُ ۽ پنهنجي فدائيت جي انتها ڪر ته ان جي محبوبيت واري وڏي منزل کي رسين.

Gul Hayat Institute

جي پائِنِ ڪانَ ڪَمانَ ۾ ته ڏِجيئين سِينو
ڪَهِجِ مَ ڪِينُو، مَتان دوسنِڱون دُورِ ٿِيين.

جڏهن تون محبوب مالڪ جي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ لاءِ ڏرتي ۽ انسانن جي حقن واسطي ويڙهه جي محاذ تي پهچين ۽ تيرن جو وسڪارو ٿئي ته اي عاشق! تون پنهنجو سينو سامهون ڪري ڏجانءِ. اتي اڱيان اچڻ کان نه لنوائجانءِ ۽ 'ناڪار' کي زبان تي ئي نه آڻجانءِ ته متان محبوبن جي رضا ۽ محبوبيت کان پري نه ٿي وڃين.

پـــائي كـــانُ كَمـــانَ ۾، مِيـــان! مـــارِ مَ مُـــون
مُون ۾ آهِين تُون، مَتان تُنهنجو ئِي توکِي لَڳِي.

اي منهنجا سائين! هي منهنجو وجود تہ سراسر تنهنجي عنايت ۽ عطا آهي. تو پنهنجي تقدير جي قانونن واري ڪمان مان مون کي ڪان نہ هڻ جو منهنجي وجود ۽ ساهہ پساهہ ۾ تون ئي (موجود) آهين، ان کي توئي مقصديت ڏني آهي متان آءٌ ان مقصديت کان محروم ٿي مري وڃان.

لـــورِي جِـــتِ لَڳُـــومِ، اُتـــي اُيـــو آهِيـــان
سُورِهُ پِرِين سَنَدومِ، مَنَ ٻاجهائي ٻِئو هَٽي.

محبوب مالڪ جي رضا ۽ محبوبيت ماڻڻ جي ازلئون مليل لوريءَ تي اڃان تائين ثابت قدم آهيان، آءٌ انهيءَ ساڳئي ماڳ تي استقامت سان بيٺو آهيان. منهنجي وري وري چاهت اهائي آهي تہ منهنجو دلبر، مون تي مهربان ٿي مون کي وري وري قربانين لاءِ قبول ڪري.

ڪانارِئـــا ڪُـــٺڪَنِ، جَنِـــي لـــوهَ لَڳَـــنِ ۾
پـــاٽِهين ٻـــڌَنِ پَٽِيُـــون، پـــاٽِهين ڌَڪَ ڌُئَـــنِ
ويڄَـــنِ ورِچِـــي ڇَـــڏِئا، اَڄُ ڪَ ڪالهـــ مَـــرَنِ
ڪِنه کـي کِيـنِ چَـوَنِ، دَردُ اسان جِي دِلِ ۾.

Gul Hayat Institute

مالڪ جي رضا ۽ محبوبيت جي طالبن کي جهد ۽ جاکوڙ جي رستي ۾ جيڪي تڪليفون رسن ٿيون انهن کي پنهنجي ڪنجهڻ ۾ ڇپائي ڇڏين ٿا پر بي صبر ٿي دانهون نٿا ڪن. هو پاڻ ئي پيا پنهنجون پٽيون ٻڌن ۽ پاڻ ئي پيا پنهنجا زخم صاف ڪن. ڇاڪاڻ جو طبيبن ڪڪ ٿي کين لاعلاج ڄاڻي ڦٽو ڪيو تہ اڄهو هو اڄ يا سڀاڻي ٿا ساهہ ڏين. باوجود اهڙي حالت جي اهي جاکوڙي ماڻهو ڪنهن کي بہ شڪايت طور پنهنجي درد ۽ ڪرب جو اهو راز نٿا سلين.

چـوري چَنـگُ، پَنـگُ لَهـي، حَبيـبَنِ هَنيـوسِ
پُجهـان پـاڻُ لَڳـوسِ، ڪَانـارِئو ڪَـرُ ڪَٽـي.

حق ۽ هدايت جو چنگ چوري، حق جي لاءِ قربانين جو قدر پڌائي پوءِ محبوبن ڪمان چاڙهي، پنهنجي عاشق ڪي تڙپ ۽ فدائيت جو پورو نشان ڪري هنيو. چاٺان ٿو تہ عاشق ان لاءِ آتو هو ۽ اهڙو تير لڳس، جو ڏک لڳڻ سان مٿي اُڀريو آهي.

سَـرُ جـو سَـجِئو سَـڄَـڻين، پَـرُ پيـڌيءَ ڏيـئِـي
ڪـانَ ڪَرنگهَـرُ ڪَـپِئـو، پَـڪَـنِ سِـرِ پيهِـي
جيـرا جِـگَـرِ، بُـڪِيُـون، پاسـاڙا پيئِـي
ويـڄَنئُـون ويئِـي، تِـي وَهِيـٽِـي سَـڄَـڻين.

تڙپ ۽ فدائيت جو هڪ محاذ سڄڻ منهنجي سيني ۾ مچائي پنهنجو نشانو سڌو چٽائي هنيو. تنهن جي تکي چوٽي پنهنجن ٻنهي ڪُلهن سميت اندر جو اونهون گهاءَ ڪري وجي ڪرنگهي ڪي وڌيو. پڻ جيرا، جگر، بکيون ۽ ٻنهي طرفن واريون پاسريون وڍيائين. اندر جنين اڌ وارو هي ويچارو عاشق هاٽي طبيبن جي حيلي ڪان چڙهي ويو، ۽ هاڻي هن جو معاملو محبوب مالڪ ۽ هن جو ٿي ويو آهي.

Gul Hayat Institute

سَـرُ جـو سَـجِئو سَـڄَـڻين، ٻَنگـان پَـري پـانُ
وِئـو وُجـودان نِـڪـرِي، ڪَـڙ ڪَـڙ ڪَـري ڪـانُ
تِـئا جي نِيشـانُ، سي پِهـرِئين سِـين پُـورا ٿِـئا.

پياري محبوب، منهنجي اندر ۾ تڙپ ۽ فدائيت جو هڪ محاذ مچائي جيڪو سَرُ سڌو چٽائي هنيو، سو اهڙو تہ نشاني لڳو جو جندجان مان ڪڙڪو ڪندو آرپار هليو ويو. مون ڪان اڳم جن ڪي تڙپ ۽ فدائيت جي اهڙي توري لڳي تہ اهي بہ عاشق محبوب جي تير جا ائين ئي نشانا ٿيا ۽ انهن حق جي راهہ ۾ قربانين جي تاريخ لکي ڇڏي.

سَرُ جو سَچئو سچَٽين، ٻنگان ٻاڻُ پَري
وِئو وجُودان نِڪِري، ڪَڙَ ڪَڙَ ڪانُ ڪَري
پُڇو پيرَ پَري، تہ ڪِين نَرِئو هَٿُ حَبِيبَ جو.

پياري محبوب منهنجي اندر ۾ تڙپ ۽ فدائيت جو هڪ محاذ مچائي جيڪو تير سڌو چتائي هنيو. سو اهڙو تہ نشاني لڳو جو جندجان مان ڪڙڪو ڪندو آرپار هليو ويو. (اي ساٿيو!) اوهين بہ قبوليت جي ان بارگاهہ ۾ وڃو ۽ وڃي ڏسي اچو تہ ڪيئن محبوب جي رضا پوري ٿئي ٿي ۽ محبوب جي ان رضا لاءِ قربانين جي نتيجي ۾ ڇا تہ حاصلات ملي ٿي.

سَرُ جو سَچئو سچَٽين، سِيگَ مَنجهان سِيلو
ٽِينگرُ ٽِڪئو ڪِينڪِين، پارِ لَنگهئو پِيلو
هَٽڻُ سِين حِيلو، جانِبَ جيڏو ئِي ڪِئو!

پياري محبوب، منهنجي اندر پيدا ٿيل تڙپ ۽ فدائيت جي انتها ڏسي هُن تہ- شاخو، پيلي ڪاني وارو تير اهڙو سنڌائتو هنيو جو جسم ۾ اٽڪي ڪونہ بيٺو پر لڳڻ سان آرپار هليو ويو. پياري محبوب، اهڙي ڪاريگري سان نشان چٽڻ ۾ ڪيڏو نہ ڪمال ڪري ڇڏيو!

Gul Hayat Institute

سَرُ جو سَچئو سَچَٽين، تَنهِ لورِيءَ لوهہُ ٻِئو
وِئو وُجُودان نِڪِرِي، ڪَڙِڪو ڪانَ ڪِئو
مَنجهان مُون وِئو، گهائِيندو گهَٽِنِ ڪي.

پياري پرين جيڪو تير سڌو چتائي هنيو، تنهن ۾ سندس چاهت ۽ لوريءَ وارو فولاد ٿي ٻئي قسم جو آ. اهو جڏهن منهنجي وجود کي لڳو تہ پيهجي ويو ۽ جندجان مان اهڙي طرح آرپار هليو ويو جو ان جو ڪڙڪو بہ ٻڌڻ ۾ ڪو نہ آيو منهنجي جسم مان آرپار ويو تہ مون کي عظيم مقصد جي لاءِ فدائيت جي حاصلات سان نوازيائين ۽ مون وانگر ٻين بہ گهٽن کي گهائيندو ويو.

سَـرُ جـو سَـڄـئو سَـڄـڻين، پيھَـرَ پـانُ پَـري
اَڇي ڇَمَڪِئو ڇوھَ مان، ڪَڙَڪَڙ ڪانُ ڪَري
جيـرا جِـگـِـرَ ٻُـڪِـيُـون، لَنگھـي پـئـو پَـري
لَـڳـو جِـيءَ جَـري، تاڻـيـان تِـيـرُ نَـه نِـڪَـري.

ايمان وارن عاشقن جون آزمائشون مسلسل آهن. هڪ نشاني ڪان پوءِ ٻيو نشانو. ٻيو نشانو وري وڌيڪ زورائتو، واڪي ۾ ڪڙڪي وارو، وڏي تڪ ۽ تيزيءَ سان اڇڻ وارو، جو جيرن، جگر ۽ ٻڪين مان لنگھي پار ويو. تان جو پڻ هانءُ چيري زور سان چُڀڻ وارو. ايترو جو ان کي زور سان ڇڪجي ته به نه پيو نڪري!

کَـھـيـو چَـنـدِبِـنِ ڪـانَ، هَـڏ نـه هَـتـائِين کِـين
تَـتـا جِـي نِيشَـانَ، سي پِـھـرِئين سِـين پُـورا تِـئـا.

پيارا محبوب پنھنجن عاشقن کي آزمائڻ جي ٻولي ڪري ڪان تا هڻن، جيئن قرآن ۾ چيل آهي ته "الله ايمان وارن عاشقن سان انھن جي جانين ۽ مالن جو سودو ڪري ڇڏيو آهي." پوءِ عاشق جڏهن ان واٽ جا پانديئڙا ٿين تا ۽ عشق جي ٻوڙ ۾ جيڪي سبقت ماڻن تا سي اول ئي نشان ٿين تا ۽ پهرين واري شهادت ماڻن تا.

Gul Hayat Institute

جِـت حَـبِـيـبَ هَـڻَنِ، پَـري نـاڪُـڪَ نِـيـهَ جِـي
تِـتَـي طَـبِـيـبَـنِ، وَجِـي وِڃـا وِسَـرِي.

پيارا پرين، جنھن دل جي مٿان محبت ۽ نينھن وارو تير تا هڻن ته ان جي دل تي ديوانگيءَ جا گھاءَ تي پون تا. اهڙا گھاءَ جو طبيبن کي طبابت ئي وسري وڃي تي ۽ هو ان قتيل عاشق جو علاج ئي ڪري نتا سگھن!

هَٿِــين جــي حَبِيــبَ! مَحَبَتِــي مَيَــا ڪَــري
پُڇَان ڪِينَ طَبِيبَ، هُند گهاوَنِ سِين تِي گهارِيَان.

اي پيارا پرين! تون پنهنجي مهر ۽ ٻاجهه سان محبت جا تير هٿين ٿو ته منهنجي تو مٿان مضبوطي جي سگهه وڌي ٿي. منهنجي عشق جي واڌ تي ڄمت وڌي ٿي ۽ تنهنجي قربتن جو لطف ملي ٿو. ان ڪري علاج خاطر طبيبن جي پڇا ئي ڪونه ٿو ڪريان، ۽ انهن زخمن جي سور ۽ ايذاءَ ڪي راحت ڄاڻي انهن سان پيو حياتي گذاريان.

وائي

مونکي ٽا مارِين، ڪو پَهُ پِٽَڙو سَڄَڻين
١. وَڍِئو، چِيرِئو، چِچرِئو، ڏِيَهَ ڪي ڏيکارِين
٢. سيخُون سَڄَڻِن هَٿَ ۾، چُلهي تي چاڙهين
٣. "مُوتُوا قَبلَ اَن تَمُوتُوا" مَرڻ اِنَ مارِين
٤. "فَهُو حَيِ لاَيَمُوتُ" مارِئو جِيارِين.

محبوبن ڪو اهڙو پهه ڪيو آهي جو مون سان جان جو سودو ڪري مون ڪي آزمائش مان پار پيا ڪن ته جيئن ان آزمائش مان پار پئي مون ڪي مٿاهان مرتبا ملن ۽ ان جي نتيجي ۾ سندس قربتون حاصل ٿين. عشق جي ان منزل تي رسڻ لاءِ وڍي، چيري، چچري سيني ڪي پيا ڏيکارين ته اسان جي عشق ۾ عاشق جو اجهو هي حال ٿيندو آهي. عشق جي ان واڌ تي ايئن پيو محسوس ٿيندو آهي جو سيخون محبوبن جي هٿن ۾ آهن، (جن ۾ عاشق جي جسم جا ٽيرا لڳل آهن) ۽ انهن ڪي پيا مچ تي لڳائين. "فدا ٿي مرو، انهيءَ کان اڳ جو جسماني طور مرو" - انهيءَ طور مرڻ سان پيا مارين. هو پاڻ جو اهڙي جيئري ذات آهي جنهن تي موت ڪڏهن نٿو اچي ان ڪري مون ڪي به پنهنجي قربتن جي دائمي حيات ڏيڻ گهري ٿو.

Gul Hayat Institute

8

عشق جو اٺون اصول

Gul Hayat Institute

هر حال ۾ وفاداري
شاهه وٽ عشق جو
ستون اصول آهي.

عشق ۾ فنائيت، ديوانگي، تڙپ ۽ قرباني جي نتيجي ۾ محبوب جي تنوار ۽ پڇار گهر ڪري ويندي آهي. عشق ۽ اڪير جي آتش جيرا جلائي بڪين کي باهه ڪري ڇڏيندي آهي ۽ اهو عاشقن جي سوچ، لوچ ۽ جهد جاکوڙ مان پيو بکندو آهي. شاهه سائين چوي ٿو تہ: عشق جو اهو ٻريل مچ جتي مچي پوندو آهي تہ پوءِ دائودﷺ جي ڪوري وانگر پيو ڏڱندو آهي، پر تڙپ ۽ فدائيت کان خالي ماڻهن تي پچڻ جو رنگ ئي نٿو چڙهي. جيئن ڪچو لوهه نہ پچي سگهندو آهي، تيئن ڪچن ۽ ٻي اٿرن ۾ اها پچڻ واري خوبي ئي ڪو نہ هوندي آهي پر جن ۾ تڙپ ۽ فدائيت موجود هوندي آهي تہ سخت طبع وارن زرهہ پاتلن کي بہ ڄڪي آٽي عشق جي آڙاهہ ۾ هڻندو آهي. عشق جي آزمائش ۾ شاهه سائين اجا بہ اڳتي وڃي ٿو وچي تہ اي عاشق جهڙي طرح لوهارن واري سانداڻ پاڻ تي مترڪن جا ورائتا ڌڪن مٿان ڌڪ تي سهي، تيئن تون سچ جي ان واٽ تي هلندي ڇمت سان سختيون سهہ ۽ پنهنجو رت ساڙي ۽ ڳاري پنهنجي هڏن جي تڙڪاٽن سان سانداڻ مٿان لڳندڙ مترڪن کي ڏن واريون باهيون لاءِ. شاهه سائين چوي ٿو تہ عشق جي انهيءَ واٽ تي ڇمت ۽ استقامت ٿي گهرجي. جيڪي ڇمت سان جهد ۽ جاکوڙ جي ميدان ۾ رهيا ۽ خدا جي محبوبيت ماڻڻ لاءِ ڌرتي ۽ انسانن جي نجات ۽ ڀلائيءَ واسطي پنهنجي اندر ۾ دکندا رهيا، سي ڪامياب ٿيا ۽ جيڪي اجهامي ويا سي اوندهہ ۾ رهيا.

اهو دکندو رهڻ ماڻهوءَ جو سرمايو آهي ۽ وڏي حاصلات آهي. ابوالڪلام آزاد چيو هو تہ: "زندگي پڙکو ڪائي ينيت بڻجڻ جو نالو بہ ناهي ۽ زندگي وسائجي رک بڻجڻ جو نالو بہ ناهي، پر زندگي نالو آهي دکيل رهڻ جو." اوهان وسامو ڪڏهن بہ نہ. اوهان جتي بہ آهيو اُتي ماڻهن کي چڱاين جي ۽ انسان دوستيءَ جي نصيحت تہ آسانيءَ سان ڪري سگهو ٿا، اها بہ اوهان جي دکيل صورت ۽ جوڳي حاصلات آهي. جنهن معاشري ۾ هڪ ٻئي کي سچ ٻڌائڻ ۽ چڱاين ڏي سڏڻ جي فضا هوندي آهي، اتي ماڻهو هڪ ٻئي کي پنهنجو

Gul Hayat Institute

سمجهندا آهن. ماڻهن جي وچ ۾ اعتماد جي فضا هوندي آهي ۽ دلين ۾ هڪ ٻئي لاءِ عزت ۽ محبت جا جذبا هوندا آهن. ڪو ڪنهن کي غير نہ سمجهندو آهي ۽ ڪو ڪنهن کي شڪ جي نگاهہ سان نہ ڏسندو آهي ۽ نہ ڪو وري ڪنهن جو استحصال ڪندو آهي. پر جتي نصيحت ۽ چڱائي ڏانهن سڏڻ جو ماحول ناهي تہ پوءِ اتي بدخواهي، عيب جوئي ۽ الزام تراشين جو ماحول پاڙهي جڙي پوندو آهي. نتيجي ۾ نفرت، حسد ۽ انانيت هميشہ ماڻهن جي نڪ تي سوار ٿيل نظر ايندا. انهيءَ سان اوهان جي چوڌاري سماج جو نقصان آهي، اوهان پنهنجي سماج کي ان نقصان کان بہ بچايو. حضرت عيسيٰ عليہ السلام چوندو هو تہ ”خدا مونکي چڱاين ٻڌائڻ جو استاد بڻايو آهي.“ حضرت محمدﷺ چوندو هو تہ ”مومن، مومن جي لاءِ آئينو هوندو آهي.“ يعني ان کي چڱاين ۽ مداين جو آئيني وانگر ڏس ڏيندو آهي.

عشق جي معاملي ۾ عاشقن کي سدائين پنهنجي مقصد جي وائي وات هوندي آهي. اهي جتي بہ هجن سندن سوچ جو سڳو ٽٽندو ناهي. ڪمبوڊيا جي جنگ آزاديءَ ۾ هڪ نوجوان شهر جي چوڪ تي هڪ ٿلهي تي بيهي ماڻهن کي تقرير ڪري آزاديءَ جي ويڙهہ لاءِ تيار ڪري رهيو هو تہ ايتري ۾ غاصب حڪومت جا ڪارندا آيا ۽ تقرير ڪندي ئي ڪيس گهلي ڪٽي ويا. بغاوت جو مقدمو هلائي ڪيس اٺ سال جيل جي سزا ڏئي ڇڏيائونس. هُن اٺ سال جيل ڪاٽيو. جيل کان ٻاهر نڪتو تہ سڌو شهر جي ان چوڪ تي آيو ۽ ساڳئي ٿلهي تي بيهي پنهنجي رهيل تقرير شروع ڪيائين: ”تہ دوستو مان عرض ڪري رهيو هوس....“ ۽ پوءِ پنهنجي تقرير پوري ڪري گهر آيو.

اٺن سالن جي جيل، سزا، تڪليف ۽ پوڳنائن سندس سوچن جي تسلسل کي ٽٽڻ نہ ڏنو هو. هُن جي فڪر، ارادي ۽ عزم ۾ ذرو بہ لوڏو نہ آيو هو، اها هن جي عشق جي دواميت ۽ ڄمي بيهڻ هو.

عشق ۾ ماٺ ڪري ويهڻ ناهي چو تہ اها ماٺ ماڻهوءَ کي فنا ڪري ڇڏيندي. جيئن شاهہ سائين سسئي کي چوي ٿو: ”ماٺ ماريندئي پرينءَ جي، متان روئين رَتُ“. تون پنهنجي مقصد لاءِ دواميت سان ڄمي بيهہ ۽ محبت ۾ پنهنجي سچائيءَ سان قائم رهہ. شاهہ سائين سُر يمن جي داستان 4 ۾ ان ڪيفيت کي هيئن بيان ڪيو آهي:

Gul Hayat Institute

هَــي هَــي وَهــي هــاءِ، مَــنَ ۾ مَحبُــوبنِ جِــي
جِيــرا جَــوشَ جَلائِيَــا، بُکِــنِ ٻَــرِي بــاهِ
ٻَســو مَــچُ مَتــاءِ، جــي ويســاهِ نـــ وِسَــهو.

منهنجي اندر ۾، پياري محبوب جي رضا ۽ محبوبيت جي حاصلات واري تنوار ۽ پچار گهر ڪري وئي آهي. رات ڏينهن ان جي تنوار ۽ پچار جي جوش جيرا جلائي ڇڏيا آهن. عشق ۽ اکير جي ان آتش بکين کي ٻاري باهه ڪري ڇڏيو آهي. منهنجي ڳالهه تي اعتبار نہ اچيوَ تہ هي (محبت جو) مچُ ڏسو جيڪو منهنجي جندجان جي مٿان ٻري پيو.

هَــي هَــي وَهــي هُــوءِ، مَــنَ ۾ مَحبــوبنِ جــي
جِيــرا جــوشَ جَلائِيــا، بُکِــنِ مُکِــي بُــوءِ
اَچِــي ٻَســو رُوءِ، جــي ويســاهَ نـــ وِسَــهو.

منهنجي اندر ۾ پياري محبوب جي تنوار ۽ پچار گهر ڪري ويئي آهي. رات ڏينهن ان جي تنوار ۽ پچار جي جوش جيرا جلائي ڇڏيا آهن، عشق جي ان آتش اندران بکين سڙڻ جي بوءِ بہ موڪلي آهي. منهنجي انِ ديوانگيءَ تي ويساهہ نہ اچيوَ تہ روبرو اچي منهنجي فدائيت ۽ خود حوالگيءَ جي حالت اچي ڏسو.

Gul Hayat Institute

ڪانــدين ٽانــدين ٻــاٻُرين ٻَپَچــان مَــرُ ٻيئِــي
جيــرا، جِگَــر، بُکِيُــون، سِــيخُنِ ۾ تِريئِــي
ويڄَنِئُــون ويئِــي، تِــي وَهِيٹِــي سَــڄَٹين.

پياري محبوب جي رضا ۽ محبوبيت منهنجي لاءِ نهايت وڏو سرمايو آهي. ان حاصلات جي تڙپ منهنجي اندر ۾ ٻيرن جي ڪانئين جي وڏن سخت ٽاندن جهڙو محبت جو مچ مچايو آهي. ڀل تہ آءٌ ان ۾ لڳاتار پئي سڙان ۽ جلان. ڀل تہ منهنجا جيرا، جگر ۽ بکيون ٽيئي سيخن ۾ لڳل هجن ۽ پيا پچن. محبت

۾ جلندڙ هيءَ منهنجي اندر جي هوراکورا ۽ بيچيني طبيبن جي علاج کان چڙهي وئي آهي ۽ هاڻي وجي محبوبن جي وس تي آهي. هاڻي منهنجو جيئڻ مرڻ محبوبن جي رضا سان ئي آهي.

ڏٺگـــايومِ ڏٺيـــن، ڇيـــرو اَنـــدَرِ ڇنـــدَڙي.
لَڳـــي سَـيخَ وُجُـودَ ۾، سَـنديِ نيـهَ نَئيـن
مُشـاهِدي تَهِيـن، مـونکِي وِڌو مَـڇَ ۾.

مون پنهنجي جند جان ۾ پياري محبوب لاءِ محبت جو مچ ڦوکي ٻاريو آهي. فطرت جي مظهرن کي ويچاريو اٿم، چاڻ ۽ شعور جا هنڌ ڦولهيا اٿم ۽ اندر ۾ اوطاقون ڪري سڄڻن کي ويهاريو اٿم. جيئن جيئن مشاهدو ڪيو اٿم تيئن تيئن منهنجي اندر ۾ ان سان نينهن جي نئين سر تارتنوار لڳي آهي. محبوب جي اهڙن لقائن واري دلپذير حالت ۽ مشاهدي ئي مون کي سندس عشق جي آڙاهه ۾ وڌو آهي.

تَتـو تَـنُ تَنُـورَ جـئن، تـه ڇَنـدِي سـاڻُ ڇَمـاءِ
آڻـي آڳَ اَدَبَ سِـين، ٻـارِي جـانِ جَـلاءِ
ٻُرقعـانِ اَنـدَرِ بـازيُون، پَنهنجـون سَـبِ پَچـاءِ
لُڇَـڻُ لَڪُـون، لَطيـفُ چئـي، پَـڌَرِ هَـڏَ مَ پـاءِ
مَتـان لـوڪَ لَڪـاءِ، وِصـالانِ وِڄُ پَئـي.

جيڪڏهن تنهنجي جان تي محبوب مقصد جي لاءِ محبت جو مچ ٻري ته ان جي لاءِ جوش ۽ اٻهرائي اختيار نه ڪر پر صبر ۽ ڌيرج سان ان جا لوازمات جاچ. پنهنجي اندر ۾ اطاعت، ادب ۽ احترام واري باهه ٻڙڪائي پنهنجي لڇ پڇ ۽ جستجوءَ سان اندران اندر پاڻ کي جلاءِ. عشق جي گهٽيءَ ۾ ڦاٽي نه پئه پر ڍڪ ۽ پردي ۾ لڳاتار پنهنجي عملي زندگيءَ سان اهي عشق جون بازيون پچائيندو اچ. لطيف ٿو چوي ته ان ٻاهرئين لڇڻ پڇڻ سان پنهنجي عشق کي هرگز پڌرو نه ڪر. متان لوڪ لڪا پوي، راز کُلي ۽ محبوب سان ملڻ وچان وٺي پئجي وڃي.

Gul Hayat Institute

اَجــان تَنُــوراءَ، ڪالَھـ ڪَڍياسـون سَـڄَڻين
تَـپُڻُ تاياـئُون تَڪـرُو، وَحَــدَتَ جــي وَڏاءَ
مَحَبَــتِنِ مَتــاءَ، مَــڇُ مُــورائِين نـ لَھــي.

فدائيت جي ريت ۾ ريتيل هٿاسون جو ڪالهوڻي ڪالھ محبوبن اسان کي پچڻ واري ڪوري مان ٻاهر ڪڍيو. پر وري ستت ئي سانگو ٻٽيو جو وحدت وارو محبوبيت جو وصال بخشڻ لاءِ ترت ئي ڀيهر ٻاريا وياسين. اسان جي عاشقيءَ جي ڏينگ ۽ خود حوالگيءَ جي نتيجي ۾ محبوبن جي اهڙي ريت رسم جاري آهي. ان سببان عاشق فدائين متان آڙاھ اصل لهي ئي ڪونه ٿو ۽ وري وري پيو ٻري.

مَــڇُ مَنجهيئـي آهــ، ٻــاهَرِ ٻــاڦَ نـ نِڪـري
چــورِ تـ لَڳِـي چــاهِ، ڪــامِ ڪامَنــدَنِ ڪَتِـئـو.

پنهنجي اندر ۾ ئي محبت ۽ فدائيت جو مچ مچاءِ ۽ ماٺ ميٺ ۾ ان جي محبوبيت جي تلاش جاري رک. سک جي ڪاتين ڪي سور، پنهنجي جهد ۽ جاکوڙ ۽ قربانين سان پاڻ جلاءِ ۽ وري ثابت قدمي سان جلائڻ جي مچ کي مچيل رک. جن پاڻ کي جلايو سي ئي ڪامياب ٿي ۽ محبوب جي وصل کي پهتا.

Gul Hayat Institute

ڏَنءُ ڏَنءُ ڏَمَــڻُ وارَ، اَڄُ پُــڻُ آڳَــڙِيَنِ جـــي
ٻــاري مَـــڇُ مجــازَ جــو، اوتِيــائُون اَڱــارَ
ڏوڏِئان ٿِيءُ مَر ڏارَ، جِمَر ڪَچو رُڪُ ڪَٽِيُون ٿِئي.

منهنجي اندر ۾ اڄ ٻ ڏنوڻ جي وارو وار لڳي پئي آهي. منهنجي مالڪ محبوب منهنجي اندر ۾ انسان ۽ ڌرتيءَ جي مجاز واري محبت جو مچ ٻاري، ان ۾ منهنجي فدائيت ۽ قربانيءَ جا اگر اوتيا آهن ۽ ايئن پنهنجي عشق جو مچ مچايو اٿائين. اي عاشق! انهيءَ ڏگندڙ مچ کان پري نہ ٿيءُ تہ متان ڪچو رهجي وڃين ۽ ڪچي رُڪ وانگر ٽُٽِي ٽڪرا ٽڪرا ٿي وڃين!

دائُـودِي دَيُـون ڪَـري، رَڪَـنِ ڪـونهي چيتُ
ڪورِيءَ هيٺ سُچيتُ، ڪاهِيو پاڪَرِيين هَٽي.

محبت جو اهو ٻاريل مچ دائود نبي جي ڪوري وانگر پيو ڏڳي ۽ ٻاهه جون زوردار چڻيون ڪڍي. ايئن انهن فدائين ڪي شهادت جي سرفرازي ڏئي پنهنجي دائمي محبوبيت ۽ ويجهڙائي عطا ڪري ٿو پر ڪيترا ٻي نصيب اهڙا آهن جيڪي تڙپ ۽ فدائيت کان محروم آهن ۽ انهن ٻي اٿرن ڪي ان محبت جي مچ ۾ پئي پاڻ پچائڻ وارو شعور ئي ڪونهي. پر جن ڪي تڙپ ۽ فدائيت آهي. سيني جو سچو سچڻ انهن زره پاتلن ڪي ٻه ڇڪي آٽي تو عشق جي آڙاه ۾ هٽي.

دائُـودِي دَيُـون ڪَـري، رَڪَـنِ ڪـونهي رَنـگُ
ڪورِيءَ هيٺ خَتنگُ، ڪاهِيو پاڪَرِيين هَٽي.

محبت جو اهو ٻاريل مچ دائود نبي جي ڪوري وانگر پيو ڏڳي، پر تڙپ ۽ فدائيت کان خالي ماڻهن تي پچڻ جو اهو رنگ ئي نٿو چڙهي جيئن ڪچو لوهه نه پچي سگهندو آهي، تيئن هنن ٻي اٿرن ۾ پچڻ واري خوبي ئي ڪانهي. پر جن ۾ تڙپ ۽ فدائيت موجود هوندي آهي ته سيني جو سچو سچڻ اهڙن سخت طبع وارن زره پاتلن ڪي ٻه ڇڪي آٽي تو عشق جي آڙاه ۾ هٽي.

Gul Hayat Institute

پَچـائي پُهَـاڻُ، جَـنِ رَسـاٽيو رُڪَ ڪَـي
تَنِـي سـندو ڄـاڻُ، آهـي آڳِـڙيَنِ ڪَـي.

جن مصلحن ۽ سڌارڪن ماڻهن جي تربيت ڪري انهن ڪي سڦلائتي ۽ فدائيت واري زندگي گذارڻ جو اهڙي طرح لائق بڻايو جيئن ڪاريگر ڪاڻ مان نڪتل لوهه- گاڏڙ پٿر ڪي ٻه ٻاهه ڏئي (ڳاري صاف ڪري) خالص رڪ واري درجي تي آڻيندو آهي. تن ماڻهن جي پوري پڪي خبر ته انهن ڪي ئي آهي جيڪي پاڻ سڌارڪ آهن. جيئن لوهه جي رڪ بڻجڻ جي خبر لوهر ڪي هوندي آهي تيئن ماڻهوءَ جي ڪندن بڻجڻ جي خبر سڌارڪ ڪي هوندي آهي.

ڏُوڏا تــون نـــ ڏَنئِــين، آڳ اوڏو نـــ وَڃــين
اُلا جـي عشـقَ جـا، سـي تـاَن تُـون نـ سَـهين
اُيــو اِيــئَن چَئِــين، تــ آءٌ آڳِڙيــو آهِيــاَن.

تون نڪي ٿو سجاڳيءَ لاءِ مَڇ مچائي ۽ انهن مچن ڪي ڦُوڪي پنهنجو ڪردار ادا ڪرين، ۽ نڪي ٿو ظلم ۽ ڏاڍ جي ٻريل باھ جي لهس سهين! نڪي تون جا ڪوڙيندي محبت جي مچ جون ڇيبون ٿو چکين ۽ سور سختيون سهين، ويتر بيٺو دعويٰ ڪرين تہ آءٌ باھ جو ڪم ڪندڙ ڪاريگر ۽ محبت جي مچ وارو عاشق آهيان!

سـرُ سـانداڻَ ڪَـري، پُڇـجُ گهَـرُ لُهـارَ جـو
ڏَڪَـنِ هيـٺِ ڏَري، مـاَنَ گـڏيِئِي رُڪَ سِـين.

اي سڌاري ۽ تبديليءَ جا پرچارڪ! جي سچو پرچارڪ ٿيڻو اٿئي تہ پنهنجا آرام ۽ سک ڇڏي عمل جي ميدان ۾ لهي پئہ. پنهنجي مٿي کي سانداڻ ڪري وڃي لوهارن جو دڪان پڇاءِ تہ انسانيت جي سڌاري لاءِ اونو رکندڙ اها ذات من راضي ٿي توکي پنهنجن ڏکن هيٺ آڻي. ايئن تنهنجي سگهہ ۽ سهاري تي ڪچو خام لوھ ڪُٽجي يعني ٻين ماڻهن جي تياري ٿئي جنهن سان اهي بہ رڪ بڻجن ۽ پوءِ مالڪ توکي بہ رُڪ سان ملائي هڪ ڪري ڇڏين.

سَــهي جِــئن ســانداڻ، ڏَڪَــن مَتــي ڏَڪَــڙا
وَهـــ وِجـــائي پـــاڻِ، ڏي ڏُوائُـــون ڏِ ڳـــرين.

اي سڌاري ۽ تبديليءَ جا پرچارڪ! جهڙيءَ طرح سانداڻ پاڻ تي مطرقن جا وارائتا ڏکن مٿان ڏک ٿي سهي. تيئن تون بہ سچ جي ان واٽ تي هلندي ڇمت سان سختيون سھ ۽ پنهنجو رت ساڙي ۽ ڳاري پنهنجي هڏن جي ٽڙڪاٽن سان، مٿان لڳندڙ مطرقن کي ڏن واريون باهيون لاءِ.

بَــر تَــنِ اَگـــارَن، ٻـــ - ڏائِـــين ٻَــرَنِ جـــي
هِڪَ جِـئَنِ ڪُورِي ڪَانئِيا، ٻِئو ڏُوڏي مَنجهِہ ڏَڳِنِ
اَيـــان لُهَـــارَنِ، ميـــڙِي رَکِئـــا مَـــچَ ڪـــي.

جس هجي تن جاڪوڙين ڪي جيڪي پنهنجي جهد ۾ جاڪوڙ جي واٽ تي هلندي ٽاندبن وانگر ٻنا ٻارڻ ٻڻجن ٿا. رڳو هڪ پيرو نہ پر ٻہ پيرا ٿا ٻرن. پهريون پيرو جڏهن ڪاٺين مان ڪوئلا ٿيڻ وقت ڪوري واري ڍڪيل باهہ ۾ ڪامن ٿا، ۽ ٻيو پيرو تڏهن جڏهن لوهارن جي مچ ۾ ڳاڙها ٿي ٻرن ٿا. پر انهن جي جاڪوڙ ۾ سڦل هئڻ جو سلسلو اڃان بہ اڳتي هلي ٿو. بلڪل ائين ئي جيئن ڪوئلن جي ڪامڻ جو اتي انت نٿو ٿئي پر اڃان ان ڪان پوءِ بہ لوهارن وري ٻئي ڏينهن مچ ۾ ٻارڻ لاءِ رک مٿان ڇاڙهي گڏ ڪري رکيا آهن.

ٻـــارِئو اُجهـــائِينِ ٻِـــرِين، اُجهـــايو ٻـــارِينِ
مـــون ڪـــي ٿـــا مـــارِينِ، لُونئـــان لُهـــارِن جـــا.

جهد ۾ جاڪوڙ جي مختلف مرحلن تي منهنجا پيارا ٻرين اڱارن وانگر مون کي هيڪر دکائي پوءِ وسائين ٿا، ۽ وسائڻ کان پوءِ وري ٻارين ٿا. پيارن محبوبن جا اهي لوهارن وارا تکا ساڙيندڙ سيک منهنجي ڪاملتا جو ذريعو ٻڻجن ٿا منهنجي لاءِ اها وڏي آسيس آهي.

Gul Hayat Institute

اَڄُ آڳِڙيـــا آئِيـــا، سُـــوڏا سِـــراڻِي
پِيـــاري پـــاڻِي، تيغُـــون ڪَنـــدا تِکِيُـــون.

اڄ دونهين دکائڻ جا استاد 'اڳڙيا' اچي ويا آهن، جيڪي سراڻ جا وڏا ڪاريگر آهن. اهي نون وکرن کي سراڻ تي چاڙهي (نون تيار ٿيل جاڪوڙين جي تربيت سازي ڪري) اهي کين وڌيڪ تيز ۽ تکو ڪندا. حڪيم استاد پنهنجي حڪمت عملي سان نَون جاڪوڙين کي مهميزون ڏئي محبت ۾ پچائي راس ڪندا.

اَڄُ اَڳِڙِيــا آئِيــا، سُــوڊا ڪِــي سُــڄاڻَ
لاهِينـــدا مورِيـــاڻَ، رُڪُ ڪَرِينـــدا پَـــڌَرو.

اڄ ڏونهين دڪائڻ جا استاد ’اَڳِڙيا‘ اچي ويا آهن، جيڪي وڏا سمجهو ۽ ڪاريگر آهن. اهي زنگجي ويل حوصلن ۽ صلاحيتن کي وري وري باهه ڏئي، تپائي ۽ ڪُٽي انهن جو وٽيرڪو مٿان چڙهيل ڪٽ لاهيندا ۽ اندران صاف رک نروار ڪندا.

سَرها ڏِنَـمِ سي، جَـنِ سـاجاءِ سِـراڻَ سِـين
تيـغَ تَنِـي جِـي ڪـي، ڪَـٽُ نـہ لَڳِـي ڪَـڏَهِين.

مون اهي ٿي ماڻهو سدا بامراد ۽ ڪامراني وارا خوش ڪِلندا ڏٺا جن جي ريت پَهت سراڻسان آهي. جيڪي پنهنجي تربيت، سڌاري ۽ ٽپ جي لاءِ سراڻسان يعني حڪيم استادن سان ڳانڍاپو قائم رکن ٿا. انهن جي اتي اهڙي تياري ٿي وڃي ٿي جو انهن جا حوصلا ، ارادا ۽ عمل ڪڏهن بہ زنگجي نہ ويندا. انهن جي اصل هٿيار همت ۽ حوصلي کي ڪڏهن بہ ڪٽُ يا مورياڻ نہ لڳندو.

ڪَـٽُ ڪَڙهـي، لوهـہُ پَـري، ڏُوڏا ڄِـٽ ڏَڳَـنِ
مَتَـرڪَنِ مُنـہَ ڪَـڍِئا، سانداڻِيُون سَـنڪَنِ
اَڄُ پُـڻِ اَڳَـڙِيَنِ، ميـڙو آهــي مَــڄَ تــي.

جهڙ ۾ جاڪوڙ جي ميدان جي نڪتل جاڪوڙين جا جٿا تربيتي مرڪزن ۾ پهتل آهن جتي ڪورا متا پيا آهن جن ۾ لوهہ پيو ٻري ۽ ان تي چڙهيل ڪٽ پيو تپي ڳاڙهو ٿئي ۽ ڳري. تربيتي استادن جي سنڌائتن ڏڪن وارا وڏا مطرقا ۽ گهڻ اُپا ٿي ويا آهن جو هيٺان سانداڻيون بہ پيون ڪنبن ۽ ٿڙڪن. اڄ ڪاريگر ڏونهين ڌڪائيندڙ اَڳڙين جو مڄ تي ميڙو متل آهي جيڪي عاشقن کي ڏڪن هيٺ آڻي مهميزون ڏئي محبت ۾ پچائي راس ڪندا.

Gul Hayat Institute

كاڏَا تَنِ كَتِيئو، اُجهاڻِنِ اُونَداهِ
جَنِ اَندرِ ٻَري باهِ، اِيءَ سُدِ سَيَكا اُنِ كي.

جيكي عمل واري ميدان ۾ رهيا ۽ خدا جي محبوبيت ماڻڻ لاءِ ڏرتي ۽ انسانن جي نجات ۽ ڀلائي واسطي پنهنجي اندر ۾ ٻاريل آگ ۾ ٻرندا رهيا سي كامياب ٿيا، ۽ جيكي اُجهامي ويا سي اونده ۾ رهيا. انهن كي نہ هن دنيا ۾ كا سڦلائتي زندگي ۽ كامراني نصيب ٿي ۽ نہ وري دائمي زندگيءَ جي حسناكين جي حاصلات ملي. اهي جن جي اندر ۾ خدا، ڌرتي ۽ انسان جي عشق جي باه ٻري آهي، انهن كي ئي هن دنيا ۽ ابدي زندگيءَجي كاميابي واري راز جي سڄي خبر آهي.

جِئَن جيرو كانئي جَرَ سين، عِشقُ اِيئَن كَري
اَجاڻ پِرتِ پَري، ڳالهہ نہ ڳالهِين جهَڙي.

جيئن ٻرندڙ باه پنهنجي جهيي سان كنهن شيءِ كي ساڙي ٿي، تيئن عشق جو آڙاه بہ عاشق كي بلكل ايئن ئي ٿو جلائي. پر عشق جي حد انهيءَ كان بہ اجان اڳيري آهي.هن ڳالھ جي حقيقت عام ڳالهين وانگر ناهي جو لفظن ۾ ٻڌائجي تہ سمجهہ ۾ اچي وڃي. هيءُ فدائيت ۽ خود حوالگيءَ جو هڪ راز آهي جنهن كي راز وارائي سمجهي سگهن ٿا.

وائي

سِگهي سارَ لَهيج
ساجَنَ! سُورَ تُماري آئون مارِي
١. سُورِ تُماري جي مَران
تان مُون ڏوهُ مَ ڏيج

Gul Hayat Institute

٢. ڏَرِيَنِ يَري هَتَڙا، دارُوَن دوستَ کَريج.

جلدي ڪا منهنجي سارسنيال لهجانءِ: جو اي سڄڻ! تنهنجي رضا ۽ محبوبيت جي حاصلات جي تڙپ ۽ جستجوءَ واري درد مون کي ماريو آهي. تنهنجي ان رضا ۽ محبوبيت کي ماڻڻ لاءِ مان ڏرتي ۽ انسانن جي حقن لاءِ وڙهندي جيڪڏهن مري وڃان ته پوءِ مان ديش دروهي نه رهندس. پر، اي دوست! جيستائين منهنجي ڌرتي ۽ انسانيت جي ڦورن سان جنگ هلندڙ آهي، تون پنهنجي محبوب هٿن سان ٻُڪيون ۽ سُتيون ڪٽي، منهنجو علاج ڪندو رهجانءِ.

Gul Hayat Institute

٩

عشق جو نائون اصول

Gul Hayat Institute

رسمي ۽ ڏيکاءَ جي
طريقن کان بچڻ شاهه وٽ
عشق جو نائون اصول آهي.

ماڻهو هن دنيا ۾ سليم فطرت تي پيدا ٿئي ٿو. ٻاروتڻ کان وٺي هن جي جوانيءَ تائين سندس والدين، استاد ۽ چوڌاري مذهبي ماڻهو منجهس پنهنجا پنهنجا خيال، طريقا ۽ علم اوتن ٿا ۽ ڏسندي ئي ڏسندي سندس معصوميت ۽ سندرتا الائي ڪيترن تهن ۾ ويڙهجي وڃي ٿي. هاڻي ماڻهوءَ جون سوچون انهن غلافن جي اندر ئي پروان چڙهن ٿيون ۽ هُن جي متان زندگيءَ جا حقيقي راز نٽا ڪلن. انسان ڪي جيڪا وجدان ۽ عقل جي قدرتي رهنمائي مليل آهي ان ۾ عقل جي رهنمائي کي عشق اوتڻ (Reflection) لاءِ جيڪا ٻاهرين روشني گهربل آهي، انهن غلافن جي ڪري متس نه ٿي پهچي. ماڻهوءَ جي اک ڏسڻ جو ڪم ڪندي آهي پر جيستائين ٻاهرين روشني اکين تي پنهنجو عڪس نه وجهندي تيستائين ماڻهو ڏسي نه سگهندو. اونده ماڻهوءَ جي کليل اکين کي به بيڪار بڻائي ڇڏيندي آهي ۽ اونده ۾ ڪجهه به نظر نه ايندو آهي. انهيءَ ڪري عقل کي به ٻاهرين روشني، ٻاهرين هدايت گهرجي. خلقڻهار انسان لاءِ ان ٻاهرين روشنيءَ جو بندوبست وحي جي صورت ۾ ڪيو آهي. انسانن کي پيغمبرن ذريعي ڪتاب ڏنا اٿائين جن ۾ خير ۽ شر جون، چڱائي ۽ مدائيءَ جون، بري ۽ ڀلي جون سڀ صورتون، انهن جا فائدا ۽ نقصان، انهن جون لڪل خوبيون ۽ خطرناڪيون سڀ چٽيون ڪري ڏنيون اٿائين. هاڻي جيڪو انساني سعادتن ۽ ڀلاين جي باري ۾ وحي جي روشني کي پنهنجي عقل تي منعڪس ڪندو ته هدايت جي روشنيءَ جو فائدو وٺي سگهندو ۽ جيڪو ان کان محروم رهندو ته غلافن ۾ ويڙهيل ذهنيت جي نتيجي ۾ ڀيو ڀٽڪندو. ظواهر پرستي هُن جي ڀچر ئي ڪو نه ڇڏيندي. ان صورت ۾ ماڻهو پنهنجي هستيءَ ۾ داخل ئي نه ٿي سگهندو. متس ويڙهيل پنهنجي وڏڙن، مرشدن ۽ روايتن وارا غلاف هُن کي ايئن ڪرڻ ئي نه ڏيندا ۽ ظاهر آهي هو جيستائين پنهنجي هستيءَ جي مرڪز کي نه پائي سگهندو تيستائين هو ڪائنات جي مرڪز کي به پائي نه سگهندو. انسان پنهنجي دائرن ۾ ڀلي الڳ الڳ هجي پر پنهنجي مرڪز ۾ هڪ آهي.

Gul Hayat Institute

انسان جو اهو مرڪز جيڪا ڪشش ڪري ٿو ان جي طرف ڇڪجي اچڻ لاءِ پاڻ کي انهن غلافن کان آجو رکندو ته عشق جو لطف ماڻي سگهندو.

ظواهر پرستي ماڻهوءَ جي ”مان“ کي ڦوڪي ڇڏيندي آهي ۽ ماڻهو پنهنجي پر ۾ سوچيندو آهي ته مان وڏو ڄاڻو آهيان ۽ مان سڌي واٽ تي آهيان. مون کي ڪنهن خاص رنگ جي پڳ پاتل آهي، مان فلاڻي جو بيعت ورتل آهيان، فلاڻو ڏاهو عاشق منهنجو رهبر آهي، انهيءَ ڪري مان خوشنصيب آهيان مان پهتل آهيان. اهي سڀ ماڻهوءَ جا نفسي ڌوڪا آهن. پهتل ڪو به ماڻهو نه هوندو آهي. سچي زندگي ماڻهوءَ جي تلاش جاري رهندي آهي.

سقراط پنهنجي زندگيءَ جي پوين ڏينهن ۾ چيو هو: ”مان جڏهن نوجوان هيس ته سوچيندو هيس ته مان گهڻو ڪجهه ڄاڻان ٿو. جڏهن مان ڪرڙ وڏ ٿيس ته سوچڻ لڳس ته مان سڀ ڪجهه ڄاڻان ٿو پر مان وڌيڪ پوڙهو ٿي رهيو آهيان ۽ منهنجو شعور تيز تر ٿي رهيو آهي ته مونکي اوچتو هي ادراڪ ٿيو آهي ته مان ڪجهه به نٿو ڄاڻان.“

يونان ۾ ڊيلفي معبد مشهور هوندو هو. ان جي هاتف هڪ ڏينهن سقراط کي دنيا جو سڀ کان وڌيڪ ذهين انسان قرار ڏنو. جيڪي ماڻهو سقراط جا عقيدتمند هيا، سي يڪدم سقراط وٽ هلي آيا ۽ ٻڌايائونس ته هاتف اوهان کي دنيا جو سيني کان ذهين ماڻهو قرار ڏنو آهي. سقراط وراڻيو: ”پهريون پيرو هاتف کان غلطي ٿي آهي، مان ته ڪجهه به نٿو ڄاڻان.“

”الله تعاليٰ انسان لاءِ رهبري ۽ هدايت جو آخري منشور قرآن لاءِ چيو آهي ته اسان هدايت واسطي ان ۾ پنهنجون آيتون کولي کولي بيان ڪيون آهن. اعراف جي 76–175 آيت ۾ چيل آهي ته ”انهيءَ ماڻهوءَ جو حال ڏسو جنهن کي اسان پنهنجون آيتون ڏنيون سي ته اهو انهن کان ڪنڌ ڪڍائي پڳو پوءِ شيطان به انهن جي ڪڍ آيو ۽ ان سان ملي هو گمراهن مان ٿي پيو. اسان ته ڪيس پنهنجي آيتن ذريعي ڪيس بلندي عطا ڪرڻ پئي گهري، پر هو پاڻ زمين جي پستي ڏانهن جهڪي پيو. ۽ (سولائيءَ ۽ مفادن خاطر) پنهنجي خواهشن جي پيرويءَ ۾ لڳي ويو.“

شاهه لطيف پنهنجي رسالي کي انهيءَ خدائي هدايت جي تشريح ڪري

Gul Hayat Institute

پيش ڪيو ۽ چيو تہ اها ئي هدايت پريان سندي پار ڏي پهچائڻ جو ذريعو آهي. جنهن ماڻهوءَ کي پنهنجي عبديت جو ادراڪ هوندو، ڏرتي ۽ انسانن لاءِ جيئڻ جو جذبو هوندو ۽ انهن جي درد جو دورو چڙهيل هوندو تن لاءِ شاھ سائينءَ چئي ٿو تہ پرينءَ جو پسڻ انهن لاءِ ئي آهي. سُر يمن جي داستان 5 ۾ فرمائن ٿا:

جَنِــي دَورُ دَردَ جــو، سَــبَقُ سُــورَ پَــڙهَنِ
فِڪِـرَ ڦَرَهِــي هَــٿَ ۾، مــاٺِ مُطَــالِعُ ڪَـنِ
پَنـو سـو پَسَـنِ، جَنـهِ ۾ پَسَـڻِ پِـرِينءَ کـي.

جن کي خدا جي عظمت ۽ ڪبريائي ۽ پنهنجي عبديت جو ادراڪ آهي، جن کي ڌرتيءَ جي ديواني هجڻ جو احساس آهي ۽ جن کي انسانن لاءِ درد جو دورو چڙهيل آهي، سي ورائي ورائي ان درد ۽ پيڙا جو سبق پڙهن تہ اهو درد ڪين ٽڪائي نٿو، پر ويتر ڪين اتساهي ٿو. هميشہ انهيءَ فڪرمنديءَ ۽ ويچار ۾ رهن ٿا تہ ڪيئن خدا، انسان ۽ ڌرتيءَ سان پنهنجي نينهن ۽ ناتي نڀائڻ جي حق ادائگي ڪري زندگيءَ کي سڦلائتو ڪجي. هو ڪنهن بہ شور شرابي کانسواءِ زندگيءَ جي رازن کي پروڙي وڏي حاصلات سان پيا جيئن. هو پنو ئي اهو ٿا پڙهن، جنهن ۾ محبوب حقيقي جو پسڻ ۽ ان جي رضا ۽ محبوبيت جو راز سمايل آهي.

Gul Hayat Institute

وِسِــرِئومِ سَبَقُ، پهــرِين سِــٽَ نـــہ سَــنيَران
اَڳَــان هِــيءَ وَرَقُ، مــون مُطَــالِعُ نـــہ ٿِئــو.

هيءَ ظاهري ڪتاب وارو سبق ئي مون کي وسري ويو، ان جي پهرين سِٽ بہ ياد ڪانهي. پر جيڪو زندگيءَ جي رازن کي کوليندڙ ڪتاب آهي ۽ جيڪو مقصد حيات جو ٻڌائيندڙ ڪتاب آهي سو تہ اڃان سوڌو هيءُ هڪ پنو بہ پڙهي نہ سگهيو آهيان.

پَڙهِيو تـا پَـڙهِنِ، کَـڙهِنِ کِـينَ قُلـوبَ ۾
پاڻـان ڏوهـہ چَـڙهَنِ، جِـئَن وَرَقَ وارِيـنِ وِتَـرا.

پڙهڻ وارا ڪتابن جا ڪتاب پيا پڙهن، وري وري پيا پڙهن پر ڪتابن ۾ سمايل حڪمت ۽ دانائيءَ کي پنهنجي دلين ۾ لهڻ ئي نٿا ڏين. نتيجي ۾ هنن جي عملي زندگي بڻجي ئي نٿي. هو پنهنجي سوچ جي دائري ۾ تنگ ۽ محدود ذهن ساروئي پڙهن ٿا. ان جي نتيجي ۾ ڪين دانائيءَ جي هيڏي ساري انساني ورثي کان محرومي پلئه پئي ٿي. هو جيئن جيئن پيا پنا اُٿلائين، تيئن تيئن ويتر ذهني انارڪيءَ جي ڏوهن ۾ پون ٿا.

سِـتَ نـہ سـا سارِينِ، اَلـفُ جَنـهِ جـي اڳَ ۾
نـاحَقِ نِهَـارِينِ، پَنـا ٻِئـا پـرِينءَ لَئِـي.

حڪمت ۽ دانائيءَ جو بنياد الله جي معرفت جو شعور آهي. جيڪو ماڻهو ان اصلي سرچشمي کان محروم آهن، ان جي بڻايل نيچر ۽ فطرت جي رازن کان وانجها آهن، جيڪو ماڻهو ان الله جي ٻڌايل چڱائي ۽ مدائيءَ جي اعليٰ تصورن کان اڻ واقف آهن سي انساني حسناڪين بابت اجايو پيا هيڏانهن هوڏانهن جا پنا اٿلائين. اصل پرينءَ جي ٻڌايل واٽ سڌي سڌي آهي ۽ ٻين پرين جو واتون وڙن وڪڙن واريون آهن، اهي وڙن وڪڙن واريون واتون ماڻهوءَ کي رولايو ڇڏين ٿيون.

Gul Hayat Institute

اَڪَـرَ جُتـي هيڪَـڙي ٻُهُـون جـي نـہ ٻُجهَـنِ
ڪـوهُ ڪِبـو ڪـي تَـنِ، سَـچِي سُـٽائي ڳـالِهڙي.

جيڪي ايترو تہ منجهيل آهن جو انساني سچاين ۽ سعادتن جو معيار سمجهي ٿا سگهن. جيڪي سچي زندگيءَ هڪ اکر کي ڇهي سطحي معلومات تي گذارو ڪن ۽ انساني سعادتن جا گهڻا ٻيا اکر نٿا ٻجهن تن کي تفصيل سان سچي ڳالهہ سٽائڻ مان ڇا ورندو!

اوجهُــون ڪَـري عــامَ ڪــي مُنجهــايو مُلَــن
اُو پريان ٿي پاسي ٿِئا، ڳَهِ ڳَهِ ڳالهِيُون ڪَنِ
ســاهان اوڏو سُــپرين، لوچِئــو تــان نــه لَهَــنِ
دَمُ نــه سُــڃاڻَنِ، دانهُــون ڪَــنِ ٻِــئَنِ ڪــي.

اڄ- پڙهيلن، نالي جي مُلن وٽان اهو انساني سچاين ۽ سعادتن جو معيار حاصل ٿي نه سگهندو. انهن تہ ويتر رسمي مذهبيت سان عام ماڻهن کي منجهائي ڇڏيو آهي. اهي اڄ پڙهيا پرين جي ٻڌايل انساني سچاين ۽ سعادتن جي روح ۽ فڪر کان گهڻو پري آهن، ۽ رڳو ظاهر پرستيءَ وضع قطع ۽ رسومات جون ڏگهيون ڳالهيون پيا ڪن. هوڏانهن اهو سهڻو محبوب تہ ساهہ کان بہ ويجهو آهي، پر انسان دوستيءَ جي روين ۽ لوچ سان اُن تائين نٿا پهچن. هو خودشعوريءَ جي معرفت کان محروم آهن ۽ پنهنجو پاڻ کي نٿا سڃاڻن، باقي واڪا ڪري پيا ٻين کي نصيحتون ڪن!

مُــلا ڪــوهُ مــارِين، ڪــارِين ڪُتــابِنِ ڪــي
وَرَقَ جــي وصــالَ جــا، ســي پَنــا نــه پــارِين
سا سِٽَر نہ سيکارِين، جَنهِ ۾ پَسَڻُ پرينءَ جو.

اي مَڪتب جا مُعلّم! تون لفظن جي وَڪڙ واري هِجي ۽ بي معنيٰ بابن ياد ڪرائڻ خاطر ٻارڙن کي ڇو پيو اجايو مارين ڪُٽين. صحيح ساڃاهہ واري وحي جي تعليم ۽ هدايت تي، جيڪا بندي کي موليٰ سان ملائي، ڇو نٿو پڙهائين. محض رسمي پڙهائي واري انهي اجائي ڏيگهہ بدران تون ڇو نٿو شاگردن کي اها هڪ ئي اعليٰ مقصد واري سِٽ سمجهائين جنهن ۾ حقيقي محبوب سان ملڻ واري حڪمت ۽ هدايت سمايل آهي.

Gul Hayat Institute

اَدا ڙِي آخُوندَ! مارِ مَ مَعصُومَنِ کي
دَردَ تُنهنجي دل تي جي بِرَهَ وَسائِي بُوندَ
هِيئَن نہ مارِيُئِي هُوندَ، عاقِلَ اَبوجهَنِ کي.

اي منهنجا ياءُ آخوند! لفظن رڻ تي ايئن معصوم ٻارڙن کي مار تہ نہ! اصل ۾ جيڪڏهن توکي انسان دوستيءَ جو شعور حاصل هجي ها ۽ تنهنجي دل درد واري هجي ها ان صورت ۾ تنهنجي عقلمندي توکي ايئن ابهم ٻارن کي مارڻ کان روڪي وجهي ها ۽ ڪڇي ٻُڌ وارن ٻارڙن کي هوند ايئن نہ مارين ها!

اَکَرَ پَڙهي اَيا ڳَيا، قاضي ٿِئين ڪِئاءُ
جِئَن پيِريِنَ ۾ پائِينَ، ايڏَنہ اِيئَن نہ آءُ
اِنَ سُرڪِيءَ ساءُ، پُڇجُ عَزازِيلَ کي.

اي ايا ڳا! اهي تورڙا بي سود اکر پڙهي، تون ڪيئن قاضي بنجي وئين! هڪ تون دين جي اصل روح کان بي خبر پنهنجي رخ تي پيو هلين ۽ پيو وري غرور وچان پاڻ کي پيو سڀ ڪجھ سمجهين. ايڏي هٺ ۽ غرور سان تڪڙو ٿي نہ وڌ. اِنهيءَ تڪبر واري خواريءَ جي خبر نہ هجئي تہ اها خبر عزازيل (شيطان) کان پڇ تہ پتو پوئي.

Gul Hayat Institute

جي تون فارِسي سِکِئو، گولو توءِ غلامُ
جو ٻَڌو ٻن ڳالهئين سو ڪِئَن چائي جامُ
اُجئو تان آبُ گهُري، ٻُکئو تان طعامُ
ايءُ عامَنِ سندو عامُ، خاصَنِ منجهان نہ ٿِئي.

توڙي جو تون ڪٿي فارسي پڙهيو آهين تہ بہ ان ظاهري علم جي باوجود تون پنهنجي پيدائش واري حقيقت جي لحاظ سان، بهرحال (پنهنجي خالق جو) هڪ پابند بندو آهين. ڀلا جيڪو اڃايل حالت ۾ پاڻيءَ جو محتاج آهي، بکايل

حالت ۾ ڪاڏي جو محتاج آهي ۽ اهڙو ماڻهو جيڪو زندگي جي هر مرحلي تي محتاج ٿو گذاري سو پاڻ کي معتبر ۽ برتر ڪيئن ٿو سڏائي. سو تہ عام مخلوق واري حيثيت رکي ٿو. ۽ خاصن ۾ شمار ٿي نٿو سگهي.

سِٿُون پَڙهہُ ساڃاءِ جون، ڪَنزُ قُدُورِي ڇَڏِ
وانءُ تَنِي جي سَڏِ، جَنِي سانگُ نہ ساہَ جو.

حق ۽ حقيقت، سعادت ۽ صداقت واريون سِٿون پڙهہ، تہ جيئن توکي زندگيءَ جي صداقتن ۽ سعادتن جي ساڃاهہ ٿئي ۽ سقل زندگي گذاري سگهين. 'ڪنز' ۽ 'قُدُوري' ڪتابن کي محض رسمي طور پڙهڻ واري عادت ڇڏي ڪر. جيڪي تنهنجي دور جا جاکوڙي انسان آهن انهن جو سڏ اوناءِ وٺن وڃ، جيڪي محبوب مقصد جي لاءِ جاکوڙين ۽ جند جان تائين قربان ڪن. ڪاٿئن اهي سبق سکي پڪا ڪر ۽ پنهنجي عملي زندگي بڻاءِ.

پَني ۾ پيهِي، تان تو الفُ نہ اُجهئو
ڳالهہ پِريان جي ڳُجهہَ جي، جيهِي نہ تيهِي
خَبَرَ تو ڪيهِي، قاضِي! هِنَ ڪِتابَ جِي.

Gul Hayat Institute

پني ۾ پيهجي وئين ۽ ڪتابن جو ڪيڙو ٿي وئين. لکيل عبارت ۾ پاڻ کي محو ڪري پيو پڙهندو رهين. پر ڏاهپ جو بنياد تہ الله تعاليٰ جي معرفت آهي، ان جو الف يعني ابتدائي درجو بہ توکي حاصل نہ ٿيو. حقيقي محبوب جي راز واري ڳالهہ ڪا معمولي ۽ رواجي ناهي جو بنا محبت، محويت ۽ عملي زندگيءَ جي معلوم ٿي وڃي. اي ظاهري مسئلن کي نبيرڻ وارا قاضي! توکي هن الاهي عشق ۽ معرفت واري ڪتاب جي پلا کهڙي خبر. جيستائين ڏرتيءَ تي خدا جي بندن جي خيرخواهيءَ جي عملي زندگي ماڻهوءَ وٽ ناهي تيسين مالڪ جي رضا ۽ محبوبيت جو مقام ملي نٿو سگهي.

اَڪَرُ پَڙهُ ’اَلِفَ‘ جو، ٻيا وَرَقَ سَڀِ وسارِ
اَندَرِ ڪَرِ اُجارِ، پَنا پَڙهندين ڪيترا.

هڪ ’الله‘ جي نالي وارو پهريون اکر ’الف‘ پڙهي پختو ڪر، ان جي محبت، محويت، رضا ۽ محبوبيت کي زندگيءَ جو اصل سرمايو بڻاءِ ۽ ٻيا (غير ’الله‘ وارا) ورق سڀ وساري ڇڏ. خدا جي ٻڌايل ضابطن ۽ حڪمت سان انسان دوستيءَ جي عملي زندگي گذار ته تنهنجي شخصيت جي ارتقا ٿئي ۽ تنهنجو اندر اجرو ٿئي. جيڪڏهن عملي زندگيءَ جي اها حاصلات توکي نٿي ملي ته پوءِ ڪتابن جا پنا ڪيترا به پڙهندين انساني سعادتن جي حاصلات کان محروم رهندين.

سِٽَ سائِي سارِ، اَلِفُ جَنهِ جي اَڱَ ۾
ميمان جو مَعلومُ ٿئو، وَرَقُ سوئِي وارِ
ناحَقِ ڪِيمَ نِهارِ، پَنا ٻِيا پِرينءَ لَئي.

زندگيءَ ۾ تنهنجي ڄاڻ شعور ۽ علم جو بنياد تنهنجو خدا هجي. اهائي هڪ سِٽ سنڀاري ياد ڪر جيڪا ’الله‘ جي نالي سان شروع ٿئي ٿي. الله جي موڪليل پيغمبر محمد (ﷺ) ذريعي انسان سعادتن ۽ ڀلاين جو قرآني فڪر ۽ پيغام مليو آهي سو ئي ورائي پڙهه ۽ پڪو ڪر. انساني ڀلاين ۽ سعادتن جي فڪر لاءِ مون جيڪي پانت پانت جا در پئي پٽڪيم ۽ پرين پئي ڳوليم سو ناحق ۽ اجايو هو، مون ناحق ان ڳولا ۾ وقت وڃايو.

پَڙهئو پَڙهيجاهُ، سَبَقُ اِنهين سُورَ جو
’مِيمُ‘ رَکِجاهُ مَنَ ۾، اَلِفُ تَنهه اڳِياهُ
ڇِتا ڇوريجاهُ، اِها لاتِ لَطِيفُ چَئي.

صدين کان سلامتي، امن ۽ فلاح لاءِ پٽڪندڙ انسانيت جي اِنهيءَ درد ۽

Gul Hayat Institute

پيڙا جو سبق وري وري پيو پڙهجانءِ. اهو درد ۽ پيڙا توکي سچي انسانيت ۾ مشترڪ لڳندو. انهيءَ درد ۽ پيڙا کان نجات انساني آزادين جي توحيد واري فڪر ۾ آهي. هر دور جي سڌارڪن اها توحيد جي تنوار ڪئي پر ان جو اعليٰ ۽ مٿاهون شعور حضرت محمد (ﷺ) جي ذريعي انسانيت کي مليو آهي. اها ڳالهه پختي يقين سان پنهنجي دل ۾ ذري رکجانءِ ۽ باقي انسانن کي بہ انهيءَ حقيقت جي آگاهي ڏجانءِ. لطيف تو چئي تہ: اهو يقين وارو آواز سهڻي ۽ سيبتي دليل سان پنهنجي اندر مان پيو اُٿارجانءِ تہ جيئن ٻين تائين بہ اهو پيغام پهچي.

جـي هَـرائِين هنِـين تـي، سَـنڌِي 'الـفَ' اوڙِ
تہ ڪِتَابَنِ جي ڪوڙِ، منجهان تو مَعلوُمُ ٿئي.

تون جيڪڏهن پنهنجي جاڻ ۽ ڏاهپ جو بنياد ڪل ڪائنات جي خالق ۽ ڄاڻنهار 'الله' پاڪ جي معرفت کي بڻائين ۽ پنهنجي قلب تي ان جي ٻڌايل هدايت واري انسان دوستيءَ جي عملي زندگي نقش ڪرين تہ پوءِ جيڪر ٻاهرين ڪتابن ۽ ٻاهرئين سڪيل علم جي بدران تنهنجو پنهنجو قلب ئي علم ۽ ڏاهپ جو سرچشمو بنجي وڃي ۽ فقط هڪ ڪتاب نہ پر ڪئين ڪتاب تنهنجي پنهنجي قلب مان پنهنجو پاڻ ڪلي پون.

ڪـوڙين ڪِتـابَنِ ۾، حَـرفُ مِڙوئِـي هيـڪُ
جي تـو نظَرُ نيـڪُ، تـہ بِسم اللـہ ئِي بَس ٿِي.

ڪتاب تہ ڪروڙين آهن، پر مڙني ڪتابن ۾ بنيادي حقيقت 'هڪ الله' جي وحدانيت جو شعور آهي جنهن کي هر ڪنهن پنهنجي پنهنجي دليلن سان پيش ڪيو آهي. جيڪڏهن تنهنجو پنهنجو 'ڏسڻ' ۽ حقيقت کي جانچڻ سمجهڻ وارو رخ سولو سڌو ۽ اعليٰ شعور وارو آهي، تہ پوءِ تنهنجي لاءِ سيني ڪتابن ۾ خدا جي حڪمت ۽ جوڙ نظر ايندي.

Gul Hayat Institute

تَنُ کُڏِي، مَنُ حُجِرو، کِينَ چالِيها رَکُ
کُهُ نہ پُوڇِئو پُوڇِئين اَئِي پَهَرَ اَلَکُ
تُون تان پاڻُ پَرَکُ، سَيَکَنهِ ڏانهن سامُهُون.

نيڪو ڪاريءَ ۽ زهد فڪر لاءِ جهنڊ هٽڻ ۽ چِلہ ڪشين جي ڪهڙي ضرورت آهي، تون پنهنجي وجود کي انسان دوستيءَ جو آستانو ۽ ڪُڏي بڻاءِ تہ تنهنجي ذات مان انسانن کي هر قسم جون ڀلايون رسن. پنهنجي من کي اهڙي چپر ۽ چانءَ بڻاءِ جتي ويهندي ماڻهن کي پنهنجي روزاني زندگيءَ جا ڏک ڏولاوا وسري وڃن. رڳو ٻاهر ماڻهن کي ڏيکارڻ لاءِ رسمي چاليها نہ ڪڍ. انهن رسمي چاليهن جي بجاءِ پنهنجي زندگي جو هر پل ۽ 'ڏينهن- رات' جا اٺئي پهر، پنهنجي مالڪ جي اطاعت سان ان جي بندگيءَ ۾ گذار. تون پنهنجي عبديت جي خود شعوري حاصل ڪر ۽ انسان دوستيءَ جي عملي زندگي اختيار ڪر تہ اهو مالڪ ۽ خالق تو کي جابجا ايئن پنهنجي سامهون نظر ايندو جيئن هو سڄي ڪائنات جي سامهون آهي.

تِهَڙا نہ چالِيها چالِيهہَ، جِهڙو پَسَڻُ پِرينءَ جو
ڪاتِبَ کُجاڙِئا ڪَرِيين، مَتي پَنَنِ پيهَ
جي وَرَقَ وارِيين وِيهہَ، تَپ اَکَرُ اُهوئِي هيڪڙو.

Gul Hayat Institute

اهي چاليها چاليهہ انسان جي مٿانهن مرتبن جو ذريعو ناهن. پرينءَ جي پسڻ سان ئي انسان جي سرخروئي ۽ ڪاميابي آهي، جيڪا ان جي حڪمن جي اطاعت سان حاصل ٿئي ٿي. مالڪ جا سڀ حڪم انساني ڀلائي جي عملي زندگي اختيار ڪرائڻ تا ۽ اها ئي پرينءَ جي پسڻ جي اصل وات آهي. تون ڪاتب بڻجي پنهنجي روايتي چاڻ جي اجايو پيو پنن جي مٿان لک لکان جي پيهہ ڪرين. تون ڪٿي سڄا سارا ويهہ ورق پنهنجي چاڻ جي قلم سان ڪارا ڪرين تہ بہ انساني ڪاميابيءَ جي قطعي حقيقت اهو پرينءَ جو پسڻ ئي آهي.

ڪُهُ تو ڪاغَذَ ڪورين، ويٺو وِڃايين مَسُ
ڏورِ تِئان ئِي ڏَسُ، اکَرُ جِئائِين آئِيو.

اي ڪتابن جا ڪيڙا! تون ڇا جي لاءِ ويٺو ڪاغذن تي لفظ ڪورين ۽ ڪتابي ڄاڻ کي لکڻ ۽ اُتارڻ لاءِ اجايو مس ضايع ڪرين. تون ان اصلي معنيٰ، حقيقت ۽ ان ڏس کي ڳولي لهه، جيڪا انهن اکرن جو بڻ بنياد آهي. الاهي شعور جي ان بنياد کي ڳولهي لهه جنهن سان انسان کي پنهنجي شخصيت جي ترقي ۽ ڪاملتا جو ڏس خود انسان دوستيءَ جي اندر سمائي ڏنو آهي.

ڪاتبَ لِکَنِ جيئَنَ، لايو ’لامُ‘ ’اَلفُ‘ سين
اَسان سَڄَڻُ تِيئَنَ، رَهيو آهي روح ۾.

جيئن لکڻ جو هڪ مظهر ۽ نظارو هي به آهي جو لکندڙ ڪاتب لام الف ملائي لکندو آهي ته ٻئي اکر پاڻ ۾ ملي هڪ اکر تي وڃن ٿا. تيئن محبوب پڻ اسان جي دل ۽ ساهه ۾ سمائجي روح ۾ رلجي ويو آهي. هردم ان جي پچار آهي، هر لحظي ان جو لحاظ ۽ فرمانبرداري آهي ۽ انسان دوستيءَ جي طريقن تي زندگي جاري آهي.

Gul Hayat Institute

ڪِئو مُطالعُ مُون، هُو جو وَرَقُ وصالَ جو
تِنهِ ۾ تُون هِي تُون، ٻِي لاتِ نه لَحظَي جيتري.

مون جڏهن اهو مطالعو ڪيو ته منهنجي منزل ۽ وصال ڪهڙو آهي ته اي منهنجا خلقڻهار! مون کي هر ورق ۾ تنهنجي رضا ۽ محبوبيت جو ذڪر نظر آيو، هاڻي تنهنجي ڪبريائي، عظمت ۽ محبوبيت منهنجو سرمايو آهي، هر ورق ۾ تون ئي تون آهين. باقي مون کي ٻي ڪا به ذري جيتري لات ۽ تنوار ڪانهي!

وائي-١

سيڻن جيءَ سَنيارَ، جَڏڙو جِيءَ جِيارِئو
پِرين جِيءَ پَچارَ، جَڏڙو جِيءَ جيارِئو
١. ڪَرَمَ ڪَرِيمَنَ جِي، اَهُڪِيءَ وير اُڪارِئو
٢. صالِحَنِ جيئن سَڏ ڪَري، طالِحَنِ کي تارِئو
٣. اُونهين تَڙَ عَميقَ مان، پِرين پوچ پيارِئو
٤. سامُهُون ڪَري سُپِرين، نِرمَلَ نُور نِهارِئو
٥. مَرض مرِيضنِ تان، اِشَاري ساڻ اُتارِئو.

پيارن سڄڻن جي يادگيري ۽ پچار منهنجي لاءِ زندگي ۽ حيات بڻجي ٿي. پيارن محبوبن جي پچار ۽ ذڪر، منهنجي اڳهي جندجان کي وري حياتي بخشي ڇڏي آهي. انهن پلن جي پلائي، ان جي پڌايل زندگيءَ جي ضابطن مون کي ڏکن ڏولاون مان ڪڍي سهنج ۽ سلامتيءَ سان ٻئي پار ڪيو. باهه جي ڪناري تي بيٺلن کي بچائڻ لاءِ صالحن جيئان سڏ ڪري تن سڄڻن پنهنجن پٽڪيل عاشقن کي ٻڏڻ کان بچائي تاري ٻئي پار ڪيو. پيارن محبوبن اجايل عاشقن کي پنهنجي رضا ۽ محبوبيت وارو آبحيات هدايت جي ڪتاب واري صورت ۾ ڏؤ ڪري پياريو. اي منهنجا سهڻا محبوب! پنهنجي هدايت واري ان نور ۽ روشنيءَ جي مون مٿان پالوٽ ڪر. پياري پرينءَ پنهنجي اڳهن عاشقن جي بيماري کي پنهنجي ڪُن جي قول سان جي هڪ لحظي ۾ لاهي ڇڏيو.

وائي-٢

وَڻِئو هوتُ وَڃِن،
اَلا جهلِيان، اَلا پِليان، هنيڙو نہ رَهِي
١. آءٌ جَنِي جي آهيان، ڪَڙي ٿِيان مَ تَنِ
٢. گهَٽِين پَتين گهورِيان، سَندَڙي پاڇهَ پِئِنِ

٣. مَرُ مَران، مارِينِ مون، پُرزا پُرزا ڪَنِ
٤. آءٌ مُيائِي گهورِئي، جي مان مُحِبَ مِلن.

منهنجي اياڻائي ۽ بي قدريءَ سببان منهنجو هوت منهنجو پرين مون کان ڌار ڪريو ٿا وڃن. پنهنجي زندگيءَ جي لا اُبالين ڪي جهليان ۽ پليان ٿو، ڇو ته منهنجو هينئڙو ان کان سواءِ نٿو رهي سگهي. آءُ جن جي ڪسي ڪانڌي ٻانهي آهيان، لاابالين ۽ ڪساين جي ڪري شال تن مالڪن کي ڪڙي نه ٿيان، باقي ٻيا جي مون کي ڪڙو ڪن ته ڀل ڪن. پنهنجي محبوب مالڪ کان سواءِ ٻيا جي طرحين طرحين عيش آرام جا اسباب مهيا ڪن ته به اهي آءٌ گهوري ڦٽي ڪريان. ڀل ته آءٌ ان جي واٽ تي موت سان ماري وڃان ۽ ذرو ذرو ڪٽي وڃان پر منهنجا محبوب مون کي ملن، ته پوءِ آءٌ مٺي به مٿانئن گهور آهيان.

Gul Hayat Institute

10

عشق جو ڏهون اصول

Gul Hayat Institute

حسد ۽ نفس جي
غلامي کان بچڻ شاھ وٽ
عشق جو ڏهون اصول آهي

عشق کي ماڻهوءَ جي مٿان ڇَپيل ۽ ڇانيل ڏسي نٿو سگهجي، پر ان جي نتيجي ۾ ماڻهوءَ کي جيڪو جذبو، ولولو، اطمينان ۽ آسودگي حاصل هوندي آهي، اها ان جي چوڌاري ڏسي سگهجي ٿي. سندس هر ساهه ۽ هر لمحو آسودو هوندو آهي ۽ اها آسودگي پري کان پئي بکندي آهي. عشق اوهان کي خواهشن کان مٿاهون بڻائي وٺندو آهي ۽ انهن کان بي نياز ڪري ڇڏيندو آهي. خواهش ٽوٽائپ، تن آساني، عدم آسودگي ۽ بي اطمينانيءَ مان پيدا ٿيندي آهي. جڏهن عشق جي موجودگيءَ ڪري اوهان جذبي، ولولي ۽ اطمينان سان سرفراز آهيو ته اوهان خواهشن ۽ لونجهه کان به آجا آهيو، پر جيڪڏهن اوهان سڌون ۽ خواهشون به رکو ٿا ته ان جي معنيٰ اوهان عشق کان محروم آهيو.

عشق ۾ حسد به خواهشن جي غلامي آهي ۽ پنهنجي نفس جي غلامي آهي، ان ڪري حسد به عشق ۾ نه هلندو آهي. حسد حقيقت ۾ نفسياتي جهالت جو بدترين قسم آهي. جيڪي ماڻهو هي نٿا ڄاڻن ته عشق جا اصل مقامات ڪهڙا آهن؟ ته اهي ئي انهيءَ حسد جي ڏٻڻ ۾ ڦاسي پوندا آهن. اوهان جو عشق خدا جي لاءِ آهي، ڌرتيءَ لاءِ آهي، انسانن لاءِ آهي ته پوءِ ان ۾ سڌون ۽ نفس جي غلامي ڪو نه هلندي. ان ۾ شين جي لونجهه ڪو نه هلندي. ڇاڪاڻ ته اوهان اعليٰ قدرن جا متوالا آهيو انهيءَ ڪري شيون وڪر اوهان جو ڏيان پاڻ ڏي ڪري وجهن ٿيون ته پوءِ اهو عشق جي اصولن جي منافي آهي. سُر يمن داستان 6 ۾ شاهه سائين فرمائي ٿو:

اَيڪُ پيالو، بہ ڄَڻا، عِشقُ نہ ڪَري ايئَن
لَکيا جَي لَکَڻ ۾، سي قُرب رَسندا ڪَيئن
هُئَڻَ ڪِئا هِيئَن، وانجِئا پَسُ وِصالَ ڪان.

عشق جي واٽ تي جڏهن اوهان پنهنجي ساٿ سان گڏ هلو ٿا تہ پوءِ هڪ پيالي ۾ هڪ وکر ۾ بہ بہ ڄڻا سڏون نہ ڪريو. عاشقي جا دعويدار جيڪڏهن لونجهہ ۾ سڏن جي ڪچن لڇڻن ۾ پڌرا ٿي پيا، سي مالڪ جي رضا ۾ محبوبيت جو پيار ڪيئن ماڻيندا؟ هو پنهنجي ساٿين سان ايثار ۾ قربانيءَ جي ريت تي هلڻ بجاءِ جيڪڏهن پنهنجو پاڻ کي اهميت ڏيندا تہ انهيءَ هيٺاهين حالت ۾ پئي، محبوب جي قرب کان محروم ٿي ويندا.

ايڪُ پيالو، بہ ڄڻا، عِشقُ نہ اِيئَن ڪَري
آتي سي ايڪُ ٿِئا، جي ڳِتا نِيهَ ڳَري
ڏُئِي ڏار ڏَري، جُہُ خُلتَ خَنجَرُ آئِيو.

عشق جي واٽ تي جڏهن اوهان پنهنجي ساٿ سان هلو ٿا تہ پوءِ قرباني ۾ ايثار شرط آهي. هڪ ئي شيءِ لاءِ بہ ڄڻا سڏون نہ ڪن. جيڪي ماڻهو تبديلي ۾ سڏارن جي هيڏي وڏي انساني ڪم جو نينهن نيائي رهيا آهن سي پنهنجي ننڍين خواهشن کان بي نيار ٿي اعليٰ مقصد لاءِ. آئجي (پيسجي) ۾ ڳنڍ وانگر ڳڇي هڪ ٿي ويا آهن. هاڻي انهن جي اتحاد ۾ ساٿ کي صرف عشق جو وهايل خنجر (موت) ئي وڌي جدا ڪري سگهي ٿو. باقي اسباب جي مسئلي تي انهن عاشقن ۾ ويڇا پوڻ ممڪن ئي ناهن.

Gul Hayat Institute

ايڪُ پيالو، بہ ڄڻا، عِشقُ نہ ڪَري اَڏَ
اِيءَ تانَ سائِلَ سَڏَ، ڪَئِي جا قَوالَ سِين.

عشق جي واٽ تي جڏهن اوهان پنهنجي ساٿ سان هلو ٿا تہ پوءِ اها اڌو اڌ واري رسم جائز ناهي. اها تہ سواليءَ جي ان خواهش ۾ گُهر مثل آهي جيڪا هو سماع ۾ ڳائيندڙ کان ڪندو آهي (جو ساڳي وٺي ۾ قوال جي بچايل اوبر ڪانئس گهري پيئندو آهي).

ايڪُ پِيَالو، ٻـ جَٽا، عِشقُ نـ ڪَري اِتِ
مـائِنِ ڪِـينَ مِيـاڻ ۾ ٻــ تَرارِيُــون تِــتِ
اِيءَ پَـرِ آهــي اُتِ، جِتــي نــاتو نــاهِ ڪـو.

عشق جي واٽ تي جڏهن اوهان پنهنجي ساٿ سان هلو ٿا پوءِ هڪ پيالي ۾ ٻه جٽا سڏون نه ڪريو. پنهنجي سڏن ۽ نفساني خواهشن تي ڪنٽرول ڪرڻ بيحد ضروري آهي جو نفس پرستي ۽ عظيم مقصد ٻئي هڪ مياڻ ۾ هرگز نه ماپندا، جيئن ٻه ترارون هڪ مياڻ ۾ ماپي نه ٿيون سگهن. نفس پرستيءَ بنه ڪڏي ريت آهي، جتي سچي نينهن نڀائيندڙن جو گذر ۽ ناتو ئي ڪونهي.

عاشِقَ زَهَـرَ پِيـاڪَ، وَهُ پَسِـئو وِهُسَـنِ گهٽـو
ڪَـــڙي ۽ قاتُـــل جـَــا هميشَـــ هيـــراڪَ
لَڳِينِ لَٺُونِ لَطِيفُ چئـي، فَنـا ڪِئا فِـراقَ
تونٽي چِڪَنِ چاڪَ، تَہ ٻـ آهَ نـ سَلَنِ عامَ ڪي.

عشق ۽ عمل جي ميدان تي سچا عاشق زهر پيئڻ يعني تڪليفن سهڻ ۽ موت ڪي پليڪار چوڻ جا عادي آهن: تڪليفن ۽ موت جي رستي تي ڪڏي هلڻ واري هجت ڪن ٿا. ڪڙو ۽ قاتل شراب جيڪو پيئڻ ۾ ڏکيو ۽ پڻ پيئڻ ساڻ پورو ڪندڙ ۽ ماريندڙ آهي تنهن جي پيئڻ تي هو (عاشق) اصل ڪان وٺي هريل آهن. لطيف ٿو چوي ته: انهن کي محبت جي ميخ لڳل آهي ۽ مالڪ حقيقيءَ جي رضا ۽ محبوبيت لاءِ موت جي پُل پار ڪرڻ لاءِ آتا آهن. جيتوڻيڪ عشق جي ان واٽ تي هلندي تڪليفن سببان سندن وڍ پيا ڏکن ته به صبر سان پيا سهن ۽ راز کي سانڍين پر پنهنجي تڪليفن جي دانهن ٻاهر ڪڍي ٻين ڪي نه ٿا ٻڌائين.

سِرُ ڏِيئي سَتِ جوڙِ، ڪَنَهِ پَرِ ڪَلاڙَنِ سِين
مَرَٽا مُنهُ مَرِ مـوڙِ، وَتِـي ڪِـينَ وَڌِ لَهــي.

اي سچا عاشق! تون سر قربان ڪري ان فدائيت ۽ خود حوالگيءَ جي حيلن

Gul Hayat Institute

ذريعي الاهي عشق واري نشي جي اصل مالڪن سان سودو پڪو ڪر. تون ايئن مرڻ کان منهن نہ موڙ، ڇو جو الاهي عشق جي نشي واري سندن هڪ وٽي بہ تنهنجي سر کان ملهہ ۾ اجان وڌيڪ مهانگي آهي.

سِيِـي سـي گھَـرَنِ، جـي وارِيـنـدَڙَ وِچَ ۾
اُوءِ ڪِـين پِئـو پُڇَـنِ، سَـرو جَـنِ سَـنباهِيو.

محبت جي مئخاني ۾ سر تہ اهي ٿا گھرن جيڪي وچ ۾ وٽيون ڏيڻ وارا آهن. جيڪي خود مئخاني جا مچائيندڙ ۽ مئي جا مالڪ آهن، تن جي طلب تہ اجان ئي ڪا ٻي آهي. اهي مالڪ تہ فدائيت ۽ خود حوالگيءَ جي نسوري انداز کي پسند ڪن ٿا.

اَتَئي سَڌَ سُرڪَ جِي، تہ وَنءُ ڪَلاڙِڪي گھَرِ
وَڍَڻُ، چِيرَڻُ، چِچرَڻُ پَهَتِ اُنِـي جِـي پَـرَ
جي وَٽِي پوئِي وَرِ، تہ سَهنَگِي آهِ سَيدُ چَئي.

جيڪڏهن توکي سچي عشق جي سُرڪي جي طلب آهي، تہ پوءِ اهو سَت سوڍيندڙ سڌارڪن جي ماڳ مڪان تي وڃ. انهن جي ريت رسم ئي اها آهي جو ان وات جي پانديئڙن کي 'وڍڻ، چيرڻ، چچرڻ' وارو لاڳ ٿا لائين تہ جيئن انهن تڪليفن جي نتيجي ۾ اهي پڇي راس ٿين. سيد لطيف ٿو چوي تہ اتي وڍجڻ، چيرجڻ ۽ چچرجڻ جي عيوض جيڪڏهن توکي محبت جي مئي جي هڪ ئي وٽي، جيڪا توکي محبوب سان ملائي حاصل ٿئي تہ سودي ۾ اها سهانگي آهي.

مَ ڪَرِ سَڌَ سَري جِي، جو تـون تـارِيين ٿُوهَہُ
پيتِـي جَنـہ پاسـيِ ٿِئـي منجهـان رَڱـِنِ رُوحُ
ڪاٽِي، چَڪُ ڪَڪُوهُ، لاهي سِرُ لِطِيفُ چَئي.

عشق ۽ عمل جي وات تي جيڪڏهن توکي "توهہ" واريون هلڪيون

سلڪيون تڪليفون بہ تو کي ناهن رسيون تہ پوءِ سَري (جامِ محبت) جي سڏ چو ٿو ڪرين. تون تہ ان ڪڙي جام جي پيئڻ جي خواهش ئي نہ ڪر. جنهن جي پيئڻ ساڻ رڳن مان ست ۾ ساهہ نڪري وڃي. لطيف ٿو چوي تہ: جي تو کي سچي سَڏ آهي تہ عشق ۾ عمل جي واٽ تي رچي ريتو ٿيءُ ۾ سِر وڍي ڏي، پوءِ پِل ان وصل جي رنگين سُرڪ چک.

سَـڏَڙِيَا سَـري جـون، ڪـوهُ پُڇـارُون ڪَـنِ
جُـه ڪـاتَ ڪَـلاڙَنِ ڪَـڍيَا، موتِئُو پوءِ وَڃَـنِ
پِڪُـون سـي پِـيَنِ، سِـرَ جَنِـي جـا سَـٿَ ۾.

ٿلهي سَڏ وارا عشق جي شراب جون ڳالهيون ئي ڇو ٿا ڪن! جن جو حال اهو آهي تہ جيئن ئي قربان گاهہ مچي ٿو ۾ مڌ جي مالڪن پاران ڪات اُڀا ٿين ٿا تہ هي سڏڙيا ڊڃي پوئتي هٽي هليا ٿا وڃن. عشق ۾ عمل جي ميدان تي برهہ جون باقي بچيل بوندون پِل اهي عاشق لذت سان پين جن جا سِر محبت جي سودي ۾ ڏنل آهن.

اَٿئِـي سَـڏَ سُـرڪَ جِـي، تـہ وَنءُ ڪَلاڙِيـن ڪـاتي
لاهِـــي رَڪُ، لَطِيــفُ چئـــي، مٿـــو وٽ مـــاتي
تِـڪَ ڏئِـي، پـڪَ پِـيءُ تـون، گُهـٽَ مَنجهانَ گهاتي
جـو وَرَنَـهَ وِهـاتي، سـو سِـرَ وَٽِ سَـرو سـاهِنگو.

اي عاشق! جيڪڏهن تو کي محبت واري سُرڪيءَ جي سِڪَ آهي تہ پوءِ جتي ان جا مرڪز آهن اتي ڪَهي پهچ. لطيف ٿو چئي تہ: اهو عشق ۾ عمل جو قربانگاهہ جتي پنهنجي سر جي قربانيءَ سان تو کي اها سرڪي ملڻي آهي، ان قربانيءَ سان عشق ۾ نينهن نيائڻ جي انتها ڪري ڇڏ. پنهنجي سر جي قرباني ڏيڻ سان بہ جيڪڏهن تو کي محبوب مقصد ملڻ جي اها حاصلات ملي وڃي تہ اهو سودو سستو آهي.

Gul Hayat Institute

اَڻئِي سَڌَ سُرڪَ جِي، تہ وَنُءُ ڪَلاڙڪي هَٽِ
لاهِي رَڪُ، لَطِيفُ چَئِي، مَٿو ماٿي وَٽِ
سِرُ ڏيئِي ۾ سَٽِ، پِئِجُ ڪي پِيالِيُون.

اي عاشق! جيڪڏهن توکي سچي عشق واري سُرڪيءَ جي سِڪ آهي تہ پوءِ اهو عشق جو سٽ سوڏيندڙ دڪان/مرڪزن تي هلي وڃ. لطيف ٿو چئي تہ: ان سڪ واري سُرڪي جي عيوض پنهنجو سِر ڪاٽي مَٽ جي پرسان ڌَر جتان توکي اها سرڪي ملڻي آهي. اول پنهنجو سر انهيءَ سودي ۾ ڏئي سَٽِ، پوءِ پل دائمي وصل جون وٽيون پِيئُجانءِ، جڏهن محبوب حقيقي توکي پاڻ چوندو پري پيءُ جام جنت جو.

اَڻئِي سڌَ سُرڪَ جي، تہ وَنُءُ ڪَلاڙَن ڪُوءِ
مَهيسَرَ جي مَنَدَ جِي هُت هَڏهن وَهي هُوءِ
جان رَمزَ پِرُوڙِيَمِ رُوءِ، تان سِرَ وَٽِ سُرڪِي سُگِهِي.

اي عاشق! جيڪڏهن توکي سچي عشق واري سُرڪي جي سِڪ آهي تہ پوءِ ڪلاڙن واري بازار ۾ وڃ. انهن مرڪزن تي وڃ جتي محبت جي مئہ جي مجيل واپرائيندڙن وٽ عشق جي آوازن جي هر وقت لولي لڳي پئي آهي. جڏهن ان راز کي اتي وڃي پروڙيم تہ پڪ سان محبت جي مئہ واري سُرڪ سڏيندي ئي ملي ٿي ۽ پاڻ وارا آهن اهي جن کي اها نصيب ٿئي ٿي.

ڪَنڌِ ڪَتارو، مُنهِ وَتِي، عادَتَ جَنِي اِيءُ
تَني تِڪُون ڏِنيُون، جَنبي منجهان جِيءُ
سَرو تَنِ سبِيءُ، سِرَ جَنِي جا سَٽَ ۾.

عشق ۽ عمل جي ميدان ۾ جن جي ريت اها آهي جو ڪنڌ مٿان ترار اٿن ۽ وات ۾ طلب ۽ تات واريون محبت جون سرڪيون پيئن ٿا. تن وڏي هيج مان وڏا

Gul Hayat Institute

ڏک پري اهي سُرڪيون پري ورتيون. محبت جا جام، اهي ئي گهٽو پي سگهندا جن جا سر فدائيت جي لاءِ سؤدي ۾ ڏنل آهن.

جُـه سـي اڳـڻ آئيـا، تـه سـتڙو ڪنـدا سُـڄَ
سائِي ٿِيندِين اُڄَ، هِيءَ پِيتو، هُو آڻِ ڪِين!

اهي عشق ۽ عمل جي ميدان جا شهسوار جڏهن پنهنجي ڪمائي ڪٽي جيئن ئي پنهنجي اصل ماڳ تي پهچندا تہ ڪين پري جام جنت جو پياريو ويندو. هو اتي خوب سيراب ٿيندا. انهيءَ سيرابي سببان سندن اُڄ سائي ٿيندي، ۽ چوندا تہ "هيءُ پيئڻ اهڙو آهي جيڪو پيئندو ئي رهجي، پيو بہ آٽيندا وڃو."

بَڻِـيءَ هيـٺـان بـاهِ، مُڄُـڻ آڳ اُڄهـائِيِين
رُپـو ڪـنـدا راهِ، ڪَـؤُنُرَ ڪَلاَٽِـي آئِيَـا.

ڪوريءَ هيٺان جيڪا باهہ ٻري پئي سان متان وسائين. عشق ۽ عمل جي ميدان جا پانڌيئڙا ڪلاڙن جي ماڳ جاڻ تہ آيا. انهن جي تشنگي ۽ اُڄ اُڄهائڻ جا موقعا قائم رکجانءِ. هو انهيءَ مقصد جي لاءِ چانديءَ جو ڏيڳ بہ لاهي ڇڏيندا.

Gul Hayat Institute

جيڏانـه قاتِـلَ ڪـوڙِ، اڪيـون اوڏاهِـين ڪَـٽـي
وِهُ تَنِـي جِـي ووڙِ، جَنِـي سـانـگُ نـہ سـاهَ جـو.

سچو سرويچ عاشق، پنهنجو رخ وري بہ ان ميخاني جي طرف ٿو ڪري جتي ماڳهن موت جا جهجها سامان ماٺهوءَ لاءِ تيار هجن ٿا. هو پنهنجي آرام واري زندگي وهہ ڪري پنهنجي عشق ۾ نينهن نيائڻ جي ووڙ جاري رکن ٿا، جن سرويچ عاشقن ساهہ جو سانگو لاهي ڇڏيو آهي.

اَڪيـون اوڏاهِـين، ڪٽـي، جيڏانـهَ قاتِـلَ ڪُـلُ
مَتــو ڪَــنِ نــہ مُــلُ، پِــڪَ بَرابَــرِ پــاهِنَجو.

سچو سرويچ عاشق، پنهنجو رخ وري بہ ان طرف ٿو ڪري، جيڪو تڪليفن وارو قاتل رستو آهي. اهي سرويچ عاشق پنهنجي سِر جي قيمت پنهنجي مالڪ ۽ حقيقي محبوب جي رضا ۽ محبوبيت واري سُرڪ جي آخري ڦڙي جو بہ مٽ ڪري نٿا پائين.

ڳُنــرِنِ ۽ ڳُـٽڪَنِ، وَٽيــون پِــيَنِ وِهَ گــاڏِيُون
"بَــدِهِ سـاقِيِ بَرخَيــز، پيــارِ ڪـي پيـندَنِ"!
اُوَ پِڪَيِن نہ پَرِچَنِ، مَٽَ تَڪِيائُون مَنجهِيَانِ.

اهي الاهي عشق جي نشي جا طلبگار عشق ۽ عمل جي مئخاني تي هيڄ ۽ حرص مان وڏا تڪا تڪڙا ڊِڪ ڀري، ڳُٽڪن سان ڳيتون ڏئي زندگيءَ جي ڪڙاڻ جون وٽين تي وٽيون پيا پين. تہ بہ پيا صدائون ڪن تہ: "اي ساقي اُٿِي ڏي، ۽ پياڪن کي اڃان ڪجهہ وڌيڪ پيار." اهي سرويچ عاشق وٽين سان پنهنجي رسمي وابستگيءَ جو نينهن نيائڻ جا قائل نہ آهن. هنن تہ پنهنجي نينهن نيائڻ لاءِ، مٽين کي تڪي رکيو آهي.

Gul Hayat Institute

وَٽَ وَٽِــيءَ ۾، مَــٽِ مَــٽِ مَنُــڌُ ٻُــو
قَــدرُ ڪَيَّــفَ ڪَمــالَ جــو پيــاڪَنِ پِئــو
اَچَـنِ دُرسُ دُڪـانَ تـي، ڪَنـدَقَ قَبُـولُ ڪِئـو
سُـرَها سِـرَ ڏِئـو، چَڪَـنِ سُـرِڪَ، سَـيَدُ چئـي.

عشق ۽ عمل جي ميدان ۾ هر سرگرميءَ جي پنهنجي وَٽَ آهي. جيڪي ان ميدان جا راهي آهن انهن کي ڪم جي هر محاذ تي عشق جو نئون نشو چڙهي ٿو. عشق جي سرڪيءَ جي سدا پياڪن کي الاهي عشق جو ڪيف ۽ ڪمال انتهائي سرور حاصل ٿيو، جو اهي اڳواٽ ئي مالڪ جي محبوبيت ماڻڻ

لاءِ قربانگاھ تي حاضر ٿين ٿا. سيد (عبداللطيف) ٿو چوي ته: ھو وڏي دليري ۽ فدائيت سان مرڻ قبولي پاڻ کي الاھي عشق ۽ محبت واري ابدي سُرڪ جو حقدار بڻائن ٿا.

موڪِيءَ مَتَ اُپِٽئا، آڻِي اُتَرَ ھيٺِ
مَتارا تَنهِ ميٺِ، اَچَنِ سِرَ سَنباهِيو.

سياري جي شروع ۾ اُتر واءُ ورڻ وقت عشق جي سُرڪ پياريندڙ موڪيءَ مٽ کوليا. محبت جي مئه پياريندڙ سڏارڪ استادن عشق ۽ عمل جي ميدان جون نيون سرگرميون رٿيون. متارا پڪا پياڪ ھيڄ ۽ نئين سرجوشيءَ وچا انھيءَ لذت، قرار ۽ ميٺ خاطر پنھنجا سِر گھوري قربان ڪرڻ لاءِ تيار ٿي اتي ھلي آيا.

مَوڪِيءَ مَتَ اُپِٽئا، آڻِي اُتَرَ واءِ
مَتارا تَنهِ ساءِ، اَچَنِ سِرَ سَنباهِيو.

سياري ايندي، اُتر واءُ لڳڻ سان، عشق جي سُرڪ پياريندڙ موڪيءَ مٽ کوليا. محبت جي مئه پياريندڙ سڏارڪ استادن، عشق ۽ عمل جي ميدان جون نيون سرگرميون رٿيون. متارا، پڪا پياڪ نيون سرجوشيون قرار ۽ لذت ماڻڻ خاطر پنھنجا سِر گھوري قربان ڪرڻ لاءِ تيار ٿي ھلي آيا.

Gul Hayat Institute

مَوڪِيءَ مِٽَ اُپِٽئا، سَوارا صُبُوحِ
اُونچي، عَبداللطِيفُ چَئي، باسَ پُھتِيَنِ بُوءِ
ڪَڙو جي ڪَڪُوه، وَترِ سِرَ گھُرَنِ وَتِيُونِ.

سڏارڪ استادن، عشق جي سرڪ پياريندڙن، عشق ۽ عمل جي ميدان جون نيون سرگرميون صبح ساڻ سوير ئي شروع ڪري ڇڏيون آھن. عبداللطيف ٿو چئي ته: محبتي مجلس مان اٿيل انھيءَ اعليٰ قسم جي ھٻڪار ۽

خوشبو انهن پرهہ جي پياڪن تائين وجي رسي. اهو عمل ۾ سرجوشي جيتوڻيڪ ڪَڙي ۾ تڪليف واري آهي تہ بہ هي عشق جا راهي ان جي فدائيت جي ريت ۾ سر گھورڻ لاءِ تيار آهن.

وَٽ سِرَ گھُرَنِ وَنِيُون، دوسر ڪِينَ ڏُجَنِ
بيا، بِنِشِينِ، بنوش، اِيءُ پيالو پرِينِ
اُونچي، عبداللطِيفُ چئي، وَٽِي وَڍِ گھُرَنِ
پِڪين تان نہ پَرَنِ، مَتَ تَڪيائُون مَنجهيَان.

اهي جا ڪوڙي انسان هڪ ٻئي کان گوءِ کڻي بہ پنهنجي فدائيت کي اڳيان پيش ڪن ٿا. هو پنهنجي سات کي بہ عشق ۾ عمل جي انهيءَ سر کي پيئڻ تي پيا همٿائين ۾ چون ٿا تہ هي محبوب جي محبت جو جام آهي. عبداللطيف ٿو چوي تہ بيحد سر گرمين جي باوجود بہ ٽڪجڻ ڪونہ ۾ ان جام لاءِ سندن تقاضا جاري رهي ٿي. هو سڪ ۾ قربانيءَ جي ننڍين سرڪين تي نٿا ريجهن. هنن تہ قربانين جي ان واٽ تي پريل مٿ چتائيا آهن جيڪي انهن جي عشق جي اڄ لاهيندا.

آئِي تِيءُ اڳَارَ، ڪامِي خَرِيدارَنِ سِين
پَسين سي پَتارَ، پَرُ پيتُوئِي جَنِ سِين.

اي پياريندڙ! محبت جي ميخاني تي پياڪ خريدارن آڏو تون بہ پاڻ کي ٻاري اڳار ڪر ۾ پاڻ کي فدائيت ۾ قربانيءَ جو اهل ثابت ڪر تہ جيئن انهيءَ قربانيءَ جي صدقي تون انهن لائق سڏارڪ سڄڻ استادن جو قرب حاصل ڪري سگهين. جن سان تون پرسال گڏجي ويهي عشق ۾ ديوانگيءَ جون سرڪيون پيتيون هيون.

Gul Hayat Institute

مـــو کِيءَ مَتـــارا، وَڏيءَ ســـاجهُر ســـارِئا
پِـــيڻَ جـــي وارا، اَڄُ نـــہ آيـــا ڳيـــڙي.

محبت جي ميخاني تي عشق ۾ عمل جي استادن انهن متارن، جوان مرد ميخوارن کي ساجهر ويل ئي ساري وڏو آهي تہ اڄ محبوب مقصد لاءِ سڪ جون سرڪيون پرڻ جي ويل آهي. عشق ۾ عمل جا پانڌيئڙا الائجي ڇو نہ محبت جي ميخاني تي آهن!

مَتـــارا مَـــرِي وِئـــا، مـــو کِي پَئِـــي مَـــرُ
تُنهنجـــو ڏُکُ ڏَمَـــرُ، ڪونـــہ سَـــهندو اُنِ رِي.

عشق ۾ عمل جي ميدان جا راهي اهي سدا سرڪيون پريندڙ نہ رهيا تہ اي سرڪيون پرائيندڙ! تون بہ پٽ پئي مري وڃ. اي سڌارڪ ساقي! تنهنجو هن درد ونديءَ جي دردن تي سانديل ڏک ۾ استحصالين جي لاءِ ڪامندڙ ڏمر انهن ديوانن ڪان سواءِ ٻيو ڪير وندبيندو ۽ سانديندو؟.

مَتـــارا مَـــرِي وِئـــا، مـــو کِي تـــون نـــہ مِـــرِين!
ڪيهِـــيءَ پَـــرِ پَـــرِين، ڏُکِـــي! ڏاتـــارَنِ رِي!

عشق ۾ عمل جي ميدان جا راهي اهي سدا سرڪيون پريندڙ نہ رهيا آهن، تہ پوءِ تون ڇو نہ سندن فراق ۾ مُئين! هن درد ونديءَ جي ديس جي دردن جا داستان سانديي انهن ميخوارن ڏاتارن ڪان سواءِ تون ڪيئن پئي جڳ ۾ جالين!

Gul Hayat Institute

اَجان کُورا ماڳَ، مَتَ کُٽِکا کَٽَ گھَٽا
لاهي ويهُ مَ لاڳَ، موکِي مَتارَنِ جا.

اجا تہ درد بہ باقي آهن ۽ ڀٺيون ۽ ماڳ ميخانا بہ قائم آهن: سرڪين جا سامان بہ باقي آهن. سلسلو ختم نہ ٿيو آهي. تنهن ڪري اي موکي! اهي عشق ۽ عمل جون سرڪيون پريندڙ سڀ ماڻهو مري ڪين ويا آهن پر موٽي ايندا، عشق جي انهن ميخوارن جي سهاڳ وارا لاڳ لاهي نہ ويهہ.

موکِيءَ مَتون نہ گھُرئا، وِهہ نہ وهائِئا
سُرکِيءَ کاڻ، سَيدُ چَئي، اُتي تي آئِئا
هُوءِ جي ڳالهِينِ ڳَڳائِئا، تَنِ جون بَٺِينِ پاسي بُٺِيُون.

عشق ۽ عمل جي واٽ تي هلندڙن جي قرباني ۾ ڪنهن جو قصور ڪونهي نہ سڌارڪ سڄڻ انهن سان ڪا بدخواهي ڪئي ۽ نہ سرڪ انهن جو ساهہ ڪڍيو. هو انهيءَ سرڪ لاءِ سيد لطيف ٿو چوي تہ پاڻ ڇڪجي انهيءَ جي طرف هلي آيا هئا. حقيقت ۾ هو موکيءَ جي ڳالهين ۾ موهجي پيا هيا ۽ انهن ڳالهين جو مٺن اهڙو اثر ٿيو جو اهي وري اتان واپس ئي نہ ٿيا، تان جو انهن جو مڙهہ بہ اهي مرڪز ئي بڻجي ويا.

Gul Hayat Institute

ڪو جو سُخُنُ ڪلاڙَ جو پِٽي تي پئُونِ
سَري ڪِينَ ڪِئُونِ، وِيڙَ موکِيءَ جي مارِئا.

ساقيءَ جي موهيندڙ گفتن جو اثر سرڪ پريندڙن جي پِٽي تي پئجي ويو ۽ اندر تائين پيهجي ويو ۽ اهي عشق جي سُرڪ جا اهڙا متوالا بڻجي ويا جو جان جي فدائيت تائين وڃي پهتا. اهو ساقيءَ جي سنڌائتي پيغام رسانيءَ جو اثر هو.

هُونـــدو هَـــڏِ مَرَ رَکُ، لاءِ پِيـــاڪَنِ پـــاهِنجو
وَتـــي واتـــاڙُن ڪـــي، پِيـــارِي پَـــرَکُ
سا لِکَ لَهِي تِي لَکُ، جا تَو اِينـدِي اُنِ سِين.

جيڪڏهن عشق ۽ عمل جي پياڪن لاءِ تو وٽ سرڪين جو ڪو سامان موجود آهي تہ پوءِ اهو انهن سدا- پيئندڙ ميخوارن کان هرگز لڪائي سانڍي نہ رک. پنهنجي آس پاس مان گذرندڙ ميخوارن کي بہ سڏي پيار. انهيءَ وڏي ’حقيقت‘ کي پروڙي وٺ تہ اها گهڙي پَل واري سندن صحبت جيڪا توکي نصيب ٿيندي سا لک جي برابر آهي. تنهنجي لاءِ اها صحبت لکن جو مٽ بڻبي.

هونــدو هَـــڏِ مَرسَـــنڌِ، لاءِ پِيـــاڪَنِ پـــاهِنجو
پُـــوجَ پِيـــارَج پَهيَـــڙا وِينـــدا وَنئـــو ڪَنـــڌِ
تـہ هَـٽِ تُنهِنجي هَنـڌِ، مَـوڪِي ڪـو مانُ لَهِين.

جيڪڏهن تون عشق ۽ عمل جي پياڪن لاءِ پاڻ وٽ سرڪين جو ڪو سامان ياٿئين ٿو تہ پوءِ اهو سدا- پيئندڙ ميخوارن کان هرگز لڪائي سانڍي نہ رک. عشق ۽ عمل جي واٽ جا اهي پانڌيئڙا جيڪي تنهنجي ميخاني تي پنهنجو رخ ڪيو پيا اچن، انهن کي سڪ سان سڏي ويهار ۽ ڪين عشق واريون سرڪيون پرائي ڏؤ ڪرائج. تہ هوند تون پنهنجي هن ماڳ تي عاشقن جي عشق سازيءَ جي نيڪنامي حاصل ڪرين.

وِجهــجُ واتـــاڙُن تـــي مَيخـــانِي جـــي مـــاڪَ
تِينـدِي سُڌِ سَيَڪَهين، هَنڌِ هَنڌِ پُونـدِي هـاڪَ
پِرِهــ جـــا پِيَـــاڪَ، جُــہ ســي اڳــڻِ آئِيَـــا.

پنهنجي محبتي ميخاني جي فيض کي ماڪ وانگر وسائيندو رهہ. عشق ۽ عمل جي واٽ ويندڙن تي اتان جي سرڪ جي بوندبازي ڪندو رهہ تہ هر ماڳ ۽

مڪان تنهنجي محبتي ميخاني جي مشهوري ٿي ويندي. پوءِ عشق ۽ عمل جي واٽ جا وڏا پانڌيئڙا جيڪي صبح جو ئي ان جا هيراڪ آهن سي فجر جو اچي تنهنجي مرڪز جا سلامي ٿيندا ۽ پنهنجي سرگرمين جو آغاز ڪندا.

ڪَلاڙَڪِين مَنَهِين، ڪُسَڻَ ري پِئو ڪِين نَہ
مَتا مَتارَنِ جا، پِئا پَسُ زَمِينَ
رَکِي رُوح رِهِينَ، وَتيوَنِ پِيتَڻُون وِ کَ جُون.

عشق ۽ عمل جي ماڳ ميخاني تي، سِر ڏيڻ ۽ قتل ٿيڻ کان سواءِ ٻي ڪا ڳالهه ئي ڪانهي. عشق ۽ عمل جي انهن راهن تي محبتي ميخوارن (متوالن) جا سر ڏس ته ڪيئن نہ پٽ تي پڪڙيا پيا آهن! هنن پنهنجا سر ۽ ساهه گروي رکي (قربان ڪري) مقصد جي حاصلات لاءِ ابديت عطا ڪندڙ سرڪيون پيتيون آهن.

سِرَ وَٽِ سُرڪِي سَڳِٽِي، وَٽِين چوڻ وَرِي
قَدُرَ ڪَيفَ ڪَمالَ جي آهِي خاصَ ڪَرِي
سُرڪِي جَنِ سَرِي، تَنِ جون بَنِينِ پاسي بُنِيُون.

اي عشق ۽ عمل جي واٽ تي هلندڙ! انهيءَ واٽ تي جيڪڏهن سِر ڏيندي، جي هڪ سرڪي ملي تہ اها بہ وڏي مٺيادار وٽ آهي! تون ڇو نٿو محبوب جي ميخاني ڏانهن موٽي هلي اها وٺين. اها عاشقاڻي نشي جي سُرڪي انتهائي سُرور پيدا ڪرڻ واسطي خاصئون خاص ۽ خوب ڪري آهي. جن کي سر جي سودي ۾ اها سرڪي نصيب ٿي، سي محبوب جي ميخاني کان موٽي ڪين ويا پر عشق ۽ عمل جي واٽ لاءِ پاڻ وقف ڪري ڇڏيائون. هميشہ لاءِ اتي ئي سرگرم رهيا ۽ انهن واٽن تي ئي دم ڏنائون. تن عاشقن جون قبرون بہ عشق ۽ عمل جي انهن واٽن تي جڙيل آهن.

Gul Hayat Institute

قاتِلُ ڪَمائي ڪَري، وهُ ماڪِي جي ڪَنِ
وَٽان ويهِي تَنِ، پئِجُ ڪي پيَالِيُون.

اهي (ڄاڻو ۽ داناءَ) سڌارڪ جيڪي موڪين وانگر زهريلي سرڪين کي سرير بخش سرڪيون بڻائن ٿا، تون تن جي صحبت ۾ ويهي، ان مان ڪجھ سُرڪين جو وندُ وٺي ڪو فيض حاصل ڪج ۽ عشق ۽ عمل جي ميدان تي هلڻ جو سانباهو ڪر.

ڪَلاڙَنِئُون ڪاءِ، مَتِ نہ سِڪِين مُون هِيان
رُونـدي راتِ وِهاءِ، چِڪائِينـدي بَٺِيُون.

اي منهنجا مَن! تون ساقين کان عشق ۽ عمل جي طريقن نيائڻ جي هوند ڪا هدايت حاصل ڪرين! جيئن انهن جي ساري رات بنا ننڊ جي، جاڳندي ۽ ٻئين جون باهيون ڦوڪيندي، اکين مان پاڻي هاريندي گذري ٿي، تيئن پنهنجي لاءِ ان ريت کي سبق ڪري وٺُ.

وائي

وِساريج مَ ويڻَ، آهي جوڀَنُ ٻہ ٽِري ڏِينهَڙا
١. لُوٽِيون سَهَنِ لوڪَ جا، وِهاڻيءَ ٽِيون ويڻَ
٢. اُصُلِ اُسارِينِ جا، سُتي وِئَڙا سيڻَ
٣. جيڏِيُون! جي مان وِسَهو، ننڊ مَ هيرئو نيڻَ
٤. راتڙِيُون جاڳِنِ جي، سي آئُ ڪَنڌَڙي سيڻَ.

(اي سڄڻ!) عشق ۽ عمل جي واٽ تي هلڻ وارا، منهنجا هي نصيحت ڀريا گفتا نہ وسار! جُواني جا جوڀن ۽ البيلائي وارا ڏينهن ڪي ٿورڙائي آهن. جيڪي بي مقصد زندگيءَ جي پيچرن جا ڇڙواڳ راهي رهيا آهن سي عملي زندگيءَ جي وقت هٿان نڪري وڃڻ بعد هميشہ لاءِ پيا جڳ جا طعنا سهن. اصل کان وٺي اهو دستور آهي تہ جيڪي غافل ٿي ننڊ ۾ ستل هوندا آهن تن جا

Gul Hayat Institute

سڄڻ ڪائنات جدا ٿي ويندا آهن. اي اديون! جيڪڏهن منهنجي پنهنجي غفلت سببان مون جيڪي پوڇيو آهي تنهن ڳالهه تي اعتبار ڪريو ته پنهنجين اکين کي ننڊ تي نه هيرايو ۽ پنهنجي زندگيءَ جو هر لمحو ساري سنياري محبتي مايا سان انسان دوستيءَ ۾ گذاريو. آءٌ پنهنجو سڄڻ ۽ سائين انهن کي ٿي ڪنديس جيڪي راتيون جاڳي هوشمندي ۽ فڪرمنديءَ ۾ گذارين ٿا ۽ صبح جو روزانو پنهنجي پالڻهار سان السٽي عشق ورجائي انساني ڀلاين جي واٽ تي هلي پون ٿا.

Gul Hayat Institute

ڏاهپ / اخلاقيات

مثنوي رومي (مڪمل ڇهه دفتر)

مولانا جلال الدين رومي/ مولانا محمد رمضان مهيري

مشرق جي ڏاهپ، اخلاقياتي ۽ سڌارڪ ڌارا جو شهپارو انساني نفس جي اصلاح ۽ اخلاقن جي سڌاري جي باري ۾ جيڪو ڪهاڻين جو طريقو مثنويءَ اختيار ڪيو، سو اڄ ب ايترو ئي مؤثر آهي. صفحا: 832 ملهه: -/800 رپيا

مثنوي رومي (اختصار)

مولانا جلال الدين رومي/ غلام محمد شاهواڻي

مشرق جي ڏاهپ، اخلاقياتي ۽ سڌارڪ ڌارا جو شهپارو. مثنويءَ جي ٽن دفترن جو تشريحي ترجمو.
صفحا: 350 ملهه: -/250 رپيا

روميءَ جون رهاڻيون

احمد خان آصف مصراڻي

مثنوي روميءَ ۾ بيان ڪيل مڪمل ڪهاڻيون جن جي هڪ هڪ سٽ اخلاقي هدايتن جون سرچشمو ۽ صوفياڻي سرمستين جو ڀنڊار آهي. صفحا: 260 ملهه: -/200

سعديءَ جون رهاڻيون/بوستان

شيخ سعدي شيرازي/ محمد عثمان عباسي

شيخ سعديءَ جي ڪتاب بوستان ۾ آيل حڪمت ڀريل ڪهاڻين جو سولو سنڌي ترجمو مشرقي ڏاهپ جو شاهڪار دستاويز. صفحا: 150 ملهه: -/130

سعديءَ جون رهاڻيون/گلستان

شيخ سعدي شيرازي/ محمد عثمان عباسي

شيخ سعديءَ جي ڪتاب گلستان ۾ آيل حڪمت ڀريل ڪهاڻين جو سولو سنڌي ترجمو مشرقي ڏاهپ جو شاهڪار دستاويز. صفحا: 150 ملهه: 120

تصوف / فلسفو

تصوف جي تاريخ

پروفيسر يوسف سليم چشتي/ عبدالجبار "عبد"

تصوف ڇا آهي؟ تصوف جو انساني زندگيءَ تي اثر، تصوف جا مڪتب ۽ دنيا جي وڏن صوفين جي تفصيل ۽ تاريخ تي شاهڪار ڪتاب جو ترجمو. صفحا: 472 ملهه: 550

تصوف جو ٽيڪسٽ بوڪ

محمد فتح الله گيولن/ مظفر بخاري

تصوف جي بنيادي تصورن جو تعارف، ان جون گهرجون ڇا آهن؟ ۽ هو نتيجا ڪهڙا ڏئي ٿو؟ دنيا جي مشهور صوفين ۽ صوفي نظرين جي روشنيءَ ۾ ترڪي جي مشهور عالم جو تحقيقي نچوڙ: 320 ملهه: 150 رپيا

تصوف جون تجليون

محمد فتح الله گيولن/ ڊاڪٽر عاشق حسين البدوي

تصوف جي ٽيڪسٽ بوڪ جنهن ۾ تصوف جي بنيادي تصورن جو تعارف، ان جون گهرجون ڇا آهن؟ ۽ هو نتيجا ڪهڙا ڏئي ٿو؟ دنيا جي مشهور صوفين ۽ صوفي نظرين جي روشنيءَ ۾. صفحا 320 ملهه: -/250 رپيا

فلسفو: اصول، حدون، تاريخ ۽ ارتقا

مولانا ابوالڪلام آزاد / نواز خان زئور

صفحا: 208 ملهه: -/200 رپيا

غير سامي مذهبن جا باني

الطاف جاويد/ جاويد ميمڻ

اوڀارين وڏن مذهبن جي باني رهنمائن جون حياتيون، افڪار ۽ انساني سڌاري لاءِ سندن ورتل ڪوششون.
صفحا: 96 ملهه: -/175 رپيا

دنيا جا وڏا مذهب

سنڌيڪار: محمد انس راڄپر

عالمي مذهب جي حيثيت حاصل ڪندڙ مذهبن انسانيت کي ڇا ڏنو ۽ اهي مذهب ايندڙ دور ۾ انسانيت کي ڇا ڏئي سگهندا؟ صفحا: 250 ملهه: 350 رپيا

خدا، سائنس ۽ فلسفو

سنڌيڪار ۽ سهيڙيندڙ: عبدالموءِ من ميمڻ

دنيا جي وڏن فلسفين، سائنسدانن خدا، ڪائنات ۽ انسان جي باري ۾ ڇا سوچيو ۽ محسوس ڪيو؟
صفحا 206، ملهه: -/150 رپيا

سوفيءَ جي دنيا

جوسٽين گارڊر/ ممتاز بخاري

ڪائنات، فلسفي ۽ سائنس جي وڏن باريڪ بينين کي ناول جي صورت ۾ سولو ڪري سمجهائيندڙ ويهين صديءَ جي آخر جو شاهڪار ڪتاب. ملهه: -/600 رپيا

سنڌيڪا اڪيڊمي: روم نمبر B24 نيشنل آٽو پلازه، مارسٽن روڊ ڪراچي 74400
فون: 021_32737290 ويب سائيٽ: www.sindhica.org اي ميل: sindhicaacademy@gmail.com
سنڌيڪا بوڪ شاپ: شاپ نمبر 5، ميزنائين فلور، حيدرآباد ٽريڊ سينٽر، حيدر چوڪ، _03352233802
سنڌيڪا بوڪ شاپ، 13 بلديه پلازه گهنٽا گهر چوڪ سکر فون: 03352233803_03013431537

Sindhica سنڌيڪا سنڌ جي عامي ۽ شعوري ترقيءَ ۾ ڀاڱي ڀائيوار

Gul Hayat Institute

سنڌيڪا جا ڇپايل ڪتاب

سنڌ شناسي

سنڌ جي تاريخ جو جديد مطالعو	300/-
قديم سنڌ جي تاريخ	800
سنڌو شينهن درياهه	400
سنڌ جي فتح	400
سڪاري سنڌ ڏڪارا ماڻهو	200
جنت السنڌ	600
تاريخ سنڌ	450
تصوير سنڌ	600/-
سنڌ منهنجي نظر ۾	500/-
سنڌ جا ڪوٽ ۽ قلعا - 1	500
سنڌ جا ڪوٽ ۽ قلعا - 2	500
سنڌوءَ ڪناري وساريل شهر	550
سنڌوءَ جو سفر 1989	600
حر گوريلا تحريڪ	180
سنڌ جيئڻ مون ڏني	300/-
مهاڀوڏ 11-2010	600/-
سنڌ سياسي ۽ سماجي ترقيءَ جي واٽ	300
تاريخ سنڌ (مکمل ۲ جلد)	1000
آمريڪا جا سنڌي	400

لطيفيات

شاهه جو رسالو (شاهواڻي)	500/-
شاهه جو رسالو (نبي بخش بلوچ)	700
شاهه جو رسالو (عبدالغفار سومرو)	800
شاهه لطيف جو تصور ڪائنات	400
رسالہ شاهه لطيف ڀٽائي (اردو)	300/-
شاهه جو رسالو (گربخشاڻي)	500
شاهه جو رسالو (ڪلياڻ)	340
شاهه جو رسالو	250
شاهه جو رسالو الف ب وار	500
ڀٽ جو شاهه	500/-
عشق جا 10 اصول	300
شاهه لطيف عظيم مفڪر	350
شاهه عبداللطيف ڀٽائي احوال، عرفان ۽ فڪر	400
سرتاج شاعر شاهه عبداللطيف	200
شاه عبداللطيف حيات و افکار	400/-
شاهه جا سُر (سمجهاڻي سان)	120/-

بايو گرافي ۽ يادگيريون

سوچ جو سفر	450
تاريخ جون ڪجهه نراليون شخصيتون	250
تاريخ جا اڏيندڙ	500
شهنشاهه اڪبر اعظم	150/-
مولانا عبيدالله سنڌي (تقريرون تحريرون)	200/-
مولانا عبيدالله سنڌي ۽ سندس همعصر	150/-
ڪجهه يادون ڪجهه ڳالهيون	400/-
گوندر ويا گذري	550
هيرا تہ ڏسو!	300/-
وتائي فقير جا رنگ هزار	300
وتايو شخصيت ۽ چرچا	50/-
صوفي شاهه عنايت شهيد	350/-
آزاديءَ جو امام	300/-
محمد ايوب کهڙو	550/-
انسانيت موت جي دروازي تي	200

علامہ آءِ آءِ قاضي (شخصيت)	50/-
علامہ علي خان ابڙو: علمي خدمتون	700/-
Bhurgri Life and Works	990/-
Benzir Bhutto Political Thinker	600/-
حيات عمر فاروق رضي الله	500/-
حيات علي المرتضيٰ رضي الله	300/-
حيات عثمان غني رضي الله	200/-
حياتيون اصحابن جون	350

سياسي ادب

سياسي نظريا ۽ سنڌ جي سياست	250
تاريخ جو مقتل گاهه	200
چين جو انقلاب	300/-
ريشمي رومال تحريڪ ۽ سنڌ	250/-
نئين سنڌ جو سفر	250/-
اسان جي آزادي	300/-
آزاد هند فوج ۽ سڀاش چندر بوس	100/-
ننڍي کنڊ جا وڏا سياسي قتل	150/-
اقتداري سازشون	700/-
بلوچ پارليامينٽ کان ڀڃاڙن تائين	300/-
حماس	100/-
قول فيصل	80/-
جيل جا ڏينهن جيل جون راتيون 2	350/-
قيدياڻي جي ڊائري	150/-

سماجيات

انقلاب مڪہ	400
سماج کي نئين سر اڏڻ جا اصول	120/-
موسيٰ کان مارڪس تائين	400
ڪٽنب ذاتي ملڪيت ۽ رياست جي شروعات	500
تبديلي پسندن جو ڪتاب	400/-

عالمي تاريخ / تهذيب

قومن جي عالمي تاريخ	590/-
تهذيبن جي عالمي تاريخ	590
اسلامي تهذيب جي تاريخ	400
ملڪن ۽ قومن جي انسائڪلوپيڊيا	400/-
عالمي عجائبات	490/-
قومن جي تباهيءَ جي تاريخ	150/-
دنيا جا مشهور شهر	490/-
دنيا جي تاريخ	150/-
انسانذات جي ڪهاڻي	350
انساني تهذيب جي ارتقا	100
اسلامي تهذيب جي تاريخ	400

ڌاهپ / اخلاقيات

مثنوي رومي (ڇهہ جلد مکمل)	800/-
فڪري تحريرون	550
انسان ۽ عشق	150
ماڻهوءَ جو اصل امتحان	200
مثنوي رومي (اختصار)	250/-
صدين جون صدائون	250/-
ازدواجي اخلاقيات	100/-
روميءَ جون رهاڻيون	300
سعديءَ جون رهاڻيون (بوستان)	130
سعديءَ جون رهاڻيون (گلستان)	120
ڀڪندڙ ٻول	300
تهذيب اخلاق	60/-

غير سامي مذهبن جا باني	175/-
ڏاتر ڏني ڏات	300/-
گيتانجلي	100
ڪلام گرهوڙي	100
تخليق خالق ڪانسواءِ!؟	200

فلسفو

فلسفو: اصول، حدون تاريخ ۽ ارتقا	200
تصوف جي تاريخ	550
تصوف جون تجليون	300
تصوف جو ٽيڪسٽ بوڪ	150
دنيا جا وڏا مذهب	350
سوفيءَ جي دنيا	600/-
اسلامي فلسفو ۽ تصوف	250/-
تصوف جي تاريخ	350/-
شاهه ولي الله جي تعليم	150/-
خدا، سائنس ۽ فلسفو	150/-

تحقيق ۽ تنقيد

اوڏ مٽيءَ جا ڪوڏ	400
جتي ماڻڪ ماڳ	250/-

لسانيات

سنڌي ٻوليءَ جو بڻ بنياد	350

سيلف ڊولپمينٽ

ٻارن کي سٺا ڳڻ ڪيئن سيکارجن؟	300
شاهراهه زندگيءَ تي ڪاميابي جو سفر	350
ذهن جي ڪرشما تي طاقت	200
تعليمي ڪاميابي ڪيئن حاصل ڪجي؟	200
زال مڙس جي رشتي کي ڪيئن ڪامياب بڻائجي؟	200
ڪامياب زندگي ڪيئن گذارجي؟	120
پنهنجون صلاحيتون ڪتب آڻڻ جو ڏانءُ	140
ڪاميابيءَ جا سنهري اصول	400
زندگيءَ جا ويهہ عظيم سبق	160
جيڏيون ٿي سوچ تيڏيون ٿي ڪاميابي	180
وقت جي طاقت	240
انتظامي معاملن جا رهنما اصول	250
سوچ سڌاريو زندگي سنواريو	140/-
ڪاميابي قدم چمندي	160/-
عمليءَ زندگيءَ ۾ ناڪامين کان بچجي	100/-
اوهان ڏانهن (اي سنڌ جا سنڌيو)	80
روحاني خوشيون ۽ ڪاميابي	200/-
زندگيءَ کي خوبصورت بڻايو	50/-
ڪاروباري زندگيءَ جا 365 اصول	80/-
ڪاميابي ماڻڻ جا 10 اصول	130/-
خوش رهڻ جا 10 اصول	130/-
پنهنجي مقصدن ۾ ڪاميابي	300/-

صحت

ماڻهوءَ جا عمل ۽ ذهني پريشانيون	100
جنس جي سائنسي ڄاڻ	60/-
ڇاتين جي سائنسي ڄاڻ	100/-
150 بيمارين جو آسان علاج	180
صحت تنهنجي صلاح منهنجي	110
عورتائي صحت	250
صحت لاءِ صلاح	70/-

Gul Hayat Institute

تعليم

استادن لاءِ 180 رهنما تدريسي گُر	200/-
جديد تعليمي طريقن جي سکيا	550
نفسيات ۽ تعليم	200/-
ابتدائي تعليم جي سکيا	200/-
جديد تدريسي طريقو	150/-
گريجوئيٽس جون گهرجون	200

ڊڪشنري / گرامر

Sindhica Dictionary (Eng to Sin)	700/-
Sindhica Learners' Dictionary	450
سنڌيڪا لغت	800
اردو سنڌي لغت	800/-
Sindhica Dictionary (Sin to Eng)	300
Sindhica Student Dictionary	250
Sindhica Student Dictionary	120/-
Pocket Dictionary	80/-
Sindhica Pictorial Dictionary	100/-
Sindhica Basic Grammar	100/-
Sindhica Practice Grammar	200
Sindhica Grammar for Student	200
Sindhica Forms of Verbs	200/-
Sindhica Phrasal Verbs	100
Sindhica Standard English	350
Sindhica Applied Grammar-1	85/-
Sindhica Applied Grammar-2	130/-
Sindhica Applied Grammar-3	130/-
Sindhica School Thesaurus	240
Self Letter Drafting	500
Sindhica Scientific Dictionary	140/-
Sindhica Eng- Speak Course	340/-
Sindhica Spoken English	300
Sindhica Tenses	40/-
Sindhica 1000 Words	40/-
Sindhica Model Essays & Letters	180
سنڌيڪا سنڌي گرامر	50/-

فڪشن

ڪيمياگر	170
اڪيلائي جا هڪ سو سال	350/-
فاتح مرڪ (MRD تحريڪ بابت ناول)	150/-
چونڊ سنڌي لوڪ ڪهاڻيون	350
ٻاويهه سو ٻاويهه (ناول)	300/-
جڏهن زندگي شروع ٿيندي (ناول)	100/-

متفرقات

ڊيٽا ڊيٽا لاتا اسان	400
ساري سنڌ پرينءَ جو پاچو	250
ڪتوري ڪيپ ڪيتر ۾	300
عجيب دنيا عجيب خلقت	120/-
ٻارهن دلچسپ ڪوڙ	150/-
ڪائنات جي ڳولا	200/-
عورت جي نفسيات	80/-
خواب ۽ انهن جو تعبير	280
سچ جي ڳولا	180
Protection of Women	500/-

ٻارن لاءِ ڪتاب

ٻارن جو ڀٽائي	150
وتايو فقير ۽ خيرات جي ماني	80
احسان جو بدلو	80
قدرت جا نظارا	80
ڪانءَ جا مٽ مائٽ	80
سائنس ڇا آهي؟	150
شيون ڪيئن ٿيون ڪم ڪن؟	150
اوهانجو جسم ڪيئن ٿو ڪم ڪري؟	150
ٻوٽن جي زندگي	150
روشن تارا گيت	50/-
ماحوليات بابت ٻاراڻو ڪتاب	40/-
ٻارن لاءِ لوڪ ڪهاڻيون	120/-
جونيئر ناليج بينڪ	600/-
ڪائنات جو مطالعو	50
بنيادي سائنس	50
سائنسي ايجادون	50
ٻاراڻا ٻول (ڇهه حصا)	360
ٿينڊڙ ڙرتي متجنڊڙ مندون	60/-

پاڪيٽ سيريز

شاعريءَ جو سجدو	50/-
آئين جيو محمد ﷺ	40/-
اندر تون اجار	50
ڊپريشن ۽ ان جو علاج	50/-
ڪبير جون سرمستيون	30/-
شيخ عطار جون نصيحتون	30
گيتانجلي	50
ڀٽائي جون رهاڻيون	50
پڙهائي ڪيئن ڪجي	50
عظيم ترين هيرو (محمد ﷺ)	50
اسلامي تاريخ جو معروضي مطالعو	30/-
حرف حرف هڳاءُ	30/-

سيرت النبي ﷺ

حضرت محمد ﷺ	300
حيات محمد ﷺ	500/-
محمد رسول الله ﷺ	130/-
نور توحيد	200/-
سرور ڪائنات	200

اسلام

قرآني آيتون ۽ سائنسي حقيقتون	300
انسانيت جي تعمير	250
اسلامي روشن فڪري	200
اسلام جو عقلي مطالعو	100/-
ڪيمياءِ سعادت	600/-
اسلام جي اشاعت جي تاريخ	300/-
اسلام انسانيت جو دين	120/-
اسلام جو تواريخي ڪردار	60/-
اسلام جي تاريخ	200/-
تاريخ ارض القرآن	250/-
عظمتِ قرآن	130/-
ملائڪن جي عجيب دنيا	350
ڪامياب زندگي قرآن جي روشني ۾	120
مذهب جو فلسفو	70/-
قرآني الاهيات	100/-

قصص الانبياء	230/-
قصص الانبياء ابن ڪثير (490)	700
قصص القرآن (چار حصا)	700/-
ام القرآن	175/-
مسلمان عورت	100/-
اسلامي فقه جو تاريخي پسمنظر	200/-
منبهات ابن حجر عسقلاني	35/-
شريعت جا اسرار	80/-
نماز جي حقيقت	80
توحيد جي حقيقت	30/-
زڪوات جي حقيقت	30/-
رسول الله جون وصيتون	50/-
رسول الله جي نظر ۾ سٺا ماڻهو	50/-
اسلام ۽ جديد مغرب	30/-
مڪافات عمل	30/-
قرآن ڪيئن پڙهجي	25/-
قرآني قاعدو	40
تفسير المدثر العصر الجمعه والمنافقون	60/-
تحفة الحرمين	60/-
اسلام ڪيئن پکڙيو؟	60/-
اسلام ڪيئن شروع ٿيو؟	25/-
نبي پاڪ ص جن ڪير هئا؟	25/-
قرآن پاڪ ڇا آهي؟	25/-
ازواج مطهرات و بنات رسول ص	60/-

قرآنيات (فڪس پرائس)

قرآن مجيد (علي خان ابڙو)	200/-
تفسير المنير (ترجمو ۽ تفسير)	400/-
تفسير عثماني	500/-
تفسير تنوير الايمان (5 جلد)	2000/-
قرآن مجيد (مولانا مدني)	250/-
نور القرآن (منظوم ترجمو)	300/-
القرآن الڪريم (ٻن رنگن ۾)	500/-
القرآن الڪريم (ٻير وارو)	250/-
تفسير سهل البيان (جامع تفسير)	800
تفسير الهام الرحمان	300/-
آئين جيو الله (قرآن جي سمجهاڻي)	300/-
عم پاره (ٻن رنگن ۾)	50/-

ڪجهه ڪتاب

سنڌوءَ جون سلطنتون	400/-
حسين بن منصور حلاج	300/-
سنڌ ۾ رهندڙ ذاتيون قومون ۽ قبيلا	700/-
نيلسن منڊيلا	200/-
گذري ويا سي زمانا ياد پيا	700
ڄام نظام الدين سمون	200
پلئه پايو سچ	300/-
تهذيبن جو ٽڪراءُ ۽ وچ اوڀر	60
اسلام جا دنيا تي احسان	80/-
خطبات هاليجوي	700/-
تحفة السالڪين	300/-
ڪبيرا گناهه 2،1	80/-
زندگي گذارڻ جو اسلامي طريقو	120
يهودين ۽ مسلمانن جون بيماريون	30/-
معصوم محمد ﷺ	175/-
پريشانين کان بچڻ جو قرآني علاج	50
حڪمتِ اسلام	130/-
انساني شخصيت جي ترقي قرآن جي روشنيءَ	300
قرآني هدايت	200

خط و ڪتابت لاءِ:

سنڌيڪا اڪيڊمي آفيس نمبر B_24، نيشنل آٽو پلازه مارسٽن روڊ، ڪراچي _74400 فون: 021_32737290

03352233801 _اي ميل sindhica_academy@yahoo.com، ويب: www.sindhica.org

سنڌيڪا بوڪ شاپ نمبر 5 ميزنائن فلور، حيدرآباد ڪريڊ سينٽر حيدر چوڪ، حيدرآباد فون: 03352233802

سنڌيڪا بوڪ شاپ، 19 بلديه پلازه گهنٽا گهر چوڪ سکر فون: 03352233803-03013431537